

KURIER POZNAŃSKI

wychodzi 2 x dziennie

Odpowiedzialni kierownicy działów: kultury i sztuki Witold Noskowski, gospodarczego i giełdowego dr Marian Chełmickowski, wiadomości potocznych Witold Urbański, za wszelkie inne działy odpowiada Zdzisław Antoniewicz, wszyscy w Poznaniu.

Wydawnictwo: Drukarnia Polska Spółka Akcyjna
w Poznaniu, św. Marcina 70.

Nr 567

Wydanie P

Poznań, niedziela dnia 12 grudnia 1937

Rok 32

Poznań, 11 grudnia.

O Polskę dla Polaków

Dzieje sprawy żydowskiej w Polsce są związane licznymi więzami przede wszystkim z dziejami mieszczaństwa polskiego, z losami handlu polskiego.

„Żydzi, ten merkuriusz w żyłach mieszczaństwa polskiego, ciągle gdzieś nurtujący glucho na dnie, wciskają się teraz w każdą szczelinę, wpijają w każdą porę i każdy nerw organizmu, aż wreszcie wydzierają się na wierzch zuchwali i zwycięzcy.”

Tak pisze Władysław Łoziński kreśląc kartę z dziejów Lwowa w XVII w. — ale słowa te można rozciągnąć na wszystkie miasta i miasteczka polskie. Ruina mieszczaństwa, zachwianie się równowagi stanów na korzyść jednej tylko, szlacheckiej warstwy, to równocześnie wzrost potęgi żydowskiej, któremu towarzyszy upadek polityczny kraju. Złoty zaś wiek mieszczaństwa polskiego, wiek jagielloński, to zacięta, bezwzględna walka duchowieństwa i miast z Żydami, a równocześnie olbrzymi wzlot znaczenia Polski w ówczesnym świecie.

Nie są to zależności przypadkowe, nie są to dowolne zestawienia. Zrozumieć je łatwo, gdy się zważy, co znaczy brak równowagi w strukturze narodu, brak mieszczaństwa polskiego, które zastępuje armia żydowska, chytra, zjadła i podstępna, obca duszy i kulturze polskiej, rozsadzająca mury miast, zajmująca wszystkie trakty handlowe i w każdej karczmie, w każdym straganie budująca swoje silne reduty.

Tu leży niewątpliwie jedna z przyczyn upadku Polski przedrozbiorowej i to jest ciężkie dziedzictwo przeszłości: — sprawa żydowska, ciągnąca się przez całe dzieje Polski, której ojcowie nasi rozwiązać nie zdołali, a która w imię wolności i potęgi narodu polskiego rozwiązana być musi.

„Żydzi byli zarazą wewnątrz, zarazą ciągle polityczne ciało słabiącą i nędzną. Chociażby nawet to ciało nie było podzielone, chociażby po podziale znowu zjednoczone zostało, przecież z tą wewnętrzną skazą nigdy nie może nabrać właściwych sobie sił; musi na zawsze być tylko słabe, wynędzniałe i nikczemne.”

Te słowa napisał Staszyc na początku zeszłego wieku. Słowa prawdziwe! Ciało ojczyzny zjednoczone zostało i z „wewnętrzną skazą” żydostwa nie może nabrać właściwych sobie sił. Tym słabsze jest ono, że sprawa żydowska posiada dziś wszechstronniejsze niż ongiś oblicze, objawiające się wzrostem finansowej i politycznej siły Żydów, trzęsących międzynarodowym kapitałem i dysponujących wpływami

Sukces młodzieży narodowej we Lwowie

Dzięki zdecydowanej postawie młodzieży Politechniki Lwowskiej władze akademickie wprowadziły getto ławkowe dla Żydów — Manifestacje studenckie

L w ó w. (Tel. wł.). Wczoraj, w piątek, rozstrzygnęła się na Politechnice Lwowskiej sprawa wprowadzenia getta ławkowego dla Żydów. W południe odbył się na politechnice wielki wiec młodzieży w celu zajęcia stanowiska wobec zwleknięcia z decyzją władz akademickich. Młodzież, zebrana na wiecu, postanowiła pozostać w gmachu politechniki i oczekiwać wyniku rozważań senatu politechniki względnie rektora.

W tym celu obradujący ukonstytuowali się i na przewodniczącego tej zaimprovizowanej „okupacji” wybrali prezesa „Bratniej Pomocy” p. Zygmunta Firyna, obok którego stanął doradny komitet, złożony ze studentów-narodowców. Następnie wszystko przygotowano na wypadek konieczności dłuższego pozostania w gmachu uczelni.

Wydział Propagandy zawiesił natychmiast na frontonie politechniki chorągiew o barwach narodowych oraz — po bokach — dwa olbrzymie proporce zielone z Mieczami Chrobrego. Zawieszono też olbrzymi transparent z napisem: „Żądamy getta dla Żydów”.

W celu powzięcia decyzji co do ewentualnej dłuższej blokady uczelni zwołano wiec na godz. 19 do hallu politechniki. Na wiecu tym przemówił tylko prez. Firyn, który oświadczył zebranym, że w walce trzeba być wy-

trwałym i gotowym na poniesienie ofiar. Następnie zarządził blokadę politechniki przez nieopuszczanie gmachu, co przyjęto z olbrzymim aplauzem. Apel wieczorny naznaczono na godz. 21.30.

Tymczasem po zakończeniu wieczornego wiecu kierownictwo blokady zostało zawiadomione, iż zapadły decyzje władz politechnicznych co do wprowadzenia getta. O godzinie 21.30 zamiast apelu odbył się trzeci wiec, na którym prez. Firyn zakomunikował uczestnikom, że władze politechniki wprowadziły oficjalne getto w formie, zbliżonej do getta w Warszawie i w Wilnie.

Zwyciężyliśmy — oświadczył wśród niesłychanego entuzjazmu prez. Firyn. Ukaże się zarządzenie rektora, na podstawie którego członkowie polskiej „Bratniej Pomocy Studentów Politechniki Lwowskiej” oraz dwunastu innych polskich stowarzyszeń, które podpisały petycję do senatu o getto dla Żydów, a także ci studenci, którzy mają prawo być członkami tych instytucji, tzn. Polacy, mają siedzieć w salach wykładowych na prawo; członkowie żydowskiej „Wzajemnej Pomocy” i ci studenci, którzy mają prawo do tej organizacji należeć (Żydzi) — mają zajmować miejsca na lewo,

wszyscy inni, tj. ewentualnie Rusini, mogą zajmować miejsca dowolne.

Po tym oświadczeniu wśród młodzieży zapanował niesłychany entuzjazm. Odśpiewano Hymn Narodowy, a następnie Hymn Młodych.

Na zakończenie wiecu wystosowano wezwanie do młodzieży wszystkich innych szkół akademickich Lwowa i całej Polski o wprowadzenie getta dla Żydów z obietnicą udzielenia pomocy.

W czasie wiecu ilość obecnych na politechnice wzrosła do liczby co najmniej 3.000, gdyż przybyła także młodzież z innych uczelni lwowskich. W ten sposób manifestacje jeszcze zyskały na potęgę wyrazu.

Po opuszczeniu politechniki młodzież urządziła na dziedzińcu długotrwałą owaację na cześć rektora Joszta.

Potem nastąpiła najwspanialsza część całego dnia. Trzy tysiące studentów ruszyło o godz. 22 na ulice miasta w najbardziej malowniczym pochodzie. Z prawdziwie studencką fantazją nieśli uczestnicy blokady swoje kocy i kołdry. Cały olbrzymi pochód podzielił się na kilka chorów, które zbiorowo skandowały: „Już jest getto! Już jest getto!”

Pochód przeszedł ulicami Kopernika, pl. Mariackim, ul. Akademicką, Fredry do gmachu Akad. Handl. pod Akademię Weterynaryjną przy ul. Kochanowskiego, Dom Studentek przy ul. Zielonej, Dom Studentów Uniwersytetu przy ul. Łozińskiego, gdzie się pochód rozwiązał. Cały czas towarzyszyła pochodowi policja piesza i na autach w hełmach stalowych i pełnym uzbrojeniu.

Nie trzeba dodawać, że wzdłuż pochodu formowały się grupy przechodniów, które witaly manifestantów podniesieniem rąk. Otwierały się okna i wszędzie serdecznie gratulowano technikom.

Tylko Żydzi z ulic zniknęli.

W ten sposób została uwieńczona powołaniem akcja młodzieży technicznej we Lwowie. Nie ulega wątpliwości, że i młodzież uniwersytecka osiągnie spełnienie swoich słusznych postulatów i uwolni się od niemiłego sąsiedztwa elementu żydowskiego.

Japończycy zdobyli Nankin

S z a n g h a j (PAT). Ze źródeł chińskich donoszą, że Japończycy zajęli o świcie pod Nankinem lotnisko Taszia-Cziao, w pobliżu wrót południowo-zachodnich Kuang-Hua. Załogę chińską wybito całkowicie. Z kolei artyleria skierowała ogień na wrota Kuang-Kua a 60 samolotów bombardowało Nankin, zrzucając setki bomb.

Również doszło do bardzo zaciętej walki w okolicy Tsung-Hua, na południowo-zachód od Nankinu, gdzie kolumna japońska w sile 2.000 ludzi wspierana przez 30 czołgów, trzykrotnie bez wyniku usiłowała sforsować linie chińskie. Japończycy postradali w tej operacji 500 ludzi. Po stronie

chińskiej został ranny jeden generał i 14 oficerów, a straty w szeregowych są bardzo poważne.

O godz. 17 według czasu miejscowego wojska japońskie wkroczyły do Nankinu przez bramę Kuang-Hua, w południowo-wschodniej części miasta. Chinczyki wycofali swe załogi ze wszystkich bram na wschodzie i południu Nankinu i opanowały miasto.

L ó n d y n (Tel. wł.) Z kół japońskich donoszą o odparciu chińskiego kontrataków na wojska japońskie, które wtargnęły do miasta. Chinczyki przy tym kontrataku używali gazów łzawiących.

politycznymi i pseudokulturalnymi, uzyskanymi w świecie demoliberalnym za pośrednictwem masonerii i posłusznego jej marksizmu.

Kiedy więc myśli się w dzisiejszej Polsce o Żydach, to stają przed oczyma trzy wizje: polipa oplatającego Polskę mackami wpływów finansowych i wysysającego z niej gospodarcze soki, żydowskiego agitatora pchającego nieświadomione masy w niewolę marksizmu i wreszcie wizja pozytywna — Polski uwolnionej od Żydów, posiadającej swój polski stan mieszczański, swój polski handel i przemysł, Polski uniezależnionej od politycznych i pseudokulturalnych naleciałości żydowskich, słowem — Pol-

ski dla Polaków.

Taka jest pozytywna wizja Polski, którą wywołuje przed oczyma duszy narodu Stronnictwo Narodowe podejmując dziejowe zadanie rozwiązania sprawy żydowskiej.

Rozwiązanie zaś tej sprawy, to nie tylko mechaniczne uwolnienie się od ciała obcego, od pasożyta. To całkowita zmiana istoty psychicznej narodu, to przecięcie wpływów ośrodkowych, to przemiana oblicza kulturalnego, gospodarczego, społecznego, a co za tym idzie i politycznego państwa, to — ogólnie mówiąc — uzdrowienie organizmu narodowego i prawdziwe zespolenie jego elementów.

Dzieje kapitalnej dla przyszłości i

rozwoju narodu sprawy żydowskiej w Polsce zbliżają się do rozstrzygnięcia. Wziął je w swoje ręce ruch, który nie lęka się wielkich zadań i umie je wykonywać, ruch, który w rozstrzygającej chwili dziejowej potrafił wziąć na swe barki sprawę polską i doprowadzić ją do pomyślnego końca.

Dziś, po wiekach, pierwsze rozdziały walki o Polskę bez Żydów są już napisane i stały się własnością powszechną przytłaczając ciężarem swej prawdy opornych i ociągających się. Będą napisane i dalsze.

Tym prędzej zaś się to stanie im pełniejsze zrozumienie, im szybszą, czynną pomoc znajdzie w społeczeństwie — akcja Stronnictwa Narodowego.

Wielka Rada Faszystowska

Rzym (PAT). Prasa obszernie omawia dzisiejsze posiedzenie Wielkiej Rady Faszystowskiej. Jej uchwała ogłoszona będzie ludowi z balkonu Pałacu Weneckiego przypomina — z tego samego balkonu podano wiadomość o rozpoczęciu działań wojennych przeciwko Etiopii oraz o ogłoszeniu imperium.

Całkowite milczenie tutejszych kół oficjalnych i półurzędowych na temat omawianego posiedzenia zrodziło mnóstwo pogłosek i domysłów, krążących zarówno w społeczeństwie jak i w kręgach dyplomatycznych. Za najbardziej prawdopodobną uchodzi wiadomość, że Wielka Rada poweźmie uchwałę o wystąpieniu Włoch z Ligi Narodów.

Równocześnie jednak specjalnie uroczysty charakter posiedzenia oraz nawoływania prasy do plebiscytowego udziału społeczeństwa w decyzjach, które będą zakomunikowane ludowi zrodziły przypuszczenie, że zapadną uchwały, przekraczające ramy zagadnień, związanych z Genewą. Nie brak przypuszczeń, że dotyczyć będą stanowiska Włoch wobec tzw. demokracji zachodnich, z którymi ostro polemizował niedawno „Popolo d'Italia” zapowiadając, iż na pogróżki ekonomicznego okrążenia państw totalnych, Rzym odpowie wzmocnieniem pogotowia wszystkich sił moralnych, ekonomicznych i wojskowych.

Mówi się też o możliwości zajęcia nowego stanowiska wobec Hiszpanii i Komitetu Londyńskiego.

DZIEŃ POLITYCZNY

TELEFONEM OD KORESPONDENTA „KURIERA POZNAŃSKIEGO”

Warszawa, 11 grudnia.

Dokonany wczoraj rozłam w „Kole Rolników”, polegający na secesji grupy pos. Hyli, dawniej bardzo gorliwego współpracownika p. Sławka, posiada prawdopodobnie swoje tło nie tyle może w zagadnieniach społecznych i w różnicy poglądów na reformę rolną, ile przede wszystkim w poglądach politycznych. Zdaje się, że głośne wystąpienie gen. Żeligowskiego było faktyczną przyczyną rozbitcia się tej organizacji. Jest to w obecnym Sejmie pierwsza secesja o charakterze polityczno - społecznym.

Dzisiejszy „Warszawski Dziennik Narodowy” zwraca uwagę na znaną interpelację pos. Starzaka, dotyczącą stosunków w administracji i powołującą się na ostatnie

a liczne procesy. Pismo to podkreśla konieczność zmiany dotychczasowych szkodliwych metod i zastanowienia się nad sposobami przebudowy środowiska. „Góra” nie może pozostawać bez kontroli społecznej i nie może opierać się na systemie, którego główną podstawą jest zasada prywaty w życiu państwowym „swoich ludzi” i pozostawiania im wolnej ręki w działaniu.

„Kurier Polski” wraca do zagadnienia akademii w sprawie gdańskiej która się nie odbyła i wyraża przekonanie, że dla pogłębienia konsolidacji potrzebny jest większe znaczenie zebraniu w Filharmonii, niż jakieś nowe najpiękniejsze, najtrafniejsze i całkowicie wyczerpujące oświadczenie konsolidacyjne. W.

Bitwa stu samolotów

Saragossa (PAT). Bitwa powietrzna w okolicach Sarinena była jedną z największych w dotychczasowej historii lotnictwa. Brało w niej udział przeszło sto samolotów.

Aparaty powstańcze górowały wyraźnie nad przeciwnikiem. Około 20

samolotów nieprzyjacielskich spadło na ziemię w płomieniach. 10 innych, podziurawionych kulami karabinów maszynowych, musiało się wycofać z walki.

Po stronie powstańczej zniszczeniu uległ tylko jeden samolot.

Na miejscu katastrofy w Castlecary

Londyn (PAT). Liczba ofiar katastrofy kolejowej pod Castlecary wzrosła dziś rano do 32 osób. Spod wagonów wydobyto 25 mężczyzn i 6 kobiet, a jeden ciężko ranny zmarł w szpitalu w Glasgowie. Niewiadomo ile ofiar pozostaje jeszcze pod gruzami.

Ruch kolejowy jest przerwany, gdyż oba tory są zablokowane.

Do godz. 6 rano zdołano ustalić tożsamość tylko 22 ofiar katastrofy, co zresztą dokonane było z wielkimi trudnościami, gdyż większość z nich jest straszliwie poszarpana.

Wyniki wizyty min. Delbosa w Rumunii

Omawiano m. i. położenie w Czechosłowacji i stosunek do Węgier — Nowy sprzęt wojenny za naftę — Atak p. Maniu na pos. Thierry — Podwójny nietakt p. Titulescu

Bukareszt (ATE). Wyniki wizyty min. Delbosa w Bukareszcie dadzą się ująć następująco:

1) W dziedzinie polityki ograniczono się do ogólnej wymiany zdań, na podstawie wyjaśnień min. Delbosa o jego podróży do Londynu i Warszawy.

2) Ponieważ celem wyjazdu min. Delbosa do Pragi jest rozpatrzenie

trudnego położenia, w którym znajduje się obecnie Czechosłowacja, omawiano również i to zagadnienie.

3) Poruszono w sposób raczej ogólny sprawę węgierską, przy czym okazało się, że Francja odnosi się pozytywnie do możliwości odprężenia między Węgrami a krajami Małej Ententy.

4) Rumunia uzyskała, jak słychać, od min. Delbosa pewne ulgi w warunkach i sposobach spłaty kredytów zbrojeniowych. Ponadto nastąpić mają wkrótce inwestycje francuskiego kapitału przemysłowego w postaci budowy fabryk dla wytwarzania sprzętu motorowego oraz duraluminium. Rząd rumuński otrzyma nowoczesny sprzęt wojenny, którego brak stwierdził już gen. Gamelin podczas swej podróży inspekcyjnej, a w zamian płacić będzie naftą.

Dalsze echa wywołuje demonstracyjnie powstrzymanie się Stronnictwa Narodowo-Chłopskiego od udziału w uroczystościach związanych z wizytą min. Delbosa. Prezes tego stronnictwa, b. premier Maniu, udzielił jednemu z dziennikarzy francuskich wywiadu, w którym oświadcza, że decyzja zbojkotowania przyjęć wydanych na cześć min. Delbosa jest wyrazem protestu przeciwko niewłaściwemu — zdaniem

POZNAŃSKA GIEŁDA PIENIĘŻNA

Poznań, 11. 12. 1937 r.

Tendencja dzisiejszego zebrania giełdowego była utrzymana.

Z pożyczek państwowych płacono za 5% pożyczk. — za grube odcinki — 63,— oraz za średnie 60,50.

W pożyczkach prywatnych obracano 5% listami Zach. Pol. Twa Kred. II, em. po 75,—.

Z papierów lokacyjnych P. Z. K. ofiarowano 4½% listy zast. złote w złocie po 58,— oraz 4% listy zast. konwert. po 50,—, natomiast płacono za 4½% złotowe listy zast. serii L. 58—58,25 przy braku materiału.

Akcje bankowe bez notowania.

Cedula Urzędowa Giełdy Pieniężnej w Poznaniu Kurs w procentach nominatu wzgl. w złotych za sztukę.

Papier procentowe

5% państwowa pożyczka konwers. większe odc. 63,— P., średnie 60,50 P.

5% listy zastawne Zach. Pol. Tow. Kred. Miejsk. w Poznaniu 75,— + (em. II)

4½% listy zastawne złote w złocie przestemplowane Pozn. Ziemstwa Kredyt. (dawn. 4½%)

dolar. listy zast. w zł = 8,9141 zł za 1 dol. 58,— O.

4½% złotowe listy zastaw. serii L. Pozn. Ziem. Kred. 58—58,25 P.

4% listy zastaw. konwert. ostepml. P. Z. K. 50,— O.

Tendencja utrzymana.

Urzędowa cedula

Giełdy Zbożowej i Towarowej

Poznań, 11. 12. 1937 r.

Warunki: Handel hurtowy, parytet Poznań, ładunki wagonowe dostawa bieżąca za 100 kg.

Standarty: 1) żyto 712 g/l., 2) pszenica 42 g/l., 3) owies I. stand. 480 g/l., 4) owies II. stand. 450 g/l.

ceny orientacyjne:

Zyto	21,25—21,50
Usposobienie słabe.	
Pszenica	26,50—27,00
Usposobienie słabe.	
Jęczmień browarowy	20,50—21,50
Usposobienie słabe.	
Jęczmień 700—715 g/l.	19,75—20,00
Jęczmień 673—675 g/l.	18,75—19,25
Jęczmień 638—650 g/l.	18,50—18,75
Usposobienie słabe.	
Owies I. stand.	20,50—21,00
Usposobienie słabe.	
Owies II. stand.	19,50—20,00
Usposobienie słabe.	
Maka żytnia gat. I. 0-50%	30,25—31,25
Maka żytnia gat. I. 0-65%	28,75—29,75
Usposobienie spokojne.	
Maka pszen. gat. I. wyc. 0-30%	46,25—46,75
Maka pszena gat. I. 0-50%	42,25—42,75
Maka pszen. gat. I-A 0-65%	40,25—40,75
Maka pszena gat. II. 30-65%	36,75—37,25
Usposobienie spokojne.	
Otreby żytnie stand.	15,00—15,75
Otreby pszenne grube stand.	16,25—16,50
Otreby pszenne średnie stand.	15,00—15,50
Otreby jęczmienne	15,50—16,50
Rzepak zimowy	54,00—56,00
Siemiaki lniane	49,00—52,00
Gorzycza	34,00—36,00
Groch Wiktorja	24,00—26,00
Groch Folgera	23,50—25,00
Łubin niebieski	12,75—13,25
Łubin żółty	13,75—14,75
Mak niebieski	76,00—79,00
Koniczyna czerwona surowa	90,00—100,00
Koniczyna czerw. 95-97% czyst.	113,00—120,00
Koniczyna biała	190,00—220,00
Koniczyna szwedzka	220,00—240,00
Koniczyna żółta odłuszczona	80,00—90,00
Ziemiaki fabr. za kilo %	19
Makuch lniane w taflach	22,25—22,50
Makuch rzepak w taflach	19,25—19,50
Makuch słon. w taflach 42—43%	22,25—23,00
Srut Soja	23,50—24,50
Słoma pszena luzem	5,65—5,90
„ pszena prasowana	6,15—6,40
„ żytnia luzem	6,00—6,25
„ żytnia prasowana	6,75—7,00
„ owsiana luzem	6,05—6,30
„ owsiana prasowana	6,55—6,80
„ jęczmienna luzem	5,75—6,00
„ jęczmienna prasowana	6,25—6,50
Siano zwykłe luzem	7,30—7,85
„ nadnoteckie prasowane	8,00—8,50
„ nadnoteckie luzem	8,45—8,95
„ nadnoteckie prasowane	9,45—9,95

Ogólne usposobienie słabe. Ogólny obrót: 2367,7 tonn. w tym żyta 688 tonn, pszenicy 239 tonn, jęczmienia 136 tonn, owsa 23 tonn.

W wiadomościach

Nowy układ handlowo-rozrachunkowy rumuńsko-niemiecki podpisano w Bukareszcie. Kwota obustronnych obrotów handlowych ustalona została na 400 milionów marek niemieckich (16 miliardów lei).

Odwiedziny b. premiera francuskiego Flandina, który ma przybyć już wkrótce do Berlina, komentowane są w tutejszych kręgach politycznych jako wizyta prywatna.

B. szef policji w Kalkucie sir Charles Degart, który został mianowany przez rząd angielski doradcą władz mandatowych w Palestynie, celem stłumienia rozruchów, przybył do Jerzolimy. Sir Charles Degart ma przeprowadzić gruntowną organizację policji w Palestynie.

Prasa brazylijska nazywa obecną fazę polityki Brazylii „okresem czyszczenia i porządkowania życia wewnętrznego”.

Przyjazd min. Tatarescu

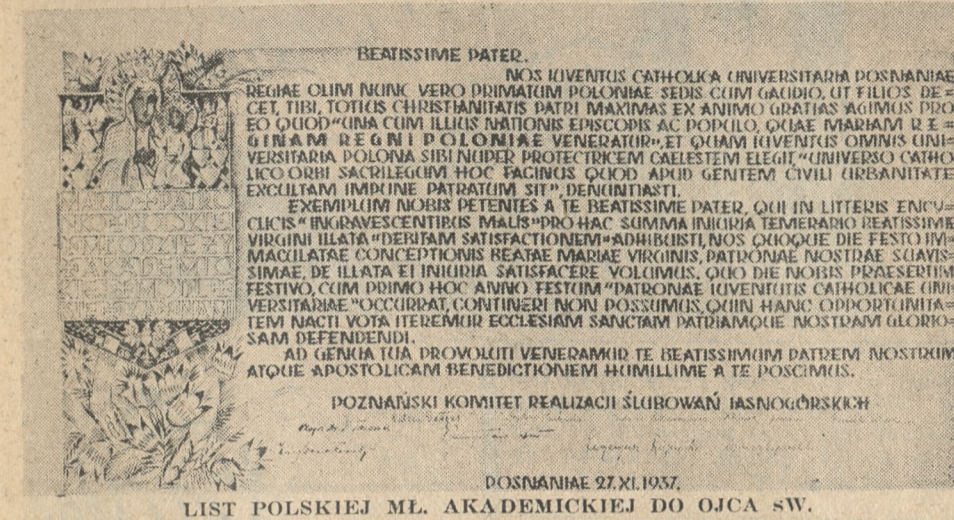
Warszawa (Tel. wł.) Z Bukaresztu nadchodzą wiadomości, że premier Tatarescu, który ma udać się do Paryża, zamierza złożyć również wizytę w Warszawie. (w)

12 34 906 C. 182

W ważkiej chwili

Pod wrażeniem uroczystości akademickich w dniu 8 b. m.

LIST POLSKIEJ MŁ. AKADEMICKIEJ DO OJCA SW.

Ojcie święty!
Polska Katolicka Akademia Młodzieży prastarego grodu królewskiego, ukochanej kolebki Kościoła Chrystusowego i siedziby Prymasów polskich, spieszy z synowską radością złożyć Ojcu całego chrześcijaństwa wyrazy głębokiej, szczerzej wdzięczności za „napietnowanie przed całym światem katolickim niecnego czynu w łonie ucivilizowanego narodu bezkarnie popełnionego” wobec Tej, którą naród nasz cześć jako Królowe Korony Polskiej, i cała Polska Młodzież Akademicka w niedawnej pielgrzymce do Jej cudownego obrazu uznała jako Swą Patronkę najlepszą.

Idąc za wzorem Twoim, Ojcie święty, daj nam jej w encyklice „Ingravescentibus malis”,

Matką liberalizmu, którego skonu jesteśmy świadkami, była filozofia materialistyczna. Dziećmi zaś jego są socjalizm, komunizm, internacjonalizm. Świat dzisiejszy odwraca się z całą energią od tej filozofii, której śmiercionośne skutki odczuwają dziś wszystkie narody.

Potworne widmo internacjonalizmu, które przed niewiele laty jeszcze zdawało się świecić tryumfy nad narodami, ustępuje pod naporem sił utajonych chwilowo, a budzących się do nowego życia.

Narody zaczynają boleśnie odczuwać działanie straszliwej sugestii, która wiodła je do nieuchronnej zguby, przecierają oczy i zrywają się do walki ze zmorą zabójczą.

Nie zawsze i nie wszędzie odruch ten słuszny i zdrowy na właściwe wraca droga; bo nie sięga do właściwych źródeł zła. Niejednokrotnie ruchy narodowe kontentują się bezpośrednią akcją przeciwko złowieszczemu internacjonalizmowi nie troszcząc się o to, co stanowi jądro zabójczego jego oddziaływania.

I tu winniśmy stwierdzić z największą radością, że naturalny odruch naszego narodu nie jest tylko zwykłą reakcją na ujemne skutki niebezpiecznej akcji zewnętrznej, ale że wnika on głęboko w samą istotę rzeczy. Mało tego.

Nie sam ścisły, ale zimny rozum narodu wstępuje w szranki do walki o przyszłość, ale i serce jego odczuwa niebezpieczeństwo i skupia się do wielkiego wysiłku. A sercem narodu, to jego młodzież.

I dzięki niech będą Najwyższemu, że natchnął to serce polskiego narodu, młodzież polską, że zrozumiała niebezpieczeństwa, jakie nam grozi, i że znalazła właściwą drogę do jego odwrócenia.

Nie inaczej bowiem ocenić należy fakt, że w dniu 8 grudnia r. b. kwiat młodzieży polskiej uczcił Patronkę swoją, Niepokalaną Dziewicę i że w dniu tym w reprezentacyjnych salach najwyższej uczelni poznańskiej zawie-

gdzie „także z popędu własnego serca Tej Niebiańskiej Królowej złożyła należytą zadośćuczynienie”, i ona w święto Szej Patronki, przypadające na 8 grudnia, pragnie Jej zadośćuczynić za odniesioną zniewagę.

W dniu tym dla niej szczególnie uroczystym, bo po raz pierwszy obchodzonym jako Święto Patronki Polskiej Młodz. Akademickiej, pragnie powtórzyć swe ślubowania obrony najświętszych prawd wiary i ideałów narodowych, tak drogiej sercu polskiemu. Tobie zaś, Ojcie święty, z tej okazji składa hold należnego przywiązania synowskiego z równoczesną korną prośbą o Apostolskie Błogosławieństwo.

Poznański Komitet Realizacji Ślubowań Jasnogórskich.

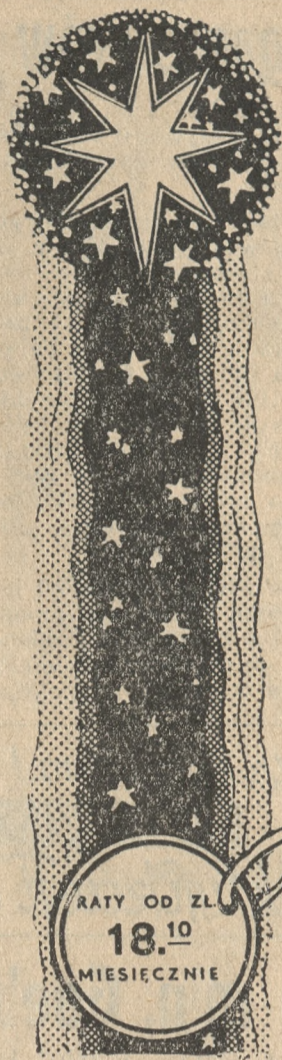
sił krzyże, jako znak widomy swoich przekonań swoich pragnień i swoich dążeń.

Była to zaprawdę, mówiąc za Wypiańskim, chwila osobliwa. Bez żadnego nacisku ze strony starszego społeczeństwa, bez ulegania jakimś chwilowym nastrojom, owszem, wbrew prądom idącym z zewnątrz, poznańska młodzież akademicka uczciła swoją Patronkę i złożyła hold Chrystusowi uznając Go swoim Panem, Władcą i Królem. Przez usta swoich przedstawicieli młodzież uniwersytetu poznańskiego złożyła zarazem ślubowanie, iż pod egidą Niepokalanej chce pracować dla chwały Bożej i umiłowanej ojczyzny.

Zaiste, przepiękna była to godzina i ktokolwiek z nas reprezentantów starszego społeczeństwa miał szczęście brać w niej udział, nie zapomni jej nigdy i dziękować będzie Opatrzności, że pozwoliła mu dożyć tego momentu błogosławionego. Niejednemu z nas w tej pięknej chwili przyszły na myśl słowa starca Symeona: Teraz puszczasz, Panie, sługę Swego w pokoju!

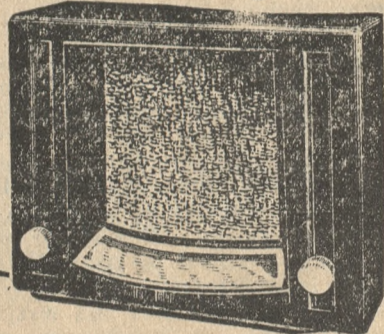
O, tak! Prawdziwym Bożym pokojem były przepelnione serca nasze, gdy patrzyliśmy na polską młodzież katolicką i narodową, jak zgromadzona u stóp Krzyża, pod przewodnictwem Niepokalanej Patronki swojej, skupiała się w sobie i składała młode i gorące serca swoje na służbę Bogu i Ojczyźnie. Serca zaś nasze, tych, którzy byliśmy świadkami tej wzniosłej chwili, tętniły młodym do wtóru.

I gdyby wołanie ich mogło się być zamienić w dźwięki, to wspaniała sala

Najmiłszy podarunek

— który wniesie do Twego domu radosny nastrój świąteczny — to rewelacyjny odbiornik „PIONIER”. 7-obwodowa, ultranowoczesna 5-lampowa superheterodyna o wielkiej selektywności tylko za Zł. 295.—

KOSMOS

Bezpłatne demonstracje w czołowych firmach radiowych.

zabrzmiałyby z pewnością jednym okrzykiem:

Ukochana Młodzieży Polska! Na najlepszą i najpewniejszą weszłaś drogę. Ze swej strony jedno tylko możemy Ci dodać, jedno dołączyć życzenie: wytrwaj! Wytrwaj, polska młodzi, na tej drodze! Wytrwaj u stóp Niepokalanej i u stóp Krzyża, a w znaku tym zwyciężysz siebie i zwyciężysz świat!

Dr CELESTYN RYDLEWSKI.

PIERNIKI

na czystym miodzie w kwintne w smaku

ROŻE NICEJSKIE

przekładany marcepanem

KRÓLEWSKI

oblewane czekoladą

KATARZYŃKI

poleca

E. WEDEL

Prz. 34 730-62.780

O polskość Centralnego Okręgu

W związku z wiecami Stronnictwa Narodowego w obwodzie rzeszowskim, na których uchwalono rezolucje ustalające konieczność wysiedlenia Żydów z Centralnego Okręgu Przemysłowego, „Warszawski Dziennik Narodowy” pisze:

„Dość przypomnieć, ile pierwiastków niezdrowej spekulacji umiało i dotąd jeszcze umie zerować na ciele organizmu zasadniczo tak zdrowego i żywotnego, jak Gdynia! I ilu się tam osiedliło Żydów! Przecież Gdynia nazywana jest z tego powodu niekiedy „Odesą Północy!”

„A przecież Gdynia wyrosła na podłożu naszej dzielnicy zachodniej, zasadniczo od Żydów wolnej! Można sobie wyobrazić, jakie chmary Żydów będą się zlatywać do Centralnego Okręgu Gospodarczego, aby na jego rozwoju zerować, skoro okręg ten powstaje na podłożu dzielnicy, najbardziej zażydzonej. Na podłożu dzielnicy, w której Żydzi dominują nie tylko w handlu, ale nawet w takiej np. adwokataturze stali się większością, sięgającą w niektórych miastach cyfry 90 pct!”

Trzeba w zarodku powstrzymać napływ Żydów do Okręgu Centralnego przez wydanie bezwzględnych zakazów osiedlania się tam i zarobkowania świątecznych przybyszów żydowskich. A równocześnie, trzeba wszcząć planową akcję, mającą na celu stopniowe wysiedlenie stamtąd tych Żydów, którzy tam już siedzą.

Dyskusja o totalizmie

P. Bogusław Miedzki polemizuje na łamach „Gazety Polskiej” — oficjalnego obecnie organu OZN — z szeregiem pism socjalistycznych i konserwatywnych, które zajęły się jego artykułem o totalizmie uważając, że p. Miedzki zaprzecza temu stwierdzając, że konstytucja z 1935 r. przesądziła sprawę totalizmu w sensie negatywnym. Natomiast deklaruje się jako zwolennik „dążenia do Polski silnej”.

Artykuł ujęty jest dość ogólnikowo i mętnie i nie wyjaśnia bliżej, jak ma to „dążenie do Polski silnej” wyglądać w pojęciu przywódców OZN. Dotychczasowa praktyka jest pod tym względem mało budująca.

Zmiana w „ABC”

„Kurier Wileński” pisze w związku z objęciem redakcji naczelnej „ABC” przez red. Glużyńskiego, że dotychczasowy redaktor naczelny tego pisma, dr Wojciech Zaleski, obejmuje asystenturę przy katedrze ekonomii na Uniw. Jagiell. w Krakowie.

Czytajcie i abonujcie

„Ilustrację Polską”!

FAKTY I OCENY

Przykład z Łodzi

W Łodzi odbyło się zebranie drobno- i średniego przemysłu, kupiectwa polskiego i rzemiosła, które powzięło m. in. następujące uchwały:

„Zebrani w dniu 6 grudnia 1937 r. przedstawiciele przemysłu, rzemiosła i kupiectwa m. Łodzi wyrażając swe gorące uznanie dla działalności Wydziałów Gospodarczych S. N., które pracując w nader trudnych warunkach zdołały w ciągu krótkiego czasu stworzyć kilkadziesiąt tysięcy nowych polskich placówek uważają,

że jedynie tylko akcja gospodarcza Stronnictwa Narodowego prowadzona w oparciu o ogół przemysłu, rzemiosła i handlu polskiego może doprowadzić do rychłego i gruntownego odżydzenia życia gospodarczego, a tym samym do stworzenia trwałej podstawy pod budowę Wielkiej Narodowej i silnej Polski. W tej też myśli zebrani postanawiają:

„1) 1 do 10 promille swych obrotów przekazywać na rzecz Stronnictwa Narodowego w Łodzi.

„2) Wezwać ogół przemysłu, rzemiosła i handlu polskiego miasta Łodzi do solidaryzowania się z niniejszą uchwałą”.

Narodowa Łódź nie po raz pierwszy daje przykład całej Polsce.

W JAKOŚCI PIERWSZA

W SMAKU NAJLEPSZA

KAWA i HERBATA

PLUTON

T. i M. Tarasiewiczów S. A.

Warszawa

Zytnia 10.

Prz. 34 731-62.777

Wysuszone mydło Tukan zawsze w równej i najwyższej jakości.
Prz. 34 870/1-R. 1002/31

Zawodowy morderca szajki gangsterów

Paryż (PAT). Sprawa mordercy Wiedemana pasjonuje dalej całą opinię francuską. Przed więzieniem w Wersalu, gdzie przebywa tymczasowo bandyta, wyczekują tłumy ludzi, aby go ujrzeć na własne oczy, gdy pod ochroną detektywów odbywa podróż do Paryża do sądziego śledczego.

Wszyscy sąsiedzi Wiedemana w miejscowości La Celle St. Cloud wyrażają się o nim jako o solidnym, sympatycznym młodym człowieku, którego tryb życia nie budził żadnych wątpliwości. W czasie wystawy pełnił funkcje przewodnika i tłumacza, był bywałcem najwytworniejszych barów i hoteli paryskich, nie wyłączając Ritzu, gdzie dzięki znajomości języków ponawiały liczne stosunki z wybitnymi osobistościami.

„Paris Soir” ogłasza wywiad z matką mordercy, która zboleła oświadczyła, że jedynym wyjściem dla syna jest śmierć. Wiedeman również stracił panowanie w czasie zeznań, dotyczących mordu, jaki popełnił na osobie 19-letniej tancerki amerykańskiej Dekoven i odmówił wręcz asystowania przy ekshumacji zwłok. Zbrodniarz nawet nie chciał wymówić jej nazwiska, lecz wypisał je na kartce.

Władze mają jakoby już wszystkie dowody na to, że Wiedeman pełnił funkcję zawodowego mordercy w bandzie gangsterskiej z 36-letnim Rogerem Millionem, jego przyjaciółką 27-letnią Colette Tricot i niejakim Janem Leblanc. Million, syn skromnego restauratora paryskiego, zajmował się handlem narkotykami oraz bronią i znany jest policji francuskiej.

Wczoraj wieczorem oddali się do

browolnie w ręce policji Jean Leblanc i Roger Million. Złożyli oni zeznania wśród jakich okoliczności zawarli znajomość z mordercą.

Leblanc oświadczył, iż spotkał go po raz pierwszy w styczniu 1933 r. w więzieniu, gdzie dostał się za niedozwolone operacje dewizami niemieckimi. Na początku r. 1937 spotkał ponownie Wiedemana i Miliona w Paryżu i pożyczył im 13 tysięcy franków na założenie „instytutu piękności”. Nie doszło to wówczas do skutku. Ostatnio, znajdując się na prowincji, usłyszał przypadkowo nadawane przez radio sprawozdanie o aresztowaniu Wiedemana. Zdecydował się wówczas dobrowolnie oddać w ręce policji.

Roger Million oświadczył, iż był jedynie mimowolnym świadkiem zamordowania młodego handlowca Leblonda. Znajdował się w chwili dokonania tego morderstwa w sąsiednim pokoju

w willi w St. Cloud, gdzie przybył w celu omówienia spraw imprezy kinematograficznej. O popełnieniu zbrodni nie doniósł policji, obawiając się zemsty ze strony Wiedemana.

COTY
L'AIMANT
perfumy
woda
toaletowa

SUBTELNE
I TRWAŁE

nr 1475

Święta za pasem! Już czas kupić

WODKI I LIKIERY

„Rektyfikacji Warszawskiej”

Mowa m'n. Goebbelsa w Królewcu

Królewiec, (PAT). Przybył tu m'n. Goebbels, celem przyjęcia nadanego mu przez miasto obywatelstwa honorowego i wygłosił dwugodzinne przemówienie.

„To prawda — oświadczył m. i., — że w ostatnim czasie jest w Niemczech coraz mniej masła, lecz gdy w nocy słyszymy nad naszymi głowami warkot samolotów, mamy pewność, że są to samoloty niemieckie, a nie angielskie, czechosłowackie, lub sowieckie”.

Następnie przeszedł mowa do niezwykle ostrego ataku na bolszewizm,

stwierdzając, że w Europie nie może on istnieć równocześnie z narodowym socjalizmem.

Omawiając zagadnienia polityki zagranicznej, stwierdził m'n. Goebbels, że Niemcy już nie są dziś odrobiną, czego dowodem jest sojusz z Włochami i Japonią oraz pakt z Polską, Belgią, Węgrami i Austrią. W sprawie kolonii powtórzył znaną tezę i zaznaczył, że nie może wprawdzie określić kiedy Niemcy otrzymają kolonie, lecz zapewnił, że fakt ten z całą pewnością nastąpi.

PRZY OTYŁOŚCI stosuje się znaną **SÓL MORSZYŃSKA** lub **WODE GORZKA MORSZYŃSKA**. Zadać w aptekach i składach aptecznych.

nr 46 661

Aresztowanie komunistki

Warszawa (Tel. wł.) Na stacji Warszawa-Główna aresztowano młodą i elegancką kobietę, która się legitymowała paszportem rumuńskim, wydanym na nazwisko Beli Szmaragd z Kiszyniowa. Paszport okazał się fałszywy, a pod podszeptką płaszcza wykryto jeszcze trzy inne: sowiecki, estoński i czechosłowacki, wszystkie podrobione i każdy na inne nazwisko.

W kartotekach znaleziono fotografię aresztowanej. Okazało się, że jest to niejaką Szechetówna pochodząca z Mińska notowana jako działaczka komunistyczna. Przyjechała do Polski przed dwoma tygodniami i zbierała pieniądze na pomoc dla „czerwonej” Hiszpanii, które następnie zdefraudowała. Władze komunistyczne dowiedziawszy się o tym wydały na nią wyrok, wobec czego Szechetówna postanowiła uciec. (w)

Rozłam wśród mariawitów

Warszawa (Tel. wł.) W gminach mariawickich na tle sporów sekciarskich doszło do rozłamów.

We wrogich obozach są przeważnie mężczyźni wśród zwolenników Feldmana, a w grupie Kowalskiego — głównie kobiety. W Zagłębiu Dąbrowskim kierownictwo gmin mariawickich objęła kobieta. (w)

STRONNICTWO NARODOWE

WSZYSTKIE KOŁA S. N.

Zbiórka wszystkich członków S. N. w Poznaniu w niedzielę 12 bm. o godz. 9 rano w cyrku „Olimpia” przy ul. Poznańskiej.

KOŁO RATAJE

Zebranie plenarne w sobotę 11 bm. o godz. 20 w sali p. Przybeckiego w Ratajach.

KOŁO ŚRÓDMIEŚCIE

Zebranie plenarne połączone z uroczystą dekoracją i przyjęciem kandydatów odbędzie się w sobotę 11 bm. o godz. 20 w sali p. Heyduckiego przy ul. Masztalarskiej 8a.

W niedzielę 12 bm. o godz. 9 msza św. na intencję Koła w kościele ks. ks. salezjanów przy ul. Masztalarskiej.

KOŁO WILDA

Zebranie plenarne Koła odbędzie się we wtorek 15 bm. o godz. 20 w lokalu p. Zawadki przy ul. Górna Wilda 75

Napad bandytów

Warszawa, (tel. wł.) Do sklepu Emila Bindtera w Suchobolach (pow. sochaczewski) wtargnęli bandyci, zastrzelili żonę właściciela oraz poranili ciężko jego brata.

Nie znalazłszy gotówki podpalili dom i zbiegli. Z płonącego domu zdołano rannych wynieść. (w)

Pół miliona honorarium

Warszawa (Tel. wł.) Dużą sensację w stołecznej palestrze wywołała wiadomość o wysokim honorarium, jakie otrzyma jeden z adwokatów sanacji P. za doprowadzenie do ugody rodziny ks. Pszczyńskich na Śląsku.

Ks. Pszczyński miał wypłacić adwokatowi warszawskiemu pół miliona zł. (w)

Echa nieudanego zamachu

Paryż (Tel. wł.) Dzisiejsze dzienniki poranne bardzo dużo miejsca poświęcają wykryciu projektowanego zamachu na m'n. Delbos. Dzienniki przypominają przy tym, że aresztowany Budai Koleman podejrzany był już o udział w przygotowaniu zamachu na króla jugosłowiańskiego Aleksandra i m'n. Barthou. Aresztowano go wówczas w Marsylii, lecz z powodu braku dowodów winy znów go zwolniono.

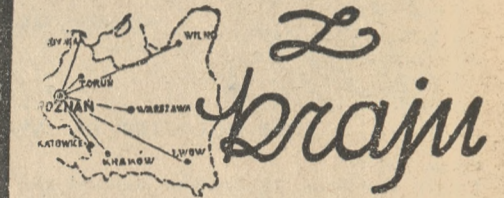
Min. Delbos miał się dowiedzieć o zamiarach zamachu w chwili opuszczania Polski. Dlatego w Rumunii pozostawał on pod specjalną opieką policji.

Uratowani pasażerowie

London (Tel. wł.) Z Nowego Jorku donoszą:

Według depechy, odebranej w Manili, wszyscy pasażerowie w liczbie 650 i 408 członków załogi ze statku „President Hoover” zostali uratowani i przewiezieni przy pomocy statku „Preussen” na wyspę Hoishoto na południe od Formozy.

„President Hoover” wpadł na rafę podwodną i został poważnie uszkodzony.

NAGRODY W „ZACHEĆCIE” WARSZAWSKIEJ

Komisja nagród 5 Salonu Grafików w Zachęcie przyznała nagrody następującym artystom - grafikom.

Nagrodę prezesa Rady Ministrów z 500 p. St. Chrostowskiemu, nagrodę ministra W. R. i O. P. z 300, p. Aleksandrowi Soltanowi, nagrodę prezydenta m. st. Warszawy z 300 p. Władysławowi Zakrzewskiemu, nagrodę ministra Augusta Zaleskiego z 150 p. Stefanowi Mrozowskiemu, 3 nagrody Leopolda Wellisza po z 100 pp. Tadeuszowi Cieślowskiemu, Zofii Fijałkowskiej i Mieczysławowi Jurgielewiczowi.

Zaszczytne wyróżnienia otrzymali: pp. Maria Dunin, Aleksander Rak, Paweł Steller i Fiszal Zylberberg.

W skład komisji nagród wchodził Alam Półtawski, Mieczysław Dunin - Bartodziejski, Ignacy Łoniewski oraz przedstawiciele ofiarodawców nagród.

ULEGŁ ŚMIERTELNEMU WYPADKOWI

W piątek zmarł w szpitalu im. Dzieciątka Jezus w Warszawie, 36-letni inż. Sawicki, urzędnik Ministerstwa Rolnictwa i Reform Rolnych. Spiesząc do biura, usiłował przejść przez tor tramwajowy na ulicy Filtrów. W tej chwili nadjechał, jadący w stronę ul. Marszałkowskiej tramwaj. Inż. Sawicki nie zdążył przejść i został odrzucony przez wagon tak silnie, że doznał pęknięcia czaszki i zmarł.

U osób przygnębionych, wyczerpanych, niezdolnych do pracy, naturalna woda gorzka **Franciszka Józefa** przyjmowana na czczo pobudza trwanie, obieg krwi, wzmacnia zdolność myślenia i chęć do pracy.
Tg 21 938

DR ŻMIGRÓD SIĘ ZNALAZŁ

Swego czasu, jak wiadomo, znikł po dokonaniu większych nadużyć dyrektor Państwowego Zakładu Badania Żywności dr Żmigród w Warszawie. Był on także ekspertem w głównym procesie Gorgonowej. Obecnie podobno znaleziono go w jakimś zakładzie dla obłąkanych we Francji, dokąd został odstawiony jako chory i wyjawiał lekarzom swoje nazwisko.

WYPADKI NA GÓRNYM ŚLĄSKU

W nocy z 8 na 9 bm. odczuło w Łagiewnikach silny wstrząs podziemny. W niektórych domach zarysowały się ściany. Nazajutrz w południe podobny wstrząs odczuło również w Chorzowie, Świętochłowicach i Nowym Bytomiu. Wypadków w kopalniach nie zanotowano.

W jednym z nielegalnie eksploatowanych szybów na terenie Woikowie Komornych wydarzył się nieszczęśliwy wypadek. W czasie kiedy w chodniku znajdowało się dwóch robotników, oberwał się strop, przysypując obu sztykarzy. Zorganizowano natychmiast akcję ratunkową, w wyniku której jednego z zasypanych udało się uratować, drugi zaś niejaki Koza, poniósł śmierć.

PROCES KOMUNISTYCZNY

Sąd Apelacyjny w Katowicach rozprawywał sprawę odwoławczą jacejki komunistycznej, która uprawiała akcję swą na terenie powiatu pszczyńskiego. Oskarżony był mieszkaniec Łędzin Klemens Szewczyk i wraz z nim 16 osób. Jeden z nich, niejaki Ryszard Stachoń, zmarł w więzieniu. Szewczyk został skazany na 3 lata więzienia, innym zaś oskarżonym poddyktowano kary od 6 miesięcy do 2½ roku więzienia.

METROPOLITA SZEPTYCKI POWAŻNIE CHORY

Prasa ukraińska donosi, że metropolita ks. Szeptycki jest poważnie chory, w związku z czym odwołane zostały wszystkie przyjęcia.

ZE ŚWIATA

U kardynała dziekana Granito, jako postulatora sprawy, odbyło się przedwstępne posiedzenie św. Kongregacji Obrzędów w sprawie zbadań cudów, przedstawionych w procesie beatyfikacyjnym zmarłej w roku 1856 czcigodnej Emilii de Vialar, założycielki Zgromadzenia św. Józefa od Objawienia.

Austriacka rada ministrów przyjęła ustawę o przekazaniu Prateru gminie wiedeńskiej.

Liczba ofiar śmiertelnych panującej wciąż jeszcze na przedmieściu Londynu Croydon epidemii tyfusu doszła w dniu dzisiejszym do 20. Ogólna liczba znanych wypadków zachorowania wynosi 272.

Liczba osób zabitych w wypadkach samochodowych w Anglii w bieżącym roku, tj. od dnia 1 stycznia do 30 listopada wynosi 5 995, w tym 2 649 przechodniów.

Rząd angielski ofiarowuje królowi egipskiemu Farukowi jako podarunek ślubny dwie strzelby myśliwskie wykonane z cennych materiałów niezwykle artystycznie.

Sowiecka ekspedycja archeologiczna odkopła „miasto skalne” w wawozie rzeki Kury. Dotychczas oczyszczono przeszło 100 sal, mieszczących się w naturalnych grotach. Ogółem jest tych sal ponad 300. Pierwsze pietro miasta znajduje się w ścianie wawoza na wysokości 120 m od ziemi. W piwnicach znaleziono zamurwane naczynia z gorzko-kwaśnym płynem, jak przypuszczają jest to białe wino.

Fala mrozów panująca obecnie w północnej części Stanów Zjednoczonych pociągnęła za sobą 75 ofiar śmiertelnych.

Wyjaśnienie

W ostatnim czasie na terenie Poznania i województwa kolportuje się prospekty „Złotej Księgi Powstania Wielkopolskiego”. Księga ta ma się ukazać nakładem nieznanego bliżej „Instytutu Kultury Historycznej” z okazji 20 rocznicy powstania wielkopolskiego.

W związku z tym proszę się nas o stwierdzenie, że najstarsze organizacje powstańcze w Wielkopolsce, a mianowicie Towarzystwa Powstańców i Wojaków oraz Towarzystwo Uczestników Powstania Wlkp. im. Paderewskiego, jak i redakcja dwutygodnika „Powstanie Wielkopolskie” z wydawnictwem tym nie mają nic wspólnego

Plebiscyt sowieckiego cezara

W niedzielę w całym olbrzymim Związku Sowieckim odbywają się wybory do Rady Najwyższej, czyli sowieckiego parlamentu. Pojęcie „wybory” i „parlament” nie należy oczywiście rozumieć w sensie europejskim. Są to tylko słowa, które mają odrębną od naszej — bolszewicką — treść, skomplikowaną ponadto przez czysto osobiste pierwiastki polityki dyktatora Stalina.

Rada Najwyższa dzieli się na dwie izby, których uprawnienia są wedle konstytucji równe. Ma to być niby system dwuizbowego parlamentu, w którym jedna izba koryguje i równoważy tendencje drugiej. Faktycznie jednak nie chodzi tu o żadną dwuizbowość, gdyż w Sowietach rządzi partia komunistyczna, która jest dzisiaj posłusznym narzędziem dyktatora. Chodzi mianowicie o to, że pierwsza izba — Rada Związku — powstaje w drodze powszechnego głosowania, druga — Rada Narodowości — wybierana jest przez organy zbiorowe poszczególnych republik. W ten sposób partia ma zawsze możliwość uczynienia odpowiedniej poprawki w wyborach powszechnych i wprowadzenia pożądanego ludzi do „parlamentu”.

Do Rady Związku mają wybrać obywatele sowieccy 569 osób, do Rady Narodowości 475. Przy wyborach tej drugiej grupy sowieckich deputowanych nie będzie żadnych kłopotów. Organy, które ich wybierają, są we wszystkich jedenastu republikach związkowych, we wszystkich republikach autonomicznych i okręgach autonomicznych, w ręku partii komunistycznej, względnie Stalina. Jeżeli jeszcze jakiś przeciwnik dyktatora uchował się w jakiejś prowincjonalnej stolicy, został na pewno w ostatnich czasach bezlitośnie zlikwidowany. Zniknęli przecież b. wielkorządca Ukrainy Postyszew, mianowany w sierpniu nowy premier Ukrainy Bondarenko, odpowiednio czystki przeprowadzono na Kaukazie, w Gruzji oraz w Turkiestanie w tamtejszych republikach.

Inaczej jest z wyborami do Rady Związkowej (Sojuznyj Sowiet). Wprawdzie już sama ordynacja została tak

zowsko-Czarnomorskim, zarejestrowano trzy kandydatury i Stalin będzie mógł z czystym sumieniem powiedzieć, że jednak w Sowietach są walki wyborcze, — co prawda w jednym tylko okręgu, ale są.

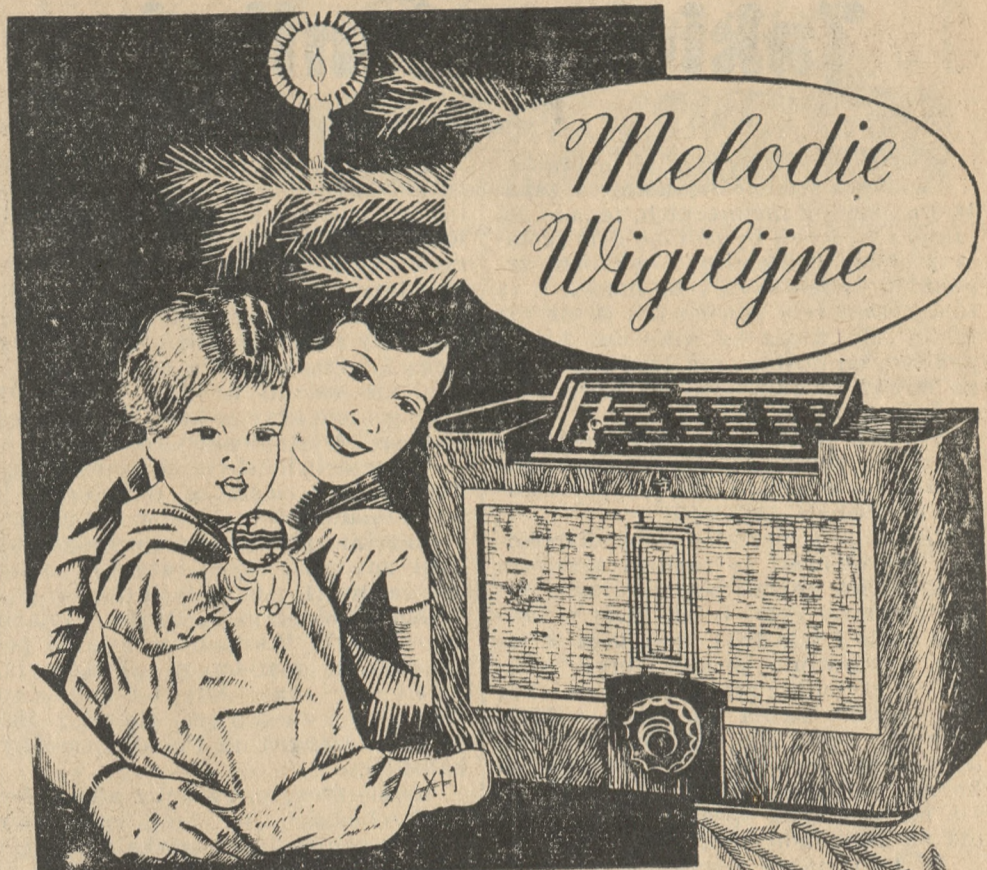
Komisje wyborcze będą jednak miały kłopoty. Oprócz kandydata faktycznego w każdym okręgu są kandydaci honorowi. I tak np. Stalin kandyduje w kilkuset okręgach, podobnie Mołotow, Kaganowicz i inni wodzowie stalinowskiego Kremla. Zachodzi niebezpieczeństwo, że wyborcy mogą tych kandydatów skreślać z kartek wyborczych. Ale nie obawiajmy się. Wybory są wprawdzie tajne, urna w lokalu wyborczym ustawiona ma być za parawanem, ale oko GPU wszystko przenika i obywatele sowieccy wiedzą o tym dobrze.

Drugim zagadnieniem jest frekwencja wyborcza. Nie będziemy chyba dalecy od prawdy, jeżeli przewidywać będziemy szerokie stosowanie pochodów z orkiestrami do urn wyborczych. Pod tym względem nawet naśladowcy Wschodu nie prześcigną mistrzów sowieckich.

W ten sposób należy przyjąć, że w Rosji Sowieckiej nie ma żadnych wyborów, lecz tylko plebiscyt, w którym ludność teoretycznie może się wypowiedzieć tylko za lub przeciw reżimowi. Teoretycznie tylko, powtarzamy, gdyż faktycznie ludność państwa Sowietów będzie musiała wypowiedzieć się za Stalinem i jego kreaturami. Tym się różni plebiscyt sowiecki od plebiscytu europejskiego, a Stalin od dyktatorów europejskich. Wprawdzie i w dyktaturach europejskich stosowany jest nacisk i przymus, ale Stalin stosuje masowy terror i nie oszczędza nikogo. Ostatnie jego posunięcia sięgnęły nie tylko po głowy ministrów sowieckich w republikach prowincjonalnych, lecz i po głowy zasłużonych uczonych i techników (inż. konstruktor lotniczy Tupolew), a dla zastraszenia szerokich warstw ludu, do których nie sięga bezpośrednio biurokracja — po głowy nielicznych prawosławnych biskupów i księży.

Masowy terror nawet w komisjach wyborczych — np. w Odessie — jest więc stałym motywem kampanii przedwyborczej. Stalin pomyślał jednak także o pokarmie agitacyjnym pozytywnym dla mas. W Leningradzie prezydent Związku Sowieckiego Kalinin oświadczył na zebraniu przedwyborczym do robotników fabryk amunicji, iż pociski muszą być dobrze wykańczane, że na wypadek wojny ludność musi umieć pracować pod grozą nalotów eskadr powietrznych, że trzeba na każdym kroku udoskonalać „sojalistyczną” organizację dla dobra państwa (gosudarstwa) i że kampania wyborcza ma także tym celom służyć.

Inny agitator przedwyborczy — rzeczywiście wybitny powieściopisarz — autor „Cichego Donu” Michaił Szolochow — oświadczył na zebraniu: „19 lat temu wodę z Donu pili konie bawarskich kawalerzystów, a buty niel-

Wiele miłych niespodzianek oczekuje radiosłuchaczy w okresie Świąt Bożego Narodzenia. Przed mikrofonami wystąpią najslawniejsi artyści świata, najlepsze zespoły chóralskie i orkiestry wszystkich krajów. Radosne i beztrudne Świąta całej rodziny zapewni luksusowy Philips Super 7-38, który dzięki specjalnym, nigdzie nie spotykanym urządzeniom technicznym umożliwi czysty, pełnowartościowy odbiór każdej zadanej stacji.

PHILIPS

„Seria Symfoniczna 38”

ng 2561

ODMROZENIE
ORYGINALNA MASC. „MROZOL”
STOSUJ SIĘ PRZY ODMROŻANIACH I PRZY
RANKACH POWSTAŁYCH OD ODMROŻENIA

Tg 21 942

ulożona, aby możliwe trudności usunąć, gdyż kandydatów wystawia tylko partia komunistyczna i podległe jej stowarzyszenia i związki społeczne — Komsomol, związki zawodowe i spółdzielnie — a okręgi jednomandatowe po 300 tysięcy mieszkańców ustanowiono po to, aby sytuację wyborczą jak najbardziej uprościć i uniknąć walki między kandydatami komunistycznymi; pomimo to jednak uznano te rygory za niewystarczające do zwycięstwa kierunku prawomyślnego — stalinowskiego.

Bo teoretycznie mogły organizacje, mające prawo stawiania kandydatów, wydelegować tych kandydatów w większej ilości. Możliwe byłoby wtedy walki różnych grup wyborczych i różne niespodzianki. Dyktatura jednak potrafiła znaleźć środki zaradcze; w każdym okręgu wystawiono tylko jednego faktycznego kandydata, tak, że wybory będą tylko formalnością. W jednym tylko okręgu tichorieckim, w rejonie krasnodarskim, w kraju A-

Zwizki (gizly) ALTESSE-MOKKA PEKŃNOWATKA
uszlachetniają, smak tytoniu unieszkodliwiają, nikotynę.

Tg 21 333

SEQUANA

Elitaliteratury francuskiej

NAJCELNIEJSZE KSIĄŻKI DNIA
WYBRANE PRZEZ INSTYTUT SEQUANA
W PRENUMERACIE POLECA
Biblioteka Polska s/a
WARSZAWA • NOWY ŚWIAT 23/25 • TEL. 271-18
NA ŻĄDANIE BEZPŁATNE PROSPEKTY

Z ery p. Kirtiklisa

W związku z procesem starosty Czarnockiego „Słowo Pomorskie” zajmuje się osobą b. wojewody Kirtiklisa:

„Kiedy b. woj. Kirtiklis opuszczał Pomorze — pisze „Słowo Pomorskie” — napisaliśmy, że okres jego urzędowania należy do najfatalniejszych. W tym samym czasie inni w delegacjach do Białegostoku zawozili „hold Pomorzan” p. Kirtiklisowi. My tymczasem naszego poglądu na wartość i rezultaty rządów p. Kirtiklisa nie tylko nie zmieniliśmy, ale doszliśmy wręcz do przekonania, że okres woj. Kirtiklisa na Pomorzu wyrządził prestiżowi

mieckich żołnierzy deptały dońską ziemię”, a teraz w razie starcia z faszystym „dońskie konie kozackich oddziałów Czerwonej Armii pić będą wodę z Renu”.

W ten sposób więc dyktatura sowiecka przeprowadza z ogromną energią jednolitą wewnętrzną w kraju, a równocześnie frontem zwraca się przeciw zagranicy.

Na czele tego jakby nowego państwa sowieckiego, staje sowiecki Cezar-Stalin, którego wybory mają na tym wyjątkowym stanowisku umocnić. Wolno jednak powątpiewać, czy środki, których używa, wzmocnią to dziwne i straszne państwo, czy też w momencie decydującym staną się przekleństwem i dyktatora i sowieckiego ustroju i nawet rosyjskiego państwa.

L w ó w.

M. R.

stematycznie. Trzeba też zabrać się do tych „sztabowców” sanacyjnych, o których mowa na procesie Czarnockiego.”

„Słowo Pomorskie” kończy uwagę, że ludność pomorska nie może zrozumieć dlaczego karany jest „ślepy miecz”, a nie „ręka”.

Przy niedyspozycjach — głównie zaburzeniach trawiennych i bólach w krzyżu — naturalna woda gorzka **Franciszka Józefa**, jako łagodnie działający środek domowy, wybitnie zmniejsza dolegliwości, przy czym stosowana nawet w nieznacznych ilościach daje niezawodne wyniki.
Tg 21 937

Pierwszy klasztor katolicki od czasów reformacji w Islandii

W Rejkjawiку, stolicy Islandii, ukończono ostatnio prace nad budową pierwszego od czasów reformacji klasztoru katolickiego. W klasztorze tym zamieszka 40 karmelitanek holenderskich. Mała gmina katolicka w Islandii posiada dotąd jeden kościół, jedną szkołę i własny nowoczesnie urządzone szpital. (KAP)

Tylko tak doskonały środek

jak Aspirin'a ma wiele nasiladownictw. Jasnym jest jednak, że każde nasiladownictwo jest tylko namiastką. Dlatego używajcie przeciw bólowi tylko oryginalnej Aspirin'y

ASPIRIN'A
prawdziwa tylko ze znakiem krzyża „Bayera”
WYRÓB KRAJOWY

ng 1451

Tg 21 933

Jakich kolonij chcą Niemcy?

(Od własnego korespondenta „Kuriera Poznańskiego”).

Berlin, 10 grudnia

Jeśli już zgodzić się mamy z zapamiętaniem kół niemieckich, że „nie ma takiej siły, która by usunąć dziś zdołała problem kolonialny z widowni zagadnień światowych”, to można z tą samą pewnością powiedzieć, iż nie ma takiej siły, która by zmusiła któreś państwo do odstąpienia tego lub innego terenu kolonialnego na rzecz Niemiec.

Sprawa kolonialna staje tedy na martwym punkcie i wszystko też dziś obraca się w atmosferze przygotowawczych zaledwie dociekań.

Mógł więc Hitler niedawno ze spokojem prorokować, że realizacja zwrotu niemieckich kolonij potrwa długo; wymienił nawet cyfrę 6 lat. Jest w każdym razie i tak duża ewolucja w takim traktowaniu sprawy przez najwyższy czynnik Rzeszy, skoro on sam, gdy pisał swoją książkę „Mein Kampf”, zgola nie był gorącym zwolennikiem wywalczenia utraconych kolonij zamorskich uważając, iż Rzesza ma pilniejsze sprawy do załatwienia na kontynencie europejskim.

W tym stanie rzeczy idą na razie sprawy kolonialne wewnątrz Rzeszy swoim utartym biegiem. „Reichskolonialbund” kształci na jednym z zamków bawarskich świeży kontyngent przyszłych pionierów kolonialnych, by gotowi byli „na wszelki wypadek”. „Resort polityki kolonialnej NSDAP”, czyli rodzaj przyszłego ministerium kolonij, pracuje obecnie nad ideowym podmurowaniem żądań kolonialnych Rzeszy i słyhać, że zwalcza tzw. „Rassenschuldige”, czyli rozpowszechnione za granicą mniemanie, iż hitlerowskie Niemcy są jak najmniej odpowiedzialnym czynnikiem do sprawowania opieki nad kolorową ludnością kolonij, jako że opierają swój światopogląd na dyskryminacji ras ludzkich.

W tych dniach na wielkim wiecu publicznym w berlińskim „Sportpalastie” przemawiał znów swoim zwyczajem Ritter von Epp, szef niemieckiej ligi kolonialnej, lecz nie wyszedł poza znane zwroty o „potrzebie kolonij”. Biegnie więc ta propaganda wewnętrzna po staremu, do czego nie wiele dorzucił ostatnio Göring przemawiając na temat kolonij w Hamburgu, miasteczku tradycyjnie hanzeatycko-kolonialnych.

Tymczasem opinia świata zacieka-wiona żyje pytaniem o wynurzenia ścisłejsze. O jakie kolonie Niemcom chodzi? Czy chcą tych lub innych dokładnie określonych terenów na własność? Czy raczej chodzi o „sfery działania” dla eksploatacji surowców, względnie o mandat z ramienia Ligi? Ile realnych możliwości, tyle dziś domysłów i sugestji. Zaś wodą na młyn wszelkich międzynarodowych sensacji jest skąpość słów ze strony oficjalnych organów Rzeszy.

Postaramy się więc z wynurzeń pośrednich dotrzeć do sedna prawdy, przy czym — jak to tuż nieraz bywało — na tutejszym terenie — wypadnie wobec skąpości niemieckich źródeł sięgnąć do informacji zagranicznych.

*

Nasamprzód uprośmy sobie nasz rejestr niemieckiego programu rewindykacyjnego przez wyeliminowanie zeń najodleglejszej polinezyjskiej grupy byłych posiadłości Rzeszy, na Pacyfiku.

Mandaty, jakie tu z ramienia Ligi Narodów posiadają Japonia (Karoliny i strategiczna wyspa Yap), Związek Australijski (część Nowej Gwinei i pobliski Archipelag Bismarcka), wreszcie Nowa Zelandia (wyspy Samoa), nie wchodzą, praktycznie biorąc, w zakres planu najpilniejszych rewindykacji Rzeszy. Z jednej strony zbyt małe są interesy gospodarcze Niemiec w tych stronach, z drugiej zostały owe skrawki już dawno wchłonięte przez mandatarjuszy. Ze Niemcy z faktem tym się pogodziły, o tym świadczy deklaracja z okazji zeszłorocznego układu Niemiec z Japonią, odnosząca się do mandatów, będących w posiadaniu japońskim.

Pozostaje tedy kontynent afrykański, — ten, który w geopolitycznych pracach uczonych niemieckich po wojnie nie przestał stanowić jadra zainteresowań kolonialnych i dziś znów wysuwany jest na czoło.

Dawne kolonie Rzeszy w Afryce dają się podzielić na dwie odrębne grupy, stosownie do ich znaczenia handlowego i geokomunikacyjnego.

Pierwsza, gdzie przeważa czynnik surowcowy, o dużej wadze ekonomicznej w dzisiejszej dobie autarchii, to Kamerun i Togo. Obie te kolonie, z których każda dzieli się na część pod mandatem Anglii (mniejszą) i część pod mandatem Francji (większą) nie przestały i po dziś dzień uprawiać żywego handlu z Rzeszą opierając się o istnienie osiadłych tam kolonistów niemieckich oraz o kapitały niemieckich spółek eksploatacyjnych.

W przeciwieństwie do Kamerunu i Togo, które wszakże najmniej były wymieniane po wojnie w związku z niemieckim programem rewindykacyjnym, znacznie więcej rozgłosu panuje dookoła dwóch pozostałych obszarów b. dorobku kolonialnego Rzeszy, mianowicie Afryki Wschodniej, zwanej pod angielskim mandatem „Tanganyika Territory”, oraz Afryki Południowo-Zachodniej, znajdującej się od r. 1920 pod mandatem Unii Południowo-Afrykańskiej.

Co się tyczy pierwszej z nich, Afryki Wschodniej, to kraj ten stanowi jedno z ogniw linii wertykalnej Kair—Kapsztad i Anglia uważa tę linię za żywną arterię swego imperium afrykańskiego. Okoliczność ta ważyła wiele po wojnie w niemieckiej taktyce

rewindykacji kolonij. Bo ustępliwa ta w różnych swych fazach polityka Berlina wymagała ostrożności i w wysuwaniu tak czulego dla W. Brytanii nabytku. Na zewnątrz zapanowało więc wrażenie, jakoby Niemcy definitywnie się pogodzili z wcieleniem Afryki Wschodniej w ramy Imperium Brytyjskiego.

Dopiero wyraźne skierowanie się polityki kolonialnej Włoch ku Afryce środkowo-wschodniej ożywiło w ostatnich latach uwagę Niemiec wobec utraconej ich tamtejszej kolonii. Jednocześnie postępujące pogarszanie się stosunków Rzeszy z Anglią pozwalało Berlinowi na większą bezceremonialność w stawianiu żądań także odnośnie do Afryki Wschodniej.

Inaczej ma się rzecz z Afryką Południowo-Zachodnią. Tutaj stara się taktyka niemiecka wyzyskać panujące w Unii Afrykańskiej tendencje niektórych nacjonalistów burskich, skłonne do kompromisu z Rzeszą. Przeciwważa się temu stary bojownik o jedność Unii, generał Smuts, ten sam, który w r. 1915 zdobył b. kolonię niemiecką na rzecz Imperium Brytyjskiego, a na konferencji pokojowej był gorącym rzecznikiem pozbowienia Niemiec wszelkich kolonij w ogóle. Znów niedawno odezwał się gen. Smuts z kate-

Wielkopolska w czynie i w ludziach

Zainteresowanie się całej Polski najnowszą książką Nowaczyńskiego potęguje się z tygodnia na tydzień. Dowodem tego są owe liczne recenzje, które pojawiają się coraz częściej w całej prasie polskiej. Ostatnio poświęcił jej artykuł wstępny Aleksander Zwierzyński w „Dzienniku Wileńskim”. Czytamy tam m. in.:

„Czytelnicy nasi rekrutują się z tych kół społeczeństwa polskiego, które zawsze żywiły i żywią szczególnie sentyment do dzielnic zachodnich, w szczególności do Wielkopolski. Płynięto trochę może z nieobcej nam „kresowiakom” dzielnicowości, szukającej podobieństw i analogii gdzieindziej, ale grunt, podstawa tego sentymentu są głębsze i trwalsze. Wiele jest między zachodem a wschodem Polski rzeczy wspólnych, wiele jednakowych trosk, aspiracji, wiele podobnych dawnych cierpień...”

„Dlatego może nigdzie nie znajdują więcej niż u nas zrozumienia i oddźwięku słowa, które Nowaczyński wypowiedział w „Przedśłowiu” do „Warty nad Wartą”, chociaż nie dotyczą ani nas, ani ziem wschodnich”.

Po zacytowaniu fragmentów z „Przedśłowia”, tak dalej pisze recenzent:

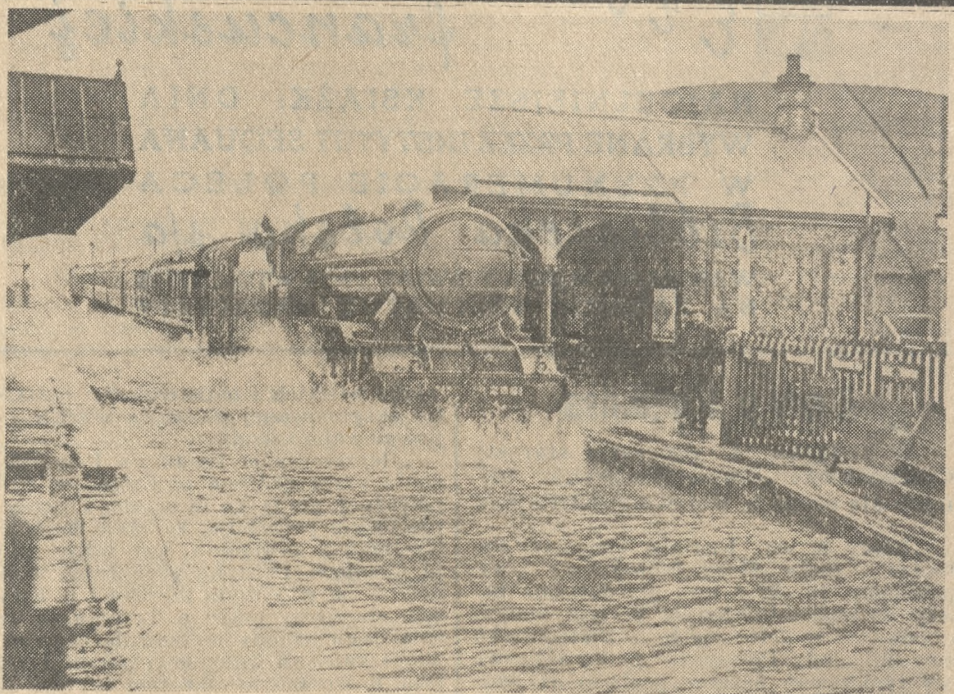
„Jest to zbiór szeregu artykułów i szkiców — po mistrzowsku napisanych portretów postaci już dziś historycznych pisarzy, uczonych, polityków, pochodzących z Wielkopolski, a którzy żyli, działali, częstokroć spełniali rolę pionierską w różnych dzielnicach Rzeczypospolitej. Przed oczyma czytelnika przesuwają się wspaniałe korowód mistrzów pióra, statystów, filozofów i mecenasów, wreszcie bohaterów walczących o wolność. Nowaczyński ma sobie właściwy styl, barwny, soczysty,

który tym razem użyty z umiarem, pokazuje nam wizerunki ludzi z przeszłości tak żywe i niemal dzisiejsze, że czytelnik podziwia narzuconą sobie przez autora aktualność i współczesność spraw i postaci.

„Ziemie zachodnie były kolebką naszego państwa. Tam powstawały jego zgręby, tam rodziły się pierwociny naszej rodzimej kultury, tam w ciężkiej, nie ustającej ani na chwilę śmiertelnej walce rósł wał obronny przeciw zalewowi od zachodu. I one właśnie pozostały do dziś najbardziej rdzennie polskie. Nowaczyński w swich wizerunkach ludzi pokazuje nam teźnyne umysłową i duchową Wielkopolską, tych pełnych Polaków, inośnych swą pracę, wiedzę, upór w inne dzielnice.

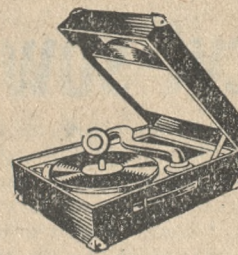
„Stwarza więc jaskrawy kontrast, uderzający w wyobraźnię i uczucie czytelników: Wielkopolska w czynie i w ludziach, którzy przyłożyli się wiele do tworzenia historii i kultury Polski, i Wielkopolska w sytuacji obecnej, w której chciałoby się ją pozbawić roli, jaką spełniła i jest zdolna dalej spełniać. Pomimo to książka jest napisana nie złośliwie, raczej z dobrotliwą wyrozumiałością dla tych, którzy chcieli tę pracować i zasłużoną dzielnicę Polski usunąć w cień, lub pozbawić rzeczywistego znaczenia. A mimo to jest gorącym protestem przeciw niesprawiedliwości szerzonych opinii, albo przeciw usuwaniu Wielkopolski w cień, wreszcie przeciw dopuszczeniu obcych do skarbnicy narodu, jaka jest historia tych obcych, którzy fałszują prawdę.

„Warta nad Wartą” jest nie tylko piękną pracą publicystyczno-historyczną. Ma duży walor polityczny i dlatego zalecamy ją gorąco naszym czytelnikom.

POCIĄG W WODZIE

W hrabstwie Derbyshire w Anglii wskutek ulewnych deszczy wylały rzeki. Na zdjęciu pociąg pośpieszny, zatopiony przez powódź na jednej ze stacji

Ng 1116

Ostatnie Nowości i Kolendy
nagrane na płytach
SYRENA - ELEKTRO
Pafetony walizkowe po 43,-
przybory zamienne w w. c.
i m. w. wyborze p. leca
CENTRUM - KAMIŃSKI
Poznań, Stary Rynek 13 14
istnieje 38 lat

gorycznym „nie” w odpowiedzi na niemiecką propagandę kolonialną i siła jego wystąpienia odbiła się tym razem zdwojonym echem nawet wśród burskich sympatyków układu z Rzeszą.

Już od dłuższego czasu bowiem wiele niepokoju sprawia w południowej Afryce wzmagająca się propaganda narodowo-socjalistyczna wśród osiadłych tam Niemców, przy czym tak wygląda, jak gdyby główny wysiłek propagandy hitlerowskiej w Afryce koncentrował się właśnie w południowo-zachodnim kierunku tego kontynentu.

W tym świetle warto się obecnie przyrzeć najnowszej fali pogłosek, jakie towarzyszyły rozmowom Halifaxa w Niemczech i przeniosły się z kolei na teren londyński z racji wizyty francuskich mężów stanu.

Te, które przybrały formę najbardziej konkretną, ustalają niemiecki plan rewindykacyjny następująco: po pierwsze zwrot obszarów Togo i Kamerunu, będących pod mandatem Francji i Anglii, po wtóre utworzenie w środkowej Afryce kompanii dla eksploatacji surowców, z przewagą kapitału niemieckiego, z tym, że w ramy terytorialne takiego planu eksploatacyjnego wchodziłoby również Kongo belgijskie i portugalska Angola.

Drugi ten punkt jest szczególnie interesujący. Oznaczałby on bowiem supremację Niemiec na całym zachodnim wybrzeżu Afryki, mających na północny oparcie o Togo i Kamerun, na południu — dawny obszar Afryki Południowo-Zachodniej. Kontynent afrykański dzieliłby się wtedy na 4 wielkie strefy interesów: na północnym zachodzie francuską, na południowym zachodzie niemiecką, na wschodzie Afryki sferę Włoch, zaś w centralnej części „północ-południe” sferę brytyjską. Byłby to więc rodzaj afrykańskiego „państwa czterech”, mającego definitywnie usunąć konkurencję polityczną mocarstw europejskich na czarnym lądzie.

W jakiej formie — oficjalnej czy nieoficjalnej — sprawa takiego planu podziału Afryki poszła na forum dyskusyj z Anglią, jest rzeczą narazie niewyjaśnioną. Urzędowe czynniki Berlina temu zaprzeczają, a p. Ribbentrop zapewniał pono kategorycznie na Downing Street, że jeśli taki plan istotnie lansowany był w Berlinie, wypłynął on li tylko z „prywatnych” zapamiętań dra Schachta, których nie należy identyfikować ze stanowiskiem rządu Rzeszy.

Sceptycy tak ujętego „dementi” Rzeszy na to odpowiadają, że p. Schocht nie jest znów tak całkiem prywatną osobistością, skoro ustąpiwszy nawet z funkcji „dyktatora gospodarczego” Rzeszy zachował tytuł ministra gabinetu i wciąż jeszcze jest prezesem Reichsbanku. Dla tych kół wystarczy, że tego rodzaju plany mogą w ogóle się rodzić na terenie Niemiec, bo przyjąwszy nawet, iż miałby to być jedynie balon próbny, nie raz już bywało, że późniejsza realizacja niedojrzałych na razie pomysłów szła po linii takich „sensacyjnych” pierwotnie koncepcyj.

W każdym razie tak sformułowany plan reorganizacji kolonialnej kontynentu afrykańskiego — prawdziwy, czy też nieprawdziwy, ale ruszający niewątpliwie problem z martwego punktu — działać musi bardziej na wyobraźnię opinii publicznej, aniżeli znane ogólniki urzędowych sfer Rzeszy, domagający się w ciągle ten sam sposób „zwrotu w s z y s t k i c h kolonij”.

Może zresztą jest w tym powtarzającym się apelu urzędowej Rzeszy umyślna taktyka: wpięć zasadnicze wymazanie kolonialnych klauzul z traktatu wersalskiego, by następnie tym łatwiej ubić targ o kompensaty.

Wtedy zgodzić się można, że taktyka taka obliczona jest nie na doraźne rezultaty, lecz na długą metę (choćby na 6 lat). Przy takim dystansie przyzwyczaj się świat stopniowo do tego, co w pierwszej chwili wygląda na „sensację” i to co dziś nazywają niektórzy „balonem próbnym” okazać się może z czasem rzeczą realną.

T. L.

POLSKA GWIAZDKA bez ŻYDÓW

Szerokie masy konsumentów w okresie poprzedzającym święta czynią zakupy i to zakupy wszechstronne. Dla kupca okres ten jest normalnie sezonem najbardziej ożywionego ruchu. Te procesy gospodarcze muszą mieć taki przebieg, aby ich treść wzmocniła ekonomiczne siły polskie.

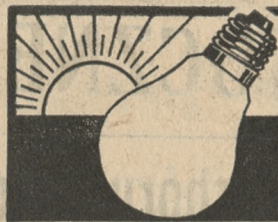
A zatem na gwiazdkowym obrocie winny zyskać tylko Polacy; polski kupiec — detaliczny i hurtowny, polski wytwórca. W okresie przedświątecznym musimy mieć stale przed oczyma hasło „Polska Gwiazdka bez Żydów”, hasło rzucone przez Stronniczo Narodowe. Zasada ta winna stać się regułą postępowania nie tylko dla odbiorcy, zastosować się do niej powinien również kupiec detalista, zaopatrując się u polskiego hurtownika, również Polak hurtownik, pokrywając swe zapotrzebowanie u polskiego wytwórcy.

A zatem cały proces gospodarczy kupna-sprzedazy winien być czysto polski.

I jeśliby znalazł się ktoś, kto by bagatelizował napór żydowski na Poznań, i duży stosunkowo udział Żydów w handlu Wielkopolski, to radzimy mu, aby przyjrzał się bliżej życiu gospodarczemu. Okaże się, że np. w Poznaniu mamy 3 żydowskie hurtownie kapeluszy damskich, a tylko jedną polską. Wyjdzie na jaw, że poznańska żydowska hotelekarnia Borensztajna ma w pewnych działach niemal pozycję monopoliczną. Uwidocznia się, że znaczna większość dziedzin hurtu wielkopolskiego nie jest wolna od Żydów.

A czyż nie budzi wyrzutów naszego sumienia rojowisko żydowskich sklepów w Poznaniu na ulicach: Kramarskiej, Żydowskiej, Wronieckiej, Wielkiej? Dlaczego na ul. Półwiejskiej mogą się utrzymywać cztery sklepy żydowskie? Gdzie źródło tego, że po Poznaniu i Wielkopolsce kręga się żydowscy przedstawiciele handlowi?

I jeśli popełnione zostały błędy, jeśli dopuszczono się grzechu wobec narodu, pozwalając na istnienie i usiłowanie utwierdzenie się elementu żydowskiego w Poznaniu i Wielkopolsce, to obecnie otwiera się przed każdym odbiorcą i kupcem możliwość rehabilitacji moralnej, przynajmniej częściowego zadośćuczynienia krzywdy wyrządzonej Polakom.

Stońce zachodzi
mrok ziemię ocienia —
Zarówka Philipsa
noc - w dzień jasny zmienia

nr 2960

spodziewać z początkiem roku 1938.

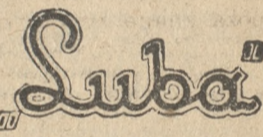
Wobec specjalnej sytuacji, jaka wytworzyła się obecnie w Bułgarii, zebrał się pierwszy kongres nowego politycznego ruchu „Młoda Bułgaria”. Ruch ten idzie w kierunku zjednoczenia wszystkich twórczych sił narodu. Opiera się on przede wszystkim na idei narodowej, wysuwając na czoło interes narodu i państwa oraz postulat sprawiedliwości społecznej. Na kongresie tym zostały wygłoszone dwa ciekawe referaty. Autorem jednego był młody społecznik dr Minkow, adwokat w Sofii, a drugiego Lazar Popow. Pierwszy mówił na temat „Pochodu nowych idei” dowodząc, że młode bułgarskie pokolenie nie powinno kroczyć drogami dotychczas wyznaczonymi przez stosowany dotychczas pseudo-demokratyzm, ani przyswajając sobie obcych koncepcyj, lecz winien stworzyć własną ideologię, odpowiadającą warunkom i potrzebom bułgarskiego państwa. Drugi referat pt. „Przyszła struktura nowego państwa” jasno się wypowiedział przeciw jednoizbowości oraz za zmianą bułgarskiej konstytucji, która nie odpowiada już wymaganiom nowych czasów. Monarchii postanowiono bronić, jako tradycyjno-historycznej świętości.

Kierunek ten o charakterze czysto nacjonalistycznym powstał żywiołowo i ogarnął wszystkie warstwy społeczne. W przyszłych wyborach do parlamentu odegra on niewątpliwie poważną rolę.

W każdym razie już dziś można powiedzieć, że ideologia „Młodej Bułgarii” wywrze w przyszłości silny wpływ na życie polityczne i gospodarcze państwa, dzięki zdrowym i praktycznym zasadom, na jakich się opiera.

DR METODY KONSTANTINOW

Dla czego zagraniczne, kiedy polskie proszki do pieczywa, budyni i galaretki

są lepsze!

g 34 114/26-39.579/619

Zebranie S. N. w Jarocinie

W Jarocinie, w sali Hotelu Centralnego odbyło się wielkie zebranie Stronictwa Narodowego, na którym dłuższy referat wygłosił prezes zarządu powiatowego p. Gawrych. Nad referatem wywiązała się gorąca dyskusja, świadcząca o zaufaniu jakim cieszy się polityka Stronictwa Narodowego w społeczeństwie.

Zebranie zakończono odśpiewaniem Hymnu Młodych.

Młodzież Wszechpolska

UROCZYSTA DEKORACJA KANDYDATÓW

Młodzież Wszechpolskiej mieczkami Chrobrego odbędzie się w niedzielę, 12 bm. o godz. 10 w lokalu własnym. O godz. 9 msza św. w kaplicy Nowego Domu Akademickiego.

STOJADINOWIC I MUSSOLINI na forum Mussoliniego w Rzymie przyjmują defiladę organizacyjną sportowych.

Na palcach jednej ręki

policzysz tych

niewielu

którzy dbając o swoją urodę nie znają

mydła TROPIKA.

Mydło TROPIKA wyrabiane ze szlachetnych surowców podzwrotnikowych utrzymuje zdrową i czystą cerę a dzięki swemu niezrównanemu zapachowi odświeża.

Fabryka Perfum, Kosmetyków i Mydeł Toaletowych
HENRYK ŻAK Poznań
g 33 691/2-Ż. 922 8

Restauratorzy potępiają Kobylepole

W dniu 7 grudnia rb. odbyło się zebranie plenarne Stowarzyszenia Restauratorów na miasto Poznań i powiat w lokalu „Varsovie” przy ulicy 27 Grudnia 10 w obecności prezesa związku p. St. Józwiaka i licznie zebranych restauratorów poznańskich.

Zebranie zagał prezes Stowarzyszenia p. Piossek podając do wiadomości porządek obrad, który bez zmian przyjęto. Przed rozpoczęciem obrad uczczono pamięć zmarłego członka stowarzyszenia śp. Stanisława Mańczaka. Protokół z ostatniego zebrania odczytał sekretarz stowarzyszenia p. Wł. Kubinka. W komunikatach przypomniano zebranym, że do dnia 15 bm. należy składać do Starostwa Grodzkiego w Poznaniu wnioski o przedłużenie godzin policyjnych, zezwolenie na uruchomienie bilardów oraz wszelkie imprezy rozrywkowe. Prezes wezwał także członków do wypełnienia deklaracji na pomoc zimową dla bezrobotnych. Kierownik biura związku p. Wł. Kałek w wygłoszonym referacie poinformował członków o przysługujących ulgach, dot. wykupu świadectw przemysłowych na rok 1938.

W odpowiedzi na rozesłaną broszurę Browaru Kobylepole, Stowarzyszenie Restauratorów w Poznaniu powzięło jednomyślną rezolucję, potępiającą sposób tego rodzaju walki konkurencyjnej, jaką zastosował Browar Kobylepole, solidaryzując się natomiast w zupełności ze stanowiskiem zajęтым przez zarząd Browaru Związkowego w Poznaniu i wyraziło temuż zarządowi pełne zaufanie.

Wypada tu nadmienić, że prezes Związku p. St. Józwiak jako kierownik Browaru Związkowego nie działa w imieniu własnym, lecz w imieniu 1.200 zrzeszonych restauratorów, którzy udzielili mu jednomyślnie generalnej plenipotencji do zastępowania interesów Browaru Związkowego i wszelkie poczynania p. Józwiaka solidarnie akceptują.

Na zebraniu potępiono także taktykę „Prześlądu Restauratorskiego i Hotelarskiego” w Poznaniu, albowiem tenże, mimo przyrzeczenia, paraliżuje pracę Związku Restauratorów nad unarodowieniem przemysłu polskiego, zamieszczając w swoim organie ogłoszenia i notatki redakcyjne przedsiębiorstw niepolskich.

W końcu obrad poruszono sprawę obchodu 60 jubileuszu Stowarzyszenia Restauratorów w Poznaniu, który przypada w roku 1938, oraz zaproponowano urządzenie w tym czasie wystawy gastronomicznej.

W każdym polskim domu najpiękniejszy tygodnik! ...

Młoda Bułgaria

Nowa organizacja polityczna w Bułgarii

Naród bułgarski w dniu 19 maja 1834 roku rozpoczął w swym polityczno-państwowym życiu nowy okres. Bezkrwawa rewolucja, która miała miejsce tego dnia, położyła kres dawnym ugrupowaniom politycznym. Parlament został zamknięty na czas nieokreślony. Władza nad państwem została złożona niepodzielnie w ręce króla, na podstawie 47 art. bułgarskiej konstytucji, który upoważnia go do wydawania dekretów z mocą ustawy. Powinny one jednak być zgodne z podstawowymi zasadami konstytucji.

W okresie tym przeprowadzono liczne reformy zarówno w administracyjnej strukturze państwa, jak i w polityce zewnętrznej. Najdonioślejszą administracyjną reformę stanowi zmiana dotycząca instytucji starostów. Dawniej pochodzili oni z wyboru ludności, obecnie są mianowani. Poza tym muszą bezwzględnie posiadać wyższe wykształcenie. Do najważniejszych obowiązków starosty w powierzonej mu jednostce administracyjnej należy obecnie uzgadnianie interesów różnych grup społecznych oraz realizacja projektów natury kulturalno-gospodarczej.

Najważniejszą zdobyczą nowego kierunku polityki zagranicznej było zacieśnienie stosunków między Bułgarią a Jugosawią, przypieczętowane zawarciem traktatu wieczystej przyjaźni. Krok ten był podjęty nie wątpliwie wyższym interesem państwowym, ponieważ Bułgaria nie nale-

żała ani do Małej Ententy, ani do Ententy Bałkańskiej.

Odbudowa odrodzonej Bułgarii opiera się na trzech zasadach. A mianowicie na kompetencji, hierarchii i silnej moralnej postawie narodu. Na miejsce rozwiązanych partij politycznych, państwo zorganizowało następujące kategorie gospodarcze: robotników, rzemieślników, kupców, rolników, przemysłowców, zawody wolne oraz związki pracowników państwowych. Nie będą zatrzymywał się dłużej nad ich strukturą formalną, podkreślę jednakże, że odegrały one wielką rolę w wyborach do rad gminnych, jakie miały miejsce w marcu 1937 roku. Po udanych posunięciach królewskich, które znacznie przyczyniły się do duchowego zespolenia narodu, król wydał obecnie dekret o wyborach do parlamentu. Dekret ten wprowadza duże zmiany do bułgarskiego prawa wyborczego.

Przed wszystkim nadaje on prawo głosowania mężatkom oraz pozwala każdemu na osobiste zgłoszenie swej kandydatury z wyjątkiem komunistów.

Przyszły parlament będzie miał do spełnienia bardzo ważne dla życia państwowego zadania. Musi wypowiedzieć się w sprawie utrzymania w mocy prawnej dekretów królewskich, oraz może podjąć inicjatywę w kwestii rewizji, lub całkowitej zmiany konstytucji. Termin wyborów nie został jeszcze wyznaczony, ale można się ich

WIADOMOŚCI POTOCZNE

Niedziela
KALENDARZ RZYMSKO-KATOLICKI
Aleksander m. Lucja p. Otylia p.
KALENDARZ SŁOWIAŃSKI
Włodzisław

Słońca: wschód 7.58, zachód 15.38
Długość dnia 7 godzin 45 minut
Księżyc: wschód 12.14, zachód 0.52
Faza: 5 dzień przed pełnią

Grudzień
12
Niedziela

Ważne numery telefonów:
Pogotowie rat. 66-66 i 55-55
Straż ogniowa: 19 57 i 30-50
Policja: 42-21
Pocztowcy: 15-00 i 28-36
Pocztowe taksówek: Grunwaldzka 77-72 Rynek Jeź 77-08, Klinika przy Polnej 74-02; Marsz. Pocha (nar. Niegolewskich) 49-80; Zielona (naróżnik Strzeleckiej) 50-35; Rynek Willecki 66-35; Wielka Garbary (nar. Wielkiej) 57-87.

Poczt. biuro zleczeń: 49-28. Zegarynia: 07 Centr. międzym. 00. Inf. tel. 09. Biuro napr. 08. Inform. dworc. 67-41. Dw. autob. 67-19. Lotnisko 78-45.

WODOCIECZ W WARCIE
poziom + 90 cm (średnia żeglowna + 1 m)
temper. wody + 0,2
Sryż płynie w 1/4 szerokości Warty.

NOCNY DYŻUR APTEK

Śródmieście: Apt. dra L. Kierzyńskiego, ul. Pierackiego 14; — Apt. pod Eskulapem, plac Wolności 13; — Apt. pod Złotym Lwem, Stary Rynek 75; — Apt. przy Grobli, Wielkie Garbary 41; — Apt. na Chwaliszewie, Chwaliszewo 76; — Jeżyce: Apt. Mickiewicza, ul. Dąbrowskiego 10; — Łazarz: Apt. przy Parku Wilsona, ul. Marsz. Focha 47; — Wilda: Apt. Fortuna, Górna Wilda 96; — Solacz: Apt. przy ul. Mazowieckiej 12; — Górczyn: Apt. Karpińskiego, Marsz. Focha 158; — Debiec: Apt. przy ul. Debieckiej 6; — Poznań-Wschód: Apt. przy Krzyżu, ul. Główna 53; — Staroleka: Apt. mieszcowa.

Lekarska Poradnia Przedślubna Polskiego Tow. Eugenicznego w gmachu Coll. Minus, ul. Fredry nr. 10, parter — udziela bezpłatnie porad dla pań w poniedziałki między godz. 18—19, dla panów we wtorki między 18—19. (x.)

KRONIKA MIASTA POZNAŃ

W Poznaniu przed 10 laty

Dnia 11 grudnia 1927 r.

W auli uniwersyteckiej związek chorób kościelnych miasta Poznania pod kierownictwem prof. F. Nowowiejskiego urządził koncert religijny. W auli uniwersyteckiej odbyła się uroczysta akademicka ku czci gen. Bema.

W Wielkopolsce przed 100 laty

Dnia 11 grudnia 1837 r.

Do Poznania przybył na doroczny jarmark gwiazdkowy Jan Winterfeld, fabrykant wyrobów bursztynowych z Gdańska; polecał z bursztynu m. in.: puderniczki damskie, flakoniki „do woni”, pudełka do „zobodubów”, „długaczki uszne” itp. Na jarmarku było reprezentowanych wiele przedsiębiorstw z całych Prus, a nawet z zagranicy. Niejakis kupiec Kröll z Tyrolu polecał wyroby skórzane, rekawiczki, białe damskie i dywany.

OSOBISTE

Odnaczenie. Dyrektor Ogrodów Miejskich w Poznaniu p. Władysław Marciniak, zasłużony działacz na niwie krzewienia idei ogrodów działkowych w Polsce, odznaczony został złotym krzyżem zasługi, a brat jego Józef Marciniak, dyrektor szkoły ogrodniczej Wielkopolskiej Izby Rolniczej w Koźminie otrzymał srebrny krzyż zasługi. Odznaczeni są synami sędziwego, bo 84 lat liczącego i zasłużonego seniora ogrodnictwa wielkopolskiego, p. Józefa Marciniaka, który posiada wysokie odznaczenie oficera „Polonia Restituta”. (e.)

WYSTAWY

Wystawa dzieł Prof. A. Łaszenki

W Salonach przy ul. 27 Grudnia 4 została otwarta wystawa obrazów i barwnych drzeworytów znanego i cenionego artysty-malarza Prof. Aleksandra Łaszenki. Wystawa ta przybyła do Poznania bezpośrednio z „Zachęty” Warszawskiej, gdzie A. Łaszenko miał w listopadzie wystawę zbiorową swych prac z zeszlizorocznej podróży po Egipcie, Syjnaju, Hedżasie, Transjordanii i Palestynie. Poznańska wystawa naszego orientalisty składa się zasadniczo z 2-eh działów: studiów i kompozycji olejnych i drzeworytów barwnych o wysokich wartościach artystycznych. Jak to było do przewidzenia, wystawa ta wzbudza ogromne zainteresowanie wśród miłośników sztuki naszego miasta, tak że pierwsze już dni wystawy pozwalają stwierdzić, że grono sympatyków mistrza z „orientu” znacznie się rozszerzyło i rośnie nadal. — Zwłaszcza oryginalne barwne drzeworyty zdobywają ogólne uznanie.
ng 1216

KRONIKA MIEJSCOWA

Gwiazdkowe wystawy w składach. Okna wystawowe składów zmieniały już swoje oblicze. Nic dziwnego, bo zbliżamy się do gwiazdki. Bezstronnie należy stwierdzić, że wystawy składów w Poznaniu są coraz to piękniejsze i gustowniejsze. Nie widać już tego przeladowania w oknach, jak ongiś przed laty. Wystawia się dziś to, co najistotniejsze i to co najwięcej neji oko. Dobrze umieszczone światło wypukła dobitnie wystawiony

Przyjazd chóru bułgarskiego do Poznania

W dniu 16 bm. przybędzie do Poznania znakomity chór „Gusła” z Sofii. Chór ten otrzymał w roku 1934 pierwszą nagrodę na międzynarodowym festiwalu muzyki w Salzburgu. Podczas swego objazdu koncertowego po Polsce spotyka się wszędzie z owacyjnym przyjęciem. Społeczeństwo polskie pragnie w ten sposób odwzajemnić się Bułgarom za bohaterką pomoc

przy odnalezieniu szczątków samolotu polskiego, który w ubiegłym miesiącu uległ katastrofie w górach Pirynów.

Komitet Obywatelski, organizujący przyjęcie chóru w Poznaniu, wzywa społeczeństwo wielkopolskie do licznego udziału w koncercie reprezentacyjnym, który odbędzie się 16 bm. o godz. 20 w auli Uniwersytetu Poznańskiego.

towar, a co najważniejsze nie razi ócz. — Dużo kupców, po zamknięciu magazynów, rozstawia towary na przestrzeni całego składu, dając tym samym świadectwo bogactwa w towarach i dobrego gustu dekoracyjnego. Sklepy takie oglądaliśmy ostatnio na ul. Franciszka Ratajczaka (drogeria), ul. 27 Grudnia (galanteria i blawaty) i na Starym Rynku (blawaty). Przykładać możemy kupcom, że dbają o zewnętrzną szatę swych magazynów i równocześnie przyczyniają się do pięknego i estetycznego wyglądu naszego miasta.

KOMUNIKAT „ORBISU”. Wycieczki świąteczne „Orbisu”: 1) Wycieczka do Berlina 21. XII. — 29. XII. cena zł 95,—, 2) Wycieczka do Zakopanego 23. XII. do 29. XII. cena zł 95,—, 3) Wycieczka do Tyrolu (Lienz) 25. XII. do 5. I. 38, cena zł 235,—, 4) Wycieczka do Zakopanego 28. XII. do 8. I. 38 cena zł 112,—, 5) Wycieczka do Wiednia i na Semmering 22. XII. do 5. I. 38, 6) Wycieczka do Rygi 22. XII. do 27. XII. 7) Wycieczka do Budapesztu 25. XII. do 3. I. 38. Prosimy żądać prospektów i bliższych wiadomości. P. B. P. „ORBIS”, Poznań, Pl. Wolności 3, ng 2411

Wkrótce „szkolenie” przechodniów w Poznaniu. W związku z założeniem przez Wydział Rozbudowy Zarządu Miejskiego w Poznaniu zapór na narożnikach najwięcej ruchliwych ulic, pobudowaniem wysepki bezpieczeństwa i wyznaczeniem metalowymi gwoździami przejść przez jezdnię na skrzyżowaniach ulic, rozpocznie się niebawem szkolenie publiczności, aby stosowała się do przepisów o ruchu ulicznym. Szkolenie to, które przeprowadzi policja, poprzedzać będą komunikaty prasowe, przez radio, pouczenia w szkołach itp. Specjalna uwaga będzie zwrócona na główne ulice, a więc te, którymi przejeżdżają tramwaje. Na tych ulicach od 18 bm. nie będą się rozlegać dzwonki tramwajowe ani też klaksony samochodowe. W ten sposób również uwzględnione zostanie życzenie publiczności, aby Poznań miał zapewnioną względnie ciszę na ulicach.

Akwizytor pocztowy informuje:

Świąteczny datownik pocztowy. Urzędy pocztowe Bydgoszcz 1, Gdańsk 1, Gdynia 1, Katowice 1, Kraków 1, Lwów 1, Lublin 1, Poznań 1, Warszawa 1 i Wilno 1 używają z dniem dzisiejszym do stemplowania znaczków datowników propagandowych o odmiennym dla każdego urzędu rysunku i o wspólnym haśle „Wesołych Świąt”. Stemplowanie datowni-

Urząd pocztowy Poznań 1 zaopatruje od dziś nadaną korespondencję w reprodukowany powyżej odcisk datownika świątecznego

kiem pocztowym trwać będzie do 15 stycznia 1938 r. Urzędy posiadają ozdobne karnety do znaczków pocztowych, ozdobione herbami wymienionych wyżej miast.

Mieszkańcy Poznania, pragnący mieć znaczki ostemplowane datownikiem urzędu pocztowego Poznań 1, mogą zgłaszać się osobiście w czasie od 11 grudnia r. do 15 stycznia 1938 r., natomiast osoby z poza Poznania mogą przesyłać znaczki jako listy polecone pod adresem urzędu pocztowego Poznań 1, przy dołączeniu opłaty w wysokości należności za list polecony (zwrot do nadawcy). Karnety z nalepionymi znaczkami ogólnej wartości co najmniej 2,50 zł należy przysłać do 15 stycznia 1938 r. do ostemplowania wszystkimi datownikami do urzędu pocztowego Warszawa 1 (dział filatel.) z dołączeniem znaczków na odpowiedź listem poleconym. Urząd Warszawa 1 stemplować będzie takie karnety datą bieżącą od 20 do 25 stycznia 1938 r. i zwróci karnety listem poleconym według wskazanych przez nadawcę adresów.

ROŻNE

Wznowienie do Uczestników Powstania Wielkopolskiego 1918-19 r. Powstańcy wielkopolscy, organizując się w najstarszych towarzystwach uczestników powstania wkp. 1918-19 r. oraz towarzy-

stwach powstańców i wojaków. Występcie odważnie przeciw wszystkim, którzy rozbijają na kresach i w miastach Wielkopolski, Pomorza i Śląska jedność narodową, będącą jedyną rekojmia bezpieczeństwa naszych granic. W najbliższym czasie wyjdzie spod prasy Nr. 24. R. II. dwutygodnika „Powstańcy Wielkopolski”. Zamieszcza w nim artykuły najwybitniejsi inicjatorowie oswojżenia Wielkopolski: ks. prałat J. Prądzyński, minister Władysław Seyda, b. prezes Naczelnej Rady Ludowej i prezes Związku dr Czesław Meissner, b. prezes Rady Żołnierzy i Robotników dr Celestyn Rydlewski, b. dowódca pierwszej kompanii kórnickiej, prezes Związku Powstańców i Wojaków dr Stanisław Celichowski, prezes radca Kalamajski, b. prezydent miasta Poznania i minister Cyryl Ratajski, prof. Nowowiejski, ks. doc. dr Gładysz, kapelan W. P. oraz inni.

Powstańcy wielkopolscy, popierając jedyny niezależny organ opinii powstańczej, dwutygodnik pt. „Powstańcy Wielkopolski”!

Do nabycia i zaabonowania w „Ruchu” w „Parze”, w Księgarni św. Wojciecha. Zaznacza się, iż z rozmaitymi albumami „powstańczymi” dwutygodnik „Powstańcy Wielkopolski” nie ma nic wspólnego!

KRONIKA WYPADKÓW

Nagły zgon przy pracy. W zakładach właściciela składnicy ryb p. Sentkowskiego przy ul. Dąbrowskiego 81, zmarł podczas pracy zatrudniony tam jako wędzarsz, 43-letni Wiktor Tetzlaw (ul. Dąbrowskiego 81). Zwłoki śp. Tetzlawia przewieziono do Zakładu Medycyny Sądowej celem stwierdzenia przyczyny śmierci. (kl.)

KRONIKA POLICYJNA

Zlikwidowanie szajki włamywaczy niepokojących św. Łazarza. Od około 2 miesięcy niepokoiła dzielnicę św. Łazarza szajka zawodowych włamywaczy. Złodzieje dokonywali systematycznych kradzieży, zwłaszcza w mieszkaniach parterowych i willach. Włamywali się przez okna i znikali niespostrzeżenie ze skradzionym łupem. W czasie dłuższych obserwacji, prowadzonych przez policję, natrafiono na ślad złodziei. Dochodzenia doprowadziły do ujęcia 42-letniego Franciszka Kulakowskiego bez stałego mieszkania, karanego już kilkakrotnie za kradzieże z włamaniem jako głównego sprawcy, dalej ujęto 36-letniego Dymitra Gentownika, włamywacza pochodzącego ze Lwowa, karanego już kilkakrotnie, nie mającego stałego mieszkania, wreszcie przytrzymał 28-letniego Zygmunta Ostrowskiego z Poznania (ul. Marsz. Focha nr. 33 m. 9) i 33-letniego Waleriana Wildta (ul. Ks. Kordeckiego 14 m. 5). Tak Ostrowski jak i Wildt są przestępcami, karanymi już za kradzieże z włamaniem. Ujętych włamywaczy znaleziono dużą część skradzionego łupu, który zwrócono prawowitym właścicielom, a poza tym Gentownikowi odebrano precyzyjne narzędzia do włamań. Wymienionych przestępców oddawiono do dyspozycji władz sądowych. (kl.)

KRONIKA SĄDOWA

Uniewinniony. Przed Sądem Apelacyjnym w Poznaniu toczyła się rozprawa przeciwko Kazimierzowi Adamskiemu, kupcowi z Poznania, oskarżonemu o to, że w grudniu 1934 r. w Poznaniu na ul. Wrocławskiej uderzył kelnera Wojciecha Gziela twardym przedmiotem w okolicę lewego oka, zadając mu uszkodzenie ciała.

W grudniu 1934 r. kupiec Adamski w towarzystwie kolegów przybył do jednej z restauracji przy ul. Wrocławskiej. Po wypiciu kilku kieliszków wódki Adamski zamierzał opuścić restaurację z towarzyszami. Między kelnerem Wojciechem Gzielem i gośćmi wywiązała się kłótnia na temat wysokości rachunku. Kelner Gziel wybiegł za gośćmi na ulicę i usiłował zabrać jednemu z towarzyszów Adamskiego kapelusze. Wówczas Adamski uderzył Gziela twardym przedmiotem w okolicę oka.

Sąd Okręgowy w Poznaniu skazał Kazimierza Adamskiego na 8 miesięcy więzienia, którą to karę złagodzono na podstawie amnestii o połowę i zawieszono na przeciąg lat 2.

Sąd Apelacyjny w Poznaniu wyrok ten uchylił i osk. Adamskiego uniewinnił. Sad Apelacyjny doszedł bowiem do przekonania, że osk. Adamski działał w obronie koniecznej swego towarzysza, bezprawnie napadniętego przez Gziela. (k)

KRONIKA TOWARZYSTWA

Poznań Poznań. Związek Popierania Turystyki w Poznaniu organizuje w niedzielę, dnia 12. XII. dalszą 6-tą i 7-mą wycieczkę po Poznaniu. W pierwszej wycieczce bardzo ciekawą i rzadko dostępną gólisz urzędzenia Teatru Wielkiego. Poznamy zakulisowe życie największego teatru w zachodniej Polsce. Przeważa p. W. Strancówna. Zbiórka o godz. 9.45 przed Teatrem Wielkim przy ul. Fredry. Liczba zwiedzających ograniczona — prosimy o wcześniejsze nabycie biletu uczestnictwa w cenie 50 gr — radioabonenci i młodzież w cenie 30 gr u portiers hotelu Bazar przy Al. Marcinkowskiego 10.

Druga wycieczka pod kierownictwem p. mgr M. Siuchnińskiego zapozna się z historią klasztoru i kościoła Bernardyńskiego — zwiedzi jego ciekawą podziemia z grobami. Uczestnicy dalej zwiedzą kościół Bożego Ciała, który miał ufundować Władysław Jagiello w roku 1406 i w którym zatrzymywali się prawie wszyscy królowie, którzy przybywali do Grodu Przemysława. Zbiórka wycieczki o godz. 12-tej przed kościołem Bernardyńskim. Opłata od osoby 50 gr, radioabonenci i młodzież 20 gr. Następne 2 wycieczki odbędą się 19. XII. — 1-sza Ratusz i Stary Rynek, 2-ga Fabryka Konserw Boci Dawidowskich i Jeżyce.
zg 1582

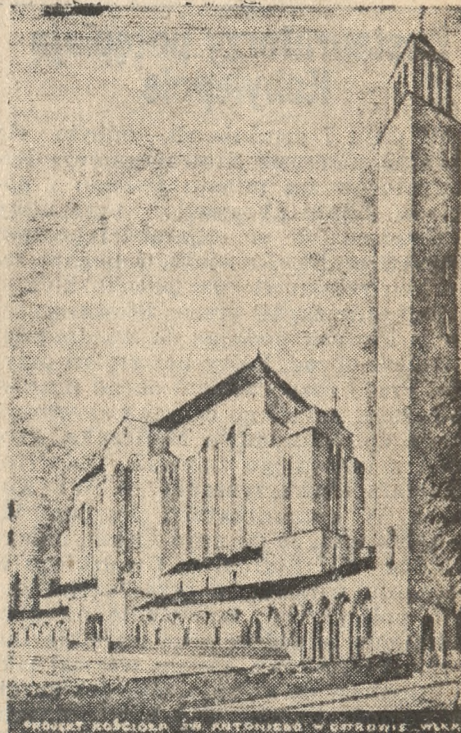
Wycieczka do Studia Rozgłośni Poznańskiej urzędu Polskie Towarzystwo Krajoznawcze w niedzielę, dnia 12. bm. Zbiórka o godz. 1. przy wejściu, Plac Wolności 11. Prowadzi p. Kisieliewicz.
zg 28 407

BRIDGE'A KURS

Zapisy w Salonach Bridgeowych ul. Fredry 12. Ilość uczestników ograniczona

ng 25 126

Projekt nowego kościoła w Ostrowie

Nowy kościół w Ostrowie zaprojektował architekt inż. Franciszek Morawski z Warszawy. Nowa świątynia stanie wzdłuż ulicy Ułańskiej, a ozdobny front kościoła o 3 długich i głębokich wnękach zwrócony będzie ku narożnikowi ulic Ułańskiej i Raskzowskiej.

Architektura nowego kościoła nawiązuje do stylu renesansowego, lecz daje budowie formy unowocześnione. Prostota w liniach, pionowe bloki, długie okna, spłaszczone dachy — oto charakterystyczne cechy nowego kościoła. Ozdobą strony wschodniej będą piękne arkady czyli podziemia, które ciągnąc się będą wzdłuż całej nawy i dwoma ramionami wydlużą się z jednej strony do wieży, z drugiej strony do probostwa. Wieża, wysokości 35 mtr., stanie prawie na krawędzi chodnika ul. Raskzowskiej i będzie połączona z kościołem arkadami. Do wnętrza kościoła poprowadzi taras ze stopniami, a świątynia sama będzie trójnawowa. Kościół będzie miał 7 wejść. Na osi poprzecznej kościoła będzie duża kaplica.

Ostrow, stawiając nowy kościół, wraca do tradycji wieku piętnastego, kiedy to w Ostrowie, należącym jeszcze wówczas do parafii wysokiej, istniały dwa przybytki Boże. Nowy kościół pod względem architektonicznym stanowić będzie ozdobę miasta.

Wystawienie drugiego kościoła w Ostrowie wymaga dużej ofiarności. Komitet Budowy Kościoła liczy na zrozumienie i poparcie nie tylko jak najszerzych mas społeczeństwa ostrowskiego, ale i tych osób żyjących, które są związane tradycją i wspomnieniami z Ostrowem, tudzież licznych czcicieli wielkiego cudotwórcy i patrona we wszystkich potrzebach, św. Antoniego Padewskiego, którego nowy kościół ma być poświęcony. — Ofiary składać można na P. K. O. nr. 203.019 — Konto Kat. Kościoła w Ostrowie — lub K. K. O. miasta Ostrowa

Z DNIA

Zgon przewodniczki wycieczki dziecięcej. W piątek po południu zmarła w szpitalu miejskim w Poznaniu, nauczycielka szkoły powszechnej w Żegrzu, 35-letnia Jadwiga Goderzanka, mieszkająca na Ratajach 51. Sp. Goderzanka — jak to już donosiliśmy — uległa wypadkowi w dniu 22 listopada rb. na Ostrowie Tumskim. Wspomnianego dnia sp. Goderzanka prowadziła wycieczkę dzieci szkolnych ze szkoły powszechnej w Żegrzu celem zwiedzenia zabytków. Po zwiedzeniu katedry, wyszła ona pospiesznie na jezdnię i potoczyła się, widząc nadjeżdżający wóz z piaskiem. Upadła przy tym na bruk i wpadła pod naładowany piaskiem wóz tak nieszczęśliwie, że dostała się pod koło. Wskutek przygniecenia kołem zmarła wczoraj nauczycielka doznała złamania podstawy czaszki i w stanie ciężkim przewieziono ją do szpitala miejskiego. Wszelkie zabiegi lekarskie okazały się niestety bezskuteczne, tak że uległa po blisko trzytygodniowych cierpieniach odniesionym obrażeniom. Zmarła była rodem ze Staroleki. (kl)

Najechnianie przez samochód. Dziś rano na drodze do Ławicy najechnał samochód mieszkankę Krzyżownik (ul. Wesoła) p. Marię Soltysiak. Najechniana, która poraniła się na głowę, zaopiekował się kierowca samochodu i przewiózł ją na stację lekarską Pogotowia Ratunkowego, gdzie udzielono jej doraźnej pomocy. Następnie odstawiono j. Soltysiak do szpitala miejskiego. (kl)

KRONIKA SADOWA

Adwokat Kowalski skarży. W dniu dzisiejszym przed Sądem Okręgowym w Poznaniu odbędzie się po południu rozprawa prywatno-karna z oskarżenia adwokata Kowalskiego z Łodzi przeciwko redaktorom „Dziennika Poznańskiego” Waclawowi Zuchniewiczowi, Aleksandrowi Lisowskiemu i Pawłowi Hećkowi, oskarżonym o znieważenie. Przedmiotem rozprawy jest artykuł pt. „Sensacyjne aresztowania w Łodzi”, jaki się ukazał w „Dzienniku Poznańskim”. (k)

Na nic był poczęstunek wodą sodową. W czerwcu ub. roku w Grudziądzu sporządzone zostało doniesienie policyjne przeciwko Żydowi Ickowi Cukierowi za przekroczenie godzin handlu. Do interesu Cukiera przyszedł po kilku dniach woźny policyjny Bartkiewicz, który dał Żydowi do zrozumienia, że za kilka złotych zniszczy doniesienie. Cukier dał woźnemu 3 zł, kilka ciastek i poczęstował go wodą sodową. Cicha spółka wyszła jednak na jaw i obydwu pociągnięto do odpowiedzialności karnej. Sąd Okręgowy w Grudziądzu wyrokem z dn. 15 sierpnia rb. uniewinnił Cukiera od zarzutu dawania łapówki, ponieważ — zdaniem sądu — woźny policyjny nie może być traktowany jako urzędnik. Od tego wyroku zaapelował prokurator. Sąd Apelacyjny w Poznaniu po rozprawie w dniu wczorajszym podzielił wywody skargi apelacyjnej, uchylił wyrok I instancji i skazał osk. Icka Cukiera na 6 miesięcy aresztu i 20 zł grzywny. (mz.)

Napadli na inwalidę. W nocy z 6 na 7 czerwca rb. wracający z zabawy na rowerze Wincenty Tylkowski napotkał w obrębie Mielżyna, powiat Gniezno kilku osobników, wśród których znajdował się bardzo dobrze znany Tylkowskiemu Władysław Mizera. Kiedy Tylkowski minal stojącą grupę Mizera za nim krzyknął: „To ta łamaga spod Witkowa — lij mu”. Towarzysze Mizery wspólnie z nim dopadli Tylkowskiego i zaczęli go bić próżnymi butelkami od piwa. Tylkowski, który jest inwalidą wojennym, nie mógł się bronić. Przez następnych Tylkowski został dotkliwie pobity, doznając złamania obu rąk. Sąd Okręgowy w Gnieźnie skazał uczestników bestialskiego pobicia Władysława Mizera na 6 miesięcy więzienia z zawieszeniem wykonania kary na przeciąg lat 3, a Antoniego Litwinkę na 8 miesięcy więzienia bez zawieszenia. Sąd Apelacyjny w Poznaniu wyrok ten zatwierdził. (k)

Strzały na zabawie. Dnia 18 kwietnia rb. w Kolniczkach, powiat Jarocin, odbywała się zabawa w lokalu Frackowiaka. Przed północą po skończonej zabawie Antoni Zenkier wraz z siostrą Heleną oraz Józefem Starczyńskim i Stanisławem

Bednarkiem opuścili salę, udając się w stronę domu. Na drodze dogonił ich 23-letni Antoni Koch, i z okrzykiem wyciągnął rewolwer i strzelił w stronę Starczyńskiego z odległości dwóch kroków trafiając go w lewe ramię. Następnie oddał drugi strzał w kierunku Zenkiera trafiając go również. Po wymianie strzałów Antoni Koch zabrał siostrę Zenkiera, Helenę, wrócił z nią na salę i bawił się do rana. Sąd Okręgowy z Ostrowa na sejsji wyjazdowej w Jarocinie skazał Antoniego Kocha na 7 miesięcy więzienia. Sąd Apelacyjny w Poznaniu wyrok ten zatwierdził. (k)

Z WIELKOPOLSKI

BYDGOSZCZ. W ramach „Niedzieli Uniwersyteckich” w dniu 12 bm. wygłosił prof. Tadeusz Silnicki odczyt nt. „Paryż” (z przeżyciami). Wykład odbędzie się o godz. 18 w auli Gimnazjum Humanistycznego przy ul. Grodzkiej. (n)

CHODZIEŻ. W ramach wykładów powszechnych U. P. doc. dr Adam Wiegner wygłosi odczyt nt. „Prądy współczesnej filozofii”. Wykład odbędzie się dnia 12 bm. o godz. 16 w auli gimnazjalnej. (n)

GNIEZNO. W ub. niedziele odbyło się zebranie naukowe miejscowego Koła Lekarzy w Zakładzie Psychiatrycznym w Dziekanowie pod przewodnictwem dra Pakowskiego. Tematem referatu były sprawy, interesujące kółka prawnicze, toteż liczny udział w zebraniu wzięła zaproszona miejscowa palestra. Referat, wygłoszony z doskonałą znajomością rzeczy przez prymariusza zakładu dra Buxakowskiego, wywołał ciekawą i na wysokim poziomie stojącą dyskusję, w której prelegenta wyjątkowo udzielał dyrektor Zakładu dr Ratka. Po zebraniu odbyło się zwiedzanie zakładu.

GOSTYN. W ramach wykładów powszechnych U. P. w dniu 12 bm. dr Janusz Staszewski wygłosi odczyt nt. „Zamki i miasta krzyżackie” (z przeżyciami). Wykład odbędzie się o godz. 17 w sali Domu Parafialnego. (n)

GRODZISK. Tutejszy Zarząd Gminny nabył drogą kupną od Pow. Komunalnej Kasy Oszczędności, nieruchomości przy ulicy Poznańskiej, należąca dawniej do p. Węlewiczowej. Nieruchomość przy ulicy Rakoniewickiej, należąca do Niemca p. Gutschego, nabył w tych dniach kupiec p. Waclaw Appelbaum.

Z dniem 1 grudnia rb. rozpoczęto na terenie miasta Grodziska akcję dożywiania biednych dzieci. Z dożywiania tego korzysta przeszło 400 dzieci. (pz)

INOWROCŁAW. Stronictwo Narodowe koło w Inowrocławiu urządziło w niedzielę 12 bm. w sali hotelu „Baśni” przedstawienie pt. „Wieść i Wacek”. Początek o godz. 20.

Od pewnego czasu w Inowrocławiu niezłapani sprawcy rozbijali szafki wystawowe i kradli z nich różne artykuły. We wtorek rozbito szafkę kupcowi Paulowi i skradziono 6 kłódek. Natychmiastowo pościgi zakończył się przytrzymaniem sprawców w osobach Budzińskiego Stanisława i Zietyry Michała z Inowrocławia.

Policia tuż od dłuższego czasu dokonywuje rewizji w nocnych lokalach. Ostatniej nocy inspekcji wykryła znowu nielegalną sprzedaż alkoholu, angażowanie „tancerek” i nieobyczajne zachowanie się tych ostatnich. — Może wreszcie inicjatywa policji oczyszcza z demoralizacji nasze miasto i kilka „lupanarów” zostanie zamkniętych.

Ostatnio odbyło się walne zebranie Cechu Malarzy i Lakierników. Przewodził zebraniu podstarszy Cechu p. Mikołajczak, podając zebranym do wiadomości rezolucję ze stanowiska starszego Cechu p. Iz. Lisieckiego z powodu podłego wieku i choroby. Długo omawiano kwestie powierzenia prac malarskich przez instytucje państwowe osobom niewykwalifikowanym. Zebrani postanowili przy dalszym takim postępowaniu zażądać się do ministra przemysłu i handlu.

Tut Ubezpieczalnia Społeczna przyznała poszczególnym Sekcjom pomocy dzieciom subwencje w wysokości 5260 zł, przeznaczoną na dożywianie dzieci. Prócz subwencji gotówkowej przyznano jeszcze kilkadziesiąt kilogramów tranu. (ik)

JAROCIN. W dniu 10 bm. w godzinach rannych usiłowała popełnić samobójstwo na terenie cukrowni w Witaszycach 20-letnia Antonina Rożykówna, mieszkanka Witaszyc, córka Ludwika i Michaliny Rożyków. Nieszczęśliwa dziewczyna, która w celu samobójczym napila się kwasu solnego, przewieziono samochodem cukrowni do Szpitala Powiatowego w Jarocinie, gdzie poddano ją wypompowaniu żołądka usuwając niebezpieczeństwo utraty życia. Powodem rozpaczliwego kroku była nieuleczalna choroba. (jp)

KEPNO. Zwolane w ub. niedz. przez naucz. p. Cieśla zebranie informacyjno-organizacyjne uczestników strajku szkolnego zgromadziło około 50 osób. Na wstępie wybrano tymcz. komitet, do którego weszli pp.: Cieśla, dyr. Cierpiak, Kukula i Łagodziński, po czym p. Cieśla wygłosił referat pt. „Cele stowarzyszenia”. Wywiązała się dość obszerna dyskusja, a po zatwierdzeniu statutu Związku, uchwalono założyć Koło w Kepnie. Deklaracje oraz kwestionariusze otrzymał można u p. dyr. Cierpiaka w Kom. Kasie Oszcz.

Na gruntach położonych pod Przędzalnica napotkano większe złoża rudy żel., która okazała się dość wysokoprotentowa.

Na nadzw. walnym zebr. Tow. Śpiewu „Echo” w Rychtalu wybrano nowy zarząd, który tworzą pp.: A. Długaszewski i Haber — prezesi, Behm — sekr., Piechowiak — skarbn., Smyczyński — dyr., Nawrot, Wróblewski, Pietruszka, Wabnie — lawnicy. (km)

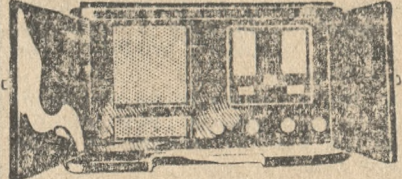
KOŚCIAN. W ub. święto Niepokalanego Poczęcia Najśw. Marii Panny młodzież gimnazjalna, zrzeszona w Sodaliji Marińskiej obchodziła rocznicę 10-letniego istnienia Sodaliji. Przed południem w kaplicy Pana Jezusa ks. prof. Berek odprawił uroczystą mszę św., a podniosłe kazanie do młodzieży wygłosił inicjator i współzałożyciel Sodaliji ks. prof. Krupnik z Poznania. O godz. 20 w auli gimnazjalnej państw. im. św. Stanisława Kostki sodalis odegali tragedię Calderona w przekładzie Juliusza Słowackiego pt. „Książę niezłomny”. Przed rozpoczęciem przedstawienia podniosło słowo wstępne wygłosił ks. prof. Berek odczytując przy tym szereg telegramów od stowarzyszeń i osób prywatnych między którymi znalazły się liczne życzenia od b. wychowanków tut. gimnazjum; sodalisów, obecnie już częściowo przebywających na stanowiskach. Następnie sodalis Kazimierz Czajka przedstawił obecnym krótki,

Odbiorniki ECHO zostały nagrodzone ZŁOTYM MEDALEM NA ŚWIATOWEJ WYSTAWIE W PARYŻU PRZEDŚWIĄTECZNA OBNIŻKA CEN WSZYSTKICH MODELI RADIO ECHO

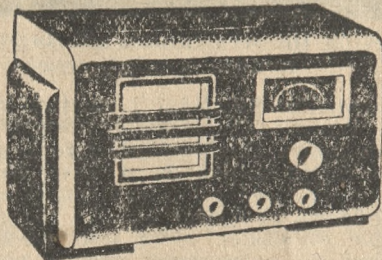
UMOŻLIWIA OBDAROWANIE SWOICH I SIEBIE PIĘKNYM PREZENTEM GWIAZDKOWYM

4 LAMPOWY ODBIORNIK (3 PENTODY) O ŚWIATOWYM ZASIĘGU (TYP 231-Z)

ZŁ 260,— ZAMIAST ZŁ 297,—

3-LAMP. ODBIORNIK (2 PENT.) O PEŁNYM ZASIĘGU EUROPEJSKIM (TYP 127-Z)

ZŁ 170,— ZAMIAST ZŁ 198,—

SPLATY DO 15 RAT

lecz treściwy zarys działalności sodaliji w okresie ubiegłego 10-lecia. — Aula gimnazjalna przepelniona była publicznością, wśród której zauważyć można było miejscowe duchowieństwo. Jakkolwiek przedstawienie przeciągnęło się do późnej nocy, publiczność od początku do końca zachwycała się doskonałą grą uczniów-sodalisów oraz wspaniałą dekoracją sceny, projektowaną przez prof. Dąbrowskiego, jak również efektywnym oświetleniem sceny. Sztukę inscenizował doskonale ks. prof. Berek przy pomocy p. Twórczyńskiego. Niektóre momenty sztuki ilustrował na fortepianie dyr. St. J. Wojciechowski. Wieczór ten pozostał napewno długo w pamięci nie tylko sodalisów, ale i całego społeczeństwa kościańskiego.

Zapowiedziana przez chór męski „Arjon” powtórka „Poppiny” na niedzielę 12 bm. spotkała się z wielkim zainteresowaniem tut. obywatelstwa, o czym świadczy dobra sprzedaż biletów. — Z dniem 9 bm. na zarządzenie tut. władz administracyjnych powołano do zastępczej służby wojskowej pierwszą część odnośnych roczników. Do pracy stawilo się 52 mężczyzn, którzy rozpoczęli prace ziemne przy budowie lodowiska i toru saneczkowego na terenie tut. lazienek przy Obrze. Wśród powołanych do pracy stanęli zgodnie obok siebie tak robotnicy, jak i akademicy, rzemieślnicy i urzędnicy państwowi, jak i miejscy. Ogółem do zastępczej służby wojskowej powołanych zostanie 150 osób. (ko)

KROTOSZYN. Posiedzenie Rady Miejskiej zwolane zostało na poniedziałek 13 bm. o godz. 18. Na porządku obrad m. in. uchwalenie dodatków komunalnych do podatków państwowych na rok 1938 i ustalenie nazw ulic nowopowstałych.

Za zebraństwo i włączeniegostwo odpowiadał przed sądem niej. Roman Kasprzak bez stałego miejsca zamieszkania. Zasądzono go na 3 miesiące pracy przymusowej w Bojanowie.

Kazimierzowi Rogaczewskiemu z Krotoszyna skradziono zegarek męski, dwie portmonetki i 14 złotych gotówki.

Policia przytrzymała niej. Marię Batorównę, która dokonywała systematycznej kradzieży bielizny pościelowej, pierzyn i ręczników na szkodę p. Wandy Podcichewskiej, właścicielki „Strzelnicy” w Krotoszynie.

W ub. wtorek gościła w Krotoszynie wycieczka członków Magistratu i Rady Miejskiej z Jarocina w celu zaznajomienia się z gospodarką tut. przedsiębiorstw miejskich. Wycieczkę przyjmował burmistrz miasta p. Tadeusz Ferneh. (jk)

LESZNO. W niedzielę 12 bm. odbędzie się w Lesznie powiatowy zjazd inteligencji. Tematem obrad będzie „Katolicka myśl społeczna”. Program przewiduje o godz. 9.30 msze św. w intencji zjazdu w gmachu poseminaryjnym przy ul. Kurpińskiego, obrady zaś będą się odbywały w gmachu Państw. Gimm. Komeńskiego, plac Kościuski. (n)

Ogólne wpływy z XIV Tygodnia LOPP wyniosły 1 055,82 zł, z czego na miasto Leszno przypada 558,79 zł — reszta zaś na powiat.

Staraniem Miejskiego Komitetu dla walki z bezrobociem wystawi Kolo Śpiew. „Dembiński” piękna operetkę pt. „Studenteria”. Przedstawienie odbędzie się w drugi dzień świąt Bożego Narodzenia na scenie w Sokolni. Zysk przeznacza się na cele Komitetu.

Delegacja kupców żydowskich z Leszna udała się w tych dniach do p. wojewody w sprawie pikietowania składów żydowskich. Delegacja starała się przekonać p. wojewodę, że akcja wykracza poza ramy prawne, gdyż pikietarze rzekomo wyciągają klientów ze składów i biją ich. Twierdzenie to jest wierutnym kłamstwem, jednak Żydzi próbują wszelkich środków, by spowodować zakaz pikietowania. Interwencja u p. wojewody nie odniosła pożądanego przez Żydów rezultatu.

Przed składem Żyda Kowalskiego, czapnika, pełnili służbę „pikietarze” Drożdżyński i Łakomy. Żyd, zdenerwowany konsekwentnym postępowaniem Stronictwa Narodowego, próbował stojących sprokować stekiem obelg. Policja spisała pa Żyda protokół. (lr)

OSTRÓW. Manipulując bronią postrzelil się w brzuch 17-letni Antoni Karczewski z

Sławina. Nieszczęśliwego w groźnym stanie przewieziono do szpitala. (os)

RAWICZ. Ostatnio odbyło się zebranie Rady Miejskiej, na którym było obecnych 18 radnych. Po zagajeniu posiedzenia wpłynął na rece przewodniczącego burm. Macioszczyka nagły wniosek w sprawie ponownego przyjęcia zwolnionych pracowników w Zakładach Miejskich. Wniosek ten nie został przyjęty, jako nie należący do kompetencji Rady Miejskiej. Następnie odczytano sprawozdanie z okresowej rewizji kasy. Przysłuska dla starców i Zakładów Miejskich, po czym wybrano zastępców, członków oraz przewodniczącego komisji rewizyjnej, w osobach pp. Olejniczaka, Głowackiego, Szanickiego i Falkiewicza. Z kolei zdano sprawę z rewizji KKO miasta Rawicza i uzupełniono statut tej instytucji. Uchwalenie dodatku komunalnego do opłat państw. od wyrobu, sprzedaży i przerobu spirytusu nie doszło do skutku z powodu sprzeciwu większości radnych, zaś sprawę uchwalenia dodatkowego budżetu przez Radę Miejską przekazano do Wydziału Powiatowego.

ŚRODA. Wystawa prac terminatorów organizowana przez Zw. Rzemieślników Chrześcijan oraz miejscowe Cechy, odbędzie się w czasie od 1 do 8 stycznia 1938 r. Protektorat nad wystawą objął starosta p. Karasiewicz.

Wystawę robót kobiecych sekcji kobiet S. N. zwiedziło ok. 800 osób.

W święto Niep. Począ. NMP odbyło się w kaplicy gimnazjalnej uroczyste przyjęcie sodalisk i sodalisów, połączone z akademią o godz. 16.

Kolo TCL urządziło powszechne i popularne wykłady w każdą niedzielę o godz. 17 w auli szkoły powszechnej pt. „Co Polscy dała Wielkopolska”. Drugi wykład z tego cyklu wygłosi w nadchodzącą niedzielę mgr Pomykał pt. „Wielkopolska w Wielkiej Polsce”.

Walne zebranie Średzkiego Koła Kobięcego LOPP odbędzie się w poniedziałek 13 bm. o godz. 17 w świetlicy PPW (poczta). Na zebraniu wygłosi referat o lokalnościowy inspektor okręgowy LOPP p. Kicińska.

WOLSZTYN. W ramach wykładów powszechnych U. P. w dniu 12 bm. doc. U. P. dr Karol Stojanowski wygłosi odczyt nt. „Wielkopolska pod względem antropologicznym”. Wykład odbędzie się o godz. 17.15 w sali gimnazjalnej. (n)

KSIEGI STANU CYWILNEGO

Zapowiedzi

Dnia 10 bm. wywieziono następujące zapowiedzi (osoby, przy których nie jest podana miejscowość, mieszkają w Poznaniu):

Magister farmacji Romuald Niklas w Rybniku i mgr farmacji Irena Afrogowiczówna; technik drogowo-wodny Rudolf Starzycki i st. posterunkowy służby śledczej P. P. Halina Jabłońska; handlarz Aleksander Użarski i biuralistka Jolanta Ruskowska; szofer-słusarz Jan Hain i Wanda Kotlińska; malarz Jan Glowacki i biurowa Herta Stiller; drogerzysta Władysław Szymański i stenotypistka Irena Lemańska; słusarz Marian Stachowiak i krawcowa Anna Kowalska; fotochemik Wiktor Pluskota i Malgorzata Tucholska; owdowiły robotnik telegraficzny Jan Bartkowiak i pracownica domowa Wanda Jakubowska; owdowiły słusarz kolejowy Adam Józwiak i Jadwiga Knypińska w Swarzędzu, pow. poz.; murarz Jan Hirschfeld i Helena Przybylska w Podrzewiu, gmina Duszniki, pow. szamotulski; kupiec Ferdynand Schneider i Edit Jendryczka w Gaju, powiat świecki.

Zgony

Dnia 11 bm. zapisano następujące zgony: Walerian Przybylski, 3 lata, 1 mies., 24 dni; Lech Gryczka, 5 lat, zam. w Komornikach, powiecie poznańskim; Jadwiga Goderzanka, nauczycielka, 35 lat; Cyryl Przewoźny, 4 lata, 5 mies.; Stefania Portala z domu Zabłowska, 28 lat; Wawrzyn Wojczak, emerytowany technik, 54 lata, zam. w Strzeszynie, powiecie poznańskim; Stanisław Wawrzyniak, zwrotniczka, 51 lat, zam. w Bojanowie, powiecie kościańskim; Anna Wojtysiakowa z d. Kwiatkowska, 52 lata.

POGODA

POZNAŃ, 11 grudnia 1937.

Temperatura 7 godz. — 2,8. 13 godz. — 0,6.

Ciepłota 7 godz. 752,3 mm. umiarkow. 13 godz. 753,3 mm. tendencja barom.: ciśnienie wzrasta.

Zachmurzenie 7 godz. pochmurno 13 godz. pogodnie

Wiatr 7 godz. kierunek zachodni, szyb. 5 m/sek. 13 godz. kierunek pol.-zach., szyb. 1 m/sek.

Opad w ciągu poprzedniej doby (od godz. 7 rano dnia wczorajszego do godz. 7 rano dnia dzisiejszego) ślad mm., rodzaj opadu: śnieg.

Temperatura w ciągu ubiegłej doby: najwyższa + 2,7 o g. 11 w ciągu ubiegłej doby najniższa — 3,1 o g. 6

Prognoza pogody na dzień jutrzejszy: Przeważnie pogodnie, chwilami słonecznie, umiarkowany

Skamieliny estońskie nadesłano do Poznania

Pokłady łupka bitumicznego w Estonii, wydobywanego przez górników polskich, liczą miliony lat

Jak już donosiliśmy, z Polski wyjechało do kopalni łupka bitumicznego w Estonii kilkuset górników, a w tym prawie setka z Poznania. Część z nich, na skutek ciężkich warunków pracy i marnych zarobków, powróciła do kraju, reszta pozostała nadal w Estonii.

Z faktów tych dowiedzieliśmy się przede wszystkim, że Estonia posiada w ogóle jakieś kopalnie, o czym dotychczas nie słyszeliśmy. Dalej dowiadujemy się, że kopalnie te mają taką koniunkturę, iż zabrakło krajowych sił roboczych i powstała konieczność werbowania robotników za granicą.

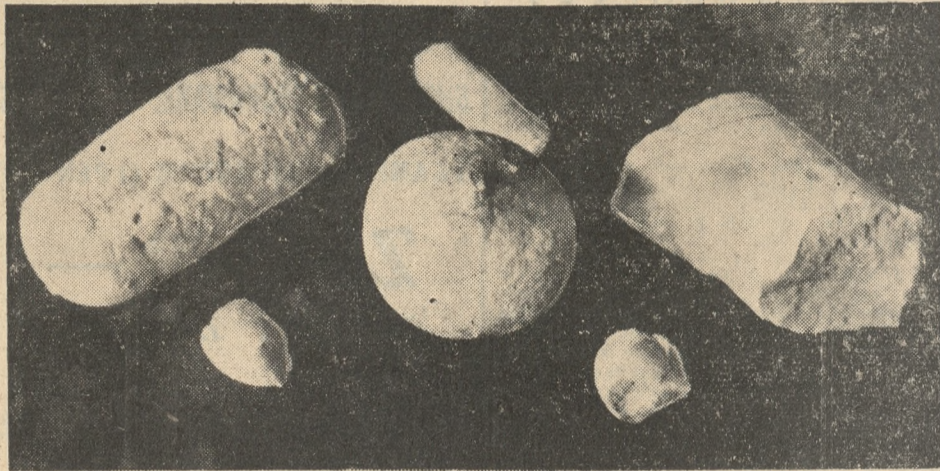
Jak wiadomo, z łupka estońskiego wyłącza się ropę. Nowy ten przemysł estoński, istniejący dopiero od kilku lat, rozwinął się tak silnie, że Estonia, która przedtem sprowadzała ropę i pochodne, dziś eksportuje nadmiar produkcji do Finlandii i Łotwy.

Pokłady łupka bitumicznego w Estonii są olbrzymie i posiadają powierzchnię przeszło 10 tys. km kw.; oblicza się je na 5 miliardów ton.

Przy obecnie stosowanym procesie destylacyjnym uzyskuje się z 100 kg łupku 20 do 22 kg ropy. W bieżącym roku —

nikami impregnacji podkładów kolejowych, nie tylko w Estonii, Finlandii i Łotwie, ale również w Szwecji i Norwegii. Z biegiem lat poczęto udoskonalać proces destylacyjny i budować nowe fabryki. — Pierwsza prywatna destylarnia łupka (kapitały angielskie) powstała w Vanamõisa, następnie na 15.000 i 12.000 t wybudowa-

ści ciała, kilku komór wypełnionych powietrzem, co pozwalało na utrzymanie się w wodzie w pozycji pionowej oraz działka, który częściowo służył jako obrona, częściowo zaś ułatwiał wlewanie się w mul morski. Głownogi przypominają matwy, żyjące w Atlantyku i Morzu Śródziemnym. Ramienionogi (Brachiopody)

Skamielina liliowca (kula), głownogów (skamieniałości w kształcie podłużnym) i ramienionogów (dwie małe jaskdyby kulki).

wali Szwedzi w Sillamägi i Anglicy w Kohla. Wreszcie największa destylarnia, produkująca obecnie 65.000 t ropy w stosunku rocznym, powstała w Eesti Kivioli, jako własność estońsko-niemieckiego towarzystwa akcyjnego.

O ropie estońskiej, która jest posaznym dzieckiem nowoczesnej chemii, powiedzieć jeszcze trzeba, że ma bardzo ułatwiony zbyt dzięki położeniu Estonii nad morzem. Z ropy estońskiej uzyskuje się obecnie na miejscu około 20 produktów pochodnych, jak naftę, benzynę, ropę do silników dieselskich, karbolinum, asfalt itd. Dla informacji warto dodać, że przemysł światowy zna 200 produktów pochodnych ropy.

Dr. A. Kasprzak z Poznania

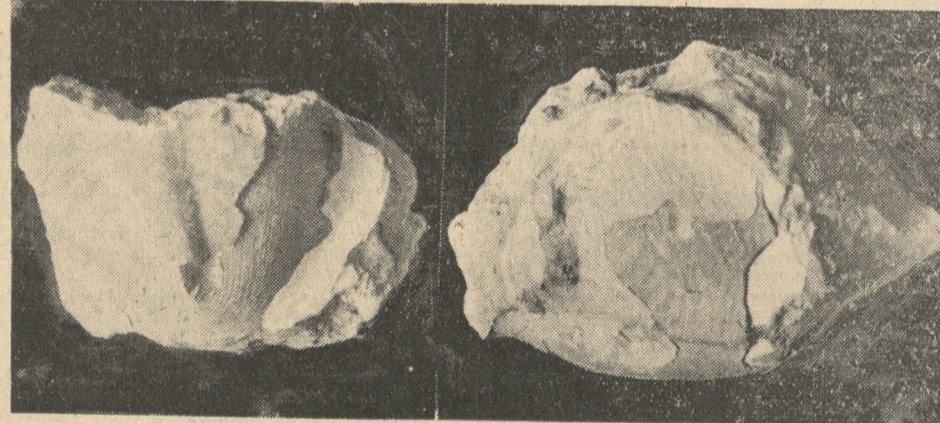
Jeden z pozostałych w Estonii górników p. Andrzej Kasprzak z Poznania, nadesłał nam list wraz ze swoją fotografią, kawalkiem łupka bitumicznego i skamielinami, które znalazł w kopalni estońskiej Kivioli.

Okazy te, reprodukcje przez nas na zdjęciach, to skamieniałe resztki twardej części zwierząt morskich, wymarłych przed wiekami, zachowane w skalach skorupy ziemskiej. Przedstawiają one odciski twardej części

to mięczaki, wyobrażone na zdjęciu jako rodzaj małych kulek. Ramienionogi miały ciała pokryte wapieniową lub rogową skorupą, prowadziły w głębinach morskich życie osiadłe. Liliowce zwany inaczej lilią morską (Crinoidae), przedstawiony na zdjęciu jako kula, należał do zwierząt morskich typu szkarłupnic (kankowców) o budowie promienistej. Powierzchnia ciała pokryta była szkieletem z tarczki wapiennej. Ciało liliowca, który przypominał kwiat, składało się z tarczy i pięciu rozgałęzionych ramion. Skamieliny z kopalni estońskiej pochodzą z bardzo odległych czasów. Wiek wymienionych skamielin, pochodzących z periodu sylurskiego ery paleozoicznej, określa się na 360—540 milionów lat.

Przed milionami lat ziemia nasza ulegała różnym zmianom. Raz jakaś część ziemi była dnem morza, to znów olbrzymim jeziorem, bądź lądem suchym, albo pokrytym lodem. W najdawniejszych warstwach ziemi znajdują się właśnie szczątki zwierząt i roślin z dna morskiego, skamieniałych przez wieki. Najwięcej jest ich na północy Europy w skalach Szwecji, Finlandii, Estonii i Łotwy. Gdy z północy zaczęły się posuwać lodowce ku południowi, zrywały całe pokłady ziemi i niosły ją daleko, daleko. Porywały więc z sobą bryły kamienne, żwir i piasek. W ten sposób i do Polski dostały się skamieliny, ale w formie narzutowej, tzw. narzutniaków, zostały bowiem naniesione przez lodowce z północy.

Jeśli chodzi o łupek bitumiczny, a więc ten, z którego w kopalni Kivioli wytłacza się ropę a w następstwie destylacji

Odciski Trylobitów, pochodzących z rodziny raków.

(skorupy) tzw. Trylobita (z wymarłej rodziny raków). Na zdjęciu mamy odciski dwóch Trylobitów. Trylobity składały się z odwłoku, ciała i głowy. Dalej ślady mięczaków głownogich (Orthocerys), mających kilka nóg, w których była ukryta głowa. Głownogi chodziły głową w dół. Głownogi, na zdjęciu wyobrażone w podłużnym kształcie, składały się z trzech części: z dużej płytki, stanowiącej jak gdyby szkielet dla głowy i miękkiej czę-

uzyskują benzynę, naftę i smary, to jest on przeobrażeniem szczątków roślin.

Zaznaczyć pragniemy, że skamieliny, nadesłane nam przez p. Andrzeja Kasprzaka, ofiarowaliśmy Muzeum Przyrodniczemu w Poznaniu, które podziękowało naszemu rodakowi za ten dar specjalnym pismem. My ze swej strony dziękujemy p. Kasprzakowi za pamięć o nas i za nadesłanie nam okazów, które wzbogaciły Muzeum Przyrodnicze w Poznaniu.

Śmiałe włamanie do składu bławatów

Gniezno. (Tel. wł.). Dzisiejszej nocy nieznanymi sprawcy włamali się do sklepu bławatów Stefana Grabianowskiego, ul. Farna 8, gdzie skradziono 15 kuponów materiału na spodnie, 20 kuponów bielskiego materiału na ubrania, 10 kuponów materiału na ubrania letnie, 5 kuponów czarnego materiału oraz 12 kuponów materiału granatowego damskiego, łącznej wartości około 3.330 zł. Ponadto z kasy dziennej skradli 5 zł w drobnej monęcie. Sprawcy weszli do składu z podwór-

rza, gdzie wylamali sztaby okienne, a stamtąd przez kantor do składu. (br)

Z procesu dr Kowalewski — red. Depczyński

Ostrów. (Tel. wł.). W procesie przeciw red. Depczyńskiemu z Kępna z oskarżenia dra Kowalewskiego Sąd Okręgowy postanowił dopuścić dowód z akt tutejszej prokuratury przeciwko drowi Kowalewskiemu. Ponadto ma być zaciągnięty wywiad w Leningradzie oraz sąd przesłucha szereg świadków, podanych przez osk. red. Depczyńskiego.

Z WIELKOPOLSKI

* **WAGRÓWIEC.** Utworzyło się tu Akademickie Koło Pałaczan. Zarząd tworzą pp.: Abram — prezes, Łażewski — wiceprezes, Gramsówna — sekretarka, Zerkowski — skarbnik, Budzyński — gospodarz. Komisja rewizyjna pp.: Pyszkowski, Ciemnoczłowski i Weglarz. Sad kol. pp.: Borowicz, mgr Koczowski i Breithaupt

* **Kobiece koło LOPP** wystawilo sztuke „W małym domku”. Artysty wywiązali się ze swych ról znakomicie.

* **Niedawno temu donosiliśmy o ujęciu oszusta obligacyjnego Wiktora Müllera.** W związku z tym informujemy, że udało się policji ująć jeszcze 2-ech współników w osobach Szwedy i Semena z Szamocina których osadzono w więzieniu sądowym w Wągrowcu.

* **Egzamin mistrzowski w zawodzie stolarskim** zdali pp.: Kazimierz Widziński, Teodor Majorczyk i Maksymilian Frydrych z Wągrowca, Kazimierz Kucharski i Władysław Bromberek z Łekna, Stanisław Broniecki z Przysieczyna i Teodor Hoffman z Skoków. (wg)

* **WAGRÓWIEC.** W ramach wykładów powszechnych U. P. w dniu 12 bm. prof. U. P. Kazimierz Tymieniecki wygłosił odczyt nt. „Narodziny polskiego nacjonalizmu”. Wykład odbędzie się o godz. 16.30 w auli gimnazjalnej. (n)

* **WRZEŚNIA.** W ramach wykładów powszechnych U. P. w dniu 12 bm. doc. U. P. dr Julian Rżoska wygłosił odczyt nt. „Z mikroskopem w głąb ciała ludzkiego” (z przeżyciami). Wykład odbędzie się o godz. 19 w auli gimnazjalnej. (n)

* **Spółdzielnia „Rolnik”** odbyła swe walne zgromadzenie. Na przewodniczącego wybrano p. inż. Brzeskiego z Wódek, na sekretarza p. apt. Koniecznego. „Rolnik” wrzesiński rozwija się bardzo pomyślnie i stoi na pierwszym miejscu ziem zachodnich. Do dyspozycji walnego zebrania pozostało 20 915,79 zł. dywidendy udzieleno w wysokości 7 pct. Do rady nadzorczej wybrano pp. Fr. Hutten-Czapskiego z Barda, Koehlera z Sokolowa apt. Koniecznego z Wrześni i M. Szepeaniaka z Nowej Wsi Król. W ostry sposób potępilo walne zgromadzenie tych „szabeszojów”, którzy pracują jeszcze z tut. Żydem, mimo że na miejscu tak dobrze prosperuje właśnie „Rolnik”. Kierownikiem „Rolnika” jest p. dyr. Mikołajczak, drugim członkiem zarządu p. Musiałkowski.

* **WRZEŚNIA.** W Psarach-Polskich spalił się dom mieszkalny Michała Sameczka, który obecnie zamieszkuje we Francji. Ogień spowodowały dzieci, które wywróciły palącą się lampę naftową. Dom ubezpieczony był na 2500 zł. Administratorowi gospodarswa, Antoniemu Przybylskiemu, spaliły się doszczętnie sprzęty domowe. Przybylski oblicza swe straty na 1500 zł. Ubezpieczony był na 3000 zł.

* **Nominacje na asesora** otrzymał mgr Marian Nowakowski, aplikant przy Sądzie Grodzkim we Wrześni.

* **Sąd Grodzki we Wrześni** skazał Franciszka Grzeszkowiaka z Orzechowa na 6 miesięcy aresztu za to, że będąc opiekunem małoletni. Ruchali przywłaszczył sobie zdeponowane pieniądze w wysokości 104 zł.

* **Edward Pawłowski z Wrześni,** lat 15, skazany został za kradzież węgla z pociągu, na umieszczenie w Zakładzie dla Niepoprawnych w Bojanowie. (rw)

* **ZBASZYŃ.** W ramach wykładów powszechnych U. P. doc. U. P. dr. Franciszek Łabędziński w dniu 12 bm. wygłosił odczyt nt. „Czy palenie tytoniu jest szkodliwe dla ustroju ludzkiego?”. Wykład odbędzie się o godz. 18 w salce KPW. (n)

* **ZBASZYŃ.** W ub. niedziele urządziło Katolickie Towarzystwo Robotników Polskich oddział w Zbaszynie wielkie przedstawienie amatorskie pod tyt. „Tajemnica spowiedzi”. Czyści zysk z przedstawienia przeznaczono na urządzenie gwiazdki dla biednych i bezrobotnych członków Stowarzyszenia.

* **W ub. niedziele** odbyło się wspólne zebranie wszystkich oddziałów KSM ż., tak z wioski jak i z miasta. Pogadankę wygłosił ks. asystent Babski. Na zebranie przybyli ks. proboszcz dr Sciesiński oraz zarząd Akcji Katolickiej.

* **Roraty** odprawiają się w tegorocznym adwencie o godz. 7-mej w dniu powszednim, a w niedziele o godz. 7.30.

* **Starosta powiatu wolsztyńskiego** podał do wiadomości, że spedy świni w Belecinie pod Zbaszynie na podwórzu domialnym urządzane przez firmę Bacon Eksport Gniezno oddział w Grodzisku zostały zakazane. Świnie typu bekonowego zwózzone dotychczas w Belecinie winny być kierowane na targowiska zwierzęce w Zbaszynie wzgl. w Wolsztynie. (zb)

JARMARKI

* **CZARNKÓW.** We wtorek 14 bm. odbędzie się jarmark kramny oraz na konie, bydło i trzode chlewna.

* **ODOLANÓW.** W czwartek 16 bm. odbędzie się jarmark kramny, na konie, bydło i świnie.

* **OSIECZNA.** Jarmark na konie, bydło, świnie, produkty rolne i towary kramne odbędzie się we wtorek 14 bm.

* **PIASKI pow. Gostyń.** Jarmark ogólny tj. kramny, na konie i bydło odbędzie się w środę 15 bm.

* **RAWICZ.** Jarmark na konie, bydło i trzode chlewna odbędzie się dnia 14 bm.

* **WRZEŚNIA.** W dniu 14 bm. odbędzie się we Wrześni jarmark ogólny, tj. kramny, oraz na konie, bydło i trzode chlewna.

* **SREM.** Jarmark na konie, bydło, trzode chlewna i produkty rolne, bez straganów odbędzie się we wtorek, dnia 21 bm. na Targowicy Miejskiej przy drodze do Kawcza.

* **WRONKI.** Jarmark na konie, bydło i trzode chlewna odbędzie się 16 bm.

Składki i pokwitowania

W administracji pisma naszego złożono w dalszym ciągu:

Na pogorzalców wsi Roszki-Ziemal
P. W., Poznań, jako dar gwiazd-
kowy 100,— zł
F-a Pokora i Pukacki, Poznań 20,— „
Stron. Narodowe, koło Sielec 10,92 „

razem z poprz. pokwitowanymi 372,12 zł

Na pomnik Serca Jezusowego: Maria i Helena Rudnickie 2,—, razni z poprzednio pokwitowanymi 132,50 zł.

Na biednych parafii Naramowice: B. S. 2,—, razem 2,— zł.

Z listów do Redakcji

TAM ZA DUŻO — TU ZA MAŁO

Do Redakcji „Kuriera Poznańskiego”.

Z zainteresowaniem czytałem w „Kurierze Poznańskim” sprawozdania z procesu Starzyńskiego contra Studnicki. Szczególnie zainteresował mnie ustęp w którym p. Starzyński mówił o swoich oszczędnościach. Uważam, że zapewne nikt nie ma potrzeby się wstydić, że oszczędnością dorobił się pewnego majątku. Dalby Bóg, aby nastaly te czasy, że większość mieszkańców Polski mogłaby oszczędzać, a nie tylko pewne warstwy uprzywilejowane. Lecz kiedy w kraju jest taka sytuacja, że drobny kupiec-detalista, od którego się wymaga, aby towary scalone (cukier, sól itd.) sprzedawał prawie bez zarobku, a z drugiej strony nakłada się na niego tak wysokie podatki, że w żaden sposób zarobić na nie nie może, oszczędzanie jest niemożliwe. Tysiące drobnych urzędników ledwie vegetuje, a setki tysięcy rodzin w miastach i miasteczkach nie mają pracy i są ciężarem dla państwa i społeczeństwa. Trudno się dziwić, że w takich czasach robienie tak poważnych oszczędności wzbudza wśród szerokiej rzeszy zazdrość i niezadowolenie. Z jednej strony pensje są tak wysokie, iż można robić na nich tak poważne oszczędności, a z drugiej ludzie nie mogą związać końca z końcem.

Stanisław Zięba.

Poznań, 6. XII. 37.

ULICA NIE MOŻE BYĆ ŚLIZGAWKA

Do Redakcji „Kuriera Poznańskiego”.

Po kilkudniowych opadach deszczowych nastąpił mróz i gołolód. Śnieg i lód to uciecha dla młodych, a utrapienie dla starszych. Młodzież, chcąc dać upust swojej swawoli, jeździ po chodnikach ulic Poznania nie tylko sankami, ale i łyżwami. Na przedmieściu w Debus, gdzie po deszczach woda rozlała się na chodnikach, pobawionych krawężników, i obecnie zamarła, nie można chodzić. Do młodzieży jeździ tam na łyżwach, jakby to była najprawdziwsza ślizgawka. Poza tym zwracam uwagę, iż należy pamiętać o posypywaniu chodników żużlem lub popiołem. Czytałem już w gazecie, że były wypadki złamania kończyn z powodu gołolodzi.

Jerzy Mirecki.

Poznań - Dębica 19. XII. 37.

DZIAŁ GOSPODARCZY

Odrodzenie kupiectwa polskiego

Walka o unarodowienie handlu oznacza nie tylko walkę z żydostwem i jego przewagą gospodarczą, ale i oznacza wielki wysiłek twórczy zmierzający do rozwoju handlu jako takiego. Wskutek niebywale niskiego poziomu kupiectwa żydowskiego handel w Polsce znajduje się na stopniu niskiego prymitywu. Ponieważ zaś we współczesnym życiu gospodarczym bez silnego i zdrowego stanu kupieckiego obyc się nie można (bowiem bez inicjatywy kupieckiej nie rozwija się przemysł, nie rozkwita rolnictwo, nie czyni postępów rzemiosło), więc walka o rozbudowę handlu polskiego jest równoznaczna z dążeniem do podniesienia poziomu całej gospodarki narodowej.

Każdego Wielkopolanina dumą napawać powinna świadomość, że punktem wyjściowym ofensywy o lepszą przyszłość kupiectwa polskiego była Wielkopolska. Ale — zapytać warto — czy dawszy impuls i wywoławszy wielki ruch unarodowienia handlu, Wielkopolska wysiłek około tego wielkiego dzieła kontynuuje? Czy i co na własnym terenie działała i działać zamierza, by jak najlepiej przysłużyć się handlowi polskiemu?

Na szczęście ogólna ocena sytuacji w omawianej dziedzinie wypadła korzystnie. Wejdźmy w szczególności:

Jeśli chodzi o szkolenie narybku kupieckiego, to bodaj czy nie ważniejszym od szkolnictwa zawodowego jest nauczanie praktyczne zawodu w składzie — na podstawie umowy o naukę. Sprawy uczniów handlowych, bo o nich tutaj chodzi, poświęcone było ostatnio posiedzeniu sekcji handlowej poznańskiej Izby Przem. Handlowej. W wyniku obrad postanowiono opracować szczegółowy „podręcznik dla pryncypałów” mający zawierać wytyczne dla nauki w poszczególnych branżach. Inicjatywa na czasie, a jak — w gruncie rzeczy — oryginalna, o tym świadczy fakt, że nawet Niemcy nie mają tego rodzaju podręcznika! Niemniej ważną jest inicjatywa Izby, zmierzająca do rychłego już wprowadzenia egzaminów uczniowskich, mających wykazywać wartość kandydata na „czeladnika” kupieckiego, no i wartość pedagogiczną jego pryncypała.

Szkolnictwo handlowe na naszym terenie rozwija się korzystnie, w czym dużą zasługą nie tylko zreformowanych programów szkolnych, ale i zastrępięciu dzielnych i sprawnie oddanych nauczycieli gimnazjów kupieckich i liceów handlowych. Niestety, dość często słyszy się żale na niedostateczność „upraktycznienie” nauki w poznańskiej Wyższej Szkole Handlowej. Zdaje się jednak, że skargi na wyższe szkolnictwo handlowe są powszechne w Polsce, bowiem kongres warszawski wypowiedział się krytycznie w odniesieniu do działalności wszystkich W. S. H., jakie mamy w kraju. Dobrze byłoby, gdyby nasze akademie handlowe zaświeciła dobrym przykładem — nie tylko w zakresie przygotowywania młodzieży, ale i w zakresie studiów nad handlem, zwłaszcza regionalnym.

W tym ostatnim bowiem względzie błądzimy po omacku nie rozporządzając dotychczas materiałami informacyjnymi i wynikami badań niezbędnymi dla wszelkich poczynań, — zmierzających do racjonalizacji handlu.

Tym czasem wiemy, że pod wieloma względami handel nasz (w dużej mierze — bez własnej winy) posiada braki, usterki, wady. Część z nich można by usunąć drogą poczynienia pewnych inwestycji, do których na terenie Poznania zaliczyć należy przede wszystkim budowę centralnej hali targowej i chłodni. Wielkopolska Rada Gospodarcza uwzględniła potrzeby handlu w opracowanym niedawno temu „programie inwestycji regionalnych”.

Na zakończenie jedna jeszcze uwaga: oto nie tylko rośnie liczba kupców wielkopolskich, przesiedlających się do innych dzielnic (w czym dużą zasługą wydziałów gospodarczych Stronnictwa Narodowego i Związku Polskiego), ale i wzmaga się ekspansja hurtu wielkopolskiego ku sąsiednim częściom kraju; coraz częściej słyszy się o transakcjach dokonywanych między hurtownikami poznań-

skimi i detalistami-Polakami z innych dzielnic. Objaw to zdrowy. Ekspansji należałoby nadać jeszcze większy rozmach, świadomie ją propagując i do niej zachęcając.

Powyższy krótki, przelotny przegląd pozwala nam korzystnie ocenić

sytuację. Ufamy jednak, że od dzisiaj za rok, będziemy mogli zanotować nowe osiągnięcia — nowe sukcesy kupiectwa polskiego. Sądźmy, że jego rozmach twórczy będzie najlepszą defensywą przeciwko różnego rodzaju zakusom skierowanym przeciwko handlowi, podejmowanym zazwyczaj przez ludzi, nie umiejących rozumować kategoriami ekonomicznymi.

(k) **Poważna poprawa sytuacji gospodarczej wsi sandomierskiej.** Otrzymał rozmach prac, podjętych na terenie Centralnego Okręgu Przemysłowego, powoduje zmianę oblicza wsi sandomierskiej. Osiedlanie się na miejscu robotników, zajętych pracami w C. O. P., sprzyja szybkiemu rozwojowi handlu i rzemiosła, do którego chętnie garna się miejscowi chłopcy. W całym więc okręgu zaobserwować można dużą ilość sklepów z desek domków, zamienionych na placówki handlowe i rzemieślnicze, przynoszące ich właścicielom duże zyski. Bogatsi z chłopów sami handlują placami budowlanymi, nie dopuszczając pośredników. Przemianę wsi sandomierskiej powoduje również wciągnięcie chłopów do gorączkowej pracy, odbywającej się przy samej budowie zakładów przemysłowych. Nagła zmiana zarobków raptownie i bardzo znacznie podniosła dobrobyt wsi sandomierskiej.

(k) **Poświęcenie sztandaru Stowarzyszenia Kupców Polskich w Skierniewicach.** W dniu 8 grudnia rb., jako w „Dzień Kupca Polskiego”, odbyło się w Skierniewicach poświęcenie własnego sztandaru ufundowanego przez członków Stow. Kupców Polskich. Po odprawieniu nabożeństwa i poświęceniu sztandaru odbyła się akademія z odczytami o roli kupca polskiego, jak również wezwanie do społeczeństwa o przestrzeganie hasła „Swoj do swego”. Przed dwoma laty Stowarzyszenie liczyło zaledwie 50 członków, obecnie skupia przeszło 200 członków. Dużą rolę w polszeniu handlu odegrało Stronnictwo Narodowe z prezesem p. Bęczkowskim oraz p. Gawlikowskim na czele, który niezmordowanie pracują nad uświadomieniem społeczeństwa i przeprowadzają m. in. akcje pikietowania sklepów żydowskich. Nadmienić wypada, iż tuł. Stowarzyszenie Kupców liczy kilku członków z Wielkopolski, pionierów Związku Polskiego w Poznaniu, którzy cieszą się poparciem miejscowej ludności.

(k) **Ustawodawstwo gospodarcze.** Ukazał się nr. 83 Dziennik Ustaw R. P. z dn. 9 grudnia rb., w którym m. in. opublikowano następujące rozporządzenie o charakterze gospodarczym: rozp. ministra op. społ. z dn. 29 października rb., wydane w porozumieniu z ministrami: spr. wewn., spr. wojsk., skarbu, sprawiedliwości, wyzn. rel. i ośw. publ., rolnictwa i r. r., przem. i handlu oraz komunikacji — o postępowaniu przy wymiarze i sporze zależności na rzecz Funduszu Pracy (poz. 604); rozp. ministra przem. i handlu z dn. 27 listopada rb., wydane w porozumieniu z ministrami op. społ. w sprawie określenia istotnych cech przemysłu ludowego, domowego i pracy chałupniczej, jako zatrudnienia zarobkowych, wyłączonych z pod przepisów prawa przemysłowego (poz. 605); rozp. ministra skarbu z dn. 30 listopada rb., wydane w porozumieniu z ministrami: przem. i handlu oraz rolnictwa i r. r. — w sprawie zmian rozp. z dn. 27 października 1937 r. o zniżkach celnych i zwolnieniach od cła (poz. 606).

(k) **Obroty portu gdyńskiego w listopadzie.** Obroty towarowe portu gdyńskiego w listopadzie rb. przedstawiały się następująco (w tonach — w nawiasie dane za październik rb.): Ogólny obrót 797 291,5 (813 009,9); z liczbę tej na obrót zamorski przypada 775 473,5 (802 565,8), na obrót przybrzeżny 867,9 (1 483), na obrót zaś drogą wodną z wnętrzem kraju 20 944,1 (8 961,1); w obrocie zamorskim import wyniósł 156 107,9 (115 428,6), eksport zaś 619 371,6 (687 137,2). Jak widać z tych liczb, obroty listopadowe, jakkolwiek nie były rekordowymi, utrzymują się i dnak na wysokim poziomie. Na podkreślenie zasługuje poważny wzrost importu.

(k) **Ogólne połowy ryb morskich w listopadzie.** Ogólne połowy ryb morskich w listopadzie rb. wyniosły 1 955 195 kg wartości 786 670 zł. Na połowy dalekomorskie przypada z tej liczby 497 405 kg. W porównaniu z październikiem połowy listopadowe wzrosły o ok. 700 tys. kg. Najwięcej złowiono: śledzi — 1 541 685 kg, szprotów 228 800 kg, zimnicy — 92 020 kg i wątluszy — 72 890 kg.

Z ZAGRANICĄ

(z) **Prof. dr Kommerer przeciwnikiem polityki gospodarczej Roosevelta.** W wykładzie, wygłoszonym w University of Illinois znany ekonomista prof. Uniwersytetu w Princeton dr Kommerer wystąpił bardzo ostro przeciwko polityce gospodarczej prezydenta Roosevelta.

(z) **Program walki z depresją w Stanach Zjednoczonych.** Sekretarz rolnictwa Stanów Zjednoczonych Wallace wygłosił przemówienie przez radio, w którym nawoływał całą ludność do współpracy w dziele zwalczania ujawniającej się ostatnio recesji w życiu gospodarczym. Walka ta ma się odbywać na podstawie następujących 7 punktów: 1. Odbudowa ruchu budowlanego; 2. Rewizja systemu podatkowego pod kątem widzenia usunięcia niesprawiedliwości, ale utrzymania wpływów; 3. Utrzymanie siły nabywczej rolników; 4. Utrzymanie siły nabywczej sfer pracowniczych przez opracowanie wyraźnego programu w tej dziedzinie; 5. Zapewnienie obfitości taniego kredytu przez zdrowy rynek pieniężny; 6. Zapewnienie dopływu kapitałów publicznych na wypadek, gdyby mobilizacja kapitałów prywatnych odbywała się w zbyt wolnym tempie; 7. Kontynuowanie dzieła ożywienia handlu światowego w drodze zawierania dwustronnych traktatów handlowych.

Jak w roku 1936, tak i dziś

jeśli chodzi o podarek gwiazdkowy to należy pamiętać, że firma

S. ZYGADLEWICZ
Poznań, 27 Grudnia nr. 6

specjalnie przygotowała tysiące najmodniejszych i pięknych przedmiotów dla wytwornej PANI — i PANA.

Gwiazdkowa zniżka cen ułatwia nabycie wybranego podarunku po niższej cenie. PRZYMUJEMY ASYGNATY „KREDYT”.

Tg 21026

W okresie przedświątecznym kupujemy tylko towar polski!

Istnieje w Gdyni pewien sklep, do którego wstąpiła niedawno przyjezdna Angielka z zamiarem kupna termosu.

— Owszem mamy — powiada sprzedawca rozkładając przed klientką swoje towary.

Lecz Angielka nie była zadowolona i zażądała wyrobu „Made in England”.

— Niestety nie posiadamy na składzie termosu angielskiego — powiada sprzedawca, — lecz mógłbym go zamówić i dostarczyć pani za dwa tygodnie.

— W takim razie zaczekam — zdecydowała klientka i sprawa była dla niej załatwiona.

Drobne to zdarzenie posiada swą wymowę. Jest ono doskonałym przykładem, w jak konsekwentny sposób u obcych narodów rozwinięta jest solidarność i poczucie społecznego obowiązku.

Czy każdy z nas postąpiłby w danej sytuacji tak samo? — Spytajmy się otwarcie: czy będąc na miejscu owej Angielki rzeklibyśmy się przyjemności kupienia towaru (bo przecież każde kupno jest przyjemnością), który zewnętrznie na pewno wyglądał tak samo atrakcyjnie jak oryginalny towar angielski.

Być może, niejedni postąpiłby tak samo, powodowani wewnętrznym odruchem. Inni znów daliby się przekonać sprzedawcy, że towar ofiarowany jest tańszy od „swojskiego”, albo pod jakimś innym względem odpowiedniejszy. Do tych właśnie współobywateli zwraca się z gorącym apelem Związek Obrony Przemysłu Polskiego w Poznaniu, propagujący oznaczenie wszystkich towarów polskich znakiem „Młota pod koroną” jako symbolu władztwa pracy polskiej.

Zwracamy się do tych Polaków, którzy bez złej myśli, ale z nieświadomości popierają obcą wytwórczość, zakupując towary zagraniczne lub nawet wyroby, zwane wprawdzie „krajowymi”, ale mimo to nie polskie.

Nadchodzą święta. Czas przedświąteczny przynosi kupiectwu i wytwórczości największe obroty. Jest to zjawisko tak stałe jak stałe są prawa natury.

Wraz ze zwiększeniem obrotów w przemyśle i handlu polepsza się sytuacja na rynku pracy i zmniejsza się bezrobocie.

Związek Obrony Przemysłu Polskiego propaguje rodzimą wytwórczość.

W interesie rozwoju polskiej wytwórczości, a więc tym samym w interesie każdego Polaka, jest popieranie czysto-polskiego przemysłu i czysto-polskiego kupiectwa.

Przy zakupach świątecznych wydaje się pieniądze zaoszczędzone. Czy oszczędności nasze mają wpłynąć do kieszeni obcych? Czy wiecznie mamy narzekać w Polsce na brak gotówki? A przecież przy kupnie towaru niepolskiego oszczędności polskie odpływają za granicę.

Nie dopuśćmy do tego! Kupujmy towary w stu procentach polskie, stu-procentowe wyroby przemysłu polskiego. Popierajmy ludzi tylko swoich!

Związek Obrony Przemysłu Polskiego
Poznań, ul. Rzeczypospolitej 1.

„Kupujmy tam młodzi starzy Gdzie to godło jest na straży!”

KRONIKA GOSPODARCZA

PODATKI I OPŁATY

(p) **Podatek dochodowy od łącznych uroszeń.** W związku z obowiązkiem składania władzom skarbowym zeznań obliczenia różnicy podatku dochodowego od łącznych wynagrodzeń do tzw. „kumulacji”, ukazało się nowe wyjaśnienie władz skarbowych, stwierdzające, że obowiązkowi temu podlegają także osoby, zatrudnione u jednego służbodawcy, jeżeli tylko otrzymują one dwa lub więcej wynagrodzeń okresowych (np. obok stałej pensji miesięcznej co kwartalnie prowizję od dokonanego obrotu), bądź też obok wynagrodzenia okresowego otrzymały wynagrodzenie jednorazowe, jak np. gratyfikację, zapomogę, bilansowe itp. — jeśli tylko łączna kwota wszystkich wynagrodzeń, otrzymywanych w ciągu roku, a więc zarówno okresowych, jak i jednorazowych, przekroczyła zł 4 800, a potrącony przez służbodawcę przy wypłacie wynagrodzenia podatek nie daje w sumie kwoty podatku, jaka się należy według skali art. 43 ustawy

o państwowym podatku dochodowym od łącznej kwoty pobranych wynagrodzeń. Osoby, które nie złożyły tych obliczeń za lata 1935 przez nieświadomość, winny je złożyć w ciągu najbliższych dni, przez co uzyskają znaczne złagodzenie grzywny, albo też nawet całkowite zwolnienie od niej. Odnośne formularze wydają bezpłatnie urzędy skarbowe.

Z KRAJU

(k) **Wzrost kosztów utrzymania w Polsce.** W listopadzie rb. ogólny koszt utrzymania uległ zwiększeniu, co tłumaczy się podrożeniem cen żywności. Według danych G. U. S., ogólny wskaźnik kosztów utrzymania rodziny robotniczej w Warszawie, biorąc za podstawę rok 1928 = 100, wyniósł 65,3 wobec 64,9 w październiku rb. 1 61,9 w listopadzie 1936 r. Ogólny wskaźnik budżetu rodziny pracowników umysłowych wyniósł w listopadzie 1936 r. 66,9, w październiku rb. 68,3, a w listopadzie rb. 68,9.

DZIAŁ KULTURY I SZTUKI

ŻYCIE KULTURALNE

USŁYSZYMY PIĘKNE PIEŚNI WIELKOPOLSKIE

Wieczór, jaki odbędzie się w najbliższy poniedziałek, 13. bm. w Auli Uniwersyte- tu Poznańskiego, przyniesie dużo radości wszystkim, którzy interesują się pieśnią ludową wielkopolską odkrywana w coraz bogatszych złożach dzięki pracy, jaką zainicjował i prowadzi Zakład Muzykologii Uniw. Poznańskiego pod kierunkiem prof. dr. Łucjana Kamińskiego. Popisy chóralne, solowe i orkiestralne zainauguruje też źródłową prelekcję prof. dr. Kamiński, którego wymowa i dar popularyzatorski jest jak wiadomo zupełnie wyjątkowym.

Dwanaście pieśni chóralnych wykona chór żeński gimn. im. Słowackiego, męski im. gimn. A. Mickiewicza oraz mieszany tegoż gmazjum. Są to pieśni ze śpiewnika Wielkopolskiego, w układzie prof. dr.

Kamińskiego. Osobno zaś zespół miesza- ny szkolny oraz, jako solistka p. Ewa Mańczakowa, wykonają cykl pieśni ludo- wych, zatytułowany Wesele Kujawskie, a skomponowany przez prof. dr. Kamińskiego (op. 20). Przy fortepianie zasiądzie autor. Wreszcie sześć pieśni w układzie S. B. Poradowskiego, T. Sobieskiego, St. Wiechowicza i F. Nowowiejskiego odśpie- wa chór Poznańskiego Tow. Muzycznego pod batutą p. Karola Broniewskiego.

W wieczorze bierze udział orkiestra Po- znańskiego Tow. Muzycznego — które po- pis ten organizuje — i wykona S. B. Por- adowskiego symfonię op. 13 na temat polskich melodii ludowych. Początek o godz. 20.

PLASTYKA I ZDOBNICTWO

Wystawa gwiazdkowa. Dorocznym zwyczajem ostatnią tegoroczną wystawą w Towarzystwie Przyjaciół Sztuk Pięk- nych będzie Wystawa Gwiazdkowa. Ot- warta ona zostanie w saliach Tow. Przyj. Szt. Pięknych, pl. Wolności 18 jutro, w nie- dziela, 12 grudnia, o godz. 12 w południe.

OCHRONA PRZYRODY

Komitet Ochrony Przyrody odbędzie ze- branie we wtorek, dn. 14 grudnia rb., o godz. 16 m 15 w lokalu przy ul. Słowackie- go 4/6, II p. Na porządku obrad: 1. Odczy- tanie protokołu z poprzedniego zebrania komitetu i oddz. pomorskiego w Toruniu. 2. Utworzenie komisji — referuje prof. Wodziszczyński. 3. Zadania i potrzeby Stacji Ochrony Ptaków — referuje doc. J. Soko- łowski. 4. Sprawy wydawnicze. 5. Spra- wy bieżące. 6. Wolne głosy.

MUZYKA

Rozmieszczenie dud oraz przeróżne na- zwy ludowe drug instrumentu opracował dr K. Moszyński wspólnie z J. Klimaszewską w „Atlasie Kultury Ludowej” z wydawni- ctwa Polskiej Akademii Umiejętności w Krakowie. Niedawno właśnie pojawił się trzeci zeszyt tego na wielką skalę zakroje- nego dzieła. Załączona mapa przedsta- wia rozmieszczenie dud w Polsce; widać trzy centra: we Wielkopolsce na Żywiec- czyźnie i w okolicach na zachód od Bra- sławia. Wiadomo, że problem dud opar- cowała dla Wielkopolski p. Jadwiga Pietru- szyńska-Sobieska. Ponieważ instrument ów występował bardzo licznie w naszym i pomorskim województwie, przeto na małej mapce Moszyńskiego nie zdołano oznaczyć dokładnie wszystkich wsi, gdzie mieszka- ją i muzykują dudziarze. Poza wymie- nionymi centrami „żyją” jeszcze dudy na Huculszczyźnie; poznano je dokładnie z okazji tegorocznego święta gór we Wiśle. Mapa rozmieszczenia nazw wymienia obok dud jeszcze: dudelzaki, kozły, kozy, gajdy i inne, bardzo już rzadko spo- tykane. Do obu mapek dołączono ciekawy tekst objaśniający. (jml)

ZE ŚWIATA FILMU

Sessue Hayakawa, znany aktor japoń- ski napisał scenariusz do filmu, w którym odegra rolę tytułową. Jest to „Książę-Ban- dyci”.

CO SŁYCHAĆ PRZEZ RADIO?

Superheterodyne za 120 złotych (i to niecałych, bo 600 franków) można kupić w Paryżu w Galleries Lafayette. Ma pięć lamp (w tym oktode), antifading, trzy za- kresy fal i inne ulepszenia techniczne. Na raty: sześć rat po 101 franków, czyli tylko o 6 franków drożej. Ogłoszenia są w pi- smach paryskich.

ŚLAWISTYKA

„O Kristovou korunu” — tak brzmi po- czesku tytuł „Krzyżowców” Kossak-Szczu- ckiej w przekładzie czeskim, wydanym te- raz w Pradze. Książka jest ilustrowana 29 rycinami, przełożył p. J. Jansuch.

TEATR

Teatry Popularne w Łodzi według do- niesień naszego korespondenta łódzkiego (wp.) wystawiają sztukę Aleksandra Fre- dry pt. „Wielki człowiek do małych intere- sów” w reżyserii St. Wronkiewicza oraz K. H. Rostworowskiego „Niespodziankę” w reżyserii Br. Dąbrowskiego z udziałem Ko- sowskiej, Plucińskiej, Skwarskiej, Le- szczyńskiego, Łuczaka, Modzelewskiego i i.

SZKOLNICTWO

Podręcznik historii dla liceum. Ossoli- neum wydało „Historię” J. Lechickiej, przeznaczoną dla kl. I liceum. Na razie u- kazała się część pierwsza obejmująca dzie- je Grecji, Rzymu i wieki średnie do końca XIII wieku. Książka wydana jest bardzo starannie, zawiera liczne i celowo dobrane ilustracje, prócz tego dodane są różnego rodzaju ćwiczenia, lektura i teksty źródło- we. Podręcznik nie został jednak dozwo- lony do użytku w szkołach, gdyż — jak in- formuje najnowszy Dz. Urz. M. W. R. i O. P. — nie przedstawiono go komisji ministe- rialnej do oceny. A trzeba dodać, że na ra- zie jest to jedyny podręcznik historii dla liceum. (sz.)

NAUKA

Nowy zeszyt „Kwartalnika Historyczno- go” (3 za 1937 r.) zawiera ciekawą rozpra- wę prof. M. Gebarowicza o pewnym ustę- pie z regestów papieża Paschalis II, który uchodził za dokument skierowany z kan- celarii papieskiej na Sycylię względnie na Węgry. Wnikliwe badania autora wykazu- ją jednak, że odnosi się on do spraw pol- skich i wykazuje, że w XI wieku państwo nasze miało już poważne znaczenie dla po- lityki papieskiej. Poza tym znajdujemy w zeszycie ciekawy list z doby „potopu” szwedzkiego, charakteryzujący prawość charakteru hetmana Stefana Czarnieckie- go oraz artykuł o ostatnich latach hetmana zaporowskiego Pawła Tetery, kronikę nau- kową i recenzje. (J. St.)

W NAUKOWYM OZNANIU

Oddział Pol. Tow. Historycznego odc- będzie posiedzenie w środę, dn. 15. bm., o godz. 18 w Seminarium Historycznym (Coll. Minus. III p.) Na porządku dzien- nym referat dra Juliusza Willaume'a pt. „Społeczeństwo Ks. Warszawskiego”.

WYMIANA PROFESORÓW MIĘDZY POLSKĄ A BULGARIĄ

Jak donosi bułgarska prasa, m. in. w- chodzący w Sofii dziennik „Jutro”, Senat Akademicki uniwersytetu sofijskiego, u- znając wymianę profesorów uniwersytetu jako jeden z najsukcesywniejszych środków współpracy kulturalnej, postanowił nawią- zać w tym celu porozumienie z uniwersy- tetami polskimi. Jako języki wykładowe prelekcji wymiennych proponuje sofijski Senat Akademicki języki: bułgarski, pol- ski, francuski, niemiecki i rosyjski.

NA MARGINESIE „FAKTÓW”

STARY MŁODZIEŃC

K r a k ó w, 9 grudnia. Dobrze się stało, iż w samo trzydzie- stolecie zgonu Wyspiańskiego przy- pomniano — i to z paru stron od razu — kto pierwszy „Wesele” rozgryził, i je- szcze tuż na gorąco, zaraz po premierze znakomicie je zanalizował, że mianowicie uczynił to redaktor „Czasu” śp. Ru- dolf Starzewski. Ale w jednej z tych wzmianek, która właśnie w ręce mi wpadła, znajduję pewien szczegół, na- suwający refleksje ogólniejsze, a wiod-ące dość daleko poza teatr i literaturę. Oto w wileńskim „Słowie” przypomniał ową czasową recenzję p. Ksawery Pró- szyński w słowach następujących:

Na łamach „Czasu” stary redak- tor Starzewski, który sam pisał mało, ujął za pióro i wypisał o „Weselu” pięć ko- lejnych entuzjastycznych felietonów, sta- nowiących po dziś dzień jedno z najcen- niejszych o nim studiów.

Na wszystko zgoda, z jednym, ale jakże charakterystycznym wyjątkiem. Z wyjątkiem „starego redaktora”, o którego mi właśnie idzie, bo jest to je- den z wcale ciekawych przykładów, jak powstaje... dokument historyczny. I to nie bylejak: drukowany, zaświadczo- ny nazwiskiem autora, ukazujący się ledwie w niecałe czterdzieści lat po fakcie, gdy żyją jeszcze naoczni jego świadkowie...

Albowiem dzięki tym właśnie na- ocznym świadkom mogę zapewnić, że gdy ów „stary” redaktor o „Weselu” pisał, miał lat trzydzieści, a co najwy- żej o rok lub dwa wiek ten był prze- kroczył. Umierając w latach dwudzie- stych tego stulecia miał przecież le- dwie lat pięćdziesiąt parę. On to jest w mu cięża „konwenansowe szpangi”, „Weselu” Wyspiańskiego „Dziennika- rzem” — młodym człowiekiem, które- który nie chce iść „drogą utartą, do rangi”, ale chciałby dla Polski ówczes- nej jakiegoś wielkiego wstrząsu, wiel-kiego czynu. Starzewski był równolat-kiem Wyspiańskiego, jeżeli nie odeń młodszym.

Byłby to drobny szczegół, gdyby

ZGUBNE KOŁO I KOMUNISTYCZNY KRÓL

Współpracownik Conrada. — W trzech powieściach. — Zarzekali się, ale wydał dwie odrazy. — Tęsknota za prymitywem. — Dobre czasy... sań. — Afryka, jako przy- czyną wojny światowej. — Jesteśmy „w przededniu potopu”. — Wróćcie do ziemi! — Panna „Biała”. — „Vive le Roy”, albo „Leroy”...

Ford Madox Ford (Hueffer — zmie- nił nazwisko w r. 1919) współpracował niegdyś przez jakieś dziesięć lat z Józe- fem Conradem i napisał razem z nim trzy powieści („Spadkobiercy” — 1901, „Romantyczność” — 1903, „Natura zbrodni” — 1924). W tymże roku uczcił zmarłego właśnie Conrada, ogłaszając swe wspomnienie o nim. Zajmował się krytyką sztuki i wydawał pisma lite- rackie, a ze swych powieści nie był za- dowolony i parokrotnie zarzekał się te- go rodzaju twórczości, ale natura cią- gnęła go do lasu. W latach 1924 do 1928 wyszły cztery powieści Forda, o- snute na tle wojny światowej, a połą- czone także osobą bohatera. Stawa ich szybko przebrzmiała i Ford był prawie zapomniany. Należał do starszego po- kolenia, jego technika — oparta na teo- riach i wzorach Henryka Jamessa — robiła wrażenie przestarzałej. W roku bieżącym przypomniał się jednak Ford publiczności brytyjskiej wydanymi prawie jednocześnie dwiema książka- mi.

„Wielka droga handlowa, podróż sentymalna” („Great Trade Route; a Sentimental Journey, Londyn, Allen i Unwiu, 1937) zawiera poza szeregiem obrazków z Ameryki, Francji i Hiszpa- nii obszernie wyluszczone poglądy au- tora na świat i czasy obecne, poglądom tym warto poświęcić nieco uwagi.

Ford nienawidzi serdecznie komu- nizmu, faszyzmu i imperializmu. Tę- skni za prymitywnymi czasami, kiedy na świecie nie było maszyn, a wzdłuż czterdziestego równoleżnika północnej szerokości szła „wielka droga” handlu zamiennego. Koła nie były znane, kup- cy używali rodzaju sań. Szerzyli oni wysoką, łagodnością tchnącą cywiliza- cję, która narodziła się w Chinach.

Wynalazek koła zgubił ludzkość, a nordycey (tj. wedle Forda mieszkańcy krajów, leżących na północ od 40-ego równoleżnika) upowszechnili rozboje i podboje. Wielcy żeglarze z Kolumbem na czele byli zbrodniarzami, podobnie kolonizatorzy, uprawiający „najnik- czerniejszy rodzaj kradzieży milio- nów”. Stosunki pogarszały się szybko. W ich analizie odzywają się u autora echa poglądów Chestertona i Belloc'a. Klęska dla ludzkości było zwycięstwo północy w amerykańskiej wojnie seces- syjnej. Zniesienie niewolnictwa było tylko przeznaczonym dla mas hasłem — mówi zupełnie słusznie Ford. — a szło o narzucenie rolniczym Stanom południowym supremacji przemysłu i kapitalizmu. Źródłem wszelkiego zła jest „własność nieosobista”. „Gdyby imci pana Zdobywcy nie ośmieliła myśl władania z odległości dziesięciu tysięcy mil kopalinami, nigdyby nie wkraczał, mordując, do dalekich krajin”.

Bezpośrednią przyczyną wojny świa-

przy tym określeniu „stary redaktor” nie wypaczał się zupełnie dobry kawał historii politycznej owego czasu i to nie tylko krakowskiej, bo krakowska była wówczas małopolską w ogóle, a i polską w niemałej części. „Starym redaktorem” był poprzednik Starzew- skiego — Michał Chyliński i starał się redakcję, jeszcze przez starych Stań- czyków rekrutowaną. Ale okres re- daktorski Rudolfa Starzewskiego to zarazem początek okresu „neostańczy- kowskiego” z prof. Juliuszem Leo i prof. Wł. L. Jaworskim w polityce czynnej, a z redakcją „Czasu” tak od- młodzoną, że ów „stary” Starzewski był w niej najstarszym ze stałych współredaktorów, inni zaś ledwie prze- kroczyli trzydziestkę tak jak on sam, lub do niej jeszcze nie doszli. Z tą naj- młodszą w całej Polsce redakcją zre- formował Starzewski „Czas”, zrobił go pismem-awangardą „Młodej Polski” naukowej, literackiej, plastycznej i muzycznej. W ten sposób zapisała się w historii politycznej, w historii kul- tury i w historii dziennikarstwa pol- skiego — kartka, która byłaby psycho- logicznie niezrozumiała, gdyby starość, nie młodość kresliła na niej swoje zna- ki. „Historia est magistra vitae”: nau- czycielką życia. Zgoda. Ale podręczni- ki, z których wyklada, bywają już po pół wieku w różnych szczegółach wą-tpliwe — jak wyżej się widziało. A w lat 300?

K. R. T.

owej i tragicznego położenia po niej był podział Afryki, rozpoczęty w r. 1884. Tam źródło wszelkich zatargów mię- dzynarodowych. Rabunek mści się na rabusiach, Ford popiera swe wydanie zestawieniem dat i wypadków. W do- bie obecnej „jesteśmy dokładnie w po- położeniu, w jakim świat był w przed- dzień potopu”. Przyczynia się do tego upadek religii, padającej pod ciosami „zaraźliwego indyferentyzmu”.

Mimo widocznej przesady, negatyw- ne poglądy Forda mieszczą dużo str- szności. Bledziej wypadają pozytywne. Jego ideałem jest samowystarczalna farma. „Albo wrócimy do ziemi albo nas w niej złożą” (znowu Chesterton, który wpłynął nawet na formę tego zdania). Ford pragnie powrotu do zło- tego wieku sprzed wynalezienia koła. Pod względem politycznym nie u- znaje nacjonalizmu, deklaruje się jako kwietystyczny (to jest brzydzący się gwałtem) anarchista. Mar- rzy o tym, aby ludzkość rozbiła się na niezliczoną ilość miniaturowych państweczek o najrozmaitszych ustro- jach. Każdy mógłby wtedy przenieść się w najbliższą okolicę, gdyby był nie- zadowolony, i znaleźć odpowiednie dla siebie stosunki. Tu już wkracza Ford w dziedzinę naiwnych rojeń. Mimo po- dobnych ustępów książka mieści dużo rzeczy mądrych i głębokich, a krytyka cywilizacji mechanicznej jest iście druzgocąca.

„Wielka droga handlowa” wyszła z ilustracjami młodzieńczej rysowniczkii, nazywającej się dziwnie „Biała”. Od- była ona w tym celu całą podróż. Ford nazywa ją kilkakrotnie „angielską dziewczyną”, ale jest miejsce, z które- go można się domyślać, że miała przod- ków polskich.

Drugi nowy utwór Forda to powieść, należąca, zdaje się, do tzw. „potboilers” (utworów czysto zarczkowych), bo o treści mocno sensacyjnej (Vive de Roy, Londyn, Allen i Unwiu, 1937). Rzecz dzieje się w niedalekiej przyszłości wó Francji, gdzie zapanował na jakiś czas komunizm. Monarchistom udało się go obalić i na tronie zasiadł Henryk V, został jednak wkrótce zamordowany. Tai ten fakt otoczenie króla i podsta- wia zamiast niego ludzaco podobnego Amerykanina, studenta medycyny, którego nomen omen brzmi Leroy. Przybył on był zza oceanu, wysłany przez amerykańskich komunistów z pieniędzmi dla francuskich. Na statku zwrócił na siebie uwagę wielkiego szambelana — i przydał mu się później. Nawiązał też w czasie podróży stosu- nek miłosny z młodą malarką. Jej po- szukiwania po tajemniczym zniknię- ciu Leroya wypełniają głównie akcję. Przy pomocy genewskiego detektywa odkrywa ona wreszcie prawdę i uzy- skuje siedmiominutową rozmowę z „jego królewską mością”.

Okazuje się, że można równocześnie głęboko rozmyślać nad losem ludzko- ści — i pisać dla chleba kompletne bajdy.

Wł. Tarnawski.

L w ó w

Książki nadesłane

Mgr Marian Czesław Siwiec: „O zasadach teoretycznych podatków pośrednich”. Kielce 1937.

Ks. dr Jan Piwowarczyk: „Przyszłość myśli katolicko-społecznej i możliwości jej realizacji”. Poznań 1937. Biblioteczka Akcji Katolickiej nr 58.

Ks. dr Ferdynand Mechay: „Rola Akcji Ka- tolickiej w sprawie stosunków społecznych”. Po- znań 1937. Biblioteczka Akcji Katolickiej nr 56.

Ks. prof. dr A. Wójcicki: „Tendencje rozwo- jowe związków zawodowych w Polsce”. Poznań 1937. Biblioteczka Akcji Katolickiej nr 55.

Dr Andrzej Niesiołowski: „Metody realizacji wychowania społecznego”. Poznań 1937. Biblio- teczka Akcji Katolickiej nr 60.

Dr Henryk Dembiński: „Jednostka a społe- czeństwo”. Poznań 1937. Biblioteczka Akcji Ka- tolickiej nr 72.

Ignacy Czuma: „Sprawiedliwość i miłość jako zasady chrześcijańskiego ustroju społecznego”. Poznań 1937. Biblioteczka Akcji Katolickiej nr 71.

Ks. dr Edward Kozłowski: „Współczesne pró- by przebudowy ustroju społecznego a postulat katolicki”. Poznań 1937. Biblioteczka Akcji Ka- tolickiej nr 68.

Adolf Nowaczyński: „Warta nad Wartą”. Poznań 1937. Nakładem Drukarni Polskiej S. A. X. W. D. Bryndza Naciki: „Poczet imienny senatorów i ministrów Królestwa Polskiego do r. 1795”. Warszawa 1937.

„Kościół Najśw. Panny Marii w Krakowie”. Kraków 1938. Wyd. F. Macyszki

FELIETON KULTURALNY

La Fontaine na Saharze

Napisał dr Władysław Folkierski, profesor Uniwersytetu Jagiellońskiego

Jubileusz męczeństwa kapłana-bohatera — Misjonarz toruje drogi cywilizacji — Oficer w żydowskim chalacie — Z oficera pustelnik — Jak powstał słownik języka Tuaregów? — Egzotyczne pieśni i opowieści, zbierane w namiotach koczowników — Ewangelia po tuaregsku — Na Saharze zawsze trzeba być wesółym — Bajka o lwie i szurze na pustyni.

Zaczynający się niebawem rok nowy będzie we Francji katolickiej obchodzony uroczysto jako dwudziestolecie rocznica zamordowania, czasu wielkiej wojny, na Saharze, wspaniałego bohatera-misjonarza, O. Karola de Foucauld. Będę miał pewno jeszcze okazję do zajęcia się na łamach „Kuriera Poznańskiego” tą niezmiernie ciekawą postacią francuskiego misjonarza-pioniera, który w samym sercu Sahary przygotowywał ścieżki dla katolicyzmu i dla cywilizacyjnej misji francuskiej. O. de Foucauld tak właśnie torował drogi marokańskie Lyantey'owi i szlaki Sahary generałowi Laperrine, — jak uprzednio wielki kardynał Lavigerie rzucił był podwalinę pod francuski protektorat w Tunisie.

Dodajmy odrazu, że O. de Foucauld pracował swymi własnymi metodami, zaiste zdumiewającymi. Był on przede wszystkim anachoretą i samotnikiem. Dzikich, wędrownych Tuaregów zyskiwał i urabiał swoją świętobliwością i wyrzeczeniem się wszelkich dóbr ziemskich. Dzięki tej pracy zdobywczej opartej jedynie na wartości własnej duszy, wypada nam tego nowoczesnego rycerza - chrześcijanina włączyć w długi szereg, wiodący od świętego Ludwika aż do dobrze nam znanego Ernesta Psichari'ego. Ale nie chcę się tu dłużej dziś nad tym rozwodzić, więc jeno to krótko zaznaczam.

Pójdzie mi tym razem o co innego. O. de Foucauld miał w sobie jedno jeszcze bogactwo: nie styl i piękno literackie, jakie mieć będzie Psichari, ale kult i myśl pracy naukowej, pojętej jako klucz do głębin nieznanych, egzotycznych dusz.

Zaczął się to bardzo wcześnie, wtedy jeszcze, gdy, jako dwudziestoparuletni oficer, postanowił być opuścić służbę wojskową i stać się podróżnikiem, badaczem i odkrywcą całkowicie wówczas nieznanego, a dla Europejczyka niedostępnego Maroka.

Były to lata osiemdziesiąte ubiegłego stulecia. W przebraniu żydowskim — jedyny strój, pogardzany, ale i tolerowany przez Arabów — przez długie miesiące, piechotą, obrzucany kamieniami i wyzwiskami, młody de Foucauld wędruje nieznanymi drogami Maroka, mając w jednej ręce kardecik, wielkości paru centymetrów kwadratowych, a w drugiej małątki ołówek, wszystko zakryte szerokimi rekawami kaftana. Na tym kardeciku

niezmordowanie notuje każdy zakręt, każdy kierunek (ma w kieszeni busolę), każdą wysokość (ma przy sobie barometr). Nocami przepisuje całodienne notatki. Wyrosła z tego parutomowa „Reconnaissance du Maroc”, nagrodzona złotym medalem przez paryskie Towarzystwo Geograficzne, po dziś dzień wartościowe dzieło naukowe, przedmiot zazdrości ze strony takich koneserów jak Anglicy.

Po tych młodych przygodach nastąpiły twarde, surowe lata zakonne u Trapistów, a potem lata pustelni i misyj. Karola de Foucauld odnajdziemy teraz na piaskach Sahary, jako wciąż otoczonego mnicha-samotnika, służącego bliźnim pomocą w chorobie i potrzebie, budującego kaplice i przytułki, jako dostojnego chrześcijańskiego marabou, kapłana. Otóż w tej pracy surowego dla siebie anachorety i mistyka, odmawiającego sobie nieraz pociechy samotnych modlitw, dla konieczności udzielania się otaczającym niedzom, — w tym tak już przez pracę uwielokrotnionym życiu, odkrywamy znów ze zdumieniem trud myśli naukowej. I to właśnie nas tu zainteresuje.

Trzeba mu oto było przede wszystkim nauczyć się języka Tuaregów. Nauczysz się zaś tego berberyjskiego narzecza, — od razu zaprzęga się do olbrzymiego trudu: przygotowania dla swych następców nowych misjonarzy, słownika tego języka! I rzeczywiście pozostawia po sobie ogromny, pierwszy kodeks kompletny nieopracowanego dotąd języka Tuaregów w postaci słownika tuarego-francuskiego i francusko-tuaregskiego.

Znajomość tego języka miała mu teraz posłużyć do celów dalszych i głębszych.

Tak się oto ułożyły warunki pracy Ojca de Foucauld, że rzucony na dalekie, zaklęte lądy, znalazł się sam na

sam z tajemnicą dusz tubylczych. Chcąc do ich wnętrza dotrzeć, potrzebował klucza. Po wieloletnich szukaniach i dociekaniach, doszedł, że klucza tego udzieli mu poezja, owa pierwotna, ustatna, tradycyjna, niepisana, ale poezja.

Przyświeca mu dalej cel najgłębszy: pozyskanie tych dusz dla chrześcijaństwa, ale pozyskanie organiczne. Będzie to jakby proces przenikania się jego duszy z ich duszą. Trzeba się im poznać. On im przyniesie przez siebie dokonany przekład Ewangelii, — ale oni mu dadzą klucz do swojej duszy, w postaci tradycyjnych swoich poezyj!

Jakoż widzimy go zbierającego teksty po namiotach, po „zebraniach” towarzyskich przed namiotami.

„Obiecałem im po jednym susie od wiersza. W porze takiej, gdzie kraj jest ubogi, obietnica ta starczyła, by przez miesiąc cały mój namiot napelniał ludźmi. Zapraszano mnie do okolicznych wiosek, aby mi tamtejsze kobiety poezje sobie znane wyrecytować mogły. Wiele razy tam zachodziłem i spędzałem pod drzewem czy w namiotach, wiele godzin wśród kobiet i dzieci, spisując wiersze, oraz rozdając drobne podarki.”

Wyrosły z tego duże zbiory bezcennych, po raz pierwszy zanotowanych tekstów folklorystycznych i poetyckich. Są tam pieśni — jak zawsze i wszędzie — miłosne i bojowe, są apoftegmy i przysłowia. Tak, drzemie w nich zaklęta dusza Tuaregów. Majestat wschodniego lakonizmu nastroja nas tam czasem zaprawdę na nutę parabol dobrze nam znanych.

„Namioty wasze oddalacie, ale zbliżcie serca”, powiada jedno takie przysłowie. Albo: „lękaj się wojownika, którego poniżasz, — lękaj się też prostaka, którego wywyższasz”. Albo jeszcze: „Człowiek, wodę pijący w dzbanie, nie będzie ci niewolnikiem”, co znaczy, że człowiek ten jest osiadły i nie zna pustyni. Są tam błyskawice, rozświetlające głębinę uczuciową: „Ten, który ciebie kocha, choćby był psem, będzie przez ciebie także kochanym”. Są inne, oświetlające zaprawdę dostojne problemy wolnej woli i predestyna-

cji: „Jeśli sobie ktoś sam założy sznur na szyję, Bóg mu zawsze zesle kogoś, który ten sznur pociągnie”...

Tak poznana głąb duszy tubylczej — zachęcała, nawet zmuszała Ojca do przyniesienia chrześcijańskiego i francuskiego pokarmu. Stąd drugie skrzydło dyptyku: jego tłumaczenia na język Tuaregów. Przede wszystkim teksty ewangeliczne. Były tam przecież parable, takie dostępne, a wzniosłe.

Brakowało jeszcze nieco śmiechu. A śmiech nauczył się cenić O. de Foucauld w czasie swych prac misyjnych. Do napotkanego, a świeżo przybyłego na Saharę lekarza mówił kiedyś wyraźnie: „Trzeba tu być ludzkim, miłosiernym i zawsze wesółym. Trzeba się śmiać, wtedy nawet, gdy się mówi rzeczy najzwyczajniejsze. Śmiech taki — ja się śmieję wciąż — zbliża ludzi, pozwala się im lepiej zrozumieć, wygładza charaktery zgorzkniałe. Taki śmiech to akt miłosierdzia”. Cóż więc dziwnego, że zależało mu na podaniu tym swoim klientom na Saharze także i literackiego uśmiechu?

Rolę tę miał spełnić największy może poeta literatury francuskiej — La Fontaine. Właśnie on mógł dostarczyć rodzaju poetyckiego — bajki —, który by do parabol ewangelicznej mógł przydać śmiechu i uśmiechu...

Zaiste zdumiewający widok przedstawi nam taka lektura La Fontaine'a na Saharze! Bodaj że żaden z dotychczasowych historyków lafontainowskiego zasięgu — tego szczegółu nie wciągnął w rachubę.

I tu również ma miejsce współpraca — z armią francuską! Scena odbywa się przed zagrodą, na przyzbie. Na ławie kamiennej siedzą kapitan de Saint-Léger, o. de Foucauld i młody porucznik L. Przed nimi w półkole rozsiedli się tubylcy z wódmami, kobietami i dziećmi. Kapitan trzyma w ręku ilustrowane wydanie La Fontaine'a i tłumaczy tekst francuski na arabski. Tłumacz Ben Messis przekłada z kolei z arabskiego na tuarecki. Słuchacze słuchają z zapartym tchem i wybuchają co chwilę śmiechem.

Cóż za wymarzone audytorium! Wszczynają się rozmowy, nieledwo dyskusja, na temat lwa i szczura, zaby nadymającej się, by dorównać wołu, nawet cudownej Perette, co rozbiła dzbanek z mlekiem! Od czasu do czasu co uważniejsi i odważniejsi Tuaregowie zbliżają się do czytającego kapitana i zaglądadają mu przez ramię na obrazki.

Scenę powyższą odtworzył René Bazin w swojej monografii o ojcu de Foucauld, na podstawie autentycznych relacji owych oficerów.

...Zaprawdę w najsmielszej swej wyobraźni i w najbardziej wschodnich opowieściach swoich sześciu ksiąg ostatnich — nie byłby La Fontaine nic bardziej fantastycznego wymarzył nad ową lekturę własnych bajek przed nomadami dalekich, pustynnych kresów afrykańskich...

La Fontaine — okazuje się — też swoją rolę odegrał w kulturalnym podboju tej Nowej Francji podzwrotnikowej!

Styl. Folkierski

Kraków

„Polska Gwiazdka bez Żydów”

Pod tym hasłem odbędzie się w niedzielę, dnia 12 grudnia o godz. 12-tej w południe w sali Cyrku „OLIMPIA” przy ul. Poznańskiej

WIELKIE ZEBRANIE PUBLICZNE

Przemawiać będą: **ADWOKAT KAZIMIERZ KOWALSKI**

Dr. Tadeusz Wróbel

P. Wiktor Czyst

P. Henryk Janiszewski

Wstęp na salę 10 groszy na urządzenie gwiazdki dla biednych dzieci.

STRONNICTWO NARODOWE.

Wszyscy do „Olimpii” - Wszyscy w szeregi Stronnictwa Narodowego

Warszawa, w grudniu. Rozrost Warszawy nastąpił w tak zawrotnym tempie, że nie było czasu na przeprowadzenie nad nim dostawo zrobionego nieco bez zastanowienia i teraz trzeba błędy naprawiać.

Jednym z tych niedopatrzeń jest sprawa połączenia przedmieścia Żoliborz z centrum miasta. Wszystkie węzły zbiegły się dziwnie w sąsiedztwie dworca Gdańskiego i jego najbliższej okolicy, a więc przestawnej dzielnicy północnej, całkowicie zażydzonej, i niby silne okowy otaczającej uliczki i zaułki Starego Miasta. Bardzo nieprzyjemne sąsiedztwo dla starzych, szlachetnych murów, wśród których chadzał ks. Skarga, mistrz Kiliński i co przedniejsze mieszczuchy.

Dzisiaj po Podwalu, Pivnej, Rycerskiej, Wąskim i Szerokim Dunaju przebiegają się przedchodnie w charakterystycznych długich „anglezach” i czosn-

kiem od nich „zalatuje”. Popychają rozmaite wehikuły z wszelakim towarem, którego cenę i wysoki gatunek zachwalają głośno gardłowym głosem.

Stare Miasto źle wychodzi na sąsiedztwie z dzielnicą żydowską. Kramikarze i handlarze z Nalewek, czy Nowolipek każdego dnia robią najazd, pełno ich w tym historycznym środowisku, oknamy niemal zaglądadają do mieszkań. Do tego dołącza się bardzo ożywiony ruch kołowy. Auta prywatne, autobusy, auta ciężarowe, wozy i wózki. Od rana do późnej nocy przeciągają ich tysiące. Każda fura nie tylko dudni po bruku, ale wstrząsa starymi murami. W mieszkaniach dygocą meble, na stołach podskakują szklanki, obrazy spadają ze ścian, a na lokatorów pada błąd strach. W kilku wiekowych domach zaczęło coś trząskać, postękiwać. Mówiono, że „kusi”. A to mury pękały. Nadwątlone fundamenty

pod wpływem ciągłych wstrząsów rozpadają się na gruz.

Tak doszło do pamiętnej katastrofy na ul. Freta, gdzie zawałiła się cała oficyna; tak doszło do kilku niebezpiecznych zarysowań murów, przymusowych ewakuacji lokatorów — ostatnio — do podpierania belkami domu na Podwalu, bo może lada chwila runąć!

Zebrali się komisje złożone z fachowców i dokonały dokładnego przeglądu wszystkich prawie domów dzielnicy staromiejskiej. Badano nie tylko dachy, więzania i ściany szczytowe, ale także fundamenty. Wypiki badań były zgodne z przewidywaniami ogółu, przekonano się mianowicie, że Stare Miasto cierpi na „uwiad starczy”, że całej dzielnicy potrzebny jest spokój i troskliwa opieka. Komisja przekonała się również, że przed wiekami żyli także niesumienni budowniczości, używający pośledniej wartości budulca. Nie ma nic nowego pod słońcem!

Dość niezwykle brzmia opinia innej komisji, która przeprowadziła geologiczne badania terenów, na których wznosi się Stare Miasto. Ponoć obszar ten kryje w sobie liczne rzeczulki zaśkórne, a poza tym składa się z warstw ulegających ruchom tektonicznym, czyli przesuwających się stale w

kierunku Wisły. I dlatego te pęknięcia murów i groza powolnego niszczenia tak drogiej każdemu warszawianinowi dzielnicy staromiejskiej.

Zatroskano się bardzo poważnie o przyszłość Starego Miasta i na razie postanowiono zamknąć tę dzielnicę dla wozów ciężarowych, oraz zmniejszyć dopuszczalną szybkość pojazdów. Troška o bezpieczeństwo domów zmusi chyba władze do wydania w niedalekiej przyszłości rozporządzenia o zupełnym zamknięciu dla ruchu kołowego obszaru staromiejskiego. Będzie to w dużej mierze zależało od ostatecznego rozwiązania sprawy połączeń śródmieścia z Żoliborzem z ominięciem Starego Miasta.

A gdy już do tego dojdzie wówczas winno się — wzorem Zachodu — odgrozić ulicę Starego Miasta od śródmieścia stylowymi łańcuchami na słupkach. Wszyscy przecież mamy duży sentyment do tej dzielnicy, chodzimy do wspaniałej pełnej pamiętek Katedry; ciągniemy przybyszów na Kanonie, Kamienne Schodki, na Rynek, no — i do Fukiera na tradycyjną lampkę wina i dlatego każdy warszawianin chętnie poniesie nawet dużą ofiarę, byle jej kosztem uratowane zostało Stare Miasto, tak pięknie opisanie w wierszach Or-Ota... A. Z.

Rzemiosło poetyckie

Wyobrażam sobie, że na sam dźwięk powyższego tytułu niejednego poe-
tdziwienie ogarnie, a wielu — szczerę
oburzenie. Wobec tego zaczynamy od
przypomnienia, że każda bez wyjątku
sztuka ma w swojej podstawie pewną
ilość zasad technicznych, których zbiór
może być bez przenośni nazwany rze-
miostem tej sztuki. I żadnej sztuce
umy to nie przynosi. Dlaczego poezja
miałaby stanowić wyjątek od tej re-
guly?

Królowa sztuk — muzyka wspiera
się na tak obszernej podstawie tech-
nicznej i naukowej, że zaledwie po kil-
kuletnich wyłączeniach i pilnych stu-
diach opanować ją można. Tak samo
— architektura. Podobnie — malar-
stwo i rzeźbiarstwo, taniec i aktor-
stwo. Jedną tylko dramaturgię mo-
głaby rościć sobie prawo do odpowied-
niego koleżeństwa z poezją, ale — po-
zornie. Skąd zatem pochodzi to pseudo-
arystokratyczne odosobnienie poezji?

Zdaje mi się, że główną tu winę
ponosi brak zawodowych szkół poetyc-
kich. Istnieją liczne szkoły muzyki,
architektury i w ogóle — sztuk
plastycznych, szkoły aktorskie i tancer-
skie, ale poezja i dramaturgia nie ma-
ją swoich szkół zawodowych. Może
ten brak wpływa z jakich organicz-
nych właściwości obu tych sztuk, — w
to na razie nie wschodzę. Wskazuję
tylko na fakt, który, zapewne, upoważ-
nił do mniemania, że w podstawie po-
ezji nie ma żadnych cech rzemiosła.
Można się uczyć muzyki, malarstwa,
architektury, ale kto słyszał o uczeniu
się poezji?

Kto jednak głębiej sprawę tu poru-
szoną przemyślał, ten wie, że w pod-
stawie sztuki poetyckiej kryje się spora
ilość wiedzy technicznej, oraz wie-
kami nagromadzonych doświadczeń, z
których daje się wyprowadzić wiele
praw, zasad i prawideł, dotyczących
formy poezji prozaicznej i poezji wią-
zanej. Do wiedzy należy tu przede
wszystkim znajomość języka, w któ-
rym się pisze, a już ten jeden przed-
miot jest tak obszerny, że dobry dzie-
sięć lat wypełnić może. Do formy
należą sprawy stylu, budowy, plastyki
i tak dalej, o czym tu już nieraz mó-
wiliśmy, a w poezji związanej — ponad-
to — sprawy rytmu, rymu i kilku in-
nych zagadnień jeszcze tu nie omawia-
nych.

Skoro nie ma zawodowych szkół po-
ezji, a młodzi poeci, nie czekając na
nie, rok rocznie rodzą się zawzięcie, to
nie byłoby od rzeczy stwarzanie dokoła
tego narybku takiej atmosfery, która
by każdemu giermkowi poezji otwie-
rała oczy na konieczność opanowania
rzemiosła rycerskiego dla owej wyma-

rzonej królowej, tak pięknej i tak nie-
śmiertelnie odpowiedzialnej. Taką wła-
śnie atmosferę usiłują wytworzyć dru-
kowane tu ciągiem szkice estetyczne,
o sztuce w ogóle, a o poezji w szcze-
gólności rozprawiające.

Każdy mógł zauważyć, że w szki-
cach tych wyłącznie chodzi o podsta-
wy sztuki, o technikę i formę. Są to
dla ciągu tych szkiców granice umyśl-
nie zakreślone, a to na wzór programu
szkolnego wszystkich sztuk innych.
W żadnej szkole artystycznej nie uczą
tworzenia, w żadnej dobrej spośród
tych szkół nie wtrącają się do ducht-
wych wartości uczniów. W każdej ro-
zumnej szkole artystycznej chodzi tyl-
ko o zdobycie wiedzy w danym zakre-
sie, techniki i formy. Po ukończeniu
szkoły uczeń staje się wolnym artystą,
który ma prawo albo stosować się do
wiedzy otrzymanej, albo ją zburzyć i
w dziełach swoich nowe formy ustano-
wić. Ale i w jednym i w drugim wy-
padku musi naprzód dobrze poznać to,
co ma burzyć, lub do czego ma się sto-
sować.

W braku szkół zawodowych niechaj
przynajmniej opinia sfer wykształco-
nych wywiera nacisk na młodych po-
etów polskich, aby technikę sztuki swo-
jej traktowali samodzielnie i poważ-
nie, jako wielostronne studia, poetyc-
kiemu rzemiosłu poświęcone. A w stu-
diach tych każdemu ta myśl przyświe-
cać powinna, że rzemiosło stanowi
brązową koronę korzeni każdej sztuki,
a Prometeusz był rzemieślnikiem.

STANISŁAW PIENKOWSKI

WIERSZ O BIELI

I.
Biały tuman, srebrny
tuman
usta spiekłe chłodzi
— szemrzą kroki
zapomniane,
w zadumie śnieżnych
godzin.

II.
Senne drzewa
białą wartą
stały przy drodze
— komuś serce smutne
starto,
skonął o zachodzie.
A ktoś drugi lkał,
zawodził,
— wybielił się las —
lży zamarzyły na
jagodzie —
śniegiem prószy czas.

III.
Chciałbym cicho
w białym śniegu
myśli stopić czarne
— wiem, dlaczego
w bieli grzebią
dziewczęta umarłe.

IV.
Rozkrakały się wrony

Rocznica 120 zgonu, o którym mało
kto pamięta, a który był zakończeniem
głośnej na cały świat tragedii.

W dniu 11 grudnia 1817 roku, w
czwartek o godzinie 7 wieczorem u-
marła w Paryżu przy ul. Chantieraine
48 w wieku lat 29 Maria z Łączyńskich
I. voto hr. Walewska, 2 voto hr. d'Or-
nana ur. w Warszawie. (Kopia aktu
zejścia wystawiona przez prefekturę
departamentu Sekwany A V 70311 dnia
4 lipca 1934).

Ojciec Marii, Maciej Łączyński, sta-
rosta gostyński, dziedzic Kiernozji z
przyległościami w powiecie łowickim,
mógł oczywiście bawić w Warszawie
w r. 1786 i mogła tam Maria przyjść
na świat, ale w księgach parafialnych
Kiernozji powinny być pozostać śla-
dy tego faktu. Mogło się atoli i tak też
złożyć, że po jej śmierci w Paryżu nikt
z obecnych nie wiedział dokładnie
miejsca jej urodzenia i podano urzęd-
nikowi prosto w Warszawie. Faktem
natomiast jest, że część akt kościel-
nych w Kiernozji zginęła i to właśnie
odnoszących się do owych lat, tak, że
ani jedna metryka chrztu dzieci staro-
sty, żonatego z Ewą Zaborowską tam
nie figuruje. Kogo tu winić, przypa-
dek czy złą wolę, chcącą usunąć wszel-
kie ślady.

Aktu ślubu z Anastazym hr. Wa-
lewskim też nie ma i nie wiadomo,
gdzie się odbył, gdyż w czasie wojny
europejskiej spłonęła plebania i ko-
ściół parafialny Walewic. Nie wiado-
mo też, ile miała Maria rodzeństwa, na
mocy jednakże innych akt wiadomo, że
był nim Teodor, Michał, Karol, Stani-

slaw, Józef, Marcin, pułkownik wojsk
polskich i francuskich. Józef Łączyń-
ski wymieniony przez prof. A. Skał-
kowskiego: En marge de la correspon-
dance de Napoleon I. Warszawa 1911,
był drugim bratem starszym o 7 lat i
dosłużył się rangi generała.

Teodor, dziedzic po ojcu Kiernozji,
sprowadził w wiele lat po jej śmierci
doczesne szczątki do Kiernozji, gdzie
w podziemiach specjalnie wybudowa-
nej kaplicy przy kościele parafialnym
znalazła wieczny spoczynek po krótkim
a tak burzliwym życiu.

Z dokumentów nas tu interesują-
cych znalazłem tylko następujące:
4. 4. 1795 r. um. Adelajda Łączyńska,
córka Macieja Ł., 24. 4. 1795 umarł Ma-
ciej Łączyński starosta gostyński, kaw.
ord. św. Stanisława. 20. 11. 1815 uro-
dziła się Eugenia Zabłocka, córka Ma-
cieja i Felicjanny Łączyńskiej (w niej
kochał się Zygmunt Krasiński). Feli-
cjanna mogła być siostrą Marii. 8. 3. 1797 umarła Urszula Łączyńska,
córka Macieja. W r. 1816 poślubia Ka-
tarzyna Antonina Łączyńska, córka
Macieja i Ewy z Zaborowskich, 2 voto
Chrzanowskiej z Piekar pow. kaliski,
lat 22 Michała Lasockiego z Ilowa.

Napoleon kochał podobno, zgodnie
z wieloma świadectwami, bardzo Ma-
rię Walewską i boleśnie odczuł jej po-
wrotne zamążpójście, ale czy my może-
my się jej tak bardzo dziwić. Sama
zupełnie, po Waterloo pozbawiona
wszelkiej nadziei na przyszłość, odda-
ła się pod opiekę tego, którego jako
krewnego Napoleona znana najlepiej i
który już od dawna się w niej kochał.

Po ślubie zamieszkałi D'Ornana
w Brukseli, czekając na amnestię. —
Tam urodził im się syn i gdy generał
porucznik Filip August hr. D'Ornana
został przyjęty do służby czynnej w
dawnej randze, wyruszyli natychmiast
do Paryża. Ale nić życia Marii była
już zerwana. Wkrótce po przybyciu
do Paryża zamknęły się na zawsze jej
wielkie niebieskie oczy, które oczaro-
wały Napoleona.

Ulica Chantieraine została po pierw-
szej kampanii włoskiej przezwaną
„rue de la Victoire“, tam bowiem mie-
szkała Józefina, żona generała Bona-
parte, tam też i on z nią mieszkał. Czy
więc fakt, że właśnie przy tej ulicy za-
instalował Napoleon Marię Walewską,
nie jest potwierdzeniem przysłowia
francuskiego: „On reviens toujours
à ses premiers amours“. Ponieważ
śmierć nastąpiła w czasie „Restaura-
cji“, podano w akcie zejścia dawną
nazwę, a do nowej, również dzisiejszej,
wróciła po rewolucji 1830 r.

Zaciekawic może również fakt, że
prawnik Marii, D'Ornana, na wieść o
groźącym Polsce niebezpieczeństwie w
1920 r. przybył tu, zaciągnął się w sze-
regi, ale nie poległ od kuli, lecz rani-
ony strzałą Amora, powrócił do kraju
w towarzystwie żony, Polki.

Może tych kilka uwag skłonią Sta-
nisława Wasylewskiego do ponownego
zajęcia się tym przedmiotem i do ży-
cziwzego potraktowania rodziny Łą-
czyńskich.

KAROL KOCZOROWSKI.

sypiąc suto
z drzew śniegiem
— nastrozone grabarze
na niezwykłym
pogrzebie.
Bo choć trumny
nie było,
nie drżał las
pieśnią znaną,
jednak w śniegu
przy drodze
srebrną miłość
grzebano.

V.

Pragnienie bieli się stało:
niebo z ziemią
bielą pobratało.
Białe niebo
nieskończonym ściegiem
z białą ziemią związało się
śniegiem.
Wszędzie biało.
— Gdybyż w bieli,
miękkiej bieli
skrzydeł anielich,
serce jedno smutkiem
szare
wybielało!...

MARIAN WŁOSZKIEWICZ.

Poznań.

Piękny materiał

na Garnitur Miarowy
od I. Konkiewicza
z ulicy NOWEJ.

ADOLF NOWACZYŃSKI

Łogowie

Taką rolę, jaką odegrał podczas in-
wazji bolszewickiej na Polskę w roku
1920 ksiądz Skorupka mutatis mutan-
dis w powstaniu Listopadowym, ode-
grał także młodzianowski ksiądz Adam
Konstanty Łoga, znaczy się, że poległ
z krzyżem w dłoniach w wirze walki
z hordami azjatyckiej barbarii, poległ,
przykładem bohaterstwa i ofiarności
promieniając i do dalszej obrony i wal-
ki rodaków zachęcając.

Znany atoli potomności, nie to sław-
ny, ale znany nie jest. Ani w świadom-
ości szerokiego ogółu wszechpolskie-
go, ani w tradycji i wspomnieniach
bliższego sobie społeczeństwa wielko-
polskiego nie istnieje. Nie ma o nim
ani jakiegóż powieści dla młodzieży,
ani jakiegóż obrazu pięknego, moment
śmierci heroicznej uwieczniającego, —
nie ma jakiegóż choć skromnego pom-
niczka, nie wspomina się o nim w pa-
triotycznych oracjach lub w orędziach,
nie istnieje jego sylwetka w wyobraźni,
nie egzystuje w ogóle tak jako egzy-
stują Kiliński, Bartosz Głowacki, Or-
don, Sowiński, Traugutt, E. Plater itp.
Nie napisał o nim żadnej ody Mickie-
wicz, nie odmalował go i nie wiedział
o nim żaden Grottger, nie uwiecznił
go batalistycznie żaden Kossak (ani
Batowski), nie mógł don specjalnie

rozgorzeć Żeromski, który nawiasem
mówiąc ułgryfikował teatralnie tak
niewyraźny i nieprzyjemny typ jak te-
go tam... Sułkowskiego.

I dzieje się skutkiem tego, że na-
przykład nowy talent powieściopisar-
ski, nawiasem mówiąc folkstrontowy
działacz Kruczkowski, daje wcale tę-
gą powieść z roku 1831 o chłopie, który
do powstania nie poszedł („Kon-
rad i Cham“), opierając się na ma-
teriale w porę kiedyś dostarczonemu
przez prof. Handelsmana („Pamiętnik
Demczyńskiego“). A o księdzu, który
do powstania poszedł i poległ,
powieści jak nie ma tak nie ma, i mo-
że nie będzie.

A dlaczego tak? A dlatego, że nie
ma gotowego surowca naukowego, nie
ma monografii historycznej. Czy jest
nadzieja, że będzie? Jest. Oczywiście
nie wyjdzie ta praca w Krakowie ze
środońska uczniów prof. J. Feldmana,
następcy na katedrze Szujskich i Bo-
brzyńskich. Oczywiście nie należy też
się spodziewać, aby praca specjalna o
księdzu bohaterze wyszła z koliska
uczniów prof. Handelsmana w War-
szawie. Ten ostatni, faworyt paryskie-
go Sanhedrynu, długie lata mistrzow-
sko maskujący się, przez pewnych hi-
storków krakowskich skutkiem te-

go niebacznie osłaniany i ochra-
niany, ostatnio zdemaskował się
już całkiem jawnie jako jeden
ze współreżyserów warszawskiego
folkstrontu i już całkiem efronko
wspólnie z p. Rzymowskim kieruje
akcją przygotowawczą kulturkampfu,
laicyzacji i walki z Kościołem. Dla
camonflaru zajął się teraz postacią
księcia Adama Czartoryskiego, które-
go będzie apoteozował na to, aby potem
dopiero wyszło na jaw, że i ten apo-
teozowany był (jak Askenazego Łuka-
siński) jednym z głównych pionierów
także i Franc-Masonerii.

Jeżeli taki jest profesor patron (na-
stępca Korzona, Rembowski, Smo-
leńskiego), to jakżeż można się spo-
dziewać, ażeby z pośrodku uczniów je-
go seminarium mogła kiedyś wyjść ja-
kaś praca o jakimś bohaterskim księ-
dzu katolickim. Będzie stąd się wy-
dobywało w światło kolejno wszyst-
kich rzeczników... reform agrarnych...
wywłaszczenia bez odszkodowania, —
wszystkich bojowników z „reakcją“,
„obskurantyzmem“, „klerykalizmem“,
no i oczywiście Berków Joselewiczów...
Ale o tym, żeby jakiś ksiądz-powsta-
niec czy biskup-Sybirak Rzewuski do-
czekał się semi-naryjskiej obróbki, o-
czywiście mowy być nie może. Cała
więc nadzieja w pozostającym jeszcze
seminarium historycznym prof. Skał-
kowskiego. Mamy z tej naukowej ku-
źni już ładny poczet prac doskonałych.
Są „Mycielscy“ Staszewskiego, jeden
„Działyński“ Kieniewicz, drugi „Dzia-

łyński“ Dworzaczka, „Kosiński“ Wil-
laume'a, „Kasjusz“ Essmana, panny
Łuczakówny: „Szanieckiej“ a nawet
„Heltman“ i wiele innych, no to moż-
na mieć pewność, że z czasem przy-
dzie... czas i na „poznajskiego Sko-
rupkę“. Zanim atoli doczekacie się
naukowej pracy o księdzu Łodze, mu-
si wystarczyć wam publicystyczny wspo-
minek niezawodowego amatora...

Zróżel pomocniczych ma się nie
wiele. Warszawska cieniutka broszu-
ra Ludwika Gocela (1935), po czym
przełgąd prac, na które L. Gocel się
powołuje, a więc emigracyjnych: Stra-
szewicza („Les Polonais de 1831“), O-
limpii Chodźko „Esquisses Polonais“,
dalej M. Pietkiewicza bruxelskie „La
Lithuanie et la dernière Insurrection“,
Swinarskiego Emila „Wspomnienie z
wyprawy na Litwę“ (Poznań 1911), Go-
czalkowski, Barzykowski, Gielgud. I-
konografii żadnej, tylko imaginacyjny
sztych mistrza Oleszczyńskiego. Trze-
ba więc sobie radzić skromnymi środ-
kami, oparłszy się na szkiełko p. L.
Gocela.

Łogów we walkach o wolność Pol-
ski zarejestrowanych mamy trzech.

Rodzina była pochodzenia szwedz-
kiego, szlachecka, herbu Topacz. Jed-
ni byli z Kotomierza pod Bydgoszczą,
inni ze samego południa Wielkopo-
lski z Leszna, a mianowicie Wiktor Ło-
ga nadinspektor podatkowy w masoń-
skich rejestrach zapisany. Już w
pierwszym sejmie poznańskim na 20

„Ludzie spod żagli“

Wandy Karczewskiej

(Warszawa 1937 Wyd. L. M. i K. i „Biblioteki Polskiej” str 219)

Hopkins, starszy oficer szwedzkiego żaglowca, został porzucony przez żonę, której nie rozumie. Pani Hopkinsowa tęskni mianowicie do morza i do wiochęgi po świecie, napróżno prosi męża, aby zabierał ją ze sobą w dalekie rejsy i wreszcie decyduje się wyruszyć w świat z „przyjacielem”, który posiada — obok podobnych do jej zamilowań — niewielki jacht żaglowy. 4-letnia córeczka Hopkinsów zostaje pod opieką babki, Hopkins zaś wypływa również na morze i — aby ulżyć swoim cierpieniom moralnym — gnębi marynarzy, stanowiących załogę barku.

Między innymi, na barku zaokrętowani są dwaj bracia: Lars i Sven Olafsonowie, z których młodszy (Sven), mając nadwyrężone ramię, spada w czasie sztormu z rei w morze i ginie. Lars dowiaduje się o śmierci brata dopiero nazajutrz. Wiedząc, że to bezwzględny Hopkins posłał chorego Svena na maszt, zaczyna nienawidzić starszego oficera i — za podszeptem sternika Jima — posuwa się aż do zamachu na życie Hopkinsa. Jednak zamach ten nie udaje się: trzpień żelazny, który miał trafić starszego oficera, utkwil obok niego w ścianie nadbudówki. Reszta załogi domyśla się, że to Lars rzucił żelaznym trzpieniem w Hopkinsa, ale nie wydaje sprawcy, natomiast usuwa się od niego i dokoła Larsa wytwarza się szczególna atmosfera osamotnienia, podejrzeń i niechęci.

Przy następnym sztormie Hopkins zostaje zmyty z pokładu i tonie.

Teraz Lars, który dotąd życzył mu śmierci, ma wyrzuty sumienia. Zaczyna się jego ekspiacja, która przy końcu książki, każe mu zaopiekować się córeczką Hopkinsa (babka w międzyczasie umiera).

Cała ta sprawa przeprowadzona została przez autorkę niezbyt przekonująco. Postacie bohaterów, zwłaszcza pierwszoplanowe, namalowane są bez plastyki i robią wrażenie sztucznie ożywionych papierowych figur.

Postać drugiego oficera, Polaka Doliwy — zupełnie mętna, choć widać, że autorka zamierzała uczynić ją sympatyczną. Kapitan statku — Johnson, który zresztą ukazuje się na scenie powieści tylko raz czy dwa, skopiony jest żywcem z Conrada, wraz z całym niemal końcowym epizodem burzy, w czasie którego autorka przedstawia go czytelnikowi.

W sposobie pisania o sprawach żeglugi, o życiu załogi i jachtach autorka nadużywa terminów żeglarskich z żarliwością neofitki, która wpraw-

dzie zna te sprawy dość gruntownie, aby nie popełniać zasadniczych błędów, ale nie może się powstrzymać od nadmiernej (właściwej właśnie neofitom sportu jachtingowego), dokładności w określeniach i poprawności w dialogach, podczas których padają zdania i komendy wyjęte wprost z podręcznika lub słownika morskiego.

Styl i język nie są elementami wyróżności, którymi Wanda Karczew-

ska potrafi władać. Słowo wymyka się z pod jej kontroli. Nadmiar określeń zaciemnia sens narracji. Nadużywanie metafor wpływa na sztuczność i nienaturalność tego, co właśnie powinno tchnąć prostotą i bezpretensjonalnością.

Oto parę wyjątków charakterystycznych:

Str. 40. „Podawał mu lornetę, za której szklami, jak za zasłoną wielu dawno przewalonych lat, przeżyły się piersiami żagli jego najtajniejsze, narosłe w lśnieniu niespełnionych uroków, chłopięce marzenia. W jachcie, żaglującym samotnie wśród bezmiarów nieba, zielono-szum-

nym morzami przygód, widział, symbol najbardziej swobodnego żywota, nieskrępowanego klamrami zwyczajów łodowych, czy też tych, które wytworzyła załóżność na barku. Symbol wielu tęsknot zgłodniałych“.

Str. 45. „Lenistwo i poezja. I zacięta walka z wichrem i mięśniami załogi. One to wiodą przez wody snów cichych jak rozkwitanie różowych jabłoni, one wynoszą na góry wodne, wdzierające się nieopanowanymi, nowymi porywami na pokłady szarej dotychczasowości, jednakiej deskami codziennych zjawisk“.

Wydaje mi się, że autorce chodziło tu nie o walkę „z wichrami i mięśniami załogi”, lecz między wichrem a mięśniami załogi. Takich błędów logicznych jest w książce bardzo wiele.

Dalej — nie rozumiem, co autorka ma na myśli, mówiąc: „One to wiodą...“ itd. — mięśnie załogi, walkę, lenistwo i poezję, czy też cały ten konglomerat? Nie mogą także domyśleć się kogo lub co mianowicie wiodą owe mięśnie, walka, lenistwo i poezja „przez wody snów“.

„Szara dotychczasowość, jednaka deskami codziennych zjawisk“ — wydaje mi się nie do strawienia.

Takie wyrażenia, jak: „ziewnął niewyspaniem“, „rzuceni statkiem na ocean“, „nagły wstrząs wytrząsnął statkiem ku górze“, — spotyka się po kilkakroć w każdym z siedemnastu rozdziałów książki.

Na stronie 70 znajdują takie wielopiętrowe metafory:

„Twarda nawierzchnia skrytości Olafsona nie dopuszczała ani oczu, ani rąk do głębi, w której pęczniały ziarna oskarżeń skierowanych przeciw sztormowi. Dopiero trzeba było takiej ciszy jak dziś, aby weszły — rozrywając podskórny wrzód zamknięcia się w sobie, samotnego przetrwania gorczy przeżyć“.

Mimo wszystko książka nie jest bezwartościowa. Została napisana ze szczerym zapałem i najlepszymi intencjami. Młodego czytelnika o niewyroblonym smaku literackim zapewne nie będą w niej raziły usterki artystyczne i stylistyczne, natomiast znajdzie on w „Ludziach spod żagli“ lekturę zajmującą i nieopozbawioną walorów dydaktycznych.

Krótką sceną z dziewczyną portową, która naciąga Larsa na pieniądze, opowiadając mu zmyśloną historię swego nieślubnego dziecka, i kwestia porzucenia Hopkinsa przez żonę, są jedynymi momentami erotycznymi w całej powieści. Autorka traktuje te momenty szkicowo i ubocznie, tak, że nie powinny one stanowić — moim zdaniem — przeszkody w oddaniu książki do rąk młodzieży. Jedynym momentem budzącym wątpliwości natury etycznej jest porzucenie dziecka przez żonę Hopkinsa. Pani Hopkins rozstaje się z córeczką bez żadnych skrępowań, jedynie na skutek „miłości do morza“, co zapewne nie jest dostatecznym usprawiedliwieniem takiego postępku.

JANUSZ MEISSNER.

NOTATNIK

Warszawski „skandal kulturalny“

Opera warszawska jest nie od dziś przedmiotem troski, i w imię tego bardzo ostrej krytyki. W ostatnim zeszycie „Muzyki Polskiej“ wypowiada na ten temat druzgocące uwagi T. Zalewski. Piszze on m. in.:

„Dziś możemy z całym przekonaniem powiedzieć, że taka Opera Warszawska z artystycznego punktu widzenia jest niepotrzebna, gdyż nie spełnia żadnej roli w naszym życiu muzycznym i jest urągawiskiem, którego nie należy tolerować. I dlatego każdy głębiej patrzący na zagadnienie operowe w Polsce gorąco pragnie, aby żadna ręka nie wyciągnęła się z pomocą godnemu współzucia p. Mazarakiemu, żadne źródło lub źródelko nie trysnęło większą lub mniejszą subwencją, przy pomocy której dałoby się chwilowo znieczulić i „zakłajstrować“ wrzód operowy. Władzi ofiara samopalna p. Mazarakiemu będzie zwiastunem lepszej przyszłości!“

„Bo tak dłużej być nie może, byt Opery Warszawskiej wymaga zasadniczego uregulowania! Trzeba wreszcie wrzasnąć na całą Polskę, że brak w stolicy 33-milionowego państwa dobrze zorganizowanej i prowadzonej opery jest skandalem kulturalnym, świadectwem naszego obskurantyzmu artystycznego, dowodem wręcz zaściankowych stosunków, karygodnego niedołęstwa i niechlujstwa w sprawach sztuki, która jest przecież jednym z najwyższych przejawów twórczego ducha Narodu...“

W konkluzji p. Zalewski dochodzi do przekonania, że Opera warszawska powinna być upaństwowiona.

„Do gruntu niezdrowe stosunki“

Temat Opery warszawskiej porusza także Stanisław Piasecki na łamach „Prosto z Mostu“. Porusza go od dawna, jeden z pierwszych, i wytrwale. W n-rze ostatnim przedstawiwszy Operę tej katastrofalny stan finansowy i artystyczny, zauważa, iż z takiego stanu rodzi się postulat, że Operę powinno przejąć państwo.

„Mam jednak wrażenie — powiada w związku z tym Piasecki — że upadek Opery warszawskiej, to nie tylko kwestia finansowa, ale także, a raczej przede wszystkim — kwestia do gruntu niezdrowych stosunków, jakie się w Operze warszawskiej wytworzyły. Po prostu od szeregu lat wszystko tu polega na przemian na tradycji i improwizacji — wszelkiej natomiast systematycznej pracy z jednej strony, koryzacji zaś ze zdobywczy nowoczesnej instrumentalności z drugiej — brak zupełnie. Nawet bowiem bez wielkich środków finansowych, nawet bez sław śpiewaczy, na-

wet bez oszalamiającej swą kosztownością wystawy — można stworzyć Operę wysokiej klasy, która może zdobyć publiczność.“

Opera poznańska przykładem wzorowym

Że tak jest — stwierdza dalej Piasecki — o tym każdy przekonać się może w Poznaniu, gdzie Opera bynajmniej nie podupada, ale przeciwnie rozwija się, gdzie jest instytucją żywą, znajdującą oddźwięk w społeczeństwie. Przekonałem się o tym podczas ostatniego pobytu w Poznaniu.

„Grano operę komiczną Wolfa-Ferrario „Czterech gburów“ (zupełnie w Warszawie nieznaną). Widownia wypełniona do ostatniego miejsca. A przedstawienie po prostu — ś w i e t n e. Żadnych szczególnych popisów śpiewaczy solistów — ale za to zespół! Wszystko muzycznie dobiegnięte, wypracowane, wyczelowane. I co równie ważne — teatralnie przedstawienie nie mniej interesujące, niż muzycznie. Nie tylko Opera — ale i teatr. Opera komiczna — więc komedia tak zagrana, że raz po raz widownia grzmi śmiechem. Opera potraktowana teatralnie odzyskuje swój sens. Przejście być przeżytkiem.“

„Na czele Opery poznańskiej stoi czuły młody: Zygmunt Latoszewski. Może właśnie w tej młodości dyrektora kryje się sekret świeżości przedstawień. Może właśnie ta młodość potrafiła tchnąć w zespół zapał i umiłowanie pracy, której rezultaty czuje się w każdym szczegółliku wykonania.“

Pokazać Warszawie Operę... poznańską

I w końcu swych rozważań Piasecki dochodzi do takiego oryginalnego wniosku:

„Warszawa odnosi się do wszystkiego, co dzieje się na prowincji z pewnym wyniosłym lekceważeniem. Dość powiedzieć, że np. Polskie Radio transmituje z Poznania tylko jedno przedstawienie operowe rocznie (!), choć jest to w tej chwili jedyna w Polsce scena operowa z prawdziwego zdarzenia. Toteż Opera poznańska i wyniki jej pracy są poza Wielkopolską prawie nieznaną. A szkoda — stołeczna Opera mogłaby się dużo nauczyć od poznaniaków!“

„Otóż przychodzi mi taka myśl: czy nie byłoby dobrze, aby Opera poznańska przyjechała z całym swoim zespołem na gościnne występy do Warszawy i pokazała tu swych kilka najlepszych przedstawień? Jestem pewny, że byłoby to dla warszawiaków rewelacją. A zarazem może i nauką w jaki sposób i od jakiej strony należy się brać do Opery.“

delegatów ze stanu rycerskiego wybranych jeden był Loga.

W Kościuszkowskim powstaniu brał udział jeden Loga, który jako generalny intendent szpitali wojskowych tak się odznaczył, że za zasługi od naczelnika medalem obdarzon. Kolejno potem każde powstanie i Listopadowe i Styczniowe ma swego Logę. Są i bywały takie rodziny w Wielkopolsce, które każdemu powstaniu dawały swoich synów: Mysłscy, Czapscy, Szembeki, Niegolewscy, Trampczyńscy, Libelty etc. Nieprzerwalność powstań, mniej więcej jedno co lat trzydziści. Pierwszy Loga Kościuszki.

Najpierw się tym trzecim zajmijmy.

Bratanek poległego bohatera, ale i sam bohater, syn brata księdza Adama Konstantego, sam też ksiądz. W powstanie styczniowe też poszedł i to odrazu. W Warszawie przedstycznio- wej kazań przeciw powstaniu miewał ksiądz Golian z Krakowa, a kazań płomiennych za powstaniem u świętego Kaspra późniejszy biskup i poseł ksiądz Jażdżewski, szybko atoli z Warszawy usunięty. Poszli wtedy na powstanie w Poznania księża Radecki, Maroński, Goński, poszedł — ksiądz Hawrociński z Giecha pod Nakłem (jeden z pierwszych), a na wiosnę r. 1864 już omal sześćdziesięciu księży wysłano na Sybir do ciężkich robót, w katoggi, do rot arestanczych, do kopalń Nerczyńskich, do Tomaska, Tobolska, Tuły, Wiatki, Orenburga, Irkucka. Ksiądz Hawrociński z Giecha zawędrował aż do Kostromskiej gubernii do Ustgrojska, a ksiądz Kazimierz Loga pod Krasnojarsk do Magronowa. I tam przeżył sporo lat, aż go wreszcie zdołał wyciągnąć z przepaści wygnania swymi stosunkami i koneksjami hr. Korzbok-Lęcki z Posałowa. Po krótkim pob-

cie w Rzymie i studiach tamże (doktorat teologii) ksiądz Kazimierz Loga dostaje w Poznaniu wikariat u św. Jana. Ale cóż! W erze Bismarckowskiego kulturkampfu roztacza znów tak gorącą patriotyczną działalność, że władze wreszcie każą mu się wynosić. Osiadł pod Lwowem w Siemiasiówce, gdzie proboszczem pomarł.

Widzimy z tego, że już ten Loga literalnie całkiem nieznaną, Sybirak nieznaną ma swoje piękne karty życiowe, boć współudział w Styczniowym, i Sybir! Ale od niego jest jeszcze większy historycznie i ważniejszy Loga z r. 1831, to jest jego stryj rodzony: Adam Konstanty, na Litwie pod Szawlami poległy.

Naznaczyć trzeba z góry i przede wszystkim, że to nie był simplex servus Dei, czyli jakby to określili uczniowie lub przyjaciele polityczni profesorów Handelsmana i Feldmana: — „klecha“. To był ksiądz intelektualista. Skończył uniwersytety w Bonn i w Berlinie. Uczeń Hegla. Pedagog. Na barlińskim uniwersytecie należał Adam Loga do związków młodzieży W. O. (Wolność, Ojczyzna) i do Panta Koina (Wszystko wspólne!). Kiedy sprawa tych związków wyszła na jaw, poszli do więzienia Szanięcki, Koszutski, Potulicki, Radoński, Kurnatowski, medyk Marcinkowski. Księża filozofa Logę odstawiono do Gdańska, gdzie w tamtejszej twierdzy przesiedział trzy miesiące. Po powrocie i po skończeniu studiów został zaproszony natychmiast na katechetę do liceum św. Magdaleny. I tu wykłada uczniom religię, ale i kształcił ich obywatelsko w duchu najzarliwszej miłości ojczyzny. W listopadzie roku 1830 wybuchła w Warszawie insurekcja, ale choć arcybiskup Dunin ostrzega duchowieństwo przed „złymi podszeptami“, zrywają się świeccy do walki, —

zrywają i duchowni. Idą na powstanie z Poznania: księża Balcerowski, Kropiwnicki, Breański, więc żadna siła Boska ni ludzka ni arcybiskupia nie zdołała zatrzymać naszego walego drobnego księżulka.

Kapelanek w Warszawie wygłasza kazańa rewolucyjno-narodowe, potem także same w różnych miastach prowincjonalnych, potem działa w „Klubach Patriotycznych“ w stolicy, no a potem wyrusza na linię, na front. Jest pod Grochowem jako kapelan, — jest pod Dębem, przydzielony do pułku Poznańczyka Brzeżańskiego, a potem z wiosną na Litwę. Bierze udział w kawalerskim ataku pod Wilnem (17 czerwca), za co otrzymuje „Virtuti Militari“. Widocznie ta odznaka działa nań specjalnie excytująco, gdyż kiedy się znalazł pod Szawlami przy zdobywaniu szanica przedmostowego po nieudanej szarzy jazdy żmudzkiej, kiedy piechotarów zaczęła ogarniać panika, ksiądz Loga nie poprzestał na swoich obowiązkach niesienia pociechy religijnej ciężko rannym, ale sam porwał się do walki. Było to 8 lipca 1831. Najbliższemu ochotnikowi wyrwał bagnet ze zmar-twiającej dłoni i rzucił się na czerń Czerkiesów z krzyżem w lewej ręce. Nie upłynęło kilka chwil jak legł na ziemi porąbany, posiekany i podziurawiony jak rzeszoto.

8 lipca 1831. Moment, kiedy młodzieńki katecheta zagrzewa do walki wsałów i wiarusów, dał właśnie Oleszczyński w dość prymitywnym sztychu, zresztą wcale już nieznanym, niereprodukowanym.

I tak zginął daleko pod Szawlami walcząc w „ręcznym boju“ o całość i jedność z Litwą księżulko poznański. Ani Mickiewicz nie napisał o nim ody, ani Kossak go nie upanoramił. W

podręcznikach też go nie ma. W pamiętnikach tu i ówdzie, ale bardzo rzadko. Na Emigracji jeszcze pamiętali. I Chodźkowa i Straszewicz Logę do Panteonu wliczyli. Pietkiewicz, Litwinisko pocziwe, także z rewerencją i z respektem wspominał. O bohaterach z „pałaców sterczących dumnie“ i pisze się studia i prelekcje „trzymać“. Kossak też przyjeżdżał i odstawiał dla salonów duże płótna z konikami oczywiście. Adam Kazimierz Loga to był piechur i do tego w długiej sutannie, szary człowiek, szary bohater, więc kto by tam go na niewidzianego jeszcze malował, kto by tam o nim poemat pisał.

A trzeba. Trzeba takich przypominać! Przyjaciele polityczni prof. Handelsmana z Warszawy (reżyser Folksfrondy) z okazji niedawnego nieszczęsnego konfliktu Wawelskiego odrazu rzucili na rynek stolicy publikację prowokacyjną, gdzie wylizali i opisywali na czarno wszystkich polsk. biskupów i prałatów, którym się gdzieś kiedyś powinęła noga, którzy się gdzieś kiedyś czymś pokompromitowali (Massalski, Poniatowski, Podoski etc). Nikt wtedy obozowi prof. Handelsmana nie kontrował i nie przypominał tych, co polegli w bojach lub szli na Sybir. Z Wielkopolski, gdzie między rokiem 1807 a rokiem 1863 istniał „Potencjał Niepodległości“ najszej z jednej tylko rodziny i to zdaje się szanownemu państwu mniej znanej, mniej opiewanej, wyszło dwóch księży bojowników o wolność: stryj i bratanek.

Nie o jednym Lodze tedy godzi się przygodnie pogwarzyć, ale o dwóch wobec tego, że nie ma żadnej nadziei, aby ten temat naukowo opracowali w bliskim czasie uczniowie z Seminarium prof. Merczego Handelsmana.

BOLAŁCZKI I POTRZEBY GŁÓWNEJ

Przedmieście robotników i bezrobotnych

Parterowe, piętrowe domki Głównej, jednego z wysuniętych przedmieść Poznania, drzemią spowite w tumany nasiąkłej dżdżem mgły. Na wycementowanym rynku gra w piłkę gromada chłopców. W sąsiednich ulicach zabawiają się dzieci w „gonionego”.

Na Głównej widać wszędzie mnóstwo dzieci. I jeśli dla kogo właśnie, to dla nich powinno się poczynić starania, które by stworzyły na Głównej warunki zdrowotne zbliżone przynajmniej do normalnych. Bo przecież czynnie na zdrowiu dzieci przede wszystkim odbijają się obecne stosunki, kiedy ścieki płyną brzegami jezdnii i gromadzą się na łąkach magistrackich, gdzie powstają w ten sposób wylęgarnie szkodliwych bakterij!

— Późną jesienią — mówi mi mieszkaniec Głównej — nie odczuwa się tak tego „morowego powietrza” idącego od łąk, ale w skwarne dni lata nie można okien od mieszkania odemknąć. I to tym bardziej, że w nocy „morowe powietrze” wzmacniają nowe źródła: na widownię występują zamknięte wozy.

NIE MA KANALIZACJI

Odbynam przechadzkę wspólnie z wspomnianym już mieszkańcem przedmieścia. Ani jedna ulica Głównej nie jest normalnie skanalizowana; zaledwie ulica Główna, część Mariackiej, Średniej, Suchoj i Nadolnika posiadają kanalizację atmosferyczną. Jak wiadomo tego typu kanalizacja odprowadza tylko wodę z opadów atmosferycznych i nie ma połączenia z domami.

ZŁY STAN JEZDNI, BRAK CHODNIKÓW

Przejeżdżający w czasie naszej wędrowki ul. Główną samochód uwidacznia inną bolałczkę przedmieścia: odsłania zły stan jego jezdnii, a jak wiadomo przez Główną kierują się do Poznania auta z Gdyni i Gdańska. W czasie niepogody przed każdym autem uciekać trzeba aż po bramy domostw; błoto bowiem bryzga jak kamienie z procy. Bruki Głównej domagają się gruntownej przebudowy, „kocie łhy” zamiennie należy na porządną powierzchnię, ulice trzeba poszerzyć, na co pozwalają obszerne pasy gruntu, przeznaczonego na chodniki. No i winny być założone płyty chodnikowe!

PRZEDMIEŚCIE ROBOTNICZE

Braki i niedomagania przedmieścia tym wyraźniej występują i tym bardziej przykro odczuwa je ludność, że

składa się ono w 95 pct z robotników i bezrobotnych, którzy siłą rzeczy spędzają na swym terenie zamieszkania niemal cały rok.

Największymi pracodawcami na Głównej są następujące zakłady: fabryka Cegielskiego, Maggi, Żak, dwie cegielnie, emaliarnia oraz dwie odlewnie żelaza.

Na Głównej nie ma ani jednego Żyda, natomiast jest w żydowskim posiadaniu 30 morgów gruntu. Niemcy zajmują 5 pozycji: posiadają cegielnię, 3 kamienice i gospodarstwo rolne.

DZIAŁALNOŚĆ PARAFII RZYMSKO-KATOLICKIEJ

Szeroko rozgałęzioną działalność na Głównej prowadzi parafia rzymskokatolicka, której proboszczem jest zasłużony i powszechnie szanowany ks. Antoni Chilomer, a wikariuszem ks. Wł. Kawski. Parafia na Głównej liczy blisko 8 tysięcy dusz. Sekciarską akcję prowadzi na tym terenie adwentyści i badacze pisma św.

Parafianie katolicy odznaczają się dużą ofiarnością. Widomym jej znakami są dzwony, zakupione głównie z małych, dobrowolnych składek. Obecny kościół nie wystarcza na potrzeby licznej parafii, to też istnieje projekt rozbudowania go.

Działwa w wieku szkolnym kształci się w dwóch 7-klasówkach. W tych warunkach doskonale możnaby oddzielnie uczyć dziewczęta i chłopców.

ZAKŁAD WYCHOWAWCZY DLA CHŁOPCÓW

Przy ul. Mariackiej mieści się zakład SS. Miłosierdzia dla chłopców. Przebywa w nim 60 chłopców w wieku od 4—15 lat. Są to sieroty, dzieci za-

niedbane i dzieci więźniów. Wychowankowie zakładu chodzą do miejscowej szkoły, a po jej ukończeniu siostry opiekują się nimi przez pewien czas dalej, kierując ich do rzemiosła, wojska. Wydział opieki społecznej zarządu miejskiego łoży na wychowanie chłopców tylko do 14 lat.

Dowodem wielkiego wpływu wychowawczego siostr i ich cennej pracy są listy dziękczynne, jakie otrzymują od swych wychowanków. Oto urywki z tych listów: „Bóg wielki zapłać za wszystko, co siostra dla mnie zrobiła. Będę się modlił z całego serca”. „Stokrotnie dziękuję za wychowanie — pisze inny były wychowanek. Przyrzekam, że będę dbał ze wszystkich sił, aby nie zboczył z drogi moralnej, jaką mi siostra wskazała”.

SS. Miłosierdzia prowadzą także schronisko dla 40 ubogich miasta Poznania oraz szwalnię dla tyłuż dziewcząt.

OSIEDLE PRZY ALEI BAŁTYCKIEJ

Przy Alei Bałtyckiej rozsiadło się samorzutnie osiedle bezrobotnych. — Pierwsza fala „osadników” napłynęła w październiku 1935 roku, druga w maju 1936 r., trzecia w końcu tegoż roku. Obecnie osiedle zamieszkuje 606 osób (w tym 315 dzieci).

Skąd czerpią utrzymanie mieszkańcy osiedla? 18 osób pracuje u Cegielskiego, 14 w warsztatach rzemieślniczych, kilku korzysta z rent wypadkowych i inwalidzkich, wielu dostaje zasiłki z Funduszu Pracy. Przy tym wydział opieki społecznej zarządu miasta zatrudnia mieszkańców osiedla na 3—4 dni w miesiącu.

Jeden z mieszkańców osiedla, zapytany z czego żyje, stwierdza:

Ogólny rzut oka na osiedle przy Alei Bałtyckiej.

Na ulicy Średniej widać przepelnione ściekami rynsztok.

— Z bonów „Caritasu”.

Inny wyjaśnia wskazując na małe poletko:

— Z ogródka. Ma się za mało, by żyć, a za dużo, by umrzeć.

W DAWNYM SCHRONIE

Za osiedlem przy Alei Bałtyckiej w części dawnej fortyfikacji w schronie wojskowym, należącym obecnie do właściciela żwirowni Małeckiego, zamieszkało 5 rodzin. Obok schronu wybudował sobie chatkę z darniny jeszcze jeden bezrobotny. „Osiedle” to zajmuje 26 osób, spośród których tylko 2 mają stałe zajęcie. Czym zarabiają inni?

— Idzie się na „witki” i robi się z nich miotły — mówi mężczyzna w sile wieku.

— W mieście trzepie się dywany. Czasem zarobi się trochę, czasem nie — opowiada ojciec kilkorga dzieci.

W cementowym schronie, podzielonym na kłitki o łukowatych sklepieniach, zamieszkiwane od trzech lat, nie ma żadnego oświetlenia, panuje wilgoć i zaduch.

— Kiedy kłitka zamknięta, to powietrze ciężkie jak ołów. Gdy się drzwi otworzy, to znów zimno. To nie jest mieszkanie dla ludzi, to budy dla psów — stwierdza jedna z kobiet.

Z ciężkim sercem opuszcza się przedmieście Główne, która traktowana jest często, wedle słów jednego z obywateli, jak dziecko nielegalne. Ma się pełne oczy przykrych obrazów zaniedbania przedmieścia i niedoli jego mieszkańców. Oby jak najprędzej obrazy te wyzbyły się ciemnych barw i ożywiły się radosnymi kolorami czerstwej tężyzny! (J. wyg.).

NOWINY TECHNICZNE

Wymowa rekordów

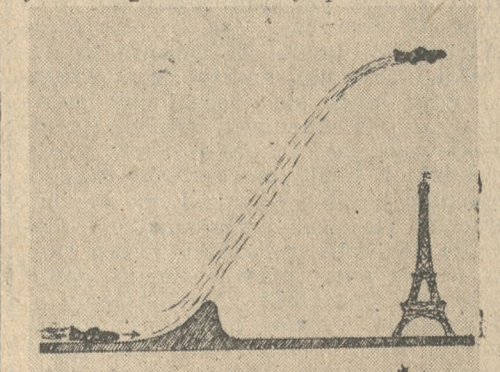
Ostatni tydzień listopada zapisał się w historii automobilizmu wielkimi zgłoskami: Po kilku próbach, pełnych przeciwności, samochód, kierowany ręką angielskiego kapitana Eystona przekroczył szybkość pół tysiąca kilometrów na godzinę. Określenie „pięćset kilometrów na godzinę” nie przemawia wcale — mimo, że z poważnymi minami kiwamy głową do naszej wyobraźni. Pojmujemy bez trudności szybkości 80-ciu, 100, 120-tu, a ostatecznie i 150-ciu kilometrów na godzinę. Przy szybkościach większych przeciętny zjadacz chleba a nawet automobilista — za wyjątkiem oczywiście kierowców wyścigowych — jest w położeniu murzyna z dżungli, liczącego tylko do trzech. Wszystko, co ponadto, to... „mnóstwo”. Porównanie jest nieco mocne, kto się jednak z nim nie zgadza, niech mi wytłumaczy, jak sobie wyobraża różnicę pomiędzy szybkością 460-ciu i 510-ciu kilometrów na godzinę.

Prosty i krótki rachunek pouczy nas, że przy szybkości 503 km/g, — taka bowiem była mniejszość maksymalna szybkości osiągnięta przez Eystona podczas jednej z prób — samochód potrzebuje siedem i jednej dziesiątej sekundy na przejechanie jednego kilometra. To już łatwiej pojąć, choć naprawdę dystans kilometra trudno objąć jednym rzutem oka a 7,1 sekundy jest czasokresem niebardzo nieuchwytnym. Próbujemy więc jeszcze inaczej:

Dalszy rachunek wykaże, że w przeciągu jednej sekundy Eyston przejechał 139 metrów. Tu już sytuacja jest jasna: 139 metrów, dla okrągłości

liczmy 140, czyli dwieście kroków, w takim czasie jak potrzebujemy na wypowiedzenie słowa: „dwadzieścia jeden”. Wszystkie te dane mieszczą się swobodnie w ramach naszych „pojęć do użytku codziennego”.

Tak wyglądają ściśle wyniki rachunkowe, na których jednak nie kończą się bynajmniej możliwości zobrazowania sobie wyczynu kpt. Eystona. W roku 1930, z racji ówczesnego rekordu mjr. Seagrave'a, pewien inżynier angielski obliczył pracowicie, że

Przy szybkości 500 km/godz. i odpowiedniej odskoczni samochód zdola wykonać skok na sto metrów ponad wieżę Eiffel, oczywiście w teorii. W rzeczywistości skok może by się udał, lecz lądowanie byłoby fatalne.

przy szybkości 320 km/g i odpowiedniej odskoczni samochód rekordowy przeskoczyłby akurat wieżę Eiffel. Porównanie to unaocznia doskonale dynamikę szalonego pędu i przemawia każdemu do przekonania. Przy szybkości 500 km/g, samochód skoczyłby znacznie wyżej.

Spacerek z szybkością pięciuset kilometrów na godzinę nie należy do rzeczy bezpiecznych ani... tanich. Rekord Eystona kosztował, jak wiemy około 1.600.000 zł, poza tym rekordzista wskutek licznych defektów opon i przekładni był kilkakrotnie jedną nogą na drugim świecie. Toteż natarczywie nasuwa się pytanie: — Właściwie... po co to wszystko? Czy to potrzebne?

Trudno tu jednym słowem odpowiedzieć tak lub nie, zazwyczaj jednak we wszelkich takich poczynaniach rekordowych tkwi pewien załazek postępu technicznego, a w najgorszym wypadku nauka — też zresztą bardzo cenna — jak tego robić nie trzeba.

Angielski światowy rekord szybkości jest właściwie takim właśnie „najgorszym wypadkiem”, dla postępu technicznego, bowiem nietyle jest ważny fakt pobicia rekordu, ile środki jakimi wyni osiągnięto. Wynik Eystona jest znany; środkiem zaś do celu był samochód-potwór o wadze około 6-ciu ton, dysponujący mocą 4750 KM. Dla wyjaśnienia sytuacji należy dodać, że posiadanie światowego rekordu szybkości na samochodzie stało się — po pobiciu jedynej konkurentki, Ameryki — swego rodzaju „angielską chorobą”, dzięki której znajduje się zawsze jakiś magnat, finansujący nową imprezę rekordową. Wytwórcie samochodów budują samochód według projektów kierowcy-rekordzisty, który jest technikiem-amatorem i, nie mając innych sposobów, idzie po linie uzyskania jak największej mocy silnika. Tak więc angielska metoda pracy oddaliła się znacznie od europejsko-kontynentalnej linii konstrukcji samochodów wyścigowych, zapoczątkowanej przez inż. Vittoria Jano, twórcy słynnego swego czasu Alfa-Romeo — „Monoposto”. Kierunek wskazany przez inż. Jano osiągnął wspaniałe wyniki

Rosemeyer

podczas „Międzynarodowego tygodnia rekordów”, który odbył się w listopadzie na autostradzie pomiędzy Frankfurtem i Darmstadt. Największą szybkość uzyskał Rosemeyer na „Auto-Union”: rekord międzynarodowy w klasie 5 — 8 ltr. 406

km/godz.

Nieoficjalnie podczas treningu nawet 409 km/g.

Różnica w szybkości Eyston — Rosemeyer wynosi tylko 94 km/g. przy różnicy w mocy silnika 4000 KM i w pojemności silnika około 74 ltr, przy czym „Auto-Union” ważył niewiele ponad 1000 kg.

Komentarze zbyteczne.

Z okazji rekordu mjr. Seagrave'a w r. 1930, najpoważniejszy angielski tygodnik samochodowy „The Motor” pisał:

„Na samochodzie Seagrave'a zwraca uwagę luneta celownicza, okazało się bowiem, że przy szybkościach ponad 250 km/g nie można już rozpoznać znaków drogowych. Na mecie więc będzie zawieszony pomiędzy masztami specjalny znak, który przy pomocy lunety umożliwi utrzymanie kursu prostego”.

Podczas międzynarodowego tygodnia rekordów osiągnano na normalnych autostradach w niezliczonych biegach szybkości od 300 — 409 km/g, lecz żaden z kierowców nie postugiwiał się lunetą. Bez lunety startował również kpt. Eyston.

Oblicze Francji

(OD WŁASNEKO KORESPONDENTA „KURIERA POZNAŃSKIEGO“)

HERB FRANCJI

HERB PARYŻA

Paryż, w grudniu.

dajmy wreszcie, że pomiędzy wielki-
mi rzekami istnieje komunikacja

rzeczna, dzięki całej sieci doskonałych
kanałów.

MAPA FRANCJI

ze specjalnym uwzględnieniem dawnych historycznych prowincji, które o-
mówi w cyklu artykułów paryska korespondentka „Kuriera Poznańskiego“.

Można doskonale znać Paryż, a mieć jeno słabe pojęcie o samej Francji. Wypływa to stąd przede wszystkim, że jest ona krajem wielkich kontrastów, partykularyzmu, zazdrośnie strzegącym swych cech indywidualnych, a zatem bardzo trudnym do przeniknięcia. Różnorodność prowincyj francuskich jest tak wielką pod względem krajobrazu, jak wielką jest różnorodność pochodzenia, a zatem charakteru jej mieszkańców, ich życia, ich obyczajów. Każda bowiem dzielnicą francuską stanowi poniekąd odrębną całość. Dostęp tam do prywatnych domów jest stokroć trudniejszy niż w stolicy, jakkolwiek i w Paryżu można latami mieszkać i nie być dopuszczonym do intymnego życia francuskiej rodziny. Nie zapominajmy przy tym, że Paryżanie są w większej części prowincjalami, przybyłymi do stolicy za młodych lat, a marzącymi na starość tylko o jednym: powrocie do swego „kraju“, bo tym mianem każdy oznacza „swoją“ prowincję. Jest to może jedna z najznamienniejszych cech Francuza: przywiązanie do rodzinnego zakątka. Jest ono posunięte tak daleko, że Bretończyk czy Prowansalczyk mówi właśnie o swej dzielnicy „mon pays“. Każdy zaś, kto osiedla się na prowincji, jakkolwiek jest nawet z krwi i kości Francuzem, to będzie do końca życia uważany za „cudzoziemca“ względem danej prowincji. Świadczy to dobitnie o owym indywidualizmie i partykularyzmie Francuza, a także o jego sławnym „amour du clorcher“ — miłości do dzwonnicy, — symbolizującej w tym powiedzeniu miłość do danej wsi, czy miasteczka.

Paryż niewątpliwie ośniewa każdego cudzoziemca, czaruje, przykuwa do siebie. Ale Paryż, to jeszcze nie Francja. Należy zresztą mieć na uwadze, że jeżeli różne prądy czy hasła wychodzą i rodzą się w Paryżu, to jednak krystalizują się na prowincji. Sądźmy więc, że bliższe z nią zapoznania się zainteresuje czytelników. Dlatego zamierzamy w cyklu korespondencyjnym przedstawić „Oblicze Francji“, jej niezrównane bogactwa przyrody, sztuki, folkloru. W dzisiejszym artykule chcemy skreślić tylko garść uwag, dotyczących jej ogólnego położenia, ukształtowania, pochodzenia, wreszcie zasadniczych cech kraju, który stara pieśń Rolanda scharakteryzowała bardzo trafnie: „Terre de France, moult êtes dous pays“ — Ziemia Francji, jesteś wielce słodkim krajem.

*

Francja liczy obecnie 41.476.000 mieszkańców. Poza tym jej terytorium zamieszkuje około 3 milionów cudzoziemców. Obszar jego wynosi 550.986 km kw. czyli Francja jest po ZSRR największym państwem w Europie, a to morskim i kontynentalnym zarazem, posiadającym doskonale naturalne granice. Długość wybrzeży francuskich wynosi przeszło 3 tys. km, a granic terytorialnych 2.900. I tak od płn. otacza ją Morze Północne i La Manche; na płn. zachodzie i zachodzie Ocean Atlantycki, na pld. Morze Śródziemne. Pireneje stanowią strumą barierę, sięgającą 800—2.400 m wysokości od strony Hiszpanii; na płn. wschodzie graniczy z Belgią, z Ks. Luksemburskim, z Niemcami, wreszcie ze Szwajcarią i z Włochami, od których odgródzona jest górami Jurajskimi i Alpami, których najwyższy szczyt Mont-Blanc dochodzi 4.810 m.

Jeżeli zaś bliżej przypatrzymy się mapie Francji, to uwagę naszą zwróci jej pierwszorzędne nawodnienie, a także fakt, iż jest ona podzielona przez swe główne rzeki na 4 naturalne strefy. Sekwana z Marną odgraniczają jej prowincje płn-zach.; Rodan, wpływający ze Szwajcarii, przecina ją od środka ku pld.; Loara przepolawia Francję od tzw. „Massif central“ aż do Oceanu; Garonna z dopływami nawadnia ją na pld.-wschodzie; wreszcie Ren, którego liczne dopływy jak Moza, Moza, Sambra i Meuse znajdują się na terytorium francuskim stanowi jej naturalną granicę zachodnią. Do-

Migawki nadmorskie

Gdynia, w grudniu.

Prezydent Senatu gdańskiego Greiser na publicznych zebraniach w Niemczech chwali się, że jest zwierzchnikiem samodzielnego państwa. Według Greisera Polska za takie rzekomo uznała W. M. Gdańsk. W związku z tym w kołach kupieckich Gdyni wskazuje się na Gdańsk, jakby na „państwo“ bardzo uprzywilejowane, pewnego rodzaju „państwo w państwie“. A na poparcie tej tezy przytacza się:

Rząd polski informuje senat gdański o zamierzeniach swoich co do zarządzeń natury gospodarczej. Senat gdański posiada informacje o zamierzonych zniżkach opłat celnych, rewidzjach taryfowych i innych korzyściach dla kupców zmianach. Tak było np. ostatnio ze zniżką cła na pieprz. Dziwiono się w październiku, czym powoduje się kupiectwo gdańskie, dając do ocenia tylko drobne partie tego towaru. Hurtownicy polscy natomiast nie widzieli żadnych przeszkód w przedstawianiu do odprawy celnej całych transportów. Zagadkę jednak rozwiązał dzień 31 października. W tym dniu ukazało się zarządzenie, znizające cło na pieprz o sto i kilkadziesiąt złotych na stu kilogramach. W zarządzeniu mówi się, że obowiązują one z dniem ogłoszenia. — Tymczasem kupiec polski dowiedział się o wszystkich zmianach dopiero z „Monitora Polskiego“ i często posiadając zapasy ocalonego drożej towaru poważnie traci. Inaczej w Gdańsku, tam kupiec od senatu dowiaduje się w porę o tym, co zamierza zrobić rząd polski.

Czyż to nie „państwo w państwie“? I tak ma tu kupiec polski skutecznie konkurować, kiedy w stosunku do obywatela polskiego stosuje się „politykę konspiracji“, a wobec Gdańska te same czynniki prowadzą „politykę dekonspiracji!“

*

Polityka teraz wyjątkowo dużo zajmuje umysły mieszkańców Wybrzeża. Równoległe z politycznym wrzeniem w „kotle gdańskim“ wpłynął niewątpliwie na to proces b. starosty Czarnockiego. Skandal za skandalem... „Sanatorzy“ powiadają: „Pocóż ten proces? Czy chcą, aby „endecja“ prędzej doszła do władzy?“

Czarnocki, znana osobistość reprezentacyjna, siedzi na ławie oskarżonych. Siedzi ledwie żywy, schorowany, zmęczony, wygląda jak więzień z Berez. Czarnocki w Berezie jednak nie był, leżał w szpitalu więziennym, ale kiedy był starostą to innym groził Berezą...

Ale proces poza wszystkimi uwagami luźno rzucanymi przez przysłuchujących się rozprawie skłania do myśli głębszych. Tym rozważaniom o administracji na Kaszubach, na terenie dla Polski najważniejszym, trzeba będzie poświęcić jeszcze czasu i miejsca.

*

Pikieta jest w Gdyni instytucją stałą. Społeczeństwo dobrze widzi na miejscu niebezpieczeństwo żydowskie. Pikiciarze są też zadowoleni z wyniku swojej akcji. Ostrzeżeniom narodowców, by niewchodzili do sklepów żydowskich, ludność chętnie daje posłuch, ale za to wśród Żydów oczywiście zawrzało. Pojechała delegacja do Warszawy ze skargą. Żydzi wydali ulotkę do... konsumenta. „Związek Drobnych Kupców“ bez przymiotnika „żydowskich“, nawołuje do niedawania posłuchu propagandzie bojkotowej. Jednak na tym farbowanym lisie wszyscy się z miejsca poznali.

Z kolei, wobec niepowodzenia innych środków ruszyła na wezwanie Żydów na pikietę narodowe awangarda socjalistyczna. „Walka Ludu“ drukowana w Warszawie wydała specjalny nakład w Gdyni. Obszerna ulotka nawołuje do kupowania właśnie u Żydów i to całkiem wyraźnie, bez zastrzeżeń. Jeszcze raz potwierdziła rzeczywistość, że góra socjalistyczna jest jawnym obrońcą gdyńskich Żydów.

Społeczeństwo zaś coraz częściej spostrzega, że niebezpieczeństwo żydowskie musi być zwalczane nie tylko prywatną akcją pikietowania, ale i polityką państwa. I w Gdyni, zaabsorbowanej normalnie pracą, gonitwą za zyskiem, zaczynają teraz wszyscy rozumieć, że trzeba konsekwentnej polityki antyżydowskiej.

Jednym słowem Gdynia politykuje: Gdańsk, Czarnocki i Żydzi, itd. wszystko zagadnienia razem czy każde z osobna pobudza ją do czysto politycznych rozważań.

E. P.

Francja jest więc jednym z najbardziej zrównoważonych — że tak powiemy — krajów Europy pod względem geograficznym. Wpłynęło to oczywiście na charakter jej mieszkańców i na skonsolidowanie się sławnego „bon sens“ francuskiego.

Kraj to na wskroś rolniczy, o produkcji różnorodnej, rozwijającej się bogato, a to dzięki działaniu aż 7 rodzajów klimatów. Przestrzeń też zajęta pod uprawę zboża wynosi przeszło 5 milionów hektarów. Drugą pozycję zajmuje uprawa cukrowych buraków zwłaszcza na pld., dalej latorośli winnej w Burgundii, w prowincji Bordeaux, nad Loarą, Renem i w pld. Francji, wreszcie ziemniaków. Przestrzeń kraju, pokryta lasami wynosi około 11 milionów hekt. Oblicza się, iż tylko 2/13 gleby leży we Francji odłogiem.

Hodowla bydła jest nieodłączną od uprawy roli. Wynosi ona we Francji około 16 milionów rogacizny, 3 miliony koni, dalej 400 tys. osłów, 6 milionów świń itd.

Rybolówstwo zajmuje we Francji poważne miejsce, jeśli się pomyśli, iż około 80 tys. ludzi żyje jedynie z połowu ryb.

Kopalnie francuskie dostarczają węgla, żelaza, soli potasowej, a nawet... złota! Kwitnie przy tym przemysł tkacki, jedwabniany, wyrobów szklanych, skórzanym itd., a zwłaszcza tzw. przedmiotów zbytkownych, których Francja jest królestwem, a które rozchodzą się z niej na wszystkie części świata.

*

Te bogactwa naturalne sprawiły, iż od starożytności już rozliczne narody, uważając Francję za kraj uprzywilejowany, ubiegali się o rozpanoszenie na jej ziemiach. Stąd niezliczone najazdy. Historia Francji rozpoczyna się z Gallami. Po dziś dzień zachowała też ona jako narodowy symbol emblemat „coggallois“. Nastąpił następnie najazdy Rzymian, którzy przeschępnili Gallom cywilizację łacińską, stąd zresztą utarło się miano cesarstwa gallo-rzymskiego. Potem przyszły inwazyje germańskich Burgundów — stąd nazwa dzisiejszych Burgundów, — a także Franków, zapuszczających się w okolice Paryża Wizygotów w Akwitanię itp. W VIII w. zjawili się na pld. Saraceni, a na pld. Normandowie.

Już ten sam przegląd inwazyj, podbojów, migracji, tłumaczy najdobitniej ową różnorodność typów, charakterów, kontrastów, spotykanych we Francji. Zjednoczenie poszczególnych prowincyj dokonało się pod wpływem rozwoju cywilizacji i wzrostu władzy centralnej, czyli monarszej. Nie istnieje więc rasa francuska, ale tylko naród francuski. Jego jedność została zrealizowana z początkiem XV w. przez wielkiego monarchę Ludwika XI. On to pierwszy, opierając się na małym mieszczaństwie, wystąpił przeciwko wielkim panom, których współzawodnictwo, walki wewnętrzne osłabiły kraj i powodowały anarchię. Władza królewska konsolidując się poprzez następne wieki, unicestwiła wysiłki tych wszystkich, co jej nawet najostrzejszy opór stawiali. Stąd nastąpiła gwałtowna centralizacja i wytworzyła się jedność francuska, a za nią i pojęcie państwa. Umacniając tę jedność państwową, Ludwik XIV wykreślił równocześnie jego granice, mówiąc: Jusque là allait la Gaule, jusque là doit aller la France!

Francja do 1789 r. dzieliła się na 33 prowincje. Rewolucja wprowadziła podział na departamenty, których jest teraz 90. W naszych korespondencyjach będziemy jednak trzymali się dawnego systemu prowincyj, a to dlatego, iż odpowiadają one formacji historycznej, ekonomicznej i kulturalnej kraju.

IRENA BRIARES.

Wspaniałe prezenty dla Panów

Koszule

Krawaty

Rękawiczki

STROJE PORANNE I DOMOWE

Bogdan
Lubiński

Poznań, 27 Grudnia 19 tel. 10-70

Z ŻYCIA KOBIEC

Narybek inteligencji kobiecej

(Na marginesie dyskusji)

Na jednym z ostatnich zebrań poznańskiego oddziału Stowarzyszenia Kobiet z Wyższym Wykształceniem odbyła się skromna uroczystość: studentce chemii Uniwersytetu Poznańskiego wręczono stypendium z sumy, zebranej wśród kobiecych organizacji Poznania, by czynnem tym uczcić pamięć znakomitej polskiej uczzonej — Marii Curie-Skłodowskiej. W ten sposób poznański świat kobiecy zmanifestował swe zrozumienie dla potrzeb studiującej młodzieży, która dziś w szczególnie trudnych warunkach materialnych oddaje się pracy naukowej.

Na zebraniu to przybyło kilka studentek, by wziąć również udział w dyskusji, jaka wywiązała się po części oficjalnej.

W wypowiedzeniach studentek na tematy życiowe znalazłam potwierdzenie spostrzeżeń, poczynionych już poprzednio w rozmowach ze studiującą obecnie młodzieżą: dominuje wśród niej gorączkowa chęć zdobycia jak najprędzej własnych dochodów, zabezpieczenia bytu. Pod wpływem długich lat kryzysu gospodarczego i zubożenia społeczeństwa powstała dziwna psychoza wśród niedożyłonej i pozabawionej pomocy z domu młodzieży akademickiej. Tylko nieliczną garstką patrzy na uniwersytet jako na instytucję naukową. Na ogół traktuje się go jako szkołę zawodową, której ukończenie ma dać płatne stanowisko. A ponieważ stanowisko nie zawsze można zdobyć, słychać zdanie: „studia nie opłacają się”.

Psychoza ta ogarnia dziś zarówno studentów jak i studentki.

Pragnę tu jednak zainteresować się specjalnie sprawą studentek. Obecnie na zebraniu ich przedstawicielki stwierdziły, że zdecydowana większość koleżanek, zniechęcona trudnościami materialnymi, wolałaby wyjść za mąż, aniżeli kończyć studia. Jako przyczynę tego stanu rzeczy podawały chęć zdobycia własnej rodziny i towarzysza życia, z którym można by dzielić codzienne troski. Na podmalowanym uprzednio tle trudności materialnych nasuwa się mimo woli argument, że nie ma

rolę odgrywają tu również względy bytu materialnego.

Pęd do życia rodzinnego w najmłodszym pokoleniu trzeba powitać jako objaw zdrowy i normalny. Nie można jednak traktować na jednej płaszczyźnie małżeństwa i studiów. Dla każdej z tych spraw istnieje tor odrębny, na którym czeka odrębny zespół obowiązków i zagadnień. Obok olbrzymiego znaczenia społecznego obowiązków rodzinnych, wartości osiągnięte z pracy uniwersyteckiej zrozumiemy należycie wtedy, gdy potrafimy w wyższych studiach dojrzeć ich sens ściśle naukowy, zmierzający do wyrobienia w jednostce samodzielności myślowej, do zakreślenia jej szerokiego kręgu zainteresowań.

Lecz takie spojrzenie na sprawę wymaga pewnej dojrzałości życiowej, dużej dozy inteligencji i zamiłowania do wiedzy, które potrafiłoby zwalczyć najgorsze przeszkody, piętrzące się przed studiującą jednostką.

Nasuwa się więc oczywisty wniosek, że wśród studiującej młodzieży brak należytej selekcji intelektualnej. Ze wyższe zakłady naukowe, zasilane corocznie tłumnymi szeregami absolwentów szkół średnich ogólnokształcących, nie wchłaniają elementu należyte dobrane. Kosztem szkolidwe i snobistycznej fantazji wielu niepowołanych — brak często na uniwersytetach miejsca dla ludzi, którzy mogliby pożytecznie pracować.

Życie wielkiej Polki — Marie Curie-Skłodowskiej jest właśnie dla dzisiejszego pokolenia studentek najlepszym przykładem mądrego zharmonizowania obowiązków rodzinnych z ofiarną pracą dla nauki. Ta praca wypełniała jej bez reszty cały wolny czas, tak czę-

sto marnowany przez kobiety na bezsensowne zajęcia plotkarsko-karciane.

Znany pisarz francuski Henry Bordeaux, zapytany o pogląd na kwestię wyższych studiów kobiet, odpowiedział: „Kultura umysłowa kobiet nie odwraca ich od rodziny i małżeństwa, lecz uczy, że nie należy wychodzić za mąż byle tylko wyjść za mąż. Uczy, że trzeba wybrać mądrze towarzysza swego życia.”

*

Sądzę, że psychoza, jaka ogarnęła dziś najmłodsze pokolenie kobiet, jest zjawiskiem przejściowym i z chwilą powrotu do zupełnie normalnych warunków gospodarczych ulegnie zmianie. Nie ugrunтовana zdecydowanie osobowość kobiety ulega podatnie duchowi czasu, który niesie groźny bacyl obojętności i bierności wobec szerszych horyzontów życiowych i kwestyj społecznych.

Otwiera się tu ważne pole pracy dla Stowarzyszenia Kobiet z Wyższym Wykształceniem. Dysponując bogatym aparatem specjalistek z każdej dziedziny nauki mogłoby zająć się badaniem przemian psychicznych w młodszym pokoleniu kobiecym. Organizacja ta mogłaby również współdziałać w kierunku osiągnięcia pewnej selekcji w materiale kobiet studiujących. Prace te — podjęte systematycznie — stworzą wyraźną linię wytyczną całej działalności Stowarzyszenia i stanowiąc będą solidną podbudowę na „jutro”.

W ten sposób elitarny narybek, jaki corocznie wchodzi z uniwersytetów do świata kobiecego, będzie częścią, zwiększającą stale jego ciężar gatunkowy.

ZOFIA KARCZEWSKA

Świat kobiecy w zwierniadle Słownika Biograficznego

W roku bieżącym ukazał się trzeci tom Polskiego Słownika Biograficznego, wydawanego staraniem Polskiej Akade-

mii Umiejętności. Kończy literę B i rozpoczyna C. Zawiera dwadzieścia pięć życiorysów kobiecych.

Przeważają działaczki społeczno-oświatowe, jak Eliza z Zamojskich Brzozowska, opiekunka zesłańców syberyjskich. — Matylda z Güntherów Buczyńska za działalność społeczno-patriotyczną zesłana do gubernii niżegrodzkiej. — Janina Burhardtówna po wielkiej wojnie trzykrotnie więziona przez władze litewskie, zmarła z wycieńczenia w roku 1924, po śmierci odznaczona Krzyżem Niepodległości. — Eligia z Chrzanowskich Bryłowa i założycielka muzeum ziemi łowickiej: Aniela z Wasiewiczów Chmielińska.

gorliwą pracownicą oświatową wśród warstw robotniczych czasów zaborczych była Zofia Chlebowska, zasłużona przy tym współredaktorka Słownika Biograficznego — dalej Kazimiera z Klimontowiczów Bujwidowa, nieugięta bojowniczką o prawa kobiet, wreszcie Kamilla z Głuchowskich Chołoniowska, wnuczka Mierosławskiego, jedna z założycielek pierwszego żeńskiego gimnazjum we Lwowie. Za czasów niepodległości była Chołoniowska wizytatorką szkół żeńskich zawodowych. Podczas pobytu w Bydgoszczy założyła tamże warsztat i szkołę kilimkarską. Była współredaktorką tygodnika „Nasz Dom”, uczestniczyła w międzynarodowych zjazdach gospodarczego wykształcenia kobiet, w roku 1929 wydała „Gospodarstwo domowe a kuchnia racjonalna”. Zmarła w 1936 roku w Warszawie.

Z autorek i działaczek oświatowych mamy także Rozalię z Morzyckich Brzezińska, wydawczynią podręczników dla dzieci wiejskich i pisemka pt. Rozrywki. Dalej Helenę ze Stanków i Zofię z Konarskich Bukowieckie, wydawniczyne księżeczki dla dzieci i młodzieży. Ludwika Byczewska z Gintowtów - Dziewiałtowskich, inteligentna, dowcipna, zabiegała o sprawy finansowe rodziny i również gorliwie oddawała się zajęciom literackim. — Przetłumaczyła z francuskiego „O edu-

najprędzej, ale znów w głębokiej tajemnicy powierzyć jakiejś innej z kolej „przyjaciółce”.

Są naturalnie tak doświadczone osoby, które wiedzą doskonale, jaką rolę spełnia sekret, powierzony „przyjaciółce”, i z pełną świadomością wartości takiej właśnie reklamy puszczają w obieg informacje, które potrzebują tego rodzaju zareklamowania. Są jednakże istoty, Bogu ducha winne, pełne naiwnej szczerości i sentymentu, nie orientujące się w tej miłej grze towarzyskiej, i te padają ofiarą stugębnej plotki nie orientując się wcale, że one same zaplotły jej pierwszy węzeł, który w końcu dusi je pod gardło.

I stąd kobiety ze zdziwieniem przekonują się, że rzecz tak piękna i wartościowa jak przyjaźń nie cieszy się żadnym uznaniem w świecie niewieścim, że przeciwnie określenie „przyjaciółka” posiada już w samej swojej terminologii akcenty wrogie, przysmak złośliwości. że odnosimy się do tego określenia z dobronliwym sceptycyzmem, mimo, że przyjaźń wśród mężczyzn ma zawsze jeszcze i chyba mieć będzie walory piękna i szlachetności. Mężczyzna mówi z dumą i poczuciem pewności: „Mam przyjaciela” i wówczas wie na pewno, że na człowieka tego liczyć może w trudnych sytuacjach życiowych. Jeżeli jednak kobieta powie, że „ma przyjaciółkę”, to na tym terminie wieszają się mgiełka kolorową przedziwnie wiezie plotek, osnuwa go zły czad zazdrości, towarzyszą mu uśmiechy powątpiewania.

A jednak przyjaźń wśród kobiet jest przecież rzeczą możliwą, szczególnie wśród kobiet nowoczesnych, pracujących zawodowo, a więc z konieczności zmuszonych do opierania się o solidaryzm pracy, o wartości duchowe, podobne do tych, jakie znają i cenią mężczyźni.

Dobrze by więc było, aby wśród kobiet wyginęły złośliwe „przyjaciółki”, aby i kobiety między sobą wprowadziły instytucję „przyjaciół” wierznych i pewnych.

Joł.

kacji fizycznej i moralnej płci żeńskiej” (Warszawa 1789 r.) pozostawiła w rękopiśmie pamiętniki i próby poetyckie.

Zdolną felietonistką była Stefania Chłędowska z Tabęckich, żona autora „Sieny” i „Rzymu”, sama autorka nowel i szkiców literackich. W pracy literackiej męża brała także udział Olimpia z Maleszewskich Chodźkowa, żona Leonarda, współpracowniczką pism francuskich, w salonie swym paryskim gromadząca świat literacki i artystyczny.

Z koronowanych kobiet jest Cecylia Renata, żona Władysława IV, pełna zalet królowa. Polityce oddawała się z zapalem z książąt Ogińskich Genowefa Brzostowska. Odwagą wsławiła się Anna Dorota Chrzanowska, której imię spoilo się na zawsze z obroną Trębowl. Jako fundatorki wielu kościołów, klasztorów, szpitali zapisały się w pamięci Zofia i Anna Chodkiewiczowe, pierwsza i druga żona hetmana Jana Karola Chodkiewicza. — Anna z książąt Ostrogskich Chodkiewiczowa, uciekły podczas buntów kozackich do Wielkopolski, przeżywała czas jakiś w Poznaniu i w Racocie pod Kościanem, gdzie zmarła w 1654 roku.

Przedstawicielkami świata artystycznego są Filipina Brzezińska z Szymanowskich, pianistka i kompozytorka pieśni religijnych, z których największą popularność zyskała melodia do pieśni ks. Antoniewicza „Nie opuszczaj nas”. Dalej wybitna również pianistka Jadwiga Brzowska, żemżna z konsulem francuskim de Méjan. Anna Charczewska, bratanica biskupa Ignacego Krasickiego, zdolna iluminatorka, ilustrowała „Monochomachie” stryja. Teofila Certowicz, artystka-rzeźbiarka, znana w kraju i za granicą, założyła w Krakowie własnym kosztem pierwszą szkołę artystyczną dla kobiet, w której sama udzielała rzeźby. Zmarła 1917 r. w Warszawie w zgromadzeniu kanonicek.

Wybitną artystką dramatyczną była Karolina Chelchowska, jako tancerka baletu warszawskiego wybiła się Helena Cholewicka.

Pierwsze trzy tomy Słownika, jakie się wprzeczaniu trzech lat ostatnich ukazały, zawierają moc materiału biograficznego, niezwykle cenne. Życiorysów kobiecych sto dwadzieścia i osiem — a pracowało autorek sześćdziesiąt i cztery.

Aniela Koehlerówna.

Z Tow. Ziemiaków Włp.

Na ostatnim zebraniu poznańskiego Koła Ziemiaków wzięła udział p. hr. Czarna z Przybysławia, członek Głównego Zarządu, która wygłosiła bardzo ciekawą pogadankę o racjonalnej hodowli kur, dając w niej wyczerpujące i fachowe wskazówki.

Po ożywionej dyskusji na ten temat przewodnicząca Koła, p. Adela Modlibowska, przedłożyła sprawozdanie z zebrania pp. przewodniczących, które uzupełniła aktualnymi uwagami p. hr. Brezina.

Celem usprawnienia pracy w Kole postanowiono zwoływać w przyszłości 6 zebrań rocznie i łączyć je, o ile możliwości, z innymi zebraniem poznańskimi.

W dalszym ciągu obrad p. K. Plucińska zdała sprawę z kolonii letniej, którą Koło urządziło w leśniczówce w Trzebiawiu dla 20 dzieci ze „Stelli”, po czym uchwalono, tak jak w roku zeszłym, pomoc Koła na gwiazdkę dla dzieci bezrobotnych z ochronki w Naramowicach.

Ułożeniem planu biblioteki okrojonej na rok następny zakończono zebranie.

Na listopadowym zebraniu wawrowieckiego Koła Ziemiaków pod przewodnictwem p. Melanii Moszczyńskiej odczytano na wstępie sprawozdanie z zebrań poznańskich, które wywołały ożywioną dyskusję.

Następnie kierownik L. O. P. P. w Wągrowcu przedstawił konieczność założenia tamże Koła Kobiecego i stosownie do tego projektu Koło Ziemiaków postanowiło zająć się zorganizowaniem tej placówki L. O. P. P. z przynależnością do Wągrowca.

W dalszym ciągu obrad zebrano składkę na „Stellę”, oraz omówiono wentę na cele Czerwonego Krzyża w Mieścisku, któremu przewodniczy p. Józefa Brzezińska z Podlesia.

Po załatwieniu spraw związanych z biblioteką okrojną ustalono, że przyszłe zebranie odbędzie się wspólnie z Związkiem Ziemiaków.

PODSŁUCHANE

„Przyjaciółka”

Właściwością sekretu jest to, że rozprzestrzenia się szybciej od wszystkich innych wiadomości, a przez wyraz „przyjaciółka” rozumiemy taką osobę, która najlepiej nadaje się do obwie-

szczenia bliżnim rzeczy dyskretnych, intymnych, przeżywanym z łezką w oku, właśnie przez „przyjaciółkę” i powierzonych w głębokiej tajemnicy.

Jeżeli się wyrazi wątpliwość, że ta czy inna rzecz nie jest może ze wszystkich prawdziwa, otrzymuje się rozbrajającą odpowiedź: „No, przecież ona sama mi to opowiadała, w tajemnicy”. Nie potrzeba naturalnie dodawać, że posuwająca się ścięciem łańcuszkowym sekretna wiadomość opatrzona jest sakramentalną formułą: „Ale proszę cię, moja droga, nie mów o tym nikomu, daj mi słowo, że nie powtórzysz dalej”, co należy interpretować w ten sposób, że jest to właśnie taka cenna wiadomość, którą warto jak

EMULSJA TRANOWA
WYROBU FIRMY
SCOTT
& BOWNE
dla dzieci słabych i anemicznych

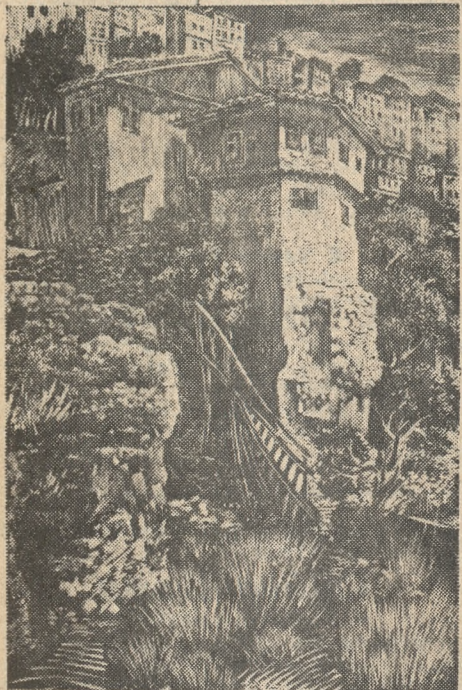
PUDER I KREM THO-RADIA Z ŹRÓDŁEM MŁODOŚCI CERY

ng 52 652

Nasza subskrypcja gwiazdkowa na grafiki artystów poznańskich

Do ogłoszonych w numerze śródowym pięciu grafik, zamieszczamy dziś reprodukcje dalszych grafik. Ogółem więc subskrypcje tegoroczne obejmują tylko dzieł dwanaście, lecz wszystkie utrzymane na wysokim poziomie artystycznym. Zwrócić przy tym na

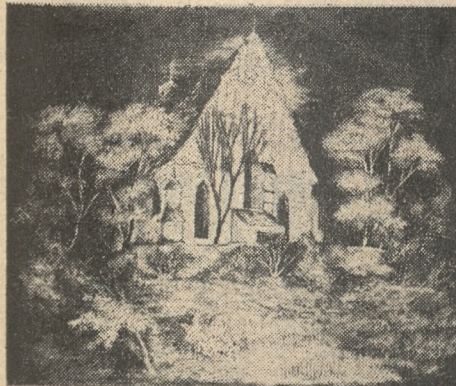
leży uwagę, że w tym roku przeważają drzeworyty.

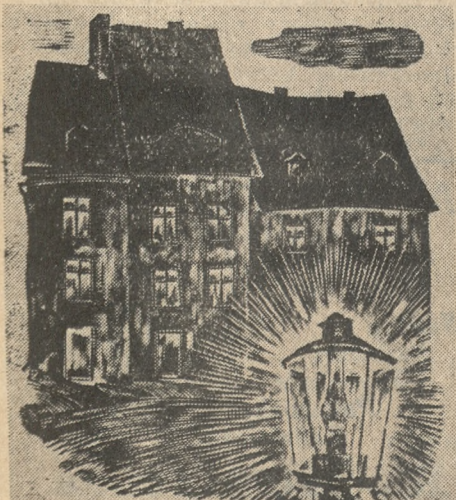
Tadeusz Tuszewski: „Bulgaria” — drzeworyt — 20 × 30 cm — cena zł 12,—.
Stanisław Zganiński: „Sosna” — drzeworyt — 24 × 15 cm — cena zł 8,—.

Stanisław Kuglin: „Krzemieńskie domki” — suchoryt — 30 × 40 cm. — cena złotych 10,—.

Maria Jeziorańska: „Kościół św. Wojciecha” — drzeworyt — 17½ × 21½ cm — cena zł 8,—.

Jan Prusiewicz: „Przedmieście” — drzeworyt — 14 × 16 cm — cena zł 8,—.

Prof. Wiktor Gosieniecki: „Z Bazyliki gnieźnieńskiej” — litografia ręcznie kolorowa na — 45 × 62 cm — cena zł 12,—.
Michał Sówka: „Oberek” — drzeworyt — 27½ × 19½ cm — cena zł 10,—.

Romuald Bogaczyk: — „Bydgosz” — fotografia — 41 × 29 cm — cena zł 8,—.

Nerwy ze stali

przydałyby się w obecnych czasach. Gdy system nerwowy jest wzburzony, a bezsenność nie pozwala Wam wypocząć, pamiętajcie o ziołach magistra Wolskiego ze znak. ochr. „Pasiverosa” zawierających Passiflorę (Kwiat Męki Pańskiej) — roślinę o własnościach uspakajających. Łago-

dzą one zaburzenia systemu nerwowego: nerwicę serca, bóle i zawroty głowy, uczucie niepokoju oraz sprowadzają krzepiący naturalny sen nie powodując przyzwyczajenia. Do nabycia w aptekach i drogeriach.

ng 15456

Zazdrość o sobowtóra przyczyną samobójstwa

W Wiedniu popełnił samobójstwo muzykant Fritz B., zażywając większą ilość weronalu. Myślano, że przyczyną tragedii była nieszczęśliwa miłość. Policja jednak ustaliła niezwykle podłoże tej sensacyjnej tragedii.

Na ślad naprowadziły listy samobójcy, który podał w nich, że dobrowolnie rozstał się z życiem, ponieważ pogorszyły się

stosunki między nim i kobietą, w której był zakochany. Zeznania tej kobiety, narzeczonej Fritza, wniosły do sprawy dużo rzeczy nowych. Oświadczyła ona, że jest winną samobójstwa Fritza. Podawała, że była o niego zazdrośna nie bez przyczyny — jak się początkowo wydawało.

Była w zupełności przekonana, że ma uzasadnione powody do zerwania z nim, dlatego, że nie dotrzymuje jej przyrzeczonej wierności. Osobiście widziała go w towarzystwie drugiej kobiety i spostrzegła, że sposób, w jaki on się do rywalki odnosi, jest niedwuznaczny, ona zaś była zbyt dumna, by z nim wskutek tego zerwać. Ostatecznie upewniła się, że jej narzeczoną, po rozstaniu się z nią, poszedł do swego domu, skąd wyszedł na cały wieczór, mówiąc, że idzie do pracy.

Jak się okazało — powodem samobójstwa Fritza było tragiczne nieporozumienie. Tego samego wieczoru p. Fritz był zmuszony zastąpić swego kolegę, który nagle zachorował. Gdy narzeczonej Fri-

Subskrypcję tegoroczną — jak już zaznaczyliśmy — zamykamy w dniu 31 grudnia. Zamówienia przyjmuje administracja pisma naszego. Czytelnicy zamiejscowi zechcą dołączyć do sumy za zamówienie grafiki zł 1,50 na koszt opakowania i przesyłki.

APOLLO

Wielka brawurowa Komedia-Farsa

„NIEDORAJDA” z ADOLFEM DYMSZĄ

w roli tytułowej

nieodwołalnie poraz ostatni **JUTRO W NIEDZIELĘ, 12. bm. o godz. 3 po poł.**
n 1217

tza nie zerwała z nim, mogłaby stwierdzić, że zaszła tu pomyłka, która doprowadziła do tragicznego zerwania — bez powodu.

W kilka dni po samobójstwie wypadek zrzucił, że narzeczonej Fritza dowiedziała się smutnej prawdy. Mianowicie, jadąc tramwajem, stwierdziła z przerażeniem, że osobnikiem idącym w swoim czasie z jej rywalką, nie był Fritz, lecz... jego sobowtór, który obecnie znajdował się w tramwaju w towarzystwie tej samej kobiety, którą uważała za swoją rywalkę. Początkowo myślała, że ukazał się jej zmarły Fritz i rzuciła się do sobowtóra z okrzykiem „Fritz!”. Pasażerowie wzięli ją za szaloną, wkrótce jednak wyjaśniła się nie- zwykła tragedia narzeczonych.

METROPOLIS

JUTRO W NIEDZIELĘ, 12. bm. o godzinie 3 po poł. Król tenorów **JAN KIEPURA** w wspaniałym i głośnym amerykańskim superfilmie

„Pieśń Miłości”

Powódź śpiewu i muzyki. Komizm w najlepszym stylu. Cudne widoki Sorrentu i Neapolu.

Bilety od 40 groszy.
ng 1218

1600-letnie wino

Słynna Fukierowska piwnica w Warszawie zawiera w tak zwanym skarbcu wina z 1634 roku. Nie jest to jednak najstarsze wino na świecie. W muzeum w Spirze (Spawer) nad Renem pokazują wspaniałą amforę rromańską z winem, które stało się tak gęste, że można je krajać. Amfora ta odkopana została przed kilku laty i, jak obliczają uczeni, ma obecnie co najmniej 1.600 lat. Wino w niej zawarte jest starszym niż najcenniejsze nawet unikatki piwnic winiarzy o światowej sławie.

CHAMBARD

ng 53 170

Były prezydent w więzieniu

Były prezydent Kuby, gen. Machado pozostaje nadal na żądanie rządu kubańskiego w szpitalu nowojorskim, gdzie odbywał kurację. Ma on być oddany do dyspozycji władz sądowych. Zarzuca się mu malwersacje finansowe, a nawet zabójstwa.

Pomnik Napoleona w Ajaccio

W dniu 2 grudnia rb. odbędzie się w Ajaccio, mieście rodzinnym Napoleona, uroczyste odsłonięcie pomnika wielkiego cesarza. Pomnik stanie na placu Casone w pobliżu grotty nazwanej imieniem Bonapartego.

Tylko z tym znakiem prawdziwym

IDEALNIE CZYSZCI METALE, SZYBY, LUSTRA

ng 1549

Grypa

zagraża twemu zdrowiu. Do zwalczania gorączki przy grypie i przeziębieniu nadają się dzięki swemu składowi chemicznemu, tabletki Togonal, które są dobrym środkiem przeciwgorączkowym i przeciwbólowym. Gdy więc poczujesz pierwsze dreszcze, nie zwlekaj ani chwili, zażyj nafychmiast

ng 1558

Nauka rzemiosła

Na liczne zapytania zainteresowanych rodziców, w jakim wieku przyjmuje się uczniów na naukę do rzemiosła, Izba Rzemieślnicza w Poznaniu komunikuje, że zgodnie z obowiązującymi przepisami prawnymi mogą mistrzowie przyjmować uczniów na naukę do rzemiosła po ukończeniu przez nich 15 roku życia. Nauka w rzemiosle trwa 3 i pół roku. Po upływie tego czasu ma uczeń prawo być dopuszczonym do egzaminu czeladniczego, przy czym musi wnieść do Izby Rzemieślniczej podanie, do którego winien dołączyć:

- własnoręcznie napisany życiorys;
- świadectwo ukończenia nauki, potwierdzone przez danego mistrza, u którego odbywał naukę, a jeżeli mistrz należy do cechu, to wówczas takie świadectwo z odnośnego cechu;
- jeden egzemplarz umowy, zawartej między mistrzem a danym uczniem;
- świadectwo ukończenia (z trzeciego roku) publicznej szkoły dokształcającej zawodowej.

Równocześnie z podaniem winien uczeń wpłacić na konto izby w PKO nr 203.614 takse egzaminacyjną, która dla wszystkich zawodów za wyjątkiem zawodów kowalskiego i ślusarskiego

wynosi 20 zł. Uczniowie kowalscy i ślusarscy prócz tych 20 zł wpłacają 2 zł na węgiel.

Po wniesieniu podania i uiszczeniu wyżej podanej taksy zostanie uczeń powiadomiony bezpośrednio przez przewodniczącego komisji egzaminacyjnej o terminie egzaminu.

Ci uczniowie, którzy odbywają naukę rzemiosła w miejscowościach, gdzie nie ma publicznej szkoły dokształcającej zawodowej, muszą do podania, skierowanego do izby w celu dopuszczenia ich do egzaminu czeladniczego, dołączyć w miejsce świadectwa o ukończeniu tej szkoły zaświadczenie kierownictwa powszechnej szkoły lub wójta, że w danej miejscowości nie ma publicznej szkoły dokształcającej zawodowej, względnie że jest ona oddalona ponad 4 km od miejsca nauki rzemiosła.

Izba Rzemieślnicza w Poznaniu.

NAJNOWSZE
ODBIORNIKI RADIOWE
DOGODNE WARUNKI
Poznańskie Tow. Telefonów
Nr 1063 z o. p.
Poznań, ul. Piekary 16/17, tel. 21-80

Śp. Bolesław Donimirski

Dnia 25-ego listopada odprowadzono na wieczny spoczynek w Podstolinie, Ziemi Malborskiej śp. Bolesława Brochwicz-Donimirskiego, właściciela majątku Cygusy. Ubył, jak pisze „Gazeta Olsztyńska”, jeden z najlepszych Polaków-patriotów, żołnierzy stojący na straży polskości.

Z przyjemnością słuchałem, jak mi opowiadano, że od kad w pobliskim Sztumie zakazano obchodu 3 Maja, śp. Bolesław Donimirski oddawał na ten cel salę w swoim dworze. Słyszałem, jak szczerze ubolewali nad jego śmiercią sąsiedzi

włościanie i robotnicy Polacy. Nie było bowiem w Cygusach różnic stanowych, ziemianin, włościanin czy robotnik byle Polak był bratem, kolegą-żołnierzem, stojącym na wysuniętym posterunku polskości tuż pod murami wrażeń twierdzy i stolicy krzyżackiej w Malborku. Największej pochwały godna jest odporność i hart tej garści Polaków!

Są tam gospodarstwa gburskie i majątki będące od setek lat w jednej rodzinie. Cygusy od przeszło 150 lat są w rodzinie Donimirskich, a przeszły w ich ręce przez działy rodzinne. Są oni również w Czerninie (Hohendorf), Ramzach i Waplewie. Zrósł się ten ród kresowy przez wiele stuleci z Ziemią Malborską, zapuścił korzenie głęboko, zwycięsko stawiając czoło burzom dziejowym.

Z wielką satysfakcją słuchałem, jak Niemcy pochlebnie się wyrażali o śp. Bolesławie Donimirskim jako człowieku i rolniku, nazywając Cygusy gospodarstwem

„Ręce Twe miękkie, słodkie, moje...“

W ślicznym wierszu poeta (L. Rydel) zwraca się do ukochanej kobiety - prosi o łaskę ukojenia jego rozterki i smutku: „Kiedy się ugnę w twardej ręce i gdy w bezsilnym smutku stoję, Ty mi na czoło połóż ręce Ręce Twe miękkie, słodkie, moje...“ Potężna jest magia rąk umiłowanej kobiety... Zdaje się splywać z nich bal-

ng 1544 sam ukojenia... Mają one moc rozpraszania smutków, łagodzenia cierpień. Ale ręce te muszą być białe i miękkie, delikatne, kojące, mile w dotyku jak aksamit... Tu prozaiczna uwaga i wskazanie: aby osiągnąć taki stopień piękna rąk niewieściich trzeba pielęgnować je codziennie udelikatniającym i wybielającym KREMEM PRAŁATÓW — Perfection.

wzorowym. Według ostatniej woli śp. Bolesława dziedziczy Cygusy brat jego Józef Donimirski, a po jedenastu latach i skończeniu lat trzydziestu siostrzeńcem Tadeusz Oświecimski z Plugawic w Poznańskim.

Przy kościele w Podstolinie lud malborski oczekiwał orszak żałobny idący z Cygus, aby oddać Zmarłemu ostatnią przysługę.

Wśród bicia dzwonów kondukt żałobny wszedł do kościoła, zapelniając go po brzezi. Miejscowy proboszcz ks. Matebłowski w asyście ks. proboszcza Sochaczewskiego i ks. Styp-Rekowskiego, prefekta z nowego gimnazjum w Kwidzynie odprawił mszę św., podczas której Towarzystwo Śpiewu z Sztumu śpiewało po polsku pieśni żałobne. Przy grobie odmówił ks. proboszcz ostatnie modlitwy i przy śpiewie „Witaj Królowo“ spuszczone trumnę do grobu. Olbrzymia ilość wieńców pokryła groby rodzinne, wśród których wyróżniało się kilka z amarantowo-białymi wstęgami, zebrani sypani tradycyjne grudki ziemi...

Przywiozłem garść ziemi z Polski i sypanie oczyszczałem na trumnę życzyłem Ci śp. Bolesławie, by ta symboliczna garść polskiej ziemi związana z Twoją rodzinną ziemią lekka Ci była.

M. A. S.

Swetry - Trykotaż
STANISŁAW SCHULZ
Poznań, Stary Rynek 80 82
Pg 34541-48,46

Śp. ks. Waław Kruszk

W miesiącu grudniu r. b. zmarł w Milwaukee, Stan Wisconsin, przeżywszy lat 69, ks. Waław Kruszk, proboszcz parafii tamtejszej św. Wojciecha, autor 13 tomowego dzieła wydanego w r. 1905 pt.: „Historia polska w Ameryce — początek, wzrost i rozwój dziejowy osad polskich w

Północnej Ameryce (w Stanach Zjednoczonych i Kanadzie)“.

Ks. Waław Kruszk pochodził z Wielkopolski, gdzie urodził się w wiosce Stabomierzu, w powiecie znińskim, na Palukach. Ojciec jego, Jan Kruszk, był gospodarzem i wychował trzynastoletniego, kształcając go na księży, lekarzy, kupców, rzemieślników i rolników. Czwartym jego synem, Michał Kruszk (1860—1918) jest znany jako założyciel dziennika amerykańskiego pt. „Kuryer Polski“, wychodzącego w Milwaukee. Dziennik ten założony w r. 1888 jest pierwszym polskim piśmie w Ameryce wychodzącym codziennie.

Ks. Waław Kruszk jest autorem licznych broszur o treści religijnej, społecznej („Rzym“, „Hymny wielkopolskie“, „Neapol, Wezuwiusz i Pompei“, „O piękności“, „Anarchizm“ itd.) a ponadto wydawcą dwutomowego dzieła biograficznego pt. „Siedem Siedmiolci czyli pół wieku życia“ (Pamiętnik i przyczynek do historii polskiej w Ameryce. Poznań—Milwaukee 1924. 2 tomy, 40 str., 818×814).

W pamiętniku powyższym autor opisał dokładnie strony ojczyzny (Pałuki) oraz koleje swego żywota na emigracji w Ameryce, tak bogatego w przeżycia. Działalność ks. Kruszki w Stanach Zjednoczonych (1893—1937) miała charakter publiczny i była ściśle związana z dziejami Polonii amerykańskiej. Swego czasu (w latach 1903/04) stała się głośna jego walka o polskich biskupów dla wychodźstwa polskiego w Ameryce, uwieńczona zresztą dobrym skutkiem. Przeciwnikami ks. Kruszki w powyższej walce byli duchowni i biskupi amerykańscy i innych narodowości.

Ks. Waław Kruszk był osobistością, bardzo znaną i szanowaną wśród Polonii amerykańskiej. Śmierć jego jest wielką stratą dla emigracji polskiej za oceanem.

T. P.

Za ogłoszenia i reklamy odpowiada administracja w osobie Antoniego Leśniewicza w Poznaniu.

S. p.

Karol Sander

członek zarządu Poznańskiego Klubu Jeździeckiego

zmarł w dniu 8 grudnia 1937 r. po długich i ciężkich cierpieniach.

W Zmarłym ubył z szeregów jeździectwa polskiego jeden z najcenniejszych miłośników tego sportu. Cześć Jego pamięci!

zg 27 428

Poznański Klub Jeździecki
stow. zarejestr.

Pogrzeb odbędzie się w niedzielę, 12. bm., o godz. 14,30 z kaplicy na cmentarzu św. Pawła przy ulicy Grunwaldzkiej.

Dnia 10 grudnia 1937 r., zmarła wskutek nieszczęśliwego wypadku, podczas pełnienia służby, ś. p.

Jadwiga Goderzanka

nauczycielka Szkoły Powsz. w Żegzru.

W ś. p. Zmarłej utraciliśmy przykłądną współpracowniczkę i prawdziwie szczerą Koleżankę. Cześć Jej pamięci.

zg 28 422

Kierownik Szkoły i Grono Nauczycielskie.

Pogrzeb odbędzie się we wtorek, 14. bm. o godz. 14 z kostnicy Szpitala Miejskiego na stary cmentarz św. Jański.

„Haftoplis“

wykonuje męzeczki, okretki, dziurki, wykończenie szali, falban, plisowanie, dekatoryzowanie, hafty, monogramy, tarcze gimnazjalne, obciążanie guzików, nadrabianie stóp, podnoszenie oczek terminowo najtaniej.

Wrocławska 3, tel. 28-10.

Dnia 8 grudnia 1937 r., zmarł nasz długoletni członek, ś. p.

Walenty Suchecki

Pogrzeb odbędzie się w niedzielę, dnia 12 grudnia 1937 r. o godzinie 14 z kostnicy Szpitala Wojskowego przy ul. Wąły Jana III. O liczny udział członków w pogrzebie prosi

Zarząd Towarzystwa Przemysłowców Poznań-Jeżyce pod wezw. św. Floriana.

zg 28 419

Dnia 9 grudnia 1937 r., zmarł członek-jubilat Towarzystwa naszego, ś. p.

Leonard Kamiński

Pogrzeb odbędzie się w niedzielę, dnia 12 grudnia 1937 r. o godz. 15 z kostnicy cmentarnej parafii przy ul. Bukowskiej. O liczny udział członków w pogrzebie prosi

Ng 1050

Towarzystwo Młodych Przemysłowców w Poznaniu.

Przewielebnemu Ks. Prałatowi Dr Brossowi, Przewielebnemu Ks. Kanonikowi Niedźwiedzińskiemu, Wielebnym Ksieżom Proboszczom Dr Janickiemu, Kurpiszowi, Lewandowiczowi i Pawłowskiemu, Wielebnym Ksieżom Prof. Marcinkowskiemu, Wielebnym i Kasiewiczowi, Wielebnym Siostrzom Zakonnym, Chórowi Śpiewackiemu w Borku, oraz tym Wszystkim, którzy oddali ostatnią przysługę naszemu najdroższemu i najukochańszemu ojcu, ś. p.

Franciszkowi Walczyńskiemu

przez udział w pogrzebie oraz okazali nam tyle współczucia w naszym ciężkim smutku, składamy najserdeczniejsze

Bóg zapłać!

zg 28 430

Borek, Środa, Jarocin, Poznań.

Dzieci.

Wszystkim, którzy okazali nam dużo serca w ciężkiej dla nas chwili po tragicznej śmierci naszego ukochanego syna, ś. p.

Romana Jensza

a w szczególności p. Drowi Świeżawskiemu, Dyrektorowi Państwowej Wyższej Szkoły Budowy Maszyn i Elektrotechniki w Poznaniu, Kolegom z Korpusu „Stefana Czarnieckiego“ oraz pp. Cholomom, składamy tą drogą serdeczne

podziękowanie

dg 25509

Rodzice.

Dr Jadwiga Bylina

lekarz specjalista w położnictwie i chorobach kobiecych osiedliła się

w Poznaniu Górna Wilda 35 telefon 74-60

Godz. przyj. 10—12, 4—5.

zg 28312

Wróciłem

Dr Bochyński

specj. chorób skóry i dróg moczowych (godziny konw. 10—12 i 16—18 prócz soboty popołudniu i świąt)

Pg 34891

Poznań, Pl. Wolności 18, tel. 31-32

Dnia 9 grudnia 1937 r., zmarł po długich i ciężkich z cierpliwością znoszonych cierpieniach, opatrzony Sakramentami św., mój najukochańszy mąż, najtroskliwszy ojciec, syn, brat, zięć, szwagier i wuj, ś. p.

Marian Grzechowiak

Choraży Okr. Urz. Bud. D. O. K. VII.

przeżywszy lat 44. Pogrzeb odbędzie się w niedzielę, dnia 12. bm. o godz. 14,30 z kostnicy garnizonowej starego cmentarza na nowy cmentarz garnizonowy.

W ciężkim smutku pogrążeni
żona z dziećmi i rodziną.

Msza św. nazajutrz dnia 13. bm. o godz. 9 w kościele garnizonowym.

Osobnych zawiadomień nie wysyła się.

Pg 34 949-49,154

Najstarszy Zakład Pogrzebowy P. Piasecki. Klasztorna 14. tel. 27-69.

Na Gwiazdkę
Dywany - Chodniki - Firany
MATERIAŁY DEKORACYJNE — SERWETY

Koldry na puchu, wełnie i wacie
polecą tanio

MAGAZYN BIAŁAWATÓW

W. GROSZKIEWICZ

Poznań, St. Rynek 59

Wielki wybór nowości na suknie i płaszcze.
Pg 34 614-42,488

TAPETY, CERATY z metra
Obrusy, Chodniki, Dywany, Linoleum
Specjalność: Wykładanie i naprawa linoleum, polecą
NOWY DOM TAPET
Poznań, Stary Rynek 62 Telefon 23-17
Zasada: Wielki wybór! Niskie ceny! dz 2571 2

Sensacja tegoroczna: KOSMOS PIONIER

Najtańszy Super w Polsce poniżej 300 zł
Nasza specjalność: **SUPERY KOSMOS**
og 1955 Demonstracja w salonie firmy
RADIOSTAR, św. Marcin 26, tel. 46-64
Nowoczesne warsztaty naprawy pod fachowym kierownictwem

dg 24 702

W. KRUK Jubiler **BRYLANTY**
Poznań, ul. 27 Grudnia nr 6 poleca przez zakup wprost w szlifierni w Antwerpii i wykonanie wszelkiej biżuterii we własnej pracowni — po niskich cenach
zał. 1840 r. Nr 1120

Miłą niespodzianką
będzie każdy

PODAREK GWIAZDKOWY

jak elegancka i gustowna

Bielizna, Pizama, Szlafrok, Bonzurka

gotowe i na miarę — krój pierwszorzędny
oraz wszelkie

Modne frtykuły Męskie

pułowery, szale, rękawiczki, skarpety, pończochy, getry, kapelusze, czapki, parasole męskie i damskie, pantofle domowe i kalosze
kupione korzystnie w firmie

The Gentleman

Właśc. Stefan Schaefer

ul. Nowa 1. **POZNAŃ** ul. 27 Grudnia 4.
TELEFON 31-69.

Sprzedaż na asygnaty Spółdzielni „Kredyt”

ROZKOSZUJECIE SIĘ SŁODYCZAMI „GOPLANY”!

WYŚMIENITE

CZEKOLADY CUKRY PIERNIKI

POLECA

Goplana
S. A.
POZNAŃ

Pg 34 956-49,144

ZDROWIE TO SKARB
UŻYWAJ ZATYM
ZIOŁA DRA BREYERA

KTÓRE STOSUJE SIĘ
W NASTĘPUJĄCYCH CHOROBYCH:

Nr. 1 — w kaszlu, astmie, rozedmie płuc	Cena 2,50
Nr. 2 — w reumatyzmie, artretyzmie, ziej przemianie materii, nieczystości cery, chorobach skórnych	3,—
Nr. 3 — w chorobach żołądkowo-kiszczkowych, wątrobowych, żółtaczce	2,50
Nr. 4 — w chorobach nerwowych, bólu głowy, bezsenności, ogólnym wyczerpaniu	3,60
Nr. 6 — w niedokrwistości i ogólnym osłabieniu	4,20
Nr. 7 — w chorobach nerkowych i pęcherzowych	3,—
Nr. 9 — przeczyszczające w chronicznym zatwardzeniu i hemoroidach	1,50

Do nabycia w oryginalnym opakowaniu w aptekach, składach aptecznych i drogeriach lub w wytwórni

„POLHERBA”, KRAKÓW, Podgórze, Skr. Nr 48.

Zainteresowani otrzymują na żądanie darmo z wytwórni broszurę.

Korzystny wybór futer i eleganckich płaszczy zimowych — polecą **Salon mój S. Wężyk**
pl. Wolności 11, pod filarami

dg 25466

Piękne Janie Zabawki
z firmy „AQUILA” SW. MARCIN 61. PL. WOLNOŚCI 9.
Sprawia dzieciom największą radość!
HURT - DETAL!

ng 1 863

DZIECKU
sprawisz radość włóczękowym podarkiem
od Woźniaka!

Swetry, retuzy, sukienki i ubranka marynarskie, ślizgawce, komplety narciarskie, pończochy i rękawiczki

polecą po cenach korzystnych

DOM HANDLOWY

F. WOŹNIAK

Poznań, Stary Rynek 85, Kramarska 16

ng 2408-9

Praktyczne podarki gwiazdkowe

Łyżwy, Rodle, Scyzoryki, Nożyczki, Brzytwy, Aparaty do golenia, Lampki kieszonkowe, Narzędzia dla dzieci, Naczynia aluminiowe i emaliowane, Nakrycia stołowe nierdzewne i alpakowe

Olbrymi wybór wszelkich sprzętów kuchennych po cenach bardzo przystępnych. ng 2380

Jan Deterling i S-ka
Poznań, Szkolna 3

HANDLOWIEC

b. kierownik ekspedycji i prokurent-dysponent wielkiej firmy eksportowej w Gdańsku (długoletnia praktyka we wszystkich dziedzinach handlu i przemysłu — eksport — import — spedycja — buchalteria — statystyka etc. — kwalif. organizator — pierwszorzędne referencje) **poszukuje odpow. zajęcia.** Łask. oferty pod adr.: **Szeliski, Gdańsk - Langfuhr, Hochschulweg 3.** zg 28 415

Kto szuka podarku gwiazdkowego
Niech spieszy do Kałamajskiego

Najtaniej: Pończochy, Trykoty, Bielizna, Gorsety, Szale, Rękawiczki, Zemperki, Berety, Torebki, Chustki do nosa, Krawaty, Szelki, Robótki i inne podarki gwiazdkowe.

Pg 34867-49,29

Wystawa obrazów **Prof. A. LASZENKI**

Egipt, Algier, Tunis, Marokko, Palestyna, Transjordania, Hedżas

ulica 27 Grudnia 4

Otwarta od 10 — 20

Wstęp: dorośli 50 gr.; młodzież 20 gr.; wyciecz. 10 gr

zg 28 397

Tysiące rozpraw sądowych
Milionowe koszty odszkodowania

— powodują wypadki —
o jakich stale donosi codzienna prasa

Od odpowiedzialności prawnej ubezpiecza tanio i dogodnie

ZAKŁAD UBEZPIECZEŃ WZAJEMNYCH w Poznaniu

Działy ubezpieczeń: od ognia, gradobicia, kradzieży, odpowiedzialności prawnej

ODDZIAŁY: Poznań — Ostrów — Bydgoszcz — Toruń — Gdynia

Wysmienite Koniaki
Liktery - Wina

Kaźmierskiego

zadowolnią najwybred-
niejszych smakoszy

Nowość: Staruszek Somorski

dg 24 780

Na podarki gwiazdkowe

Suknie, Palta, Szlafroki, Pyjamy,
Bluzki, Swetry, Bielizna, Pończochy
Wielki wybór! Niskie ceny!

3on Marché
Poznań, Plac Wolności 1

dg 25 504

MEBLE

skromne i wykwintne
w wielkim wyborze

tanio w oddawna znanej firmie

J. Baranowski

Poznań, ul. Podgórna 13 — Tel. 34-71

— DOGODNE WARUNKI —

Pg 34 844-48.111

Propagandowa Sprzedaż Porcelany „ĆMIELÓW”

Przeznaczaliśmy do taniej sprzedaży partię serwisów w nowoczesnym fasonie,

z dekoracją
kwiatu, o wy-
jątkowo piękn-
nej kompozycji
kolorów, z zło-
conymi brze-
gami —

Serwis stołowy na 6 osób,
32 części cena reklamowa 42.- zł

Serwis do kawy na 6 osób,
15 części cena reklamowa 12.- zł

Zamówienia zamiejscowe wykojujemy po wpłaceniu 5.— złotych

„OZDOBA”

POZNAŃ ŚW. MARCIN 4
POSIADAMY OLBRYZI WYBÓR

Porcelany, Szkła, Kryształów, Platerów,
Alpaki, Galanterii metalowej, Fajansów,
ng 2135 Majoliki i Sprzętów Kuchennych
WYPRAWY PODARKI

Przyjmujemy asygnaty „Kredyt”

Dla uzupełnienia nakrycia stołu
polecamy sztuciec „alpaka chrom”
składający się z 6 noży nierdzewnych
6 widelcy, 6 łyżek stoł. i 6 łyżeczek
razem 24 szt., cena rekla- 24.- zł
mowa

GRUŹLICA PŁUC

jest nieublagalna i corocznie, nie
robiąc różnicy dla płci, wieku i
stanu pociąga bardzo wiele ofiar.
Przy zwalczaniu chorób płuc-
nych, bronchitu, grypy, uporczy-
wego męczącego kaszlu itp sto-
sują pp. Lekarze

„BALSAM TRIKOLAN-AGE”,
który ułatwiając wydzielenie się
plwociny, usuwa kaszel, wzmac-
nia organizm i samopoczucie cho-
rego, oraz powiększa wagę ciała.
Do nabycia w aptekach.
Tg 21 922

I-miejscowe

hipoteki amortyzacyjne dla
właścicieli domów czynszo-
wych wyjednujemy. Spół-
dzielnia Kredytowa Właści-
cieli Domów, Sew. Mielżyń-
skiego 23 m. 12. zg 28 420

Kupuj — tylko w firmie chrześcijańskiej

B. OKOPINSKA Poznań
Pocztowa 1

Pończochy — Rękawiczki — Swetry
Trykotaż — Płótna — Bieliznę
Wolne — Nici

dg 24834/3

Bo tam — Ceny najniższe a wybór największy

KIOSK

w Gdyni, bardzo ruchliwy, czynny cały rok, oddam poważ-
nym reflektantom, posiadającym 5.000 gotówką Oferty:
„Wyłączna koncesja” Biuro Pietraszka, Warszawa Mar-
szałkowska 115. ng 1460

ZIEMNIAKI fabryczne

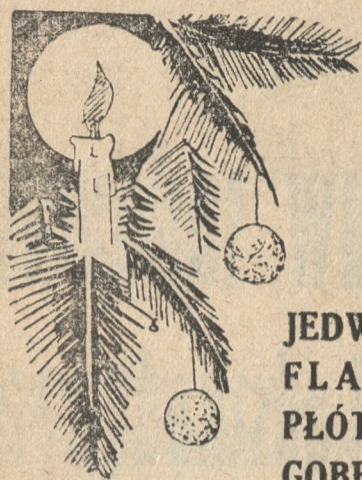
po cenach dziennych kupuje, jak również przy-
muje do przerobu na płatki ziemniaczane

SUSZARNIA ZIEMNIAKÓW w JANOWCU

Telefon: Janowiec Wlkp. 51

dg 25165

Na GWIAZDKĘ!

Piękne Wełny

na suknie, płaszcze damskie
i ubrania męskie

JEDWABIE, AKSAMITY, BROKATY itd.
FLANELE na poranniki i piżamy,
PŁÓTNA, STOŁOWIZNA, FIRANKI,
GOBELINY i MATERIAŁY DEKORACYJNE

F. Kaźmierski

SPECJALNY SKŁAD BŁAWATOW

Poznań, Stary Rynek 38/39

Telefon 31-47

Pg 34 945-49.140

KAŻDA POLKA

winna we własnym interesie czytać

zakupy świąteczne

w chrześcijańskich firmach zrzeszonych, gdyż one dają rękojmię sprawnej obsługi, ścisłej kalkulacji i najwyższej jakości towaru Bielizny, Pończoch, rękawiczek itp.

Koło Kupców Branży Towarów Krótkich Galanterii i Modnych Art. Damskich Zrzeszenia Kupców Chrześcijan w Poznaniu

SPIS CZŁONKÓW

- Centrala Pończoch — Al. Marsz. Piłsudskiego 4
- Duchowski Wł. — Górna Wilda 51
- „Elastic“ — 27 Grudnia 5
- „Este“ — Br. Pierackiego 18
- Habrych B. — Br. Pierackiego 8
- „Haftoplis“ — ul. Wroclawska 3
- Handsuh M. — Marsz. Focha 45
- Kaczmarek S. — 27 Grudnia 10
- Kalamajski S. — pl. Wolności 6
- Koźlicki St. — pl. Wolności 10
- Łowicka K. — Fr. Ratajczaka 49
- Malczewski M. — Szkolna 13, Filia Matejki 1
- Mikołajczak E. — Świętosławska 12
- Okopińska B. — Pocztowa 1
- „Papi“ — Aleje Marcinkowskiego 13
- Pielatowski M. — Stary Rynek 71/72
- Piotrowska L. — św. Marcin 9-10
- Plich E. — Al. Marcinkowskiego 17a
- Schubert J. — Stary Rynek 76 i Nowa 10
- Schulz St. — Stary Rynek 80/82
- Stankiewiczowa J. M. — St. Rynek 84
- Svenda M. — Stary Rynek 65
- Szlapczyński L. — Stary Rynek 89
- Szostak W. — ul. Dąbrowskiego 46
- Szymański A. — św. Marcin 1
- Trojanowski Wł. — św. Marcin 18
- Twarowski K. — św. Marcin 18
- Wallheim B. — 27 Grudnia 20
- Woźniak F. — Stary Rynek 85, Kramarska 16

Pg 34 874-40.35

Najmilszym prezentem gwiazdkowym

jest

forteplan - pianino

B. Sommertelda

największej fabryki w kraju.

Zniżone ceny. Dogodne warunki spłaty.

ng 2158

Skład fabryczny:

Poznań, ulica 27 Grudnia nr. 15.

Na gwiazdkę!

FUTRA LISY, SKORY

wszelkiego rodzaju, wielki wybór, najnowsze modele, ceny niskie

dogodne warunki spłaty

do 24 567 tylko u

Jana Willmana

Poznań, Plac Wolności 7

podwórze I. piętro tel. 4837

Bielizna, Pończochy Rekawiczki, Trykoty

damskie, męskie, dziecięce
najtaniej w firmie

„HAFTOPLIS“

Wroclawska 3, Telefon 28-10
Pg 34 78

Lampy Elektryczne

w wielkim wyborze wprost
z wytwórni 4g 26074

Skrzypczak - Poznań

św. Marcin 27 podwórze II p

W kościołach

budynkach przem.,
do oświetlenia placów
i robót ziemnych

wszędzie gdzie niema elektryczności
niezbędne lampy naftowo żarowe.

Bez knotów, nie kopać, pełna bezpieczeńność!

Najlepsze systemy

Pg 34 01-49,57

poleca

BR. ŚNIEGOCKI

Poznań, Fr. Ratajczaka 2 — Cenniki odwrotnie.

ADLER

Jedyny samochód na nasze drogi
Jego zalety to: Przedni napęd
Niezależne zawieszenie kół
Stalowa karoseria

WYKORZYSTAJCIE GRUDZIEŃ — W KTÓRYM JESZCZE OBOWIĄZUJĄ
ULGI W PODATKU DOCHODOWYM

F. SZCZEPAŃSKI

Poznań

Plac Wolności 17, tel. 30-07

PRAKTYCZNE PODARKI

dla Domu, Gospodarstwa
FARTUSZKI, CZAPKI, RYŻKI, PŁASZCZE,
KITLE, BLUZY i t. p.

kupuje się najlepiej w firmie

B. HILDEBRANDT, Poznań,

Ng 1118

Stary Rynek 73/74.

Rewelacja światowa

NOWOŚĆ dla Przemysłu i rolnictwa do obróbki pasów.
Poznańska organizacja poszukuje dzielnych i pracowitych
WOJAZERÓW I SUBWOJAZERÓW.

Zgłaszać się hotel „Continental” w dn. 12 i 13. bm. tj.
w niedzielę i poniedziałek od 10—12. Pisemne zgłoszenia:
Dom Handlowy „PRUDENTIAL”, Łódź I, skrz. poczt. 264.
ng 2355

FENOMEN na Gwiazdkę

TELEFUNKEN-FENOMEN Mz.
superheterodyna o rewelacyjnym
układzie oszczędnościowym
„ekonomizator prądu” — to
NAJODPOWIEDNIEJSZY
PODAREK GWIAZDKOWY.

Telefunken-Fenomen Mz. przy pełnej
wydajności i światowym zasięgu
daje 50% OSZCZĘDNOŚCI
PRĄDU; zużywa tylko 25 watów.
I tyle co mała żarówka. Oszczędnosc
na prądzie wynosi około zł. 3.60
miesięcznie, co stanowi 18% raty
miesięcznej Telefunken-Fenomen
Mz. jest pełnowartościową super-
heterodyną o wysokich walorach
technicznych i wspaniałym tonie.

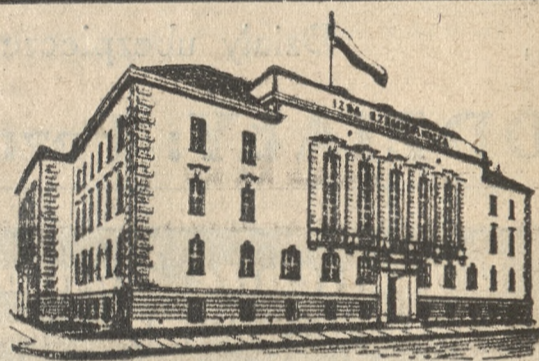
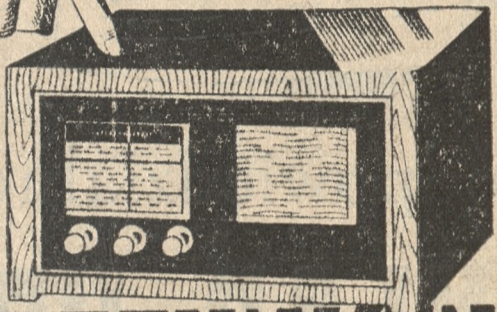
Cena za gotówkę
zł. 289.— na raty
zaliczka zł. 20.—
i 16 rat miesięcz-
nych po zł. 20.—

Radio

TELEFUNKEN

harmonia tonów-symbol jakości

Pięknie odrestaurowana
dużą salę reprezentacyjną
na bale i zabawy taneczne, odczyty, koncerty,
zebrania itp. oraz mniejsze sale poleca i zamó-
wienia przyjmuje

Administracja gmachu Izby Rzemieślniczej w Poznaniu

Wwały Zygmunta Augusta 15

4g 26496

pokój nr. 11, tel. 36-60

Na miejscu nowoczesnie urządzona RESTAURACJA - KAWIARNIA

ZAJĄCE

na eksport kupuje i płaci najwyższe ceny dzienne.

ST. MATYASZCZYK

Leszno, Rynek 29 4g 1790 Telefon 301 i 305

Tania Sprzedaż Gwiazdkowa!

CERATY obrusy i z metra
DYWANY z linoleum, pluszu, bouclé
CHODNIKI różnego rodzaju
LINOLEUM podłogowe i stołowe
TAPETY w wielkim wyborze

ZB. WALIGÓRSKI

Wielkopolska Centrala Tapet
Poznań, Pocztowa 31 Bydgoszcz, Gdańska 12
Przyjmuje się asygnaty „Kredyt”

Pg 34 825-48.29

Stawy rybne

poszukiwane

Kupno — dzierzawa — administracja Szczegółowe
oferty do Kuriera Poznańskiego pod 4g 26 425.

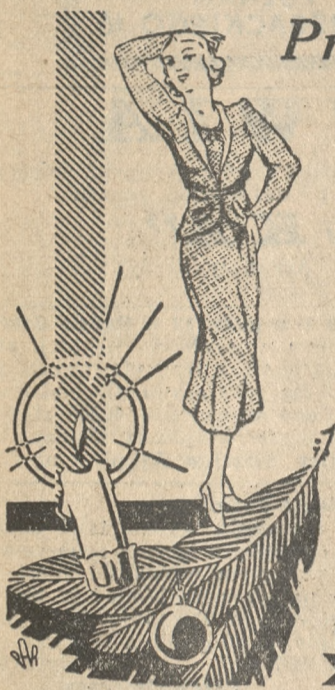
TANIA SPRZEDAŻ GWIAZDKOWA

Praktyczne podarki gwiazdkowe

Polecamy po niższych cenach:
DYWANY — CHODNIKI — NARZUTY — SERWETY
FIRANY — MATERIAŁY DEKORACYJNE i MEBLOWE

Mebłe stalowe

BRACIA GÓRECCY — POZNAŃ, UL. NOWA NR. 6.

Praktyczne i eleganckie upominki gwiazdkowe

dla pani:

suknie garsonki „JERSEY“, swetry i pulowery włóczkowe, wytworna jedwabna bielizna, rękawiczki i pończochy

dla dziecka:

sukienki, ubranka, płaszczyki, komplety ślizgawkowe

Towar tylko doborowy — Ceny umiarkowane Asygnaty „Kredyt“.

S. Kaczmarek
UL. 27 GRUDNIA 10

Czy się podobam?..

—Oto pełne troski pytanie Pani...
—Niezawodnie! O ile pomoże Pani naturze i usterki cery pokryje delikatnym, jak pył kwiatów, przylegającym, nieszkodliwym, nadającym świeżość i mat

z pudrem ABARID

Piękny podarek gwiazdkowy to maszyna do pisania

Olympia do nabycia już od zł 260,—

K. KOCHANOWICZ i S-ka Poznań

Pg 34 951-49.143

Plac Wolności nr. 13, obok ul. 3 Maja.

MATERIAŁY BUDOWLANE I STOLARSKIE

DYKTY

PRODUKCJI LASÓW PAŃSTWOWYCH

gwarantują wysoki gatunek i standaryzowane wymiary.

SPRZEDAŻ

„PAGED“ Polska Agencja Drzewna Sp. z o.o.

CENTRALA: GDYNIA, UL. ŚWIĘTOJAŃSKA 44. TEL. 19-18.

Oddział w Poznaniu, Ratajczaka 40 — telefon 48-00

Agentura w Ostrowie Wlkp., Rynek 16/17 — telefon 245

Agentura w Bydgoszczy, Świętojańska 11 — telefon 22-37

Łyżwy - Narty

Ubiory Sportowe
Płaszczki Szkolne

Swetry - Rękawiczki
Pończochy

DOM SPORTOWY

Poznań, św. Marcin 33

Ilustr. cenniki wysył. gratis

ng 2133-1

Instrument muzyczny najmilszym podarkiem gwiazdkowym!

Skrzypce, gitary, mandoliny, akordeony, saksofony, harmonie, gramofony i płyty oraz wszelkie inne instrumenty muzyczne w olbrzymim wyborze po niskich cenach

Struny i przybory do instrum.
St. Kozłowski

zal. 1907.

Poznań, Wrocławska 23-25.

Własne warsztaty.

dg 25 480/81

UPOŚLEDZENI SŁUCHOWO!!

Już są w sprzedaży wszechświatowej sławy aparaty

SONOTONE - Corp. New - York

Przywróć Wam słuch! Polecamy nasz nowoczesny „NATURALNY TON“ prawie niewidoczny, bardzo lekki, nieelektryczny.

Na żądanie wysyłamy broszury. Informacje i porady bezpłatnie.

Warszawa

„SONOTONE“, Marszałkowska 108/2 12

Przedstawiciele na miasto wojewódzkie poszukiwani

Tg 21 943

Zaburzenia ŻOŁĄDKOWE

są przyczyną powstawania różnych chorób, odbierają apetyt, tworzą złą przemianę materii. Należy dbać o normalne funkcjonowanie żołądka i kiszki przez regularne wypróżnienie.

ZIOŁA Z GÓR HARCU
DRA LAUERA

słuszą się przy obstrukcji, normują trawienie, czyszczą łagodnie i bezboleśnie, przeciwdziałają tworzeniu się fluszczy, wydalają substancje gnilne, nie wywołują przyzwyczajenia. Słuszone są również skutecznie w cierpieniach wątroby, nerek i pęcherza, kamicy żółciowej, reumatyzmie, artretyzmie, hemoroidach i atyfości.

ZIOŁA Z GÓR HARCU
DRA LAUERA

ng 1532

Piękny komplet

ozdób choinkowych kupisz najtaniej tylko u nas! Komplet zawiera blisko 100 sztuk prześlicznych, wielobarwnych ozdób szklanych, lśniących tęczowymi barwami, św. Mikołaj z aniołami, gwiazdki złote, sopelki lodowe, girlandy srebrne i złote, włosy anielskie, zimne ognie, śnieg sztuczny, świeczki kolorowe, lichtarzyki, nici szycowe, piękny reflektor o czarodziejskim blasku na wierzchołek choinki i wiele innych nowości. Cena całego kompletu: Gat. „LUDOWY“ zł 7,80. Gat. „WYTWORNY“ zł 9,85. Gat. „WKWINTNY“ — Najwyższy z olbrzymiem bombami i potrójnymi reflektorami tylko zł 11,90. Bezpłatnie dodajemy książkę Koledy-Pieśni dla uprzyjemnienia wieczoru wigilijnego. Wysyłka następuje pocztą na listowne zamówienie. Płaci się przy odbiorze. Opakowanie bezpieczne w drewnianej skrzyni. Prosimy adresować: Wytw. chrześć. W. OBORSKA, dz. H., Warszawa 1, ul. Zielna 12. ng 2358

DLA PANI NA GWIAZDKĘ:

BIELIZNA DAMSKA
POŃCZOCHY, RĘKAWICZKI, SWETRY
KOSTIUMY WEŁNIANE

w pięknym wyborze po cenach gwiazdkowych poleca

BOGDAN HABRYCH

Poznań, BR. PIERACKIEGO 8. „Asygnaty Kredyt“.

Lokalhandlowy

nadający się na każdą branżę, ruchliwe miejsce przy skrzyżowaniu ulic Wielka — Wielkie Garbary, przystanek tramwajowy i autobusowy do wynajęcia. Zgłoszenia ul. Wielka 17 m. 9. zg 28 418

Tg 21 925

PRZYJMĘ

przedstawicielstwo lub skład konsygnacyjny

na Poznań i Województwo powaźnych przelebień. Dysponuję gotówką do 40.000.— zł. Zgłoszenia uprasza się do Bura Ogl. „PAR“, Poznań, Aleje Marcinkowskiego 11 pod 49,155

pg 34 920

Kawiarnię jadalną

dobrze zaprowadzona z mieszkaniami i meblami, przy najruchliwszej ulicy sprzedam zaraz, powodu wyjazdu za granicę, objęcie 2000.— Adres: Janczyński, Ostrow Wlkp., ul. Raszkowska 38. n 2284

5 POKOJOWE

komfortowe mieszkanie wysoki parter przy ul. Młyńskiej 2 wynajmie zaraz ng 2112
Komunalna Kasa Oszczędności Miasta Poznania

GARAŻE do wydzierżawienia
Długa 3, telefon 23-16

dg 25 510

Zakład fotograficzny

w śródmieściu Bydgoszczy, przeszło 40 lat zaprowadzony, z 3 pokojowym mieszkaniem, korzystnie do wynajęcia. Ferd. Ziegler & Co., Bydgoszcz, Dworcowa 15. ng 2354

DOM

przy głównej ulicy dużego miasta przemysłowego G. Śląska ze składem manufaktury (od 24 lat w jednych rękach) lub bez zaraz tanio na sprzedaż. Oferty Kurier Pozn. zg 28 426.

Z dniem dzisiejszym rozpoczynamy
Całkowitą Wyprzedaż Likwidacyjną

w naszym oddziale przy ulicy **NOWEJ** nr. 3.
WIELKA ZNIŻKA CEN!

Wyjątkowa okazja nabycia korzystnych Podarków Gwiazdkowych.
R. i C. KACZMAREK, POZNAŃ, ulica NOWA 3

Pg 34 877/8-49.43

97 LAT
FUTRA
DOBRY TOWAR
SOLIDNA PRACA
B. SCHULTZ
TEL. 15-13 POZNAŃ
BR. PIERACKIEGO 16.

OBUWIA

najnowsze modele na gwiazdkę oraz deszczówki, śniegowce i kalosze poleca po najniższych cenach

„E L K A”

Św. Marcin 62. Asygnaty Kredyt.
zg 28 423

W dniu 12 stycznia 1938 r. o godz. 10 w Sądzie Grodzkim w Ostrzeszowie sprzedana zostanie na licytacji nieruchomości miejska, składająca się z trzy piętrowego domu z dwoma składami, 15-toma lokatorami. Dochód brutto 5.880 zł, netto 4.410 zł. Cena wywołania 41.500 zł. Nabywca posiadać musi zezwolenie właściwej władzy. Informacje adwokat Dr Koehler, Strzelno Wlkp. ng 2276

Wydzierżawienie domostwa.

Wydział Powiatowy w Poznaniu wydzierżawi domostwo drogowe w Promnie z ogrodem o łącznej powierzchni 1.150 m². Oferty pisemne z podaniem wysokości miesięcznego czynszu dzierżawnego należy przedkładać w biurze Powiatowego Zarządu Drogowego w Poznaniu, Wały Kościuski 3 pokój 25 w terminie do 20 grudnia 1937 r. Poznań, dnia 10 grudnia 1937 r. dg 25 508
Przewodniczący w. z. Mgr Rakowski, Wicestarosta.

Nasza
WYPRZEDAŻ LIKWIDACYJNA

postępuje w pełnym tempie.
Polecamy jeszcze w ostatnim okresie wielki wybór w metalowych zastawach stołowych, cukiernicach, maslinach. Porcelanowe serwisy do kawy, muki i pieczywa. Wazon, ozdoby figury itp. przedmioty stosowne na podarki gwiazdkowe.
ADAM SZYDŁOWSKI, Wroniecka 4
Porcelana, szkło, fajans, galanteria, sprzęty kuchenne.
zg 28 424

Wytworny i subtelny
Zapewnia utrzymanie
zawsze malowej,
delikatnej, czarującej
cerwy. - puder
SEKRET PIĘKNOŚCI ANIDA

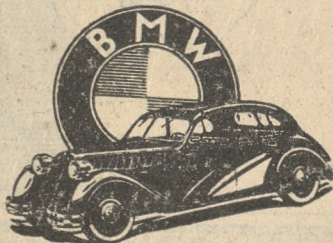
Pg 34 946-71.228

Firany

modne okno 5.50, 7.50, 9.50, 22.00,
swetry Angora 4.25, 9.50, trykoty.
Poznań, Wielkie Garbary 10.
zd 57 979

PARAMENTA - SZTANDARY
POLECA
WIELKOPOLSKI ZAKŁAD
HAFTÓW ARTYSTYCZNYCH
K. KĘDZIERSKA
POZNAŃ, UL. SKARBOWA 3

B. M. W.

to szczyt techniki, ekonomiczne szybkie o pięknych liniach 6-cylindrowe 45 i 50 KM.

Wyłączna reprezentacja
„MOTOR“
Poznań, Dąbrowskiego 5.
Telefon 62-27
dg 25 111

Na gwiazdkę

polecamy własnego wyrobu pierniki na miodzie, glazurowane, nieglazurowane i oblewane czekoladą

Miodowniki aż do najlepszych gatunków

Ozdoby choinkowe w różnym wykonaniu

Czekolady i praliny

Keksy najlepszego gatunku

Pumperniki i sucharki

Odsprzedawcom wysyłamy na żądanie cenniki. Przesyłki od 5 kg franko.

DWÓR SZWAJCARSKI, Bydgoszcz

Jackowskiego 26-30. Tel. 32-54

Mleczarnia, Piekarnia i Cukiernia

Oddz. Fabryka Pierników, Keksów i Czekolady.

ng 1 994

Prozaki: „MIGRENO-NEVROSIN”
KOGUTEK
zastosowania
GRYPA. PRZEZIĘBIENIE. BOLE GŁOWY. ZĘBOWITPA
Kodziejsie oryginalnych proszków tylko z KOGUTKIEM

Tg 21 924

NAJWIEKSZA FABRYKA WYKWINTNEJ ODZIEŻY
W. KONKIEWICZ
POZNAŃ - STARY RYNEK 8.

poloca. PŁASZCZE - UBRANIA - MUNDURKI SZKOLNE
znane z doskonałego kroju, trwałego materiału i przystępnej ceny.
Modne welny na ubrania i płaszcze. Olbrzymi wybór.

Nagłówkowe słowo (tłusto) 25 groszy, każde dalsze słowo 15 groszy, 5 liczb = jedno słowo, l. w. z. a = każde stanowi 1 słowo. Jedno ogłoszenie nie może przekraczać 100 słów, w tym 5 nagłówkowych.

OGŁOSZENIA DROBNE

Ogłoszenia wśród drobnych:
1-lamowy milimetr 50 groszy

Znak oferty naprzykład: n 2395, z 21 025, d 1611 i l. d. = 1 słowo.
Drobne ogłoszenia w dni powszednie przyjmują się do godz. 11.10, w soboty i dni przedświąteczne przyjmuje się do godz. 10.45.

1. DOMY - PARCELE

Okazyjnie

obiekt czynszowy centrum Poznania, dochód roczny 8 400.— sprzedam bez targu za 62 000.— wplaty 50 000.— lub zamienie idealną połowę na wille ogrodową dopłatą. Oferty Kurier Poznański zdg 56 513

Połowę domu

dwa pokoje kuchnia przynależności, pół morgi ogrodu Piatkowo, poczta Poznań, Winiary, sprzedam 4 000.— złotych. Oferty Kurier Poznański zdg 57 422

Kamienice

dochodowa cztery składy, najruchliwsza ulica, dochód 26 000.— sprzedam. Oferty Kurier Poznański zdg 57 199

Dom

czynszowy kupie, zamian trzymorgowa parcele Poznaniu, coskolwiek dopłaty. Oferty Kurier Poznański zdg 58 387

Kamienica

komfortowa, Jeżyce, dochód 14 000.— cena 125 000.— wplaty 90 000.— Oferty Kurier Poznański zdg 58 409

Kamienicę

nowa, dochód 3 000.— sprzedam 36 000.— wplata 20 000.— Kossmann, Fredry 6. zdg 58 483

Wille

3x3 pokoje komfort, ogród — 23 000.— sprzedam. Oferty Kurier Poznański zdg 58 361

Dom

dochód 7.500.— sprzedam, zamienie. Oferty Kurier Poznański zdg 57 474

Parcele

Zbąszyńska — Jeżyce, okrzystnie sprzedam. Oferty Kurier Poznański zdg 57 702

Dom

Poznaniu, dochód 2.400, 16.500.— sprzeda Dudek, Wielkie Garbary 34.

Parcela

budowa zwarta, tylnie zabudowania Łazarz blisko Matejki. Adres wskaże Kurier Poznański zdg 57 726

Kamienice

nowa — bezstemplowa w Poznaniu, elegancka, komfortowa, — trzy czteropokojowe mieszkania, podłogi parkietowe, nowoczesnie zbudowana — sprzedam. Wplaty 200.000.— Oferty Kurier Poznański zdg 57 565

Dom

komfortowy, wolny stempla, dochód 4 200.— sprzedam 42 000.— wplaty 30 000.— Kwiatkowski, — Działyńskich 10. zdg 58 341

Dom

nowy bez stempla 3x2 i 2x3 pokoje kuchnia, łazienka, Górczyn z powodu podziału majątku korzystnie sprzedam. Oferty Kurier Poznański zdg 58 302

Kamienice

II piętrowe, ładny ogród, dochód 3.000.— wplaty 25 tysięcy tania sprzedam. Oborniki, Majora Dobrzyckiego — Nowaczyk. zdg 57 851

Okazja

Kamienica 2 piętrowa w Poznaniu, ul. Słomska 12, tania do sprzedania. Zgłoszenia przyjmuje p. Józef Nowak, ul. Marsz. Pocha 15. Pawilon. zdg 58 371

Prezent gwiazdkowy

Kamienica bezstemplowa, dochód 8 000.— Cena 70 000.— wplaty 50 000.— Adamski, plac Nowomiejski 6 a. zdg 57 940

Kamienica

śródmieście dochód 12 500.— amortyzacji 30 000.— wplata ugodowo okazynie udziałów rodzinnych. Oferty Kurier Poznański zdg 57 963

Willa

komfortowa 25 000.— Poczta 15. mieszkanie 2. zdg 58 225

Sprzedam

dom 4 piętrowy w Poznaniu centrum, w podwórzu dom fabryczny osobny wjazd. Wplata 80 do 100 tys. Zgłoszenia Kurier Poznański zdg 58 209

2. PIENIĄDZ

Opracowuje

uzyskanie pożyczek pod zastaw hipoteczny, P. Adamkiewicz, Poznań, św. Marcin 62, m. 3, Biuro czynne od 10—14. Na odpowiedź znaczek. zdg 56 745

3—4

tysiące złotych na 1 rok, dobra gwarancja, procent wg umowy zaraz potrzebne. Oferty Kurier Poznański zdg 56 926

Poszukuje

zaraz pożyczki wysokości 8 000.— zł na hipotece kamienicy wartości 80 000.— Agencja Orodownika, Chorzów. ng 2273

Wspólnika

z kapitałem 30 000.—, zł poszukuje

przedsiębiorstwo

z koncesją celną w

Gdyni.

Zgłoszenia Kurier Poznański zdg 57 299

Wspólniczki

3.000 do dobrze prosperującego interesu. Oferty Kurier Poznański zdg 57 551

2 000 zł

pożyczki poszukuje, dam stała posadę fizyczna w własnym przedsiębiorstwie i procent. Gwarancja pewna. Oferty Kurier Poznański zdg 57 758

Wspólniczki

kawiarni — letniska, blisko Poznania, 24 pokoje, urządzone poszukuje etatowy urzędnik. Oferty Kurier Poznański zdg 57 690

Poszukuję

2—3 000.— duży procent, gwarancja, Zgłoszenia Agencja Kuriera Poznańskiego, Jarocin. ng 2395

Poszukuję

wspólniczki gotówka 5 000 współpraca, dobry interes. Oferty Kurier Poznański zdg 58 272

Zaraz

na I. hipoteke krótkoterminowa 6 000 zł, dam 8%. Zgłoszenia Kurier Poznański zdg 58 258

700.— Rmk.

wolne w Berlinie do odstąpienia. Oferty Kurier Poznański zdg 58 460

3. LETNISKA I UZDROWISKA

Zakopane

ul. Piłsudskiego, chrześcijański pensjonat

Mirabella

komfort, wykwintna kuchnia, cena przystępna. zdg 54 545

Rabka Łowiczanka

pensjonat drowych Karasińskiej i Ryglkiej poleca pokoje na sezon zimowy. Tylko dla chrześcijan. zdg 55 002

Rabka - Zdrój

renomowany — komfortowy pensjonat „Stella” centrum, kuchnia pierwszorzędną, niskie ceny. — zdg 55 944

Wisła

Pensjonat „Idylla” pełnokomfortowy, Wykwintna kuchnia. W pobliżu tereny narciarskie, przyjmujemy zgłoszenia na święta i sezon zimowy. Tg 21 927

Truskawiec

Pensjonat dietetyczny — leczniczy „Aida” Dra med. Proszowskiego. Sezon zimowy od 1 grudnia. ng 53 265

Rabka

pensjonat „Bellevue” poleca pokoje z utrzymaniem. Centralne ogrzewanie, woda bieżąca. Telefon 167. ng 2137

Zakopane

Nowoczesny pensjonat I kat. — „Leśny Gród”, ul. Chramcówki, telefon 11-06. Budynek nowy, mury nowo, ponad 30 pokoi z ciepłą, zimną wodą bieżącą, centralne ogrzewanie, przyjmuje zamówienia na święta. Kuchnia wykwintna i obfita. Obiady z 5—6 dań, kolacje z 4—5 dań, śniadania wiedeńskie. Ceny umiarkowane. Zarząd. ng 2131

Miłowody

leczą nerwy, serce, informacje: Administracja Miłowody, p. Oborniki, Wlkp. Ng 52 093

Zakopane

Dobrze, niedrogo, spędzisz wywczas w nowoczesnym urzędowym pensjonacie „Lucyła”. (Parcela urzędnicza.) zdg 58 360

4. OSOBISTE

Gorsety

Biustonosze poleca

Pracownia

Gorsetów „Wanda”

Leontyna / Sychowska, Ratajczaka 27 zdg 58 015

Pania

z recifalu Sautera, balkon, prawa prosze bardzo o adres, porozumienie Kurier Poznański zdg 57 284

Masz wątpliwości

jak przeprowadzić kampanie ogłoszeniową, skorzystaj z pomocy Wydziału Propagandy Kuriera Poznańskiego zdg 45 834

Bridż - Kurs

zapisy Salony Bridżowe, Fredry 12. dg 25 487

Kto wskaże adres pani Heleny Czaplewskiej wdowy z Poznania? Zgłoszenia za wynagrodzeniem, Wierzbicice 19, m. 9. zdg 57 711

Unieważniam

weksel z podpisem Michał Michalak, ekspedient, Winiarska 69 m. 1. zdg 58 468

6. GZENKI

5 675 par

stanie na ślubnym kobiercu w tym karnawale, skojarzonych przez Najstarsze Biuro Matrymonialne „Głos Serca” Stanisławów, Słowackiego 20. Najbogatsze partie pań — panów z całego świata, posagi od 1 000—1 000 000.— oraz różne stanowiska. Napisać swe dane z wymaganiami, zadającym wysyłamy kilkadziesiąt ofert. Złoty znaczkami załączyc. Liczne podziękowania. ng 1803

Urzędnik

lat 55, pozna panna zamożna do lat 55. Później ożenek. Oferty Kurier Poznański zdg 57 792

Chemik - technik

kawaler, lat 25, posłubi pania, która wyrobi jakakolwiek prace. Oferty Poste restante, Bydgoszcz nr dowodu 2370. zdg 57 406

Przystojna

młoda inteligentna blondynka posiadająca przepiękny komplet na wyprawę pozna sympatyczne, przystojnego pana na stanowisku. Cel matrymonialny. Oferty Kurier Poznański zdg 57 340

Kawaler

40 morgowego, sliczny sad owocowy, bez długu, miłego charakteru, uczciwy, poszukuje dobrej żony. Majątek celem spiaczenia podżenstwa — wspólnego dobra konieczny. Zgłoszenia możliwe fotografia, której zwrot recze słowem proszę kierować Kurier Poznański zdg 57 319

Pani

elegancka, przystojna, sympatyczna szuka braku znajomości kulturalnego pana tylko wyższym stanowisku (kawalera, wdowca bezdzietnego) celem wspólnego chodzenia do kina, teatru. Wiek 38—48. Cel matrymonialny. — Agenci wykluczeni. Oferty Kurier Poznański zdg 57 327

Solidnemu

dobrych zalet na stanowisku, panu, wyswatam, koleżankę, zgrabną, religijną, gospodarną, lat 29. Wyprawa i dwupokojowe urządzenie, później majątek. Oferty Kurier Poznański zdg 57 333

Kawaler

lat 36, na stanowisku pragnie pochoać przystojną, muzykalną, — materialnie niezależną blondynkę do lat 28. Cel matrym. Oferty Kurier Poznański zdg 57 407

Przystojny

32, rzemieślnik, przejmuje przedsiębiorstwo, stotysiecznym miescie na kresach. Panie gotówka od 4 tys. skieruj lask, zgłoszenia wyłącznie matrymonialne do Kuriera Pozn. zdg 57 577

Kawaler

30-letni, elektrotechnik, wieksze gotówka, posłubi inteligentna — przedsiębiorca. Oferty Kurier Poznański zdg 57 790

Kawaler

stary, zamożny poszukuje zgrabnej, przystojnej żony, fotografic zwroci. Oferty Kurier Poznański zdg 57 800

Kawaler

kolejarz, lat 37, średniego wzrostu szuka panny z posagiem — celem ożenku. Oferty Kurier Poznański zdg 57 812

Panna
Inteligentna, sympatyczna, przystojna, gotówki 4.000.— szuka męża na stanowisku najchętniej urzędniczym państwowym. Oferty Kurier Poznański zdg 57 806

Dla
brata mego leśniczego, bardzo przystojnego kawalera szukam celem ożenku odpowiedniej towarzyski życia, posiadającej większą gotówkę wzgl. większą własność ziemską. Zgłoszenia anonimowo fotografują do Kuriera Poznańskiego zdg 57 786

Który
panów kulturalnych chce mieć idealną żonę, kochającą matkę dla dzieci, żechce złożyć oferty pani lat 35 Kurier Poznański zdg 57 860

Panna
po trzydziestce korpulentna, posiadająca cokolwiek gotówki. — pragnie wyjść za małż. Oferty Oredownik, Poznań zdg 57 883

Blondynka
przystojna, dobrej rodziny, w posiadaniu z oszczędnościami, pozna pana powyżej lat 30 (dobrego charakteru). Cel matrymonialny. Poważne oferty Kurier Poznański zdg 57 989

Dobrym
mężem będzie wdowiec z gromadką dzieci dla których szuka matki. Urzędnik, stała posada, własny domek. Oferty do Kuriera Poznańskiego zdg 58 137

Elegancka
przystojna pani średnim wieku, samodzielną, wyjdzie za kulturalnego, zamożnego na stanowisku. Oferty Kurier Pozn. zdg 58 113

Wdowiec
lat 34, inteligentny, pragnie poznać inteligentną panią do lat 32 z gotówką. Posiadam 3 pokoje z kuchnią i cościwek gotówki. — Cel matrymonialny. Oferty Kurier Pozn. zdg 58 249

Kulturalny
przystojny bankowiec, wiek średni, pozna inteligentną, elegancką w celu matrymonialnym. Proszę o list z fotografią do Kuriera Poznańskiego pod zgd 58 298. Za jej zwrot i dyskrecję ręczę.

Panna
lat 25, przystojny budowy z braku znajomości wyjdzie za urzędnika, Posagu 5 000. Oferty Kurier Poznański zdg 58 421

Znane
z olbrzymiego doboru pań — pań, najpoważniejsze biuro

Echo
matwia zapoznanie najszybciej. Poznań, św. Marcin 57, telefon 30-30. zdg 58 254

Kawaler
kierownik szkoły 8 klasowej, przystojny, dobrze sytuowany, pragnie poznać w celu matrymonialnym zgrabną, dobrą prezencją panią do lat 29. — Posag 2000 zł. Listy poważne Kurier Poznański zdg 58 355

Panna
24 na posiadaczkę, córka kupca, domatorka, skromna wyprawa, pozna wyższego urzędnika, inteligentnego kupca. Cel matrymonialny. Zgłoszenia, Gdynia 1, Poste Restante, Lecytymacja 12. zdg 58 358

7 SPRZEDAŻE

Wózki
dzieci, lalozne, rowerki najtaniej, wielki wybór wysprzedają zabawek. Trabczyńska Pierackiego 11, podwórze asygnaty „Kredyt” zdg 47 685

Skład farb
dobrze prosperujący i ładnie urządzony w Kaliszu sprzedam. — Oferty pod skrż. pocztowa nr. 222, Kalisz. zdg 51 672

Na raty
wszystko przepłacasz, tylko za gotówkę kupisz najtaniej w firmie

Mars
jak rowery motocyklowe, maszyny do szycia, gramofony, latakry, radia, doskonałe detektory słuchawki, części, przybory Czesław Malicki, Pilsuńskiego 15 naprzeciw Pomnika Wdzięczności. Fachowa naprawa wszelkich przyrządów elektrycznych i radioaparatur. zdg 52 445

Jadalnia
pałacowa bogato rzeźbiona. Pocztowa 21 — 4. zdg 55 166

Modne Kapelusze Koszule Krawaty
tanio. M. Paszek Poznań, Wrocław zdg 56 053

Mebli
używanych — nowych przekonaj się jak wielki jest wybór, jak okazynie nabyć można przy Jezuitskiej 10 (Świętosławska) „Dom okazynego kupna”. Asygnaty Kredyt Pg 34 142-43, 147

Praktycznym podarkiem
gwiazdkowym ślubnym jest patentowany, składany stół do prasowania „Wiko”. Obniżki 10% w okresie przedgwiazdkowym udziałem tylko fabryka Poznań, Traugutta 23 — 14. zdg 57 856

Przedsiębiorstwo
z kompletnym urządzeniem maszyn do kaszy jęczm. perłowej, taterczanej, maki razowej, paszy dla koni sprzedam w Poznaniu. Oferty Kurier Poznański zdg 56 932

Piece
kuchenki kafłowe przenośne najtaniej Milich, Dolna Wilda 49. zdg 56 401

Samochód
Forda w stanie używalnym — sprzeda „Zgoda” w Inowrocławiu. zdg 55 954

Meble kuchenne
wprost wytwórni najkorzystniej. Piaskowa 3, Konecki. zdg 57 077

Olympia
maszyny do pisania wysokiej jakości do nabycia już od zł. 260.—

K. Kochanowicz i S-ka
Plac Wolności 13 obok ul. 3 Maja Pg 34 605-47, 58

Dużo ozdoby, wiele rozkoszy sprawa

Kryształ
nabyty za kilka groszy w firmie „Dom okazynego kupna”. Jezuitska 10 (Świętosławska). — Asygnaty Kredyt. Pg 34 141-43, 150

Narzędzia
stolarskie gwarantowanej jakości najkorzystniej. Specjalny skład okuć

S. Przewoźny,
Poznań, W. Garbary 39, telefon 22-91. zdg 24 770

Rzeźnictwo
kompletne urządzone, lodownia, śródmieściu, bez konkurencji. — dzierżawa z mieszkaniem 145.— cena 6 500.— sprzedam. Oferty Kurier Poznański zdg 56 973

Skład
towarów krótkich w dobrej okolicy korzystnie sprzedam. Oferty Kurier Poznański zdg 57 130

Skład
kolonialny, blawaty, mieszkaniem meblami okazja 3 800.— Tynecka Mostowa 31 — 10. zdg 57 133

Drogeria
dobrze zaprowadzona w powiatowym mieście, licząca 9 tysięcy mieszkańców, gimnazjum i wojsko od zaraz do sprzedania. Oferty Kurier Pozn. zdg 57 393

Miód
gwarantowany czysto pszczylny, tegoroczny lipcowy 3 kg 7.70, 5 kg 11.70, 10 kg 22.65, blaszanka franko odbiorca: „Paseki Chrześcijańska” Tadeusz Wojciechowski, Podwoleczyska. Tg 21 940

Wieczne Pióra Linda
w niczem nie ustępują piórom innych reklamowanych marek natomiast przez sprzedaż ratalna dostępne dla wszystkich.

Naprawa
wiecznych piór, złotych stalówek fachuwo, tanio. Wytwórnia Wiecznych Piór, Roman Linda, św. Marcin 48, telefon 36-70. Pg 34 403-46, 111

Piżmowce
damskie i białe sprzedam. — Mostowa 37 — 6. zdg 57 449

Bielizna
damska i sprzęt kuchenne okazynie. Oferty Kurier Pozn. zdg 57 546

Żrebec
krótkie, b. szczupła fig. b. korzystnie. Pocztowa 26, m. 10. — (wejście 2 podw.) od 9—12. zdg 57 539

Łóżeczko
dziecięce ładne sprzedam. Marcinkowskiego 5, m. 10. zdg 57 213

Pianina
Fortepiany nierównanej jakości poleca T. Betting i S-ka, fabryka fortepianów Leszno Wilk. Cenniki, katalogi na żądanie. Ng 52 098

Artykuły techniczne - kreślarskie
papiery rysunkowe, kalki, szabloni rysownic, trójkąty itd. Tel. 25-61, ul. Nowa 5.

Aleksander Thomas
Pg 34 322-45, 33

Stoliki
do radia na sprzedaż. Ul. Strzelecka 13, m. 5. zdg 57 218

Buduarek
mahoniowy, pianino nowe, stołowy, lustra, płyty marmurowe tanio. Maleckiego 25 — 3. zdg 57 230

Największy
wybór wszelkich torebek: szarych manila, kawy, korzeni, piekarskich, papierów pakowych, okazynie tanio Edmund Koska. — Dominikańska 5, telefon 28-00. Ng 1088

Dog
zółty, czystej rasy, kilkotygodniowy piesek sprzeda Walczak, Zalasewo, Swarzędz. zdg 57 553

Zegar
kontrolny, jednostajny sprzedam. Aleja Pilsudskiego 24 zegarmistrz. zdg 57 654

Sprzedam
całkowite urządzenie mieszkania piękny stołowy pokój gdański nowoczesne sypialnie, obrazy, firany, obrusy, inne drobiazgi. Adres wskaże Kurier Pozn. zdg 57 620

Choinki
każda ilość, pierwszorzedne. Małżeństwo Mościewiczów — telefon Kwilcz 12. zdg 57 597

Spaniol kocker
młode bardzo miłe, czystej rasy psy sprzedam. Leszno, Rynek 20, telefon 301. ng 1 717

Pianino
sprzedam. Strzelecka 45. Wiczorek. zdg 57 921

Sprzedam
Philips na prąd zmienny. Półwiejska 5, m. 5. zdg 57 920

Cello - Harmonia
(Helikonówka) silne w tonie — okazynie. Długa 14, m. 16. zdg 57 899

Maszynę
do pisania sprzedam. Oferty Kurier Poznański zdg 57 900

Kolonialkę
magiel, pokój kuchnia tanio sprzedam. Kilińskiego 13. zdg 57 905

Tatra
dwucylindrowa, limuzyna, czterodrzwiowa, bardzo mało używana do sprzedania. Zgłoszenia Kuriera Poznańskiego zdg 57 915

Fotosportowa
firma, istniejąca od szeregu lat, przy najruchliwszej ulicy Krakowa z powodu choroby do sprzedania. Oferty pod „Błatok” — Biuro Ogłoszeń, Stattera, Kraków. ng 2 353

Płaszcz
aksamitny, skunksy, Kantaka 2, m. 6. zdg 57 919

Kolonialka
zaprowadzona korzystnie. Adres Kurier Poznański zdg 57 922

Salon Sztuki
oryginały pierwszorzednych artystów-malarzy. Oprawa obrazów

Aleksander Thomas
Tel. 25-61, ul. Nowa 5. Pg 34 321-45, 31

Maszyny
do pisania nowe i używane z gwarancją. S-ka, Skóra — S-ka, Poznań — Aleje Marcinkowskie, go 23. ng 51 031

Meble na raty
przeplacasz, za gotówkę najtaniej kupisz, kuchnie od 85.— sypialnie od 275.— jadalnie od 395.— wszelkie inne urządzenia domowe

Woźna 16.
zdg 57 913

Tatra
Regina i inne doskonałe maszyny — na spłacie — najtaniej u Fligińskiego, Poznań, św. Marcina 23. zdg 54 025

Miód
pszczylny leczniczy blaszanki pięciokilowe 14.— złotych, wysyłają zaliczeniem Wilczewski i Szpanczyński, Tarnopol, Tarnowskiego 2. zdg 57 295

Bernardyni!
rasowe 6 tyg., pies 25, suczka 20, Szlachcin, pocztą w miejsku. zdg 25 505

Cukiernica
lichtarze, zastawa srebrna na sprzedaż. Skarbowa 4, m. 8. zdg 58 032

Sekretara
biblioteki, biurka damskie, szafy, komody, krzesła, fotele, świeczniki sprzedam. Skarbowa 4, m. 8. zdg 58 031

Radio
sprzeda Kwaśniewska. Ks. Rogalińskiego 5. zdg 58 019

Pianino
do wynajęcia. Magazyn Fortepianów, Marcina 22, podwórze. zdg 58 000

Pianino
tanio. Stroma 24, Gerlach. zdg 58 070

Pianino
najlepszym stanie czarne, krzyżowe marki „Eka” sprzedam. — Oferty Kurier Pozn. zdg 58 206

Bechstein
fortepian krzyżowy 1 300.— Kantaka 2, m. 5. zdg 58 072

Piekarnię
sprzedam tanio, powód wyjazd. Oferty Kurier Poznański zdg 57 872-3

Filię
piekarską sprzedam. Oferty Kurier Poznański zdg 57 376-7

Skład
delikatesów, spożywczy, centrum pełnym biegu towarem, stosunki rodzinne. Oferty Kurier Poznański zdg 55 751/2

Półwiejska 3
A. Benenowski

Obrazki olbrzymi
wybór. dg 24 261-2

Kotlinka
gazowa, dwa płomienie. Jackowskiego 17 — 10. zdg 57 596

Wózek
dziecięcy, granatowy, głęboki — samojazd, używana maszyna do dzielenia bułek. Poznańska 27, m. 1. zdg 57 618

Meble kuchenne
jako specjalność poleca Józef Matuszewski, Wrocławska 19. zdg 25 077

Sprzedaż — Naprawa
montownia piór — wszelkich systemów piór wiecznych, ołówków automatycznych, Naprawa natechmiast w firmie Józef Czosłowski, spec. skład papieru, Poznań — Fr. Ratajczaka 2. zdg 25 096

Nowości!
Guziki klamry, broszki, oaski, bransolety, korale oraz

wszelkie dodatki krawieckie
najtaniej

Andrzejewski,
Szkołna 13. zdg 24 865

Nadwycieczna okazja fortepian
marki Ibach Syn w bardzo dobrym stanie sprzedam. Zgłoszenia nie pośredników do „Par” pod „47.116”. Pg 34 799-47, 116

Syropy
spożywcze i do wyrobu pierników w wiadrach 15-kilowych ponadto ryżę pudry cukiernicze-eukier poleca hurtownia Fa Michałowicz i Ska Poznań, Szyperska 14/15. Telefon 28-34. Pg 34 805-47, 125-6

Ibacha
Salon

złoceny Ludwika XVI, mahoniowy „Empire”, stoliki karciane, herbaciane, Lornetki przyrządkowe, pisarki marmurowe, żyrandole stylowe okazynie „Lamus” Strzelecka. Pg 34 531-18, 90

Gdynia!
Znana, od 10 lat dobrze zaprowadzona drogeria, w najlepszym punkcie miasta z powodu wyjazdu natychmiast na sprzedaż. Do objęcia potrzeba ca. 15 000 Oferty: Administracja Kuriera Poznańskiego po dng 2 011

Praktyczne gwiazdkowe
upominki, okazynie „Lamus” Strzelecka. Pg 34 532-48, 82

Serwis
stołowy, kawowy, szkło, sztucce alpakowe to

najtaniej
sprzedaje Marian Lesiński.

Hurt Porcelany
Wronecka 92. zdg 25 445

Podarki gwiazdkowe
kupisz najtaniej

Wronecka 24
podwórze całkowite wyprzedają. Porcelany, szkła fajansu. zdg 25 446

Futro
nowe, karakul, breitszwane okazynie. Szkołna 3, Książnicz. I. zdg 57 263

Ciężarówka
mała pila tarczowa, kotły do gotowania używane tanio. Zgłoszenia Bittner, Dabrowskiego 79. zdg 57 193

Wickze
z zapędem ręcznym i motorowym z filmami dla użytku domowego sprzedam. Foerster, Poznań, ul. Fr. Ratajczaka 35. ng 2 292

Radio
Telefunken (Arystokrata) uniwersalny bardzo tanio. Oferty Kurier Poznański zdg 57 293

Antyczne
meble, radio, dziecięcy kosz, materac, powłóczka, bielizna, Krzeszowskiego 17 — 15. zdg 57 298

Dwa
nowofundlandczyki pies i suczka na sprzedaż. Oferty Kurier Poznański zdg 57 305

Regał
pismo, przybory do stempli sprzedam. Oferty Kurier Poznański zdg 57 306

Skład maki
w bardzo ruchliwym punkcie Poznania dobrze prosperujący — sprzedam. Oferty Kurier Poznański zdg 57 286

Fenomen
sprzedam 250.— Oferty Kurier Poznański zdg 57 494

Nowe
futro damskie (Sniegolu) „Pecolda”, tanio na sprzedaż. Wrocławska 32 — 6. zdg 57 509

Piekarski
piec sprzedam, na rozebranie. — Zgłoszenia Kurier Poznański zdg 57 393

Skład
z urządzeniem. Wskaże Kurier Poznański zdg 57 345

Sprzedam
piękny stołowy pokój gdański, cena 3.000 zł. Adres wskaże Kurier Poznański zdg 57 619

Stolarskie
czekle, nowe, 80 x 2 m, śruby-żelazne. Zgłoszenia Mostowa 34, m. 2. zdg 57 694

Sprzedam
okazynie nowa, nowoczesna sypialnia i kuchnie. Oferty Kurier Poznański zdg 57 749

Angora
kotka rasowa. Oglądać do szesnastej. Lodowa 24 — 9. zdg 57 774

Futra
gotowe i na miarę oraz modernizacja futer wykonie we własnej pracowni, wykonanie solidne, wielki wybór wszelkich skórek.

Ceny bezkonkurencyjne
Specjalny Magazyn Futur

St. Piotrowski
Szkołna 9, Przyjmuje asygnaty „Kredyt”. zdg 24 881-2

Radio
nowoczesne dynamicznym głośnikiem okazynie. Wielkie Garbary 43 — 6. zdg 58 066

Pianino
nowoczesnej konstrukcji Zimmermann z futro. —

Drygas
Trzeciego Maja 4. zdg 58 065

jadalnia
dębowa okazynie tanio do nabycia. Bl. Winklera 26, mieszka. 1. zdg 55 907

Jadalny pokój
z zegarem

perski dywan
duży i mały sprzedam. Bóznicza 15, m. 9. zdg 58 050

Sprzedam
samochód „Chevrolet” 4 osobowy Adres Kurier Pozn. zdg 58 231

Płaszcz
damskie — futra — mundurki gimnazjalne przoduja elegancją, cenami niżej

wprost
tylko z

fabryki Wildowa - Syn
Wodna 1, Specjalny dział mierzowy. Asygnaty Kredytowe. ng 50 892-3

„National”
kase dobrym stanie. — Obejrzedz św. Wojciech 16 m. 8. godzina 14—16. zdg 57 739

Samowar
meble, rozmaite, tanio. Słowackiego 39, Komis. zdg 57 793

Skrzypce
Haeuslerowskie — okazynie. — Matejki 67, mieszkanie 6. zdg 57 679

Skład
z pracownią obuwiu, w centrum, sprzedam z powodu choroby. — Oferty Kurier Poznański zdg 57 678

Sprzedamy
wielką ilość tucznego bydła, waga 6—9 ctr, lub zamienie na dobre krowy dojne lub wysokocielne. Maj. Starkowiec per Kobylin. zdg 57 270

Skład
delikatesów sprzedaj wódek, win z powodu choroby spieszenie sprzedam 22 000.— mieście 80 000 mieszkańców. Oferty Kurier Poznański zdg 57 491

Skład
kolonialny, dobrze zaprowadzony tanio sprzedam. Oferty do Kuriera Poznańskiego zdg 57 817

Brylantowy
piersińcionek półkaratowy, koleczyki brylantkami. Słowackiego 37 m. 2. zdg 57 816

Obraz
duży, zima, dobry pendzel, korzystnie. Oferty Kurier Pozn. zdg 57 815

Maszyna pisania
„Adler” model 7, okazynie. Oferty Kurier Pozn. zdg 57 814

Maszynę
walizkowa „Erika” prawie nowa tanio. — Telefon 50-50. zdg 57 836

Meble
używane — Antyki — Pianina — Dywan

Podgórna 6
Ignacy Rapp. zdg 57 846

Tapczany
leżanki, kluby, olbrzymi wybór

Św. Marcina 74
zdg 57 848

Stoliki pod
nowoczesne

Radio
Meble — Oakzie. zdg 57 849

Jadalnie
Sypialnie — Gabinet — Kuchnie

Nowoczesne
Meble — Okazie

Marcin 74
zdg 57 847

Skład
delikatesów z powodu nagłego wyjazdu tanio sprzedam. Wskaże Kurier Pozn. zdg 57 931

Egzystencja
zaprowadzony skład papieru, trytoniu, galanterii, śródmieście, niska dzierżawa. Oferty Kurier Poznański zdg 57 840

Skład
kolonialny towarem, maglem, tanio czynsz, objęcie 2 150.— powód wyjazd. Pośrednicy wykluczeni. Oferty Kurier Poznański zdg 57 832

Nasi klienci — nasza reklama!
To tajemnica powodzenia pianin i fortepianów

„Arnold Fibiger”
Kalisz, Szopena 9,

Pilka
do rżnięcia ram obrazowych. Poznań, Długa 14, m. 15. zdg 58 161/2

Futro
brazowe, żrebce, średnia figurantio. Poznań, Graniczna 1 — 2. zdg 58 144-5

Okazyjnie
2 dek. tureckie dzbanek porcelanowy antyk sprzedam. Poznań, Ogrodowa 9 m. 1. zdg 58 150/1

Maszyna
meska „Singera” na sprzedaż. — Woźna 1, Komis. zdg 58 075/6

Korzystne zakupy gwiazdkowe.
Nowości na zimę poleca
STEFAN HAHN
Aleje Marcinkowskiego 17a. Prg 34 948-49-142

Działkę
14x48 z altana mieszkalną sprzedam. Bernard Kosicki, Poznań, Bukowska 167 przy Szosie Okrężnej. zdg 55 636

Dery
nieprzemakalne, półszorki, szory używane i nowe poleca Razer, Szewska 11 zdg 57 908

Karakulowa
czapka kolnierzem czarna wydra. Wodna 6 — 1. zdg 57 994

Philips
uniwersalny. Szkolna 3 — 19. zdg 58 013

Fortepian
okazyjnie. Kopernika 7 — 12. zdg 57 941

Meble kuchenne
nowoczesne korzystnie Łakowa 4a stolarz. zdg 57 951

Zaprowadzony
skład towarów krótkich tanio, pośrednicy wyuczeni. Wielkie Garbary 36. zdg 57 953

Skład
obuwia najruchliwszej Poznania tanio. Adres Kurier Pozn. zdg 57 955

Helena
Zosia kupują pończoski, bielizne firmie

„Ewa”
Focha 60. Ng 1142

Eleganckie
krawaty, szale, szelki
„Ewa”
Focha 60. Ng 1143

Konia
mała platforma. Dąbrowskiego 163 zdg 58 217

Urządzenia
składowe każdej branży gablotek, stoły, krzesła. Dąbrowskiego 94. zdg 58 216

Urządzenia
składowe każdej branży używane. Mickiewicza 15. zdg 58 215

Futro
żrebce i sepalowe oraz z lapków karakulowych. Bartczakowa, Madalińskiego 7 — 29. zdg 58 108

Futro
męskie czarne sprzedam. Marcina 33 — 6. zdg 58 112

Piec
stalopalny tanio. Św. Marcina 56 — 20. zdg 58 294

Philips
oryginalny holenderski 4 lamp, piąta prostownicza, zmienny 15 cen. Plac Asnyka 3 a, I prawo, od 16 — 19.

Biedermaier Fortepian
mahoniowy, dobrze utrzymany sprzedam. Katowice II, Krakowska 69, Długajczek. zdg 58 158

Restauracja
centrum, pewna egzystencja, cena 2 000.— Zgłoszenia Kurier Poznański zdg 58 184

Pilkę
nożna — mechaniczna (Dekupiersäge) sprzedam okazjnie. Elektrowarsztat, Garncarska 3. zdg 58 307

Skład
cukrów i owoców okolicy Placu Wolności za 6 000.— Pośrednicy wykluczeni. Oferty Kurier Poznański zdg 58 308

Masa upadłości
sprzedam bardzo korzystnie magazyn mrowany na terenie P. K. P. z bocznica kolejowa oraz różne sprzęty biurowe (biurka, szafy etc.) Zgłoszenia Kantaka 6 I, pietro. zdg 58 259

Wilczyce
10 miesięcy sprzedam, Żydowska 27, m. 1. zdg 58 262

Pianino
marki Irmiler korzystnie. Polna 13 — 21. zdg 58 239

Kociol
miedziany 65 ltr, 7 rondli miedzianych 1—6 ltr. A. Tórz, Spichrzowa 74. zdg 58 342

Fenomen
nowy okazjnie. Piekary 19, — m. 6, godz. 16—18. zdg 58 343

Fortepiany
luksusowy Kaps, Maud Frati pianina.

Gabinety
gdański mahoniowy stylowy.
Jadalnie
wielkopanski, sypialnie.

Antyki
salony. Dominikańska 1, telef. 21-69. zdg 58 390

Młyn
motorowy, 10 tonn, w ruchu pierwszorzędna okolica Kujaw sprzedam. Zgłoszenia Kurier Poznański zdg 58 333

Jadalnia
elegancka, inkrustowana stylowa. Wały Zygmunt Augusta 2, mieszkanie 9. zdg 58 462

Łóżecko
dziecięce i mandoline. Kantaka 5 — 13. zdg 58 372

Skład
kolonialny dobrze zaprowadzony, mieszkanie, z powodu choroby. — Oferty Kurier Pozn. zdg 58 411

Futro
sealowe, karakulowe, żrebce okazjnie. Masztalarska 7 — 4. zdg 58 246

Żłódek
okazyjnie 20 figurek 27 cm. rzeźbionych lipowych. Kwiatkowski, Kobylim, koło Krotoszyna. zdg 58 356

Szynki świąteczne
gotowane, bez kości po 3 zł oraz inne wedliny po cenach przystępnych wysyłam za zaliczką. Bazyli Majka, Tarnopol, Brücknera 8. zdg 58 359

Od 29 lat dobrze zaprowadzony handel bławatów
i towarów krótkich w rynku. — Zgłoszenia Bobkiewicz, Jutrosin. zdg 58 348

Wózki
dla lalek — laki
zabawki
rowerki w wielkim wyborze poleca M. Pogorzelski, Poznań Wodna 7. (Asygna-ty Kredyt.) zdg 57 912

Meble
poleca tanio J. Stepkowski. — Szewska 2. zdg 58 317

Drogerijne
słoiki, butelki, puszki. Oferty Kurier Poznański zdg 58 336

Telefunken
uniwersalny. Półwiejska 9 b — 5 zdg 58 369

Limuzyna
jak nowa tanio. Oferty Kurier Poznański zdg 58 388

Meble
kompletnych
150
pokoi od najskromniejszych do luksusowych, po gwiazdkowych znajdziesz tylko

Hali Mebli
Wrocławska 38. Dogodne warunki. Prg 34 952-54-123

Dachówczarkę
nowa 250 podkładami okazjnie sprzedam. Zgłoszenia Kurier Poznański zdg 58 440

Makę pszenną
luksusowa — kaszkową najlepszą najtaniej Filia

Nadmłyn
Półwiejska 17, Filia
Nadmłyn
Chwałiszewo 11, Filia
Nadmłyn
Górna Wilda 73 Filia Nadmłyn Marszałka Focha 79, Filia Nadmłyn, Dąbrowskiego 56, Filia Nadmłyn, Wroniecka 17. zdg 58 438

Pianino
zagranczne, czarne krzyżowe — najlepszym stanie sprzedam — korzystnie. Ul. Skarbowska 20, m. 5 zdg 58 207

Radioaparat
Telefunken, uniwersalny sprzedam. Piaskowa 3 — 22. zdg 58 203

Futro
karakulowe 250.— suknie koronkowe. Dominikańska 1 — 7. zdg 58 083

Pianino
dobre zagraniczne. Adres wskazuje Kurier Poznański zdg 58 169

Pinczerek
tanio. Ratajczaka 14 — 19. zdg 58 309

Okazyjnie — taniol
Salonik jasny solidny. Bufet debowy stylowy. Łóżecko żelazny materacem. Plaszczy damski czarny, raz noszony, kolnierz popielicy. Codziennie 11—14. Zupańskiego 7 — 6. zdg 58 385

Butony brylantowe
7 karatowe „Occasion”. Aleje Marcinkowskiego 23. zdg 58 400

Harmonium
12 rejestrowe. Piłsudskiego 27 — m. 6. zdg 58 476

Graczyk
torebki damskie. — waziki, teki, paski, parasole
Ratajczaka 34
narożnik św. Marcina. dg 25 513

Kilim
3x4 Krzowski. Oferty Kurier Poznański zdg 58 434

Narty
używane i odzież. Działuńskich 8 — 1. zdg 58 429

Bufet
krzesła. Kwiatowa 9 — 11. zdg 58 428

„Polski Fiat”
korzystnie. Oferty Kurier Pozn. zdg 58 386

Maszynę
szewska, Singera, dobra. Oferty Kurier Poznański zdg 58 364

Sprzedam
kolonialne 10 lat w jednych rękach. Przemysłowa 43. zdg 58 286

Kiosk
Jezuicka 6. zdg 58 393

Jadłodajnię
dobrze zaprowadzona korzystnie sprzedam wraz z mieszkaniem. Plac Kolegiacki 5. zdg 58 394

Radio
stały, bez obudowania sprzedam zamiennie na zmienny. Kozia 20 — m. 4. zdg 58 395

Kolonialkę
z powodu choroby sprzedam. — Adres Kurier Pozn. zdg 58 310

Sypialnia jesionowa Gabinet
orzech kaukaski. Stolarska, Stolarska 2. zdg 58 333

Piec
stalopalny okazjnie. Chelmońskiego 9, m. 10. zdg 58 331

Palto
zimowe męskie średnia figura. — Jackowska 27 — 6. zdg 58 406

Skład
papieru, trytoniu, galanterii, sprzedam powodem za małą półojcia. — Marszałka Focha 39 — 1a. zdg 58 404

Płyty
gramofonowe używane tanio. — Słowackiego 25 — 5. zdg 58 380

Lampy
elektryczne stylowe najtaniej z wytwórni, Masztalarska 7. zdg 58 467

Tanio
z powodu przewlekłej choroby sprzedam zaprowadzona firmie haftów kościelnych, sztandarów, zdobnictwo, mieszkaniem. Poznaniu. Oferty Kurier Poznański zdg 58 466

Skład węgla
zaprowadzony z materiałem, mieszkaniem, telefonem i wszelkimi wygodami. Adres wskazuje Kurier Poznański zdg 58 378

Restaurację
centrum sprzedam 2 000.— Oferty Kurier Pozn. zdg 58 377

Skład
maki tanio na sprzedaż. Przemysłowa 43, Rynek. zdg 58 376

fisharmonie
okazyjnie. Mannborga, Muellera, piękne instrumenty przystępnie poleca Centralny Magazyn Planin, Poznań, Pierackiego 11. Ng 1145

Kawiarnia
jadłodajnia. Adres Kurier Pozn. zdg 58 419

Maszyna
do walcowania skóry zagraniczną korzystnie. Oferty Kurier Poznański zdg 58 458

8. LICYTACJE

Sala
licytacyjna, Masztalarska 5 a, I pietro, sprzedam urządzenie składowe różne meble. zdg 57 970

Wroniecka 6/8
sprzedaje okazjnie tapczany, umywalnie

Jadalnie
sypialnie, salony, szafy, gramofony.

Przyjmuję
licytacji. zdg 58 135

10. MAJĄTKI

Gospodarstwa
około 400 mórg buraczanki poblizu kolei poszukuje, zamiane ew. sprzedaje na dobrze prosperującą dwutrakową tartak, leśniczej okolicy, koleją domem mieszkalnym, zabudowaniami gospodarczymi. Oferty Kurier Poznański zdg 58 967

300
do 500 mórg inwentarzami lub bez kupie, względnie wydzierżawie. Oferty Kurier Poznański zdg 57 242

Resztówkę
sprzedam 130 mórg. Dom 12 pokoi, światło elektr. z żywym — i martwym inwentarzem przy mieście pow. Zgłoszenia Sierdewicz, Chodzież, Rataje. zdg 57 737

Prezent gwiazdkowy
110 mórg pszennej od optanta za bezcen 22 000.— Adamski, — Plac Nowomiejski 6 a. zdg 57 939

280
mórg pszenno-żytnich, 100 mórg obsiana żytem, w tym 30 mórg jasiu bez inwentarza sprzedam śpiesznie bardzo tanio z powodu wyjazdu, pow. międzychodzkiem. Zgłoszenia Trojanowska, Poczta-wa 15, m. 4. Telefon 32-58, od 2—7. zdg 58 116

11. KUPNA

„Occasion”
Kupuje stara biżuteria, złoto, srebro, brylanty, korale, Franciszczyński, Aleje Marcinkowskiego 26. zdg 79 605

Maszynę
do przebierania kawy, automat — waga kupie. Matecki, Wański, Poznań, Szewska 7. zdg 56 690

Kupuje — sprzedaje
maszynę do szycia piece westfalskie, meble, inne rzeczy. Dom Komisowy, Podgórna 2. Prg 34 051

Srebro
złoto, wszelkie starożytności kupuje „Lamuse”. Strzelecka. Prg 34 580-48-83

Wagę
do 300 kg, dobre robocze półszorki. Oferty Kurier Poznański zdg 57 267

Lokomobile
przemysłowa na kołach o sile 25 KM, powierzchnia 35 mtr, najchętniej Lanza w dobrym stanie kupie. Zgłoszenia Kurier Pozn. zdg 56 621

Balans - tłoczarka
50—150 kg wagi. Fryzjer, Stary Rynek 98-100. zdg 57 402

Basen
do nafty z pompa i menzura lub osobno kupie. Oferty Kurier Poznański ng 2 286

Sklep kolonialny
w Poznaniu lub Poznańskim kupie. Oferty wraz z ceną składac pod „Gotówkowe”. Towarzystwo Reklamy Międzynarodowej, Katowice, Rynek 11. Tg 21 941

Futro
szczerzej, wysokiej. Cena, opis. Oferty Kurier Poznański zdg 57 453

Drogerie
dobrze prosperująca kupie. Oferty Kurier Poznański zdg 57 629

Linoleum dywan
duży kupie. Oferty Kurier Poznański zdg 57 616

Kuter
i maszynę do nakiroju kupie tylko w dobrym stanie. Zgłoszenia Kurier Poznański zdg 57 594

Skład
kolonialny, dobrze prosperujący, dokładny opis, warunki. Oferty Kurier Poznański zdg 57 592

Kupuje
skrzynie używane. Robiński, — Masztalarska 6. zdg 57 701

Kociol
parowy
stojący dobry
30 m², 8—10 atn, kupie natychmiast. Zgłoszenia Kurier Poznański. Gdynia, „Winter”, ng 1 603

Piekarnie
kupie w Poznaniu lub prowincji. Oferty Kurier Poznański zdg 57 639-40

Odpadki
kuchenne. Oferty Kurier Pozn. zdg 57 936

Maszynę
do pisania okazjnie kupie. Strzelecka 3, m. 7. zdg 58 064

Meble
używane kupuje Komis. Woźna 9 zdg 58 104

Interes rzeźniczy
z warszatem, mieszkaniem kupie lub wydzierżawie. Ceny i czynsz podać do Kuriera Poznańskiego zdg 58 191

Wóz
handlarski do trzody, półszorek dobrym stanie kupie. Oferty Kurier Poznański zdg 58 265

Kupię
debowy gabinet rzeźbiony, stylowy. Zgłoszenia podam cenę do Kuriera Poznańskiego zdg 58 314

Garderobę
dobrze utrzymaną, obuwie kupie, przychodzi w dom. Oferty Kurier Poznański zdg 58 326

Futerko
damskie, ciemne kupie. Oferty cena Kurier Poznański zdg 58 322

Akcje
Nobel, Firlej - Zieloniewski, Kabeł Polski, Elfibor i inne kupie. — Dobrucki, Warszawa, Alberta 12 ng 2 363

Kupię
doświadczonego dom, wpłaty 60 000 zł. Oferty „Par”. Al. Marcinkowskiego 11, pod „40147”. Prg 34 955-49-147

Karpie
kupie większą ilość. Oferty z podaniem ceny do firmy Bałtyk, św. Marcina 54, telefon 24-13, 33-17. zdg 58 248

Dziurkarke
motorowa kupie. Zgłoszenia Kurier Poznański zdg 58 253

Beczki
drewniane, żelazne dobrym stanie kupuje Hated, Marcina 65. zdg 58 292

Kupię czarnego
młodego rasowego pudla. Najchętniej szczyliaka. Oferty Kurier Poznański zdg 58 290

Maszynę
do pisania biurowa tylko stan b. dobry kupie natychmiast za gotówkę. Oferty Kurier Poznański zdg 58 477

Tel. 21-69
każdy dywan, gabinet męski kupie. zdg 58 389

12. DO WYNAJĘCIA

4 pokoje
Lazarz, Aleja Hetmańska 42. zdg 56 940

Trzypokojowe
komfortowe od 1. 1. 38. Focha 125. zdg 56 975

Pięciopokojowe
komfortowe, słoneczne, centralne ogrzewanie, wysoki parter, wolne od 1 stycznia. Wyspiańskiego 12, portier. zdg 56 079

Dwupokojowe
Kaz. Jarochońskiego 28 — 10. zdg 57 132

Czteropokojowe
komfortowe poblizu Wilsona od stycznia. Oferty Kurier Poznański zdg 57 222

Trzypokojowe
Klin I (obok Grudzieńca), Gospodarz, parter. zdg 57 335

3 pokoje
komfortowe mieszkanie z przynależnościami, piece, parter, zaraz do wynajęcia. Grodziska 9, na przeciw Hipodromu. zdg 57 414

Trzypokojowe
Dąbrowskiego 151. zdg 57 224

Trzypokojowe
Filarecka 3. zdg 57 225

Pięciopokojowe
Wielka 15. zdg 57 226

Pokój
kuchnia wynajme. Grudzieńca 41 zdg 57 236

Pięciopokojowe
Ratajczaka 35. zdg 56 130

4
pokoje, łazienka, dla służby, ogród parter, nowy, 90 zł. Poza tym dwa pokoje, kiosk, zaraz. Obecnie niedziele 11 — 1. Ks. Kordeckiego 18. Zgłoszenia ul. Główna 46, m. 3. zdg 57 553

Czteropokojowe
kuchnia, Wrocławska 20 — 6 od 2—5. zdg 57 548

4 pokoje
komfortowe i bezpodatkowe — ogrodkiem korzystnie. Gen. Sowińskiego 2a. zdg 54 313

5 i 2
pok. Jasna 9. Wiadomość gospodarza. zdg 57 624

Dwupokojowe
przynależnościami Grochowska 9, Gospodarz, Polna 20, m. 3. zdg 57 638

Pięciopokojowe
komfortowe II p. Przechyca 10 zaraz 79-77. zdg 57 736

Pięciopokojowe
wszelki komfort, II ptr, Marsz. Focha 78. zdg 57 615

Czteropokojowe
willi, okolica Ostroroga, parter, centralne ogrzewanie, Zgłoszenia Grodziska 7. zdg 57 600

Mieszkanie
jednopokojowe. Osiedle Warszawskie. Zgłoszenia Reya 3—11. zdg 57 585

Dwupokojowe
tanio. Grodziska 39, Gospodarz. zdg 57 580

Umeblowany
pokój kuchnia. Informacje Łukaszczyca 1, m. 6 zdg 57 562

Trzypokojowe
pełnokomfortowe, bezpodatkowe. Jeżyce, Sienkiewicza 7 — 3. zdg 57 779

Trzypokojowe
Focha 126. zdg 57 709

Sześciopokojowe
Wały Zygm. Augusta 2. zdg 57 708

Pięciopokojowe
Działuńskich 7. zdg 57 707

Czteropokojowe
Mielżyńskiego 4. zdg 57 706

Czteropokojowe
Poznańska 37. zdg 57 704

Trzypokojowe
kuchnia, łazienka willi Solacz, zaraz, Kaszubska 6. zdg 58 159

3-pokojowe
od 1. 1. 38. do wynajęcia. Grochowska 20. zdg 58 181

Pięciopokojowe
stycznia. Maleckiego 21. zdg 58 185

Mieszkanie
jednopokojowe, słoneczne z meblami, Jeżyce, Adres Kurier Poznański zdg 58 118

2
pokoje z kuchnią, pokój z kuchnią, Ostrobramska 32, Górczyn, przy tramwaju. zdg 58 318

Suterenowy
tanio, Kłuszyńska, narożnik Podchorążych (Górczyn), zdg 58 367

Czteropokojowe
komfortowe bezpodatkowe. Solacz, Śląska 11. Pg 34 953-59,122

Dwupokojowe
Jednopokojowe
Marcina 74, I. — 5. zdg 58 436

Pięciopokojowe
piękne, parter, willa, Marynarska 7, wolne. zdg 58 256

Miejsce
dla dzielnego dentysty wskaże. Oferty Kurier Poznański zdg 58 474

Pokój
lub dwa pokoje z kuchnią. Zgłoszenia Świetosławska 8 I., lewo. zdg 58 482

Trzypokojowe
mieszkanie komfortowe, bez podatku, Rynek Śródecki 4. zdg 58 455

Czteropokojowe
komfortowe I., Wiadomości Jasna 12 — 8, telefon 73-06. zdg 58 431

6
pokoje, komfortowe II piętro, Kreta 5, wolne 1 stycznia 1938, wskaże dozorca, tel. 86-78. zdg 58 427

Dwuosobowy
utrzymaniem, centralne zaraz. — Wrocławska 30, m. 12. zdg 58 425

13. SZUKA MIESZK.

4 pokoje
kuchnia, łazienka, garaż lub pobliżu garażu 1 lub 2 piętro śródmieściu poszukuje dobry, pewny płatnik od 1. lub 15 stycznia. — Oferty Kurier Poznański zdg 56 927

3-4
śródmieście poszukuje kupiec — dobry płatnik, nie wyżej pierwszego pietra od lutego lub później. Oferty Kurier Poznański zdg 57 534

Oficer
bezdzielną poszukuje 2 lub 3 pokojowe, słonecznego mieszkania, parter, lub I. śródmieście, od 1 lutego. Zgłoszenia: major Stanisław Herman, Dąbrowskiego 4, m. 22. zdg 57 197

Pokoju
kuchnia, dużego, słonecznego, Jeżyce, wdowa emerytura. Oferty Kurier Poznański zdg 57 211

2-3
słoneczne wygodami, śródmieściu poszukuje etatowy. Oferty Kurier Poznański zdg 57 228

Pokoju
z kuchnią szuka pewny płatnik. Oferty Kurier Poznański zdg 57 578

Urzęd.
etat bezdz. 2-3 pokój, mieszkanie od gospodarza. Oferty Kurier Poznański zdg 57 564

Instalator
blacharz poszukuje stróżostwa. Oferty Kurier Poznański zdg 57 666

4-5
pokojowego w centrum do II pietra szuka lekarz-dentysta. — Oferty Kurier Poznański zdg 57 683

Pokoju
kuchnia poszukuje kolejarz. 2 osoby starsze Łazarz lub Wilda. Oferty Kurier Poznański zdg 57 826

1-2
pokoi z kuchnią, czystych, słonecznych wprost od gospodarza szuka samotna urzędniczka państwowa. Oferty Kurier Pozn. zdg 57 777

Samotna
szuka pokoju taniego od gospodarza. Zgłoszenia Kurier Pozn. p 1494

2
pokojowego kuchnią, śródmieściu od gospodarza, urzędnik. Oferty Kurier Poznański zdg 57 873-8

Stróżostwo
administrację domu przyjme. — Oferty Kurier Poznański zdg 58 027-8

Mieszkania
3-4 pokojowego poszukuje ksiądz. Oferty Kurier Poznański zdg 57 999

Jedno
lub dwupokojowego od gospodarza blisko śródmieścia — szuka przemysłowiec. Oferty Kurier Poznański zdg 57 976

2 pokoje
kuchnia wprost od gospodarza poszukuje urzędnik. Oferty Kurier Poznański zdg 58 204.

Pokój
kuchnia zaraz stawa posada. — Oferty Kurier Pozn. zdg 58 230

Dwupokojowego
lub czteropokojowego place dwa lata z góry. Oferty Kurier Poznański zdg 58 197

Urzędniczka
państw. szuka 2 pokoje kuchnia. Oferty Kurier Pozn. zdg 58 117

14. ZAMIANA MIESZKANIA

Mieszkanie z placem
nadające się na wszelkie przedsiębiorstwo, składnice, wydzierżawie, miasto powiatowe. Adres wskaże Kurier Poznański ng 2398

15. POKOJE UMEBL.

Próżny
umeblowany. Skarbowska 11 — 6. zdg 57 045

Jedno-
dwuosobowy. Marcin 68 — 14. zdg 57 303

Wolne
Długa 12 — 9. zdg 57 450

Jasna
12. m. 3. zdg 57 413

Z klatki
pokój umeblowany do wynajęcia od zaraz. Aleje Marcinkowskiego 1, m. 8 (dom narożnik). zdg 57 523

Jasna
13 — 6. zdg 57 287

Niekrepujący
Młyńska 12 — 4. zdg 57 501

Frontowy
Chwaliszewo 53 54 — 4. zdg 57 186

Podgórna
10a, mieszkanie 11, front. zdg 57 320

Niekrepujący
fortepian, jedno- dwuosobowy. — Stroma 1 — 6. zdg 57 461

Pokoje
klatki schodowej rodzina kulturalna, pianino, utrzymanie pierwszorzędne, całkowite, czyste. Marcinkowskiego 5, m. 10. zdg 57 214

Malżeństwu
Al. Hetmańska 16, m. 3. zdg 57 234

Front
I. fortepianem, dla pań, utrzymanie, bez. ul. Zielona 2 — 6. zdg 57 550

Poplińskich
1a, m. 3. Ładny, frontowy z klatki. zdg 57 646

20,—
pokoik. Kreta 4, II prawo. zdg 57 626

Pokój
umeblowany dla pana lub gimnazjalisty tanio. Ul. Loretńska 16, m. 5. (Lazarz) obok kościoła Matki Boskiej Bolesnej. zdg 57 632

Utrzymaniem
bez. Pręcznica 4, m. 7. zdg 57 142

Pensjonat
przyjezdnych, Rowicka, Pocztowa 31. zdg 57 725

Ładny
1-2 osobowy, niekrepujący, używanie kuchni, łazienki zaraz. — Skarbowska 2 — 11. zdg 57 607

Elegancki
Różana 23 — 3. zdg 57 567

Klatki
schodowej. Górna Wilda 42 — 7. zdg 57 566

Duży
frontowy, telefon, bez. łazienka, panom, Marcina 15 — 7. zdg 56 671

Piękny
ciepły zaraz. Zgłoszenia Wrocławska 15, meble. zdg 57 666

Pręcznica
9-2 urzędniczkom. zdg 57 773

Skarbowska
1 — 5, elegancki, kulturalnym. zdg 57 752

Pokój
Pierackiego 10 — 8. zdg 57 787

Balkonowy
umeblowany. Szamarzewskiego 32, m. 8. zdg 57 788

Śniadeckich
26 — 2. zdg 57 901

Świętokrzyski
3 — 13. zdg 57 799

Dwuosobowy
niekrepujący, utrzymaniem, bez Półwiejska 23 — 9. zdg 57 795

Dwuosobowy
Marcinkowskiego 16 — 18. zdg 57 712

Inteligentnym
Grunwaldzka 13 — 6. zdg 57 746

Mickiewicza
17 — 4. zdg 57 671

Frontowy
ładny, łazienka, elektryczność — Strzelecka 27 — 9. zdg 57 662

Elegancki
Waly Król. Jadwigi 4 — 9. zdg 57 807

Stacja
gimnazjalistki, gimnazjalisty. Stroma 23, m. 4. zdg 57 819

Przyjezdny
stalym, miłe ciepłe, komfortem. Mickiewicza 36 — 7, wysoki parter. zdg 57 822

20,—
frontowy słoneczny. Maleckiego 14 m. 12. zdg 57 825

Panience
Pierackiego 8 — 12. zdg 57 838

Działyńskich
2-7, komfortowy, utrzymaniem, styczni. zdg 57 837

Matejki
59 — 7, jedno — dwuosobowy, centralne. Pg 34 920-59,100

15,—
pani, czystej, piecykiem, Różana 4a — 21. zdg 57 884

Długa
11 — 8. zdg 57 881

Wrocławska
4 — 2. zdg 57 880

Panna
na pokój do samotnej, Romana Szymańskiego 9, m. 17, III p. podwórze. zdg 57 875

Podgórna
4 — 10. zdg 57 865

Pokój
dla dwóch ul. Poznańska 58, — m. 2. zdg 57 916

Wygodny
Grunwaldzka 5, m. 5. zdg 57 891

Niekrepujący
utrzymaniem do wynajęcia. — Skarbowska 4 — 7. zdg 57 903

Pokój
panu. Zamkowa 4b — 8 wejście Pocztowa. zdg 57 906

Elegancki
komfortowy z centralnym, łazienka od 1. I. 38, Mickiewicza 21 25 m. 10a (Dom-ZUP). zdg 57 918

Klatki
frontowy, solidnemu, Poznań. — Focha 74, m. 3. zdg 57 367

10,—
Niegolewskich 16 — 9. zdg 57 937

Dwuosobowy
utrzymaniem, Pierackiego 9, — m. 6. zdg 57 992

Niekrepujący
elektryczność, Stroma 7, m. 7. zdg 58 012

Kreta
22 — 8, dwuosobowy. zdg 58 011

1-2
osobowy. Dąbrowskiego 36 — 3. zdg 58 009

Dąbrowskiego
66 — 9. zdg 57 980

Skrzydło
krótke 3ub pianino zaraz. Kupic. Oferty z ceną Kurier Poznański zdg 58 008.

Pokój
Składowa 1, m. 21. zdg 57 965

Niekrepujący
komfort, centralne, Masztalarska 5 a, m. 8. zdg 58 143

Jednoosobowy
centralne — inteligentnym, Rafajczaka 14 — 22 (parter). zdg 57 949

Dwuosobowy
Ogrodowa 4 — 8. zdg 58 180

Kraszewskiego
4 — 9. zdg 58 218

Bukowska
9 — 4. zdg 58 403

Marcinkowskiego
24 — 25, duży dwu lub jednoosobowy, centralnym. zdg 58 447

Długa
11 — 10. zdg 58 240

Mały
czysty. Kwiatowa 5, m. 6. zdg 58 267

Pani
Półwiejska 33, m. 16. zdg 58 268

Urzednikowi
Pręcznica 6 — 10. zdg 58 277

Zaraz
Wielka 17 — 10. zdg 58 272

Pręcznica
6 — 9. zdg 58 183

Dworca
dwuosobowy, kuchnia. Focha 29 m. 6. Ng 1140

Pokój
wspólny. Marcin 22 — 32. zdg 58 062

Przyjezdny
stałym, Pocztowa 21 — 4. zdg 58 033

Pani
Skarbowska 18 — 10. zdg 58 045

Pokój
parterowy. Długa 4, miesz. 25. zdg 58 005

Utrzymaniem
3 Maja 3a — 17. zdg 58 004

Próżny
Za Bramka 6 — 9. zdg 58 196

Kreta
22. m. 4. telefonem. zdg 58 068

Malżeństwu
pokój używaniem kuchni. Górna Wilda 10, m. 11. zdg 58 122

Frontowy
ciepły. Zielona 2, m. 5. zdg 58 035

Dwuosobowy
pościel pożądana, bezdzietnym — kuchnia, Szymańskiego 9, m. 8. zdg 58 049

Od
15. 12. względnie 1. 1. 38. ul. 27 Grudnia 4 — 6. zdg 58 052

Centrum
dwuosobowy obiady. Składowa 1 mieszkanie 6. zdg 58 054

Centralne
Poznańska 58 a — 6, narożnik Mickiewicza. zdg 58 058

Zaraz
i przyjezdny. Półwiejska 38 a Sollich. zdg 58 238

Dwuosobowy
jedno kulturalnym, Kwiatowa 3, mieszkanie 3. zdg 58 234

Solidnym
plac Kolegiacki 13 — 2. zdg 58 222

Śniadeckich
6 — 8. zdg 58 121

Pokój
Dąbrowskiego 49 — 9. zdg 58 219

Kraszewskiego
8 — 21. zdg 58 220

Wrocławska
18 — 2, lepszy panu. zdg 58 242

Elegancki
dwuosobowy. Zielona 7 — 7. zdg 56 985

Przyjezdny
Plac Kolegiacki 5 — 3. (Dzwonek) zdg 58 106

Woźna
1 — 4, fortepianem — bez. zdg 58 089

Telefonem
Jackowskiego 11 — 3. zdg 58 296

Działyńskich
9 — 6. zdg 58 295

Marcina
64 — 10, łazienka, telefon. zdg 58 194

Śniadeckich
21 — 5. zdg 58 138

Dwuosobowy
słoneczny, czysty. Dąbrowskiego 25 a, m. 5. zdg 58 279

Zielona
7 — 3, frontowy, utrzymaniem, panom. zdg 58 276

Meblowany
próżny. Seweryna Mielżyńskiego 22, m. 19. zdg 58 345

Klatki
Pierackiego 19 — 9. zdg 58 396

Pokój
dla pana. Mostowa 15 — 4. zdg 58 311

Focha
36 — 6. zdg 58 124

Próżny
Strusia 3 — 5. zdg 58 123

Jedno
lub dwuosobowy Śniadeckich 17 — 11. zdg 58 122

Przyjezdny
Młyńska 12 a — 9. zdg 58 335

Długa
18 — 12. zdg 58 334

Pokoik
centralne, łazienka — panom. — Fredry 12 — 19. zdg 58 407

Grudnia
18 — 6, telefon, obiady utrzymanie, łazienka. zdg 58 443

Jedno
dwuosobowy, Romana Szymańskiego 8 — 11. zdg 58 251

Dwuosobowy
od 15. 12. lub 1. 1. Ratajczaka 9 — 9. zdg 58 253

Gieszkowskiego
6 — 7, inteligentnym. zdg 58 287

Panu
stanowisku komfortowy. Działyńskich 3 — 4. zdg 58 478

Słoneczny
Skryta 2 — 8. zdg 58 449

Tanio
Wroniecka 6/8. — 12. zdg 58 313

Niekrepujący
Nowomiejski 5 — 15 a. zdg 58 315

Pokój
pokoik, Śniadeckich 6 — 2. zdg 58 320

Mielżyńskiego
22, m. 9. zdg 58 324

Gabinet
Młyńska 3 — 9. zdg 58 321

Pokój
wynajme małżeństwu. Kopernika 4 — 7. zdg 58 368

Działyńskich
7, mieszkanie 1, duże, frontowe, jeden — dwuosobowy. Pg 34 954-59,125

Przyjezdny
lub panu utrzymaniem, bez. Pilsudskiego 9 — 5. zdg 58 461

Komfortowy
utrzymaniem. Plac Nowomiejski, 6 — 18. zdg 58 437

Dwuosobowy
Kanałowa 6, m. 13. zdg 58 479

Słoneczny
Focha 82 — 1. zdg 58 167

Skarbowska 8
m. 8, malutki czysty. zdg 58 168

Staszica
23 — 5. zdg 58 170

Pokoik
i pokój wspólny panienkom. Józefa 3 — 5. zdg 58 179

Miły
ciepły. Strzelecka 20, m. 6. zdg 58 306

Wyspiańskiego
19 — 6. zdg 58 120

Fredry
6 — 6. zdg 58 290

Kulturalnym
dwuosobowy, frontowy, słoneczny, łazienka, elektryczność, utrzymaniem. Mickiewicza 27, m. 5. zdg 58 442

Elegancki
umeblowany, słoneczny. Wolności 4 — 5. zdg 58 414

Wielka
18 — 12 a. zdg 58 413

Pocztowa
narożnik Kramarskiej 19 20 — 10, centralnym, telefonem. zdg 58

Handlowe
lokale przy pl. Światokrzyskim odda gospodarz. Zgłoszenia Baranowski, Podgórna 13, zdg 58 452

18. DZIERŻAWY
Do sprzedania lub wydzierżawienia

tartak
parowy 2 traktowy wraz ze stolarnią mechaniczną z napędem elektrycznym nad Wisłą we Włocławku. Adres: Bulwary 25. m. 1. ng 2 018

Piekarnia
w Chocznym pod Wadowicami wraz z domem i urządzeniem tania do nabycia. Wiadomość: Kraków, Łobzowska 5, 1 p. biuro piekarni. ng 2 285

Rzeźnictwo
całokwitne urządzenie, przyległe mieszkanie wydzierżawie od 1-go stycznia 1938. Zgłoszenia Agencja Kuriera Poznańskiego — Srem. ng 2 285

Rzeźnictwo
oraz skład bławatów z mieszkaniem, prowincja, wydzierżawie dogodnie warunki. Oferty Kurier Poznański zdg 57 874

Garaż
tania do wynajęcia. Grunwaldzka 41 a. zdg 58 182

Filie
piekarska z mieszkaniami, tania dzierżawa w dobrym miejscu korzystnie sprzedam. Oferty Kurier Poznański zdg 58 163

Plac
na cele handlowe do wydzierżawienia przy ul. Kochanowskiego — 1000 m² ewentualnie częściowo. Administracja Nieruchomości ZUS, Dąbrowskiego 14/16. Telefon 60-16. zdg 58 381

22. ZGUBY
Zgubiona
legitymację
oraz indeks „W. S. II.” 1936/7 na nazwisko Mikołaj Barna — unieważniam. n 25 488

Znalazce
forebki na schodach. Fredry 3 — dnia 8 bm. proszę zwrot. Sowiłe wynagrodzenie. Oferty Kurier Poznański zdg 57 710

Zgubiono
10, 12, na ul. Pocztowej przy składzie papieru Szymański portmonetkę z zawartością 50,20 zł. Kwota powyższa decyduje o losie niezamożnej rodziny. Uczciwego znalazcę upraszam o zwrot za wynagrodzeniem. Poznań, ul. Solacka 1, m. 2, Malecki. zdg 57 796

Zgubiono
koinerzyk popielate baranki, piątek Jasna — Park Moniuszki — tor saneczkowy — teatr. Wynagrodzeniem Jasna 5 — 5. zdg 58 281

23. ROZMAITE
Wyjeżdżających
do Niemiec i Czech proszę o podanie adresu celem skomunikowania się. Zlecenia handlowe. — Placę kosztu podróży. Zgłoszenia Kurier Poznański zdg 55 103

Dla fryzjer
grzebienie, papiloty, — żelazka spinki, siatki z włosów, jedwabne ondulacyjne — najtaniej Wenelik. — Aleje Marcinkowskie-go 19. Ng 52 102

Karty do gry
hurtownie również fajki, cygarniczki, papierosnice oraz wszelkie przybory do palenia Dybicki, — hurtownia, Wrocławska 1. dg 24 911

Masz wątpliwości
jak przeprowadzić kampanię ogłoszeniową, skorzystaj z pomocy Wydziału Propagandy Kuriera Poznańskiego zdg 45 884

Haftoplis
teraz Wrocławska 3. Pg 34 391-46 94

Chiromantka
mówi prawdę. Działuńskich 10, m. 1. zdg 57 486

Przyjdź!
Znam Twoją przyszłość. Piłsudskiego 5 — 8. Wróżka. zdg 56 578

Greif - Detektywne
biuro od 25 lat, obserwacje, dochodzenia międzynarodowe, Cieszkowskiego 8. zdg 57 612

Akuszerka
Strzelecka 2, przeprowadziłam się
Fredry 2 — 6
przyjmuje udziela porady pomocy położniczej. dg 24 864/5

Cukierni „Rzyskie“
Nowość! Wyśmienite jasne — ciemne, paczka 10 gr. Wszędzie do nabycia

Roma — Poznań
fabryka cukrów. P 4072-3

Warsztat mechaniczny
naprawa motocykli, oraz gazożaranie motocykli na dogodnych warunkach. Poznań, św. Marcina 14. zdg 58 077-8

Muzykę
dostarcza Guziński, Czartoria 9, m. 16. zdg 58 237

Kroje
Ceny zniżone wykonuje Tomaszewska, Wysoka 1. zdg 58 029

Cukiernik
kucharz poleca się w dom, wypieka wszelkie pieczywo świąteczne, przyjmuje zamówienia wigilijne. Telefon 57-97, Czarnański, Poznań, Chwaliszewo 70. zdg 58 241

Futra
modernizuje tania. Kozia 21. zdg 58 293

Odczyszczenie
parkietów, podłóg, linoleum szybko, tania. Wagnerowski, Przemysłowa 27. Telefon 29-64. zdg 58 330

Słynna
chiromantka trafnie przepowiada Szewska 21 — 5. zdg 58 473

Koszule
wierzchnie meskie, piżamy, szyje. Półwiejska 23 — 28. zdg 58 423

24. NAUKA
Stenografii
pisanie maszyna księgowości — Strzelecka 2, dawniej 33. zdg 47 223

Kursy Handlowe Skrzypczak
plac Wolności 2, Kurs 3 stycznia. zdg 56 811

Kursy stenografii
pisanie maszyna rozpoczynam 4 stycznia, Kantaka 1. zdg 56 323

Szkoła Tańców
Mikołajczak — Klędecka, św. Józefa 6, Kurs początkujących i Mazura rozpoczynamy. Pg 34 984-58 83

Kursy Handlowe Preissa
Skarbowska 11, — 3 stycznia. zdg 55 255

Kursy
Handlowe
Sawickiego
dypl. W. S. H. Kantaka 4, telefon 49-68. Nowy Kurs 3 stycznia dg 25 431

Szkoła Tańców
Tańców - plastyki
Baletniestra Szczerka — Szczerkowiec, Pocztowa 11. zdg 57 763

Szkoła Tańców Szczerkówny
Działuńskich 7, parter. zdg 57 674

Korepetytor
pomoże nauce. Oferty Kurier Poznański zdg 57 809

Niemieckiego
lekcyj i konwersacji udziela — akademik niemiecki. Oferty Kurier Poznański zdg 57 656-7

Udziałe
lekcji zakresie IV gimn. — uzupełnie zaległości podczas wakacji. Oferty Kurier Poznański zdg 58 169

Stenografia
maszyny różnych systemów. — Ogrodowa 16, II. zdg 58 160

Rysunków
malarstwa udziela. Mielżyńskiego 26 — 10. zdg 58 273

Nowość — Jig fox trot amerykański
wyuczam w godzinie. Sredziński, Zygmunta Augusta 4. zdg 58 405

25. MUZYKA
Orkiestra
na karnawał dostarcza Cichoński Ks. Kordeckiego 26. zdg 58 157

Saksofonista
wolny od zaraz. Oferty Kurier Poznański zdg 58 435

26. SZUKA POSADY
Ogłoszenia do 30 słów dla poszukujących posady w tej rubryce obliczamy do jednej trzeciej cenę drobnych.

a) Służba domowa
Gospoia
lat 23, szuka posady do samotnego od 15. lub 1. Oferty Kurier Poznański zdg 57 699

Panienska
do dzieci maszyna krawiecka — znając szyję, robotki poszukuje posady, najchętniej na majątek. Zgłoszenia Kurier Poznański zdg 57 735

Osoba
inteligentna w średnim wieku przyjmie posadę do samodzielnego zarządu domem na wsi lub w mieście, może się wykazać kilkoma świadectwami. Oferty Kurier Poznański zdg 57 483

Dziewczyna
skromna, uczciwa, poszukuje posady z gotowaniem od 15. 12. — Oferty Kurier Poznański zdg 57 716

Szukam
posady od 1 stycznia do samotnej osoby, zamieszanie do interesu, gospodarstwa domowego. — zaufana. Oferty Kurier Poznański zdg 57 604

Dziewczyna
poszukuje posady, mniejszym domu, bez gotowania. Oferty Kurier Poznański zdg 57 833

Posługi
szukam zaraz. Oferty Kurier Poznański zdg 57 925

Kucharka
piewszorzędna siła restauracyjna poszukuje posady. Oferty Kurier Poznański zdg 57 902

Szukam
posługi za pokój. Oferty Kurier Poznański zdg 58 014

Dziewczyna
szuka posady 1. 1. 38, do wszelkich prac domowych, gotowaniem w. Gnieźnie. Oferty Kurier Poznański nr 54, m. 15 (Głuchowska). zdg 58 010

Szukam
posługi albo prania. Oferty Kurier Poznański zdg 58 044

Dziewczyna
uczciwa, czysta, szuka posady do wszystkiego od 15 grudnia lub 1 stycznia 1938. Oferty Kurier Poznański zdg 58 140

Gospodynini
starsza samodzielna, zaufana — przyjmie posadę do samotnej osoby. Oferty Kurier Poznański zdg 58 187

Krawcowa
poszukuje posady wykonuje według najnowszych żurnali 2 zł dziennie. Zgłoszenia Kurier Poznański zdg 58 301

Posługi
z dobrymi świadectwami poszukuje 1 lub od 15. Oferty Kurier Poznański zdg 58 247

Poszukuje
posady do dzieci lub pokojowej ze syciem. Oferty Kurier Poznański zdg 58 289

Poszukuje
prania. Ogrodowa 2, m. 1. zdg 58 327

Dziewczyna
szuka posady z gotowaniem do wszystkiego. Oferty Kurier Poznański zdg 58 445

Przychodnia
poszukuje posady, gotowaniem. Oferty Kurier Poznański zdg 58 337

Samodzielną
pracowitą, dobrym gotowaniem poszukuje posady. Oferty Kurier Poznański zdg 58 426

Dziewczyna
uczciwa, zaufana, język polski, niemiecki, szuka posady z gotowaniem w mniejszym skromnym domu od zaraz lub 15. 12. Oferty Kurier Poznański zdg 56 918

Panienska
6 kl. gimn. kochająca dzieci poszukuje posady jako wychowawczyni, względnie do towarzystwa samotnej pani. Oferty Kurier Poznański zdg 56 884

Wdowa
jako gospodyni od zaraz, miejscowość obojętna. Oferty Kurier Poznański zdg 58 446

Służąca
lat 32, poszukuje od 1 stycznia miejsca najchętniej do kuchni pałacowej do pomocy gospodyni lub restauracji, do pomocy pani. Jestem zdrowa i silna. W obecnym miejscu jestem 3 rok. Łask zgłoszenia Kurier Poznański zdg 56 868

Posługi
do wszystkiego poszukuje. Oferty Kurier Poznański zdg 57 216

Dziewczyna
z gotowaniem i prac domowych przyjmie posadę od zaraz lub 15. 12. Oferty Kurier Poznański zdg 57 314

Dziewczyna
szuka posady gotowaniem. Oferty Kurier Poznański zdg 57 454

Poszukuje
posady sierota. Oferty Kurier Poznański zdg 57 395

Praczką
szuka prania, tania. Oferty Kurier Poznański zdg 57 511

Dziewczyna
bez prania do dwóch osób szuka posady. Oferty Kurier Poznański zdg 56 970

Poszukuje
posady jako kucharka z dobrymi świadectwami, była w lepszych domach. Oferty Kurier Poznański zdg 57 007

Prania
poszukuje. Wierzbicice 49 — 14 zdg 57 057

Szukam
posady lub posługi na cały dzień. Oferty Kurier Poznański zdg 57 056

Przychodnia
z dobrym gotowaniem, sprzątnięciem na czas przedświąteczny — przyjmie zaraz posadę. Oferty Kurier Poznański zdg 57 172

Służąca
wierna, gotowaniem, polecam — Hübscher, Górna Wilda 47. zdg 56 588

Praczką
poszukuje prania. Mickiewicza 18 m. 1. zdg 56 425

Posługaczka
uczciwa z gotowaniem szuka posługi. Oferty Kurier Poznański zdg 56 783

Panienska
lat 18, język polski, francuski poszukuje posady do dzieci jako początkująca. Oferty Kurier Poznański zdg 54 789

Dziewczyna
gotowaniem szuka posady. Oferty Kurier Poznański zdg 56 839

Posługi
szuka uczciwa z gotowaniem lub bez. Oferty Kurier Poznański zdg 57 023

Pomocnica
damsko krawiecka bardzo staranna szuka pracy od zaraz. — Zgłoszenia Kurier Poznański zdg 56 930

Krawcowa
szuka posady w dom 150 zł dziennie. Zgłoszenia Kurier Poznański zdg 56 931

Panna
inteligentna szuka posady, najchętniej cukierni-piekarni, miejscowość obojętna, od Nowego Roku. Oferty Kurier Poznański zdg 56 633

Ekspedientka
branży kolonialnej poszukuje posady. Oferty Kurier Poznański zdg 56 881

Inteligentna
umiejąca szyć szuka jakiegokolwiek posady. Oferty Kurier Poznański zdg 56 438

Ogrodnik
kawaler, 37 lat poszukuje pracy od 1 stycznia 1938. Zgłoszenia do Kuriera Poznański zdg 56 480

Początkująca
stenotypistka poszukuje posady. Oferty Kurier Poznański zdg 56 478 Rutynowana

maszynistka
własna maszyna szuka zajęcia dorywczego, stałego. Skarbowska 18, m. 10. zdg 56 462

Posługi
poszukuje zaraz. Oferty Kurier Poznański zdg 56 193

Poszukuje
posługi lub prania od zaraz w okolicy Jeżyce - Solacza. Oferty Kurier Poznański zdg 56 374

Poszukuje
posługi lub prania. Oferty Kurier Poznański zdg 56 327

Praczką
szuka prania i sprzątnięcia. Oferty Kurier Poznański zdg 56 197

Służąca
czysta, uczciwa, z gotowaniem do wszystkiego od 15 lub od 1. Oferty Kurier Poznański zdg 54 769

Dochodząca
bardzo smacznie gotuje szuka zajęcia. Oferty Kurier Poznański zdg 54 937

Panienska
lat 18, język polski, francuski poszukuje posady do dzieci jako początkująca. Oferty Kurier Poznański zdg 54 789

Poszukuje
posady do wszystkiego, sierota. lat 20. Oferty Kurier Poznański zdg 54 903

Gospodynini
bony francuskim, Lewandowska Aleje Marcinkowskiego 16 zdg 54 941

Posługaczka
szuka całodziennych posług z praniem lub bez. Oferty Kurier Poznański zdg 54 950

Gospoia
uczciwa, rzetelna, zna doskonale prace domowe, zamieszanie do samotnej osoby od 1. 1. 38. r. — Oferty Kurier Poznański zdg 54 921

Poszukuje
posady do wszelkich prac domowych do bezdzietnego małżeństwa lub samotnej osoby od zaraz lub 15. 12. Oferty Kurier Poznański zdg 54 993

Poszukuje
posługi z praniem z gotowaniem, bez, dobrze polecona. Oferty Kurier Poznański zdg 58 817

Szukam
posady do wszystkiego z gotowaniem od 1. 12. Oferty Kurier Poznański zdg 53 664

b) Inni
Gorzelnik - urzędnik
żonaty, doświadczony, fachowiec dobre świadectwa i polecenia — przyjmie posadę od 1. 1. 38. lub wcześniej — gorzelnika lub urzędnika gosp. Łaskawe zgłoszenia do Kuriera Poznańskiego pod zdg 54 774

Zakładam
i prowadzę księgowość amerykańską uproszczoną i inną. Oferty Kurier Poznański zdg 57 249

Rządca
administrator, inwalida wojenny, lat 38, żonaty, bezdzietny, 15 lat praktyki, poważne polecenia poszukuje posady samodzielnej lub pod dyspozycję, żonatego lub samotnego. Kaucja 3 000.— wymaga skromne. Zgłoszenia Poste restante, Wieszczyzn, legitymacja 4. zdg 57 502

Technik dentystyczny
samodzielny w technice jak i operatywie poszukuje posady od 1. 1. 38 lub później. Zgłoszenia Agencja Kuriera Poznańskiego w Rogoźnie — Wlkp. ng 2283

Uczeń młynarski
(szofer) 2 1/2 roczna praktyka poszukuje miejsca celem dokończenia nauki. M. Koterak, Kuszewo, pow. Wągrowiec. zdg 56 915

Handlowe
Strzelecka 2, przeprowadziłam się

25. MUZYKA
Orkiestra
na karnawał dostarcza Cichoński Ks. Kordeckiego 26. zdg 58 157

Saksofonista
wolny od zaraz. Oferty Kurier Poznański zdg 58 435

26. SZUKA POSADY
Ogłoszenia do 30 słów dla poszukujących posady w tej rubryce obliczamy do jednej trzeciej cenę drobnych.

a) Służba domowa
Gospoia
lat 23, szuka posady do samotnego od 15. lub 1. Oferty Kurier Poznański zdg 57 699

Panienska
do dzieci maszyna krawiecka — znając szyję, robotki poszukuje posady, najchętniej na majątek. Zgłoszenia Kurier Poznański zdg 57 735

Osoba
inteligentna w średnim wieku przyjmie posadę do samodzielnego zarządu domem na wsi lub w mieście, może się wykazać kilkoma świadectwami. Oferty Kurier Poznański zdg 57 483

Dziewczyna
skromna, uczciwa, poszukuje posady z gotowaniem od 15. 12. — Oferty Kurier Poznański zdg 57 716

Szukam
posady od 1 stycznia do samotnej osoby, zamieszanie do interesu, gospodarstwa domowego. — zaufana. Oferty Kurier Poznański zdg 57 604

Dziewczyna
poszukuje posady, mniejszym domu, bez gotowania. Oferty Kurier Poznański zdg 57 833

Posługi
szukam zaraz. Oferty Kurier Poznański zdg 57 925

Kucharka
piewszorzędna siła restauracyjna poszukuje posady. Oferty Kurier Poznański zdg 57 902

Szukam
posługi za pokój. Oferty Kurier Poznański zdg 58 014

Dziewczyna
szuka posady 1. 1. 38, do wszelkich prac domowych, gotowaniem w. Gnieźnie. Oferty Kurier Poznański nr 54, m. 15 (Głuchowska). zdg 58 010

Szukam
posługi albo prania. Oferty Kurier Poznański zdg 58 044

Dziewczyna
uczciwa, czysta, szuka posady do wszystkiego od 15 grudnia lub 1 stycznia 1938. Oferty Kurier Poznański zdg 58 140

Gospodynini
starsza samodzielna, zaufana — przyjmie posadę do samotnej osoby. Oferty Kurier Poznański zdg 58 187

Krawcowa
poszukuje posady wykonuje według najnowszych żurnali 2 zł dziennie. Zgłoszenia Kurier Poznański zdg 58 301

Posługi
z dobrymi świadectwami poszukuje 1 lub od 15. Oferty Kurier Poznański zdg 58 247

Poszukuje
posady do dzieci lub pokojowej ze syciem. Oferty Kurier Poznański zdg 58 289

Poszukuje
prania. Ogrodowa 2, m. 1. zdg 58 327

Dziewczyna
szuka posady z gotowaniem do wszystkiego. Oferty Kurier Poznański zdg 58 445

Przechodnia
poszukuje posady, gotowaniem. Oferty Kurier Poznański zdg 58 337

Samodzielną
pracowitą, dobrym gotowaniem poszukuje posady. Oferty Kurier Poznański zdg 58 426

Dziewczyna
uczciwa, zaufana, język polski, niemiecki, szuka posady z gotowaniem w mniejszym skromnym domu od zaraz lub 15. 12. Oferty Kurier Poznański zdg 56 918

Panienska
6 kl. gimn. kochająca dzieci poszukuje posady jako wychowawczyni, względnie do towarzystwa samotnej pani. Oferty Kurier Poznański zdg 56 884

Wdowa
jako gospodyni od zaraz, miejscowość obojętna. Oferty Kurier Poznański zdg 58 446

Służąca
lat 32, poszukuje od 1 stycznia miejsca najchętniej do kuchni pałacowej do pomocy gospodyni lub restauracji, do pomocy pani. Jestem zdrowa i silna. W obecnym miejscu jestem 3 rok. Łask zgłoszenia Kurier Poznański zdg 56 868

Posługi
do wszystkiego poszukuje. Oferty Kurier Poznański zdg 57 216

Dziewczyna
z gotowaniem i prac domowych przyjmie posadę od zaraz lub 15. 12. Oferty Kurier Poznański zdg 57 314

Dziewczyna
szuka posady gotowaniem. Oferty Kurier Poznański zdg 57 454

Poszukuje
posady sierota. Oferty Kurier Poznański zdg 57 395

Praczką
szuka prania, tania. Oferty Kurier Poznański zdg 57 511

Dziewczyna
bez prania do dwóch osób szuka posady. Oferty Kurier Poznański zdg 56 970

Poszukuje
posady jako kucharka z dobrymi świadectwami, była w lepszych domach. Oferty Kurier Poznański zdg 57 007

Prania
poszukuje. Wierzbicice 49 — 14 zdg 57 057

Szukam
posady lub posługi na cały dzień. Oferty Kurier Poznański zdg 57 056

Przychodnia
z dobrym gotowaniem, sprzątnięciem na czas przedświąteczny — przyjmie zaraz posadę. Oferty Kurier Poznański zdg 57 172

Służąca
wierna, gotowaniem, polecam — Hübscher, Górna Wilda 47. zdg 56 588

Praczką
poszukuje prania. Mickiewicza 18 m. 1. zdg 56 425

Posługaczka
uczciwa z gotowaniem szuka posługi. Oferty Kurier Poznański zdg 56 783

Panienska
lat 18, język polski, francuski poszukuje posady do dzieci jako początkująca. Oferty Kurier Poznański zdg 54 789

Dziewczyna
gotowaniem szuka posady. Oferty Kurier Poznański zdg 56 839

Posługi
szuka uczciwa z gotowaniem lub bez. Oferty Kurier Poznański zdg 57 023

Pomocnica
damsko krawiecka bardzo staranna szuka pracy od zaraz. — Zgłoszenia Kurier Poznański zdg 56 930

Krawcowa
szuka posady w dom 150 zł dziennie. Zgłoszenia Kurier Poznański zdg 56 931

Panna
inteligentna szuka posady, najchętniej cukierni-piekarni, miejscowość obojętna, od Nowego Roku. Oferty Kurier Poznański zdg 56 633

Ekspedientka
branży kolonialnej poszukuje posady. Oferty Kurier Poznański zdg 56 881

Inteligentna
umiejąca szyć szuka jakiegokolwiek posady. Oferty Kurier Poznański zdg 56 438

Ogrodnik
kawaler, 37 lat poszukuje pracy od 1 stycznia 1938. Zgłoszenia do Kuriera Poznański zdg 56 480

Początkująca
stenotypistka poszukuje posady. Oferty Kurier Poznański zdg 56 478 Rutynowana

maszynistka
własna maszyna szuka zajęcia dorywczego, stałego. Skarbowska 18, m. 10. zdg 56 462

Posługi
poszukuje zaraz. Oferty Kurier Poznański zdg 56 193

Poszukuje
posługi lub prania od zaraz w okolicy Jeżyce - Solacza. Oferty Kurier Poznański zdg 56 374

Poszukuje
posługi lub prania. Oferty Kurier Poznański zdg 56 327

Praczką
szuka prania i sprzątnięcia. Oferty Kurier Poznański zdg 56 197

Służąca
czysta, uczciwa, z gotowaniem do wszystkiego od 15 lub od 1. Oferty Kurier Poznański zdg 54 769

Dochodząca
bardzo smacznie gotuje szuka zajęcia. Oferty Kurier Poznański zdg 54 937

Panienska
lat 18, język polski, francuski poszukuje posady do dzieci jako początkująca. Oferty Kurier Poznański zdg 54 789

Poszukuje
posady do wszystkiego, sierota. lat 20. Oferty Kurier Poznański zdg 54 903

Gospodynini
bony francuskim, Lewandowska Aleje Marcinkowskiego 16 zdg 54 941

Posługaczka
szuka całodziennych posług z praniem lub bez. Oferty Kurier Poznański zdg 54 950

Gospoia
uczciwa, rzetelna, zna doskonale prace domowe, zamieszanie do samotnej osoby od 1. 1. 38. r. — Oferty Kurier Poznański zdg 54 921

Poszukuje
posady do wszelkich prac domowych do bezdzietnego małżeństwa lub samotnej osoby od zaraz lub 15. 12. Oferty Kurier Poznański zdg 54 993

Poszukuje
posługi z praniem z gotowaniem, bez, dobrze polecona. Oferty Kurier Poznański zdg 58 817

Szukam
posady do wszystkiego z gotowaniem od 1. 12. Oferty Kurier Poznański zdg 53 664

Handlowe
Strzelecka 2, przeprowadziłam się

25. MUZYKA
Orkiestra
na karnawał dostarcza Cichoński Ks. Kordeckiego 26. zdg 58 157

Saksofonista
wolny od zaraz. Oferty Kurier Poznański zdg 58 435

26. SZUKA POSADY
Ogłoszenia do 30 słów dla poszukujących posady w tej rubryce obliczamy do jednej trzeciej cenę drobnych.

a) Służba domowa
Gospoia
lat 23, szuka posady do samotnego od 15. lub 1. Oferty Kurier Poznański zdg 57 699

Panienska
do dzieci maszyna krawiecka — znając szyję, robotki poszukuje posady, najchętniej na majątek. Zgłoszenia Kurier Poznański zdg 57 735

Osoba
inteligentna w średnim wieku przyjmie posadę do samodzielnego zarządu domem na wsi lub w mieście, może się wykazać kilkoma świadectwami. Oferty Kurier Poznański zdg 57 483

Dziewczyna
skromna, uczciwa, poszukuje posady z gotowaniem od 15. 12. — Oferty Kurier Poznański zdg 57 716

Szukam
posady od 1 stycznia do samotnej osoby, zamieszanie do interesu, gospodarstwa domowego. — zaufana. Oferty Kurier Poznański zdg 57 604

Dziewczyna
poszukuje posady, mniejszym domu, bez gotowania. Oferty Kurier Poznański zdg 57 833

Posługi
szukam zaraz. Oferty Kurier Poznański zdg 57 925

Kucharka
piewszorzędna siła restauracyjna poszukuje posady. Oferty Kurier Poznański zdg 57 902

Szukam
posługi za pokój. Oferty Kurier Poznański zdg 58 014

Dziewczyna
szuka posady 1. 1. 38, do wszelkich prac domowych, gotowaniem w. Gnieźnie. Oferty Kurier Poznański nr 54, m. 15 (Głuchowska). zdg 58 010

Szukam
posługi albo prania. Oferty Kurier Poznański zdg 58 044

Dziewczyna
uczciwa, czysta, szuka posady do wszystkiego od 15 grudnia lub 1 stycznia 1938. Oferty Kurier Poznański zdg 58 140

Gospodynini
starsza samodzielna, zaufana — przyjmie posadę do samotnej osoby. Oferty Kurier Poznański zdg 58 187

Krawcowa
poszukuje posady wykonuje według najnowszych żurnali 2 zł dziennie. Zgłoszenia Kurier Poznański zdg 58 301

Posługi
z dobrymi świadectwami poszukuje 1 lub od 15. Oferty Kurier Poznański zdg 58 247

Poszukuje
posady do dzieci lub pokojowej ze syciem. Oferty Kurier Poznański zdg 58 289

Poszukuje
prania. Ogrodowa 2, m. 1. zdg 58 327

Dziewczyna
szuka posady z gotowaniem do wszystkiego. Oferty Kurier Poznański zdg 58 445

Przechodnia
poszukuje posady, gotowaniem. Oferty Kurier Poznański zdg 58 337

Samodzielną
pracowitą, dobrym gotowaniem poszukuje posady. Oferty Kurier Poznański zdg 58 426

Dziewczyna
uczciwa, zaufana, język polski, niemiecki, szuka posady z gotowaniem w mniejszym skromnym domu od zaraz lub 15. 12. Oferty Kurier Poznański zdg 56 918

Panienska
6 kl. gimn. kochająca dzieci poszukuje posady jako wychowawczyni, względnie do towarzystwa samotnej pani. Oferty Kurier Poznański zdg 56 884

Wdowa
jako gospodyni od zaraz, miejscowość obojętna. Oferty Kurier Poznański zdg 58 446

Służąca
lat 32, poszukuje od 1 stycznia miejsca najchętniej do kuchni pałacowej do pomocy gospodyni lub restauracji, do pomocy pani. Jestem zdrowa i silna. W obecnym miejscu jestem 3 rok. Łask zgłoszenia Kurier Poznański zdg 56 868

Posługi
do wszystkiego poszukuje. Oferty Kurier Poznański zdg 57 216

Dziewczyna
z gotowaniem i prac domowych przyjmie posadę od zaraz lub 15. 12. Oferty Kurier Poznański zdg 57 314

Dziewczyna
szuka posady gotowaniem. Oferty Kurier Poznański zdg 57 454

Poszukuje
posady sierota. Oferty Kurier Poznański zdg 57 395

Praczką
szuka prania, tania. Oferty Kurier Poznański zdg 57 511

Dziewczyna
bez prania do dwóch osób szuka posady. Oferty Kurier Poznański zdg 56 970

Poszukuje
posady jako kucharka z dobrymi świadectwami, była w lepszych domach. Oferty Kurier Poznański zdg 57 007

Prania
poszukuje. Wierzbicice 49 — 14 zdg 57 057

Szukam
posady lub posługi na cały dzień. Oferty Kurier Poznański zdg 57 056

Przychodnia
z dobrym gotowaniem, sprzątnięciem na czas przedświąteczny — przyjmie zaraz posadę. Oferty Kurier Poznański zdg 57 172

Służąca
wierna, gotowaniem, polecam — Hübscher, Górna Wilda 47. zdg 56 588

Praczką
poszukuje prania. Mickiewicza 18 m. 1. zdg 56 425

Posługaczka
uczciwa z gotowaniem szuka posługi. Oferty Kurier Poznański zdg 56 783

Panienska
lat 18, język polski, francuski poszukuje posady do dzieci jako początkująca. Oferty Kurier Poznański zdg 54 789

Dziewczyna
gotowaniem szuka posady. Oferty Kurier Poznański zdg 56 839

Posługi
szuka uczciwa z gotowaniem lub bez. Oferty Kurier Poznański zdg 57 023

Pomocnica
damsko krawiecka bardzo staranna szuka pracy od zaraz. — Zgłoszenia Kurier Poznański zdg 56 930

Krawcowa
szuka posady w dom 150 zł dziennie.

Modne krawiectwo Firma

EDMUND RYCHTER

U SZCZYTU DOSKONAŁOŚCI
Specjalność: *szersza i udolniejszych krojczych - każdy w swoim zakresie*
Tworzą z dobrego najlepszego
Niedościgniony wybór w materiałach

EDMUND RYCHTER POZNAŃ

FR. RATAJCZAKA 2
WROCŁAWSKA 15
WROCŁAWSKA 14

OSTRÓW (WLKP.) RYNEK i UL. KALISKA

Bielżniarka
pierwszorzędna szyje poza domem, domu, szuka posady. Oferty Kurier Poznański zdg 57 859

Biuralistka
praktyka, dobrymi świadectwami pisać biegle maszyną, stenografią, szuka posady. Oferty Kurier Poznański ng 2397

Ekspedientka
branży piekarsko-cukierniczej i restauracyjnej długoletnia praktyka, dobre referencje, poszukuje posady tylko w lepszej firmie. — Łaskawe oferty Kurier Pozn. zdg 57 932

Miła
lat 27, kulturalna szuka posady zarządzającej domu i samotnej osoby na wyjazd. Oferty Kurier Poznański zdg 58 232

Młody
robotnik szuka jakiegokolwiek posady. Oferty Kurier Pozn. zdg 58 448

Krawcowa
kuśnierka szuka posady, dziennie 2 zł. Koszyńska 12, m. 6. zdg 58 362

Maszynista
na wszelkiego rodzaju lokomobil i młocarni poszukuje posady. Złoży kaucję. Oferty Kurier Pozn. zdg 58 366

Młodzieniec
religijny, lat 19, poszukuje praktyki, branża obojetna, utrzymaniem. Oferty M. Gronowski — Poznań, Rolna 64b, m. 6. zdg 57 610

Pani
z towarzystwa, lat 40, gospodarza z kaucją 8.000 zł., z powodu zmiany rodzinnej, szuka posady zarządzającej, odpowiedniego domu. Oferty Kurier Poznański zdg 57 598

Manikurzystka
poszukuje posady. Oferty Kurier Poznański zdg 57 684

Wychowawczyni
do dzieci szuka posady, długoletnie i dobre referencje. Oferty Oredownik, Poznań zdg 57 882

Drogerzystka
dyplom, poszukuje posady. Łaskawe zgłoszenia Kurier Pozn. zdg 57 754

maszynistka
własna maszyna szuka zajęcia dorywczego, stałego. Skarbowska 18, m. 10.

Inteligentna
młoda, przystojna, poszukuje posady, branża cukiernicza lub inna. Oferty Kurier Poznański zdg 57 669

Mistrz kołodziejski
żonaty, lat 30, cieżniem poszukuje posady od 1. 4. 38 na dobry majątek. Zgłoszenia Agencja Kuriera Poznańskiego, Miłosław, ng 2321

Pomocnica
krawiecka, mniejszym wynagrodzeniem przyjmie posadę. Oferty Kurier Poznański zdg 57 507

Inwalida
wojenny, bezdzietny szuka stróżstwa domu za mieszkanie. — Znam cośkolwiek ogrodnictwo. — Zgłoszenia Kurier Poznański zdg 57 553

Krawcowa
wykwalifikowana szuka posady. Oferty Kurier Poznański zdg 57 556

Stenotypistka
z matura szuka praktyki. Oferty Kurier Poznański zdg 57 715

Stenotypistka
szuka praktyki. Oferty Kurier Poznański zdg 57 719

Inteligentna
szuka posady do pomocy w jakikolwiek składzie. Łaskawe oferty Kurier Poznański zdg 57 685

Magistra Farmacji
z krótką praktyką poszukuje posady. Oferty z warunkami Kurier Poznański zdg 57 759

Ekspedientka
rzeźniczna potrzebna od zaraz na filię z kaucją, Romana Szymańskiego 10, m. 4. zdg 57 926

Dziewczyna
inteligentna, uczciwa, czysta, dobrymi świadectwami do trojga chłopów 17, 5, 7 lat. Zgłoszenia Słowackiego 10, m. 4 od 10-1. zdg 57 887

Krawcowa
dobra tania szuka posady w dom Oferty Kurier Poznański zdg 58 148

Przedstawicielstwa
na cukry kolonialny lub jako magazynier, może złożyć kaucję. — Oferty Kurier Pozn. zdg 58 213

Szukam posady
ekspedientką w piekarni, cukierni, wszelkimi jako początkująca do Wlkp. składu kawy lub kolonialki - delikatesów, złoży kaucję najchętniej do większego miasta. Zgłoszenia Agencja Kuriera Poznańskiego, Pleszew, ng 2 407

Technik
dentystyczny szuka posady. — Zgłoszenia Agencja Kuriera Poznańskiego, Pleszew, ng 2 400

Leśnik, borowy, strzelec
wykwalifikowany, lat 36, piętnastoletnia praktyka, dokładnie obeznany w szkółkach, prowadzeniu kultur, hodowli bażantów i zwierzyń, dobry topiel drapieżników i kłusowników, dobrymi świadectwami i poleceniami poszukuje posady od 1 stycznia 1938 r. Franciszek Osuch, Paruszewo, p. Strzałkowo, pow. Września. zdg 58 347

Piekarz
obeznany cukiernictwem, piernikarstwem, młody, samodzielny 2 1/2 praktyki poszukuje posady. Zgłoszenia Agencja Oredownika, Obroniki, Czarnkowska, ng 2327-8

Ślusarz
mechanik, dobre świadectwa szuka posady w branży rowerowej lub innej zaraz lub później. — „Papier”, Leszno Pozn. ng 2325-6

800
złoży kaucję, szukam posady. — Oferty Kurier Poznański zdg 57 959-60

Szofer - mechanik ogrodnik
szuka posady na majątku, posiada długoletnią praktykę. Zgłoszenia: Zrzeszenia Zawodowych Automobilistów, Poznań, Aleje Marcinkowskiego 13. zdg 57 896-7

Robotnik
poszukuje jakiegokolwiek pracy. — Oferty Kurier Poznański zdg 57 614

Handlowiec
rutynowany, metalowiec lat 39, przyjmie jakiegokolwiek posadę. — Oferty Kurier Poznański zdg 57 737

Krawcowa
poszukuje posady zaraz lub później. Oferty Kurier Poznański zdg 57 763

Panienska
pragnie wyuczyć się w cukierni lub składzie cukierniczym. — Oferty Kurier Poznański zdg 57 682

Przystojna
średnie wykształcenie, prowadzi gospodarstwo domowe, prace biurowe, składzie, samotnej osobie, ewentualnie wdowa z dziećmi. — Miejsowość obojetna. Oferty Kurier Pozn. zdg 57 835

Dyplomowany
W. S. H. niemiecki, praktyka bankowa, handlowa, pedagogiczna poszukuje odpowiedzialnej, samodzielnej posady. Również w szkolnictwie. Oferty Kurier Poznański zdg 57 764

Pomocnica
wyuczona szuka pracy w szwalni damsko-krawieckiej. Zgłoszenia do Kuriera Poznańskiego zdg 58 060

Kelner
młody, przystojny szuka posady od 1. 1. 1938 z kaucją lub wcześniej. Oferty Kurier Poznański zdg 58 141

Inteligentna
szuka posady kasjerki, złoży kaucję. Oferty Kurier Poznański zdg 58 244

Portiera
stróża lepszym domu, posady poszukuje były policjant, sumienny. Oferty Kurier Poznański zdg 58 228

Panna
lat 35, krawcowa posiadająca 3 tys. i wyprawę, pozna urzędniczką na stałej posadzie. Cel matrymonialny. Wdowcy nie wykluczeni. Oferty Kurier Poznański zdg 58 263

Krawcowa
na garderobę damską i dziecięcą szuka posady po domach. Oferty Kurier Poznański zdg 58 264

Panienska
inteligentna poszukuje jakiegokolwiek posady do samotnej osoby. Oferty Kurier Poznański zdg 58 398

Panienska
inteligentna szuka posady do piekarni, cukierni. Oferty Kurier Poznański zdg 58 399

Nauczyciel
gimnazjalny był lat 33, matematyka, fizyka, znajomością korespondencji polskiej, niemieckiej — poszukuje jakiegokolwiek zajęcia. Oferty kierować do Kuriera Poznańskiego zdg 58 344

Syn
uczniwych rodziców pragnie się wyuczyć za mechanika. Oferty Kurier Poznański zdg 58 316

Poszukuję
prania. Mickiewicza 18 — 1. zdg 58 323

Kasjerka - ekspedientka
rutynowana, obeznana dużym ruchem klienteli, również wyrecze niem pani domu poszukuje posady, najchętniej prowincja. Oferty Kurier Pozn. zdg 58 350

Poszukuje posady stałej dla **pomocnika aptekarskiego** świadectwa, polecenia dobre. — Oferty Kurier Pozn. zdg 58 349

Pracownik
biur handlowych z dyplomem szoferskim na wszelkie pojazdy mechaniczne. Znajomością języka polskiego i niemieckiego z dobrymi świadectwami przyjmie posadę od pierwszego stycznia lub później. Łaskawe zgłoszenia do Kuriera Pozn. zdg 58 352

Inteligentna
panienka z kilkuletnią praktyką z bardzo dobrymi świadectwami, poszukuje posady do bufetu ekspedientki lub zarządzającej pensjonatem. Zgłoszenia do Kuriera Poznańskiego zdg 58 418

Mydlarz
z długoletnią praktyką poszukuje posady od zaraz. Oferty Kurier Poznański zdg 58 416

Buchalter-bilansista
branży maszyn rolniczych na stanowisku kierowniczym, zmieni swe stanowisko. Oferty Kurier Poznański zdg 58 410

Radiomechanik
częściowo światło elektryczne, obeznany ładowaniem akumulatorów szuka posady. Oferty Kurier Poznański zdg 57 828

27. WOJNE MIEJSCA

Monterzy
na maszyny chłodnicze mleczarskie mogą się zgłosić. F-a Frigorrex, Onufrego Kopczyńskiego zdg 57 458

Dyrekcja Państwowego Gimnazjum Kupieckiego, Chelm Lubelski poszukuje

dyplomowanego nauczyciela towaroznawstwa.
Podania nie uwzględnione bez odpowiedzi. dg 25 493

Kucharka
(kuchmistrzyni) do prywatnego domu pierwszorzędny: poleceniami potrzebna zaraz. Zgłoszenia odpisami świadectw do „Par” Poznań pod 48.78. Pg 34 577-48 78

Slużacy
pierwszorzędne polecenia obeznany w osobistej obsłudze potrzebny w Poznaniu. Zgłoszenia z odpisami świadectw do „Par”, Poznań, pod 48.75. Pg 34 586-48.75

Inteligentni
panowie i panie powyżej lat 25, zostana przyjęci do przyjmowania zamówień w branży wydawniczo-księgarskiej. Wynagrodzenie prowizyjne, osiągalne do zł 400 — miesięcznie. Praca na długą metę. Zgłoszenia osobiste z dokumentami godzina 10-12 w biurze Sw. Marcin 28 II piętro front. m. 9. Pg 34 888-50.81

Apteka Radziecka w Toruniu
przyjmie **magistra** farm. z praktyką co najmniej dwuletnią zupełnie samodzielnego w recepturze od 1. 1. 1938. Nieuwzględnione bez odpowiedzi. dg 25 491

Poszukujemy chrononiklarza
który samodzielnie umie prowadzić zakład galwanizacyjny. Zgłoszenia z podaniem wynagrodzenia i poleceń. Fabryka części rowerowych J. Kamiński i S-ka, Ostrów Wlkp. ul. Polna 30. dg 25 492

Przyjmę
woźnicę węgla. kaucja 50.— zł. Zgłoszenia Obornicka 117. zdg 57 266

Szofer - lokaj
albo lokaj z żoną, gospodynią — kucharką do majątku pod Warszawą poszukiwany. Zwracać się listownie z podaniem kwalifikacji, odpisów świadectw, stanu rodzinnego i wieku do administracji majątku Gluchów, poczta Grójec, woj. warszawskie. dg 25 494

Dziewczyna
skromna, uczciwa, wszystkiego. Strzelecka 30 — 8. zdg 57 552

Stróż
instalator, ślusarz potrzebny. — Oferty Kurier Pozn. zdg 57 828

Pani
do lat 30, średnim wykształceniem, sympatycznej, dobrze gotującej, poszukuje pojedynczy inżynier do gospodarstwa, Oddziałowy pokój, pomocnicza przychodnia. Oferty z fotografią sub. „Chrześcijańska”, Biuro ogłoszeń „Promień”, Łódź, Andrzeja 2. ng 2275

Za udzielenie pożyczki od 2 500 złotych dam stałą **posadę** od zaraz, Prowincja. Gwarancja pewna. Zgłoszenia pisemne Kurier Poznański dg 25 485

Akwizytorów
rejonowych Poznańskie i Pomorskie — sprzedaży kuchenek opatentowanych, prowizja — poszukuje. Oferty Kurier Poznański zdg 57 417

Do jakiego stopnia może zainteresować czytanie ogłoszeń w „Kurierze Poznańskim”! zdg 1577

Sumienna (y) i chętna (y) **Książkowa (y) Bilansistka (sta)** umiejąca (cy) samodzielnie ustawić bilans, samodzielnie korespondować, pisać na maszynie, złatwiać wszelkie prace biurowe i kasowe, z ładnym charakterem pisma potrzebna (y) na większy majątek, 10 km od Poznania. — Zgłoszenia z życiorysem, odpisami świadectw, podaniem pretencji do Kuriera Poznańskiego zdg 56 607

Nauczycielka
wychowawczyni (akadem. wyk.) potrzebna do domu dyrektora cukrowni na prowincji do dziewczynki celem przygotowania jej do 2 klasy gimnazjum, konieczny język francuski i muzyka. Oferty Kurier Poznański zdg 57 221

Ślusarz
młody, pracujący, zdolny, stałe poszukiwany. Oferty referencjami Kurier Poznański zdg 57 308

programy radiowe

OGÓLNOPOLSKIE
Poniedziałek, 13 grudnia.
6,15 aud. poranne; 1,15 audycja dla szkół; 1. „W czysty lasów węgłowych” — pogadanka dla dzieci starszych; 11,40 od warsztatu do warsztatu: Pierniki toruńskie — reportaż w oprac. Waława Wytyka (z Torunia); 11,57 sygnał czasu; 12,08 audycja południowa; 15,30 wiadomości gospodarcze; 15,45 „Z pieśnią po kraju” (ze Lwowa); 16,55 orkiestra wojskowa pod dyr. Antoniego Chrapczyńskiego; 16,50 pogadanka; 17,00 „Drapacze nieba” — pogadanka (z Poznania); 17,15 recital śpiewaczy Marjny Karklin; 17,50 pogadanka sportowa; 18,10 audycja gruzińska (z Poznania i Warszawy); 18,35 audycja dla wsi; 1) Pomyślny o gwiazdce dla dzieci — pogadanka dla gospodyń wiejskich; 2) „Środki społeczne - o światowe na wsi” — pozg; 19,30 „Dyskutujemy”: „Jak wychować dziecko na samodzielnego człowieka?” 19,50 pogadanka; 20,00 koncert rozrywkowy w wykonaniu malej orkiestry P. R. (z Warszawy) z udziałem Józefa Wołńskiego — tenor (z Poznania) i Braci Komorowskich (duet cytr (z Warszawy); w przerwie około godz. 20,45 dziennik i pogadanka; 21,40 nowości literackie; 22,00 koncert symfoniczny w wykonaniu orkiestry P. R. pod dyr. Grzegorza Fitelberga i Pancozo Władysława — fortepian; 22,50 ostatnie wiadomości.

Slużacy
pierwszorzędne polecenia obeznany w osobistej obsłudze potrzebny w Poznaniu. Zgłoszenia z odpisami świadectw do „Par”, Poznań, pod 48.75. Pg 34 586-48.75

Inteligentni
panowie i panie powyżej lat 25, zostana przyjęci do przyjmowania zamówień w branży wydawniczo-księgarskiej. Wynagrodzenie prowizyjne, osiągalne do zł 400 — miesięcznie. Praca na długą metę. Zgłoszenia osobiste z dokumentami godzina 10-12 w biurze Sw. Marcin 28 II piętro front. m. 9. Pg 34 888-50.81

Apteka Radziecka w Toruniu
przyjmie **magistra** farm. z praktyką co najmniej dwuletnią zupełnie samodzielnego w recepturze od 1. 1. 1938. Nieuwzględnione bez odpowiedzi. dg 25 491

Poszukujemy chrononiklarza
który samodzielnie umie prowadzić zakład galwanizacyjny. Zgłoszenia z podaniem wynagrodzenia i poleceń. Fabryka części rowerowych J. Kamiński i S-ka, Ostrów Wlkp. ul. Polna 30. dg 25 492

Przyjmę
woźnicę węgla. kaucja 50.— zł. Zgłoszenia Obornicka 117. zdg 57 266

Szofer - lokaj
albo lokaj z żoną, gospodynią — kucharką do majątku pod Warszawą poszukiwany. Zwracać się listownie z podaniem kwalifikacji, odpisów świadectw, stanu rodzinnego i wieku do administracji majątku Gluchów, poczta Grójec, woj. warszawskie. dg 25 494

Dziewczyna
skromna, uczciwa, wszystkiego. Strzelecka 30 — 8. zdg 57 552

Stróż
instalator, ślusarz potrzebny. — Oferty Kurier Pozn. zdg 57 828

Pani
do lat 30, średnim wykształceniem, sympatycznej, dobrze gotującej, poszukuje pojedynczy inżynier do gospodarstwa, Oddziałowy pokój, pomocnicza przychodnia. Oferty z fotografią sub. „Chrześcijańska”, Biuro ogłoszeń „Promień”, Łódź, Andrzeja 2. ng 2275

Za udzielenie pożyczki od 2 500 złotych dam stałą **posadę** od zaraz, Prowincja. Gwarancja pewna. Zgłoszenia pisemne Kurier Poznański dg 25 485

Akwizytorów
rejonowych Poznańskie i Pomorskie — sprzedaży kuchenek opatentowanych, prowizja — poszukuje. Oferty Kurier Poznański zdg 57 417

OGÓLNOPOLSKIE
Poniedziałek, 13 grudnia.
6,15 aud. poranne; 1,15 audycja dla szkół; 1. „W czysty lasów węgłowych” — pogadanka dla dzieci starszych; 11,40 od warsztatu do warsztatu: Pierniki toruńskie — reportaż w oprac. Waława Wytyka (z Torunia); 11,57 sygnał czasu; 12,08 audycja południowa; 15,30 wiadomości gospodarcze; 15,45 „Z pieśnią po kraju” (ze Lwowa); 16,55 orkiestra wojskowa pod dyr. Antoniego Chrapczyńskiego; 16,50 pogadanka; 17,00 „Drapacze nieba” — pogadanka (z Poznania); 17,15 recital śpiewaczy Marjny Karklin; 17,50 pogadanka sportowa; 18,10 audycja gruzińska (z Poznania i Warszawy); 18,35 audycja dla wsi; 1) Pomyślny o gwiazdce dla dzieci — pogadanka dla gospodyń wiejskich; 2) „Środki społeczne - o światowe na wsi” — pozg; 19,30 „Dyskutujemy”: „Jak wychować dziecko na samodzielnego człowieka?” 19,50 pogadanka; 20,00 koncert rozrywkowy w wykonaniu malej orkiestry P. R. (z Warszawy) z udziałem Józefa Wołńskiego — tenor (z Poznania) i Braci Komorowskich (duet cytr (z Warszawy); w przerwie około godz. 20,45 dziennik i pogadanka; 21,40 nowości literackie; 22,00 koncert symfoniczny w wykonaniu orkiestry P. R. pod dyr. Grzegorza Fitelberga i Pancozo Władysława — fortepian; 22,50 ostatnie wiadomości.

WARSZAWA
Warszawa II — (Mokotów), 13.00 koncert rozrywkowy (płyty); 14.10 wariacje na tematy zapożyczone (płyty); 15.00 „Z bombardu do szafy” — reportaż; 15.15 sport; 15.20 orkiestra Eugeniusza Landowskiego; 18.00 koncert solistów. Wykonawcy: Stefan Herman — skrzypce, Mieczysław Zudar — śpiew; 18.50 muzyka lekka (płyty); 19.55 „Życie kulturalne stolicy”; 22.00 reportaż; 22.15 muzyka lekka i taneczna.

POZNAŃ
Poznań — 13.05 koncert życzeń; 14.05 przegląd giełdowy (płyty); 14.15 koncert rozrywkowy; 18.10 audycja gruzińska (sowno-muzyczna); 1. Wstęp i recyt. poezji poety gruzińskiego Szotha Rusthaweli (z Warszawy); 2. Orkiestra wojskowa — Aleksander Karpacki — baryton (Poznań); 18.35 skrzynka ogólna; 18.45 pogadanka; 18.50 muzyka dla dzieci (płyty); 23.00 muzyka lekka, program wypelni zespół wokalny „Piątka Poznańska” pod kier. Mariana Gosta i płyty.

PROPONUJEMY LAMPOWICZOM
15.15 Praga. Koncert radiowy. 15.25 Hamburg. Muzyka kameralna. 15.35 Berlin. Drobiazgi muzyczne. 16.00 Lipsk. Koncert po-

Apteka Radziecka w Toruniu
przyjmie **magistra** farm. z praktyką co najmniej dwuletnią zupełnie samodzielnego w recepturze od 1. 1. 1938. Nieuwzględnione bez odpowiedzi. dg 25 491

Poszukujemy chrononiklarza
który samodzielnie umie prowadzić zakład galwanizacyjny. Zgłoszenia z podaniem wynagrodzenia i poleceń. Fabryka części rowerowych J. Kamiński i S-ka, Ostrów Wlkp. ul. Polna 30. dg 25 492

Przyjmę
woźnicę węgla. kaucja 50.— zł. Zgłoszenia Obornicka 117. zdg 57 266

Szofer - lokaj
albo lokaj z żoną, gospodynią — kucharką do majątku pod Warszawą poszukiwany. Zwracać się listownie z podaniem kwalifikacji, odpisów świadectw, stanu rodzinnego i wieku do administracji majątku Gluchów, poczta Grójec, woj. warszawskie. dg 25 494

Dziewczyna
skromna, uczciwa, wszystkiego. Strzelecka 30 — 8. zdg 57 552

Stróż
instalator, ślusarz potrzebny. — Oferty Kurier Pozn. zdg 57 828

Pani
do lat 30, średnim wykształceniem, sympatycznej, dobrze gotującej, poszukuje pojedynczy inżynier do gospodarstwa, Oddziałowy pokój, pomocnicza przychodnia. Oferty z fotografią sub. „Chrześcijańska”, Biuro ogłoszeń „Promień”, Łódź, Andrzeja 2. ng 2275

Za udzielenie pożyczki od 2 500 złotych dam stałą **posadę** od zaraz, Prowincja. Gwarancja pewna. Zgłoszenia pisemne Kurier Poznański dg 25 485

Akwizytorów
rejonowych Poznańskie i Pomorskie — sprzedaży kuchenek opatentowanych, prowizja — poszukuje. Oferty Kurier Poznański zdg 57 417

BIELIZNA

DLA PANI
DLA PANA
DLA DZIECKA

FABRYKI BIELIZNY

DOM PŁOCCEN

J. SCHUBERT

STARY RYNEK 76. NOWA 10.

SPECJALNOŚĆ: WYPRAWY ŚLUBNE.

Urzędnika
gospodarczego samodzielnego bardzo energicznego z wyższym wykształceniem poszukuje natychmiast majątek 4000 morgów o wysokiej kulturze, uprzemysłowiony, z zarodowymi hodowlami. Zgłoszenia „Par” pod 59.119. Pg 34 944-59.119

Uczennica
Prasownia — Strusia. zdg 58 221

Bufoetowa
młodsza potrzebna od zaraz. — Zgłoszenia Dzięk. Kantaka 11. zdg 58 243

Przyjmiemy
praktykanta od 1. 1. 38. Wymagane kilka klas gimnazjum i znajomość języka niemieckiego. — Zgłoszenia f-a Teodor Kosiński, tartak parowy Pobjedziska. zdg 58 291

Czeladnik
piekarz-cukiernik piecowy potrzebny od zaraz.

Września
Poznańska 31. zdg 58 297

Ekspedientka
prowincje, towary krótkie, kapełuszki damskie, niemiecki. Oferty Kurier Pozn. zdg 58 288

Fryzjer
zaraz. Cieszkowskiego 7. zdg 58 373

Panienska
posyłek. Bazar Wileński, Fredry 6. zdg 58 330

Czeladnik
szewski, dobry potrzebny na stałą pracę. Poczta 20. zdg 58 340

Bufoetowa
potrzebna 15. 12. Zgłoszenia Restauracja, Sportowa, godz. 15 do 17, Wyspińskiego 9. zdg 58 430

78. CHLEB DLA POLAKÓW

Dobry krojezy
krawiec damski — natychmiast potrzebny na posadę. Pensja 200 zł miesięcznie. Krawiec wojskowy również potrzebny. Zarobek przewidywany wynosi 300.— zł miesięcznie. Posada u osiedlonych przed miesiacem na Wołyniu krawców z Pomorza. Zgłoszenia z pismami polecającymi od Cechu Krawieckiego kierować do Związku Polskiego — Poznań, ul. Skarbowska 5. m. 7. Sprawa pilna. zdg 58 025 6

30. POZIERAJMY RZEMIOSŁO

Piece
przenośne, własny wyrób. L. Maciejewski, mistrz garncarski, Kilińskiego 15. zdg 58 291

31. ROZRYWKA

Przeprowadzki meblowym samochodem Dom spedycyjny W. Mewes Nast.
Poznań, Tamta Garbarska 21 — tel. 23-35 i 33-56. Pg 34 473-47.2

i podarki gwiazdkowe
Pg 34 800-47.112

Przemysł rybny
poszukuje fachowca. Skrzynka pocztowa 280, Poznań 1. zdg 57 827

Potrzebna
wychowawczyni do 8 letniej dziewczynki z nauką w zakresie szkoły powszechnej we dworze w powiecie tureckim (pod Kaliszem). Bliskość szpitala: ul. Siemiradzkiego nr 2, m. 7, we wtorki i piątki od godz. 16 do 18. zdg 56 489

Posługaczka
młodsza, przedpudniana potrzebna Patr. Jackowskiego 19, m. 10. zdg 57 633

Korepetytor (ka)
zakres gimn. niem. i franc. potrzebny Zgłoszenia podanie warunków Niemczyk, Zodyń, p. Siedlec, pow. Wolsztyn. zdg 57 637

Dziewczyna
bez prania do 3 osób. Słowackiego 80 — 5. zdg 57 621

Nauczycielka
potrzebna na wieś dziewczynkę, dwóch, IV wstępna, fortepian. Kopie świadectw, warunki. — Oferty Kurier Poznański zdg 57 536

Służąca
kuchnia małopolska, referencje, potrzebna. Nowomiejski 5a, m. 9. zdg 57 776

Uczeń
fryzjerski damski, lepszego zakładu. Oferty Kurier Pozn. zdg 57 778

Mamka
zdrowa, potrzebna. Oferty Kurier Poznański zdg 57 781

Kwiatów
sztucznych materiałów wyucze 2 miesiącach. Oferty Kurier Poznański zdg 57 802

Kamasznik - katolik
samodzielny z kartą rzemieślnicza do składu skór i obuwia w prowincji potrzebny od 1 stycznia 1938 r. Zgłoszenia Kurier Poznański zdg 57 232

Wszyscy
czekają na lepsze czasy. A Pan może już zarabiać. Świetne artykuły gwiazdkowe. — „Nowości Praktyczne”, Warszawa, Złota 37/91. ng 1540

TEATRY

Poznań, sobota, 11. 12.
TEATR POLSKI: Sobota, 11. 12. godz. 20: „Jan”, premiera. Niedziela, 12. 12. godz. 16: „Benben”.
Niedziela, 12. 12. godz. 20: „Jan”.
TEATR WIELKI: Sobota, 11. 12. „Cyrułek Sewilski”. Jubileusz Karola Urbanowicza. Niedziela, 12. 12. godz. 15: „Wieczna Tesknota”. Ceny popularne. Niedziela, 12. 12. godz. 20: „Domek trzech dziewcząt”. Ceny popularne.

KINA

Poznań, sobota, 11. 12.
APOLLO: „Madame Bovary” Wielka Grzesznica.
CORSO: „Fort Douaumont”.
GLORIA: „Wierna Rzeka”.
GWIAZDA: „Znachor”.
METROPOLIS: „Spotkali się w Paryżu”.
OSWIATOWE T. C. L.: „Rok 2000”.
RENAISSANCE: „Ostatnia noc skazańca”.
SŁONCE: godz. 5 i 7 wiecz.: „Pasażerka na gape”; o godz. 9: „Wytorny świat”.
SFINKS: „Kain i Mabel”.
SWIT: „Białe Róże”.
TECZA-Lazarz: „Po Burzy”.
TECZA-Wilda: „Dyplomacyjna żona”.
WILSONA: „Boccaccio”

MEBLE solidne - piękne - tanie

W. NOWAKOWSKI i SYNOWIE

Wystawa: Kantaka 1. Fabr. i Magaz. Górna Wilda 134

Parkiet po cenach konkurencyjnych

ng 49 442

Pani
pan potrzebna do panoramy. — Kaucja 400.— zagwarantowana. Boneberger, Szamarzewskiego 47, mieszcz. 2. zdg 58 236

Rutynowana ekspedientka
branży pończosznicy i trykotażowo - bieliznianej potrzebna. — Gwarancja hipoteczna wzgl. kaucja konieczna. Oferty z życiorysem i opisami świadectw z podaniem wysokości posiadanej gwarancji, jak i pretensji nadsyłać do Kuriera Pozn. zdg 58 001

Chłopak
do posyłek potrzebny. M. Pieczyński, Stary Rynek 44. zdg 58 099

Fryzjerka
dobra siła od zaraz z utrzymaniem posada stała. Zgłoszenia Kurier Pozn. zdg 58 086

Służąca
gotowaniem, czysta, dobre świadectwa. 3-go Maja 3 — 15. zdg 58 283

Elektromonter
na stałe, samodzielnej instalacji motorach, potrzebny. Zgłoszenia pisemnie, podaniem warunków, pełnym utrzymaniem. Oferty Kurier Poznański mg 2 402

Młodsza panienska
do ekspedycji potrzebna. Skład, Nowa 2. zdg 57 889

Chrześcijańska Firma poszukuje agentów
do sprzedaży gospodarskich narzędzi rolniczych po wsiach. Zgłoszenia: Lwów 23, skrytka pocztowa 5. ng 53 455-6

Ekspedientka
do bielizny potrzebna. Focha 60. Ng 1141

Apteka prow. magistry
zaraz. Warunki Kurier Pozn. d 25 506

Dzielnia
ekspedientka z branży cukrów do pomocy na święta potrzebna. Waleria Patyk, Aleje Marcinkowskiego 6. zdg 57 820

Freblanka
z dobrymi referencjami do chłopczyka 4 letniego potrzebna na majątek. Umiejętność szycia i robót wymagana (z kursem pielęgniarstwa mają pierwszeństwo). Zgłoszenia z odpisem świadectw do Kuriera Poznańskiego zdg 57 784

Dzielne
ekspedientki potrzebne zaraz. — Oferty Kurier Pozn. zdg 57 936

Służąca
dobrym gotowaniem, referencjami, samodzielna potrzebna od 15 do dwóch osób. św. Marcin 53, m. 9. zgłoszenia 4-5. zdg 58 142

Pielęgniarka
dwoje dzieci, 3 mies., 5 lat Zgl. Kurier Poznański zdg 57 834

Technik-drogowiec
potrzebny na kierownicze stanowisko do Zarządu Miejskiego w Rudzie Pabianickiej (koło Łodzi). Wymagane kwalifikacje: 1) Polak z poświadczonym obywatelstwem polskim, 2) Zaświadczenie o odbytych studiach technicznych, 3) Znajomość budowy ulic, oraz kanalizacji, 4) Conajmniej 5 letnia praktyka zawodowa, 5) Wiek od 30 do 45 lat. Podania z dokładnymi życiorysami i odpisami świadectw kierować do dnia 15 stycznia 1938 r. do Zarządu Miejskiego w Rudzie Pabianickiej k/Łodzi. Stanowisko będzie do objęcia z dniem 15 marca 1938 r. z płacą 300 zł miesięcznie. Burmistrz: W. Grzybowski.

Dziewczyna
pracowita, uczciwa, małżeństwo dzieckiem. Wierzbice 59 — 5. zdg 57 823

Piekarz
cukiernik, dobry piecowy (piec piersiowy) z długoletnią praktyką potrzebny. Odpis świadectw, tygodniowo wiele żąda. Zgłoszenia Kurier Poznański zdg 57 630

Niania
samodzielną, znającą wychowanie odżywianie rocznego dziecka potrzebna. Zgłoszenia świadectwo zdrowia, pracy. Miller, Ostroroga 8. zdg 57 854

Ekspedientka
uczciwa, zdolna artykułów męskich od zaraz. Zgłoszenia z odpisami świadectw, podaniem pretensji oferty Kurier Poznański zdg 58 269

Fryzjerka
dobra siła potrzebna zaraz, pensja. Focha 125. zdg 58 300

Ekspedientka
biegła do konfekcji damskiej. — Zgłoszenia Kurier Poznański zdg 58 897

Dziewczyna
do wszystkiego gotowaniem od zaraz. Strumykowa 7 — 11. zdg 58 439

Kierowniczkę
do sklepu spożywczego własny rachunek poszukuje, kaucja 500 zł. Oferty Kurier Poznański zdg 58 472

Po prezent gwiazdkowy do jubilera

SZULCA

Poznań, pl. Wolności 5

Pg 34 912-49.112

Podróżujący
na soki owocowe. Zwierzyniecka 20, m. 4. zdg 58 346

Dziewczyna
Chwaliszewo 71, rzeźnictwo. zdg 58 290

Wychowawczyni
lub lepsza niania do trzyletniego i noworodka zaraz lub od stycznia potrzebna. Wymagania odpisy świadectw, możliwie fotografia Kurier Pozn. zdg 58 351

Apteka
Poznaniu młodszego magistrą zaraz. Podać pretensje do Kuriera Pozn. zdg 58 402

Gospodynię
kucharkę restauracyjną, młodszą wykwalifikowaną jadłodajni. — Oferty Kurier Pozn. zdg 58 481

Fryzjerka
stała. Libelta 13. zdg 58 420

Szablonerki
potrzebne zaraz. Zakłady Emaliarskie Kurzawa, Górna Wilda 37. zdg 58 444

Rządca
energiczny, sumienny, dobra praktyka poszukiwany 80 zł. ordynaria, procent. Nadesłać odpisy świadectw, referencje. Na odpowiedź, zwrot odpisów znaczek. Oferty Kurier Pozn. zdg 58 357

Przyjmę
na stałą posadę zdrowa, chętna, skromna 8-mio klasistka typu humanistycznego od 1. 11. 38. do jednej dziewczynki 14 letniej. Warunki z dokładnym życiorysem do Kuriera Poznańskiego pod zdg 58 354

Dziewczyna
potrzebna zaraz na wyjazd do kieszadza, dobre gotowanie. Wielkie Garbary 21 — 10, godz. 3-5. zdg 58 422

Agenci
do sprzedaży nowoczesnego artykułu elektrycznego zloża oferty Kurier Poznański zdg 58 250

ANODY BATERIE CENTRUM

100 volt 9,40; 120 v. 11,40 wyłączna sprzedaż

Centrum J. Kamiński
Poznań, Stary Rynek 13/14. Ng 53 337

Radio Telefunken
wskaże Tobie drogę do firmy

Radiomechanika
św. Marcin 25

tylko numer 25

Najdłuższe raty. Wymiana aparatów. Pożyczki Państwowe, naprawy. dg 25 400

„Kain i Mabel”
Dowcipna komedia. Nieodwołalnie do niedzieli

„Sfinks”
zdg 57 869

Supery Telefunken
i inne kupisz najkorzystniej w fachowej firmie

Kolasa
Poznań, święty Marcin 45 a

Telefon 26-28. Pożyczki Państwowe 100 za 100. Pierwszorzędna obsługa

Chcesz nabyć Radio
udaj się proszę z pełnym zaufaniem do Domu Muzycznego

Lira
Podgórną 14, tel. 50-63, tam znajdziesz wszystkie typy Telefunken, Kosmos, Patria, Tempo, Maestro - Echo już od 9 zł miesięcznie. Urzędnikom bez wplaty. zdg 57 935-6

Casanova
Maszalarska, najtańszy lokal rozrywkowy. Dancng do rana. zdg 58 104

Roxy
Lokal rozrywkowy, koncert, Dancng, humor, werva. Focha 23. zdg 58 370

Saromint

jame uszna

ODKAZA

R. Barcikowski S. A. Poznań

Wesoła Gwiazdke
mieć bedziesz — kupując głośno grający

Detektor
Gramofony, płyty, najtańszej **Szewska 20** zdg 57 824

Najmilszy upominek gwiazdkowy

to solidne radio z firmy

RADIOLAVOX
właśc. Bronisław Plotkowiak.

Centrala:
Poznań, Ratajczaka 14.

Oddział:
Pasaż Apollo od strony Ratajczaka. Największy wybór. Najdogodniejsze warunki. Obsługa fachowa. Pożyczki 100 za 100. ng 1951

Gabinet kosmetyczny „Madeleine”
Kosmetyki D-rowej Magdaleny Poznańskiej. Fachowo, umiejętnie wykonują wszelkie zabiegi i naswietlania, wchodzące w dziedzinę współczesnej kosmetyki. — Porady bezpłatne, 27 Grudnia 15 I ptr. telefon 54-37. Ng 52 156

Radioodbiorniki
najważniejszych fabryk, wszelkich typów — długoterminowe spłaty, gotówka taniej.

Sprzet radiowy
wielkim wyborze stałe na składzie.

Kazimierz Matuszak
Poznań, Pierackiego 16, telefon 30-67. Pokaz aparatów bez obowiązku kupna. Ng 52 141

Radioodbiorniki

„Telefunken”
„Kosmos”
oraz innych znanych fabryk polecają na najdogodniejszych warunkach

Bracia Nowaczyk
Górna Wilda 30, tel. 72-80. ng 51 133-4

Radioodbiorniki
spłaty bez weksli obiegowych

Salon Radiowy Radioekspert
Ratajczaka 13, telefon 46-40 oraz Śniadeckich 1, telefon 64-44. Pg 34 919-59.101

Radio-Klinika
Ratajczaka 3, tel. 58-90. Specjalny warsztat napraw radioodbiorników wszelkiego rodzaju. Pg 34 941-59.120

Superheterodyna?
Wyjaśniany to na przykładzie superów

Kosmos, Philips Radiounion
itp. w naszym salonie demonstracyjnym

Radiostar
św. Marcin 26, telefon 46-64. ng 1 955

„Świt” — „Białe róże”
wyświetla tylko ostatnie 2 dni. ng 1294 a

„Kapelusz”
Fabrycznie przeafasonowany kapelusz zastąpi zestaw nowy. Tanie kapelusze na składzie. Polska wytwórnia kapeluszy. 27-go Grudnia 2, podwórce.

PUDER SNIEG TATRZAŃSKI

CHRONI UDELIKATNA MATUJE CERĘ

FALKIEWICZ POZNAŃ

W firmie „PANI” Aleje Marcinkowskiego 13
KAŻDY kupi **PODAREK GWIAZDKOWY**
praktyczny i tani. Przyjmuje się Asygnaty Kredyt dg 25404

Humor zagraniczny

Pożar w hotelu-niebotyku.
— Boy zawiezie windą szanownego pana na piętro, gdzie się pali.

(„The American Magazine”).

Przedpłata
na miesiąc grudzień 1937 roku za oba wydania razem w Poznaniu w ekspedycji zł 3,20, w agencjach w mieście zł 3,50, z odnośnikiem do domu w Poznaniu zł 3,70, z odnośnikiem przez pocztę poza Poznaniem miesięcznie zł 4,10, kwartalnie zł 12,30, pod opaską miesięcznie w Polsce zł 5,00, w innych krajach zł 7,00 i 9,50. W razie wypadków, spowodowanych siłą wyższą, przeskoki w zakładzie, strajków i t. p. wydawnictwo nie odpowiada za dostarczenie pisma, a abonenci nie mają prawa domagania się niedostarczonych numerów lub odszkodowania.

W wydaniach wielkoświątecznych i uroczystościowych poprzedza normalną codzienną część numeru z reklamami i ogłoszeniami materiału poświęcony danej uroczystości. Telefony do Redakcji i Administracji: 44-61, 14 76, 33-07, 35-24, 35-25, 40-72, w niedzielę, święta i nocą tylko 14-76, 35-24 i 40-72. P. K. O. Poznań nr 200-149.

Ogłoszenia
na stronie 6-lamowej 25 gr, na stronie 4-lamowej przy końcu tekstu redakcyjnego 60 gr, na stronie czwartej (lub piątej) 100 gr, na stronie drugiej (lub trzeciej) 120 gr, przed wiadomościami potocznymi 200 gr

od 1-lamowego milimetra. Ogłoszenia skomplikowane oraz zastrzeżeniem miejsca 20%, nadwyżki. Ogłoszenia do wydania porannego przyjmujemy do godz. 18.30, w nocy wypadkach do godz. 22 u stróża, do wydania głównego (wieczornego) „drobne” do g. 11.10, w dni przedświąteczne do godz. 10.45, większe według możliwości. Drobnie ogłoszenia (najwyżej 100 słów w tym 5 nagłówków), słowo nagłówka, (tuste) 25 gr, każde dalsze słowo 15 gr. Za różnicę między zestawem i wysokością ogłoszenia, powtałą wskutek matryc, wydawnictwo nie odpowiada.